BEAUDENOM-GERELY

Elmélkedések az EVANGELIUMRÓL

·KORDA·R·T·KIADÁSA·BUDAPEST·

BEAUDENOM:

ELMÉLKEDÉSEK
AZ EVANGÉLIUMRÓL

III. KÖTET

FORDITOTTA:
GERELY JOLÁN

KORDA R. T. KIADÁSA,
BUDAPEST.

NIHIL OBSTAT. DR. JULIUS CZAPIK CENSOR DIOEC. NR. 3630|1935. IMPRIMATUR. STRIGONII, DIE 11. NOVEMBRIS 1935. DR. JULIUS MACHOVICH VIC. GENERALIS.

KORDA R. T. NYOMDÁJA, BUDAPEST, VIII., CSEPREGHY-UTCA 2.

I. JÉZUS IMÁJA A HEGYEN

Esti előkészület. — Következő nagyfontosságú elmélkedéseink a tizenkét apostol kiválasztásáról, vagyis az Egyház alapításáról szólnak, továbbá az *„új törvény"* kinyilatkoztatásáról a hegyi beszédben.

Ez a két esemény uralkodik az emberiség történetén; jelentőségük túlhaladja a föld és az idő határait: mert az Egyháznak és a kegyelem törvényének nagy hivatása, hogy kialakítsa azokat a lényeket, akiket a Teremtő saját isteni létében való részesedésre szánt. Ennek a két ténynek köszönhetjük a megvilágosításunkra szolgáló ragyogó igazságokat, valamint a bennünket támogató magasztos reménységeket is.

Elmélkedéseink során elénk tárul az az Isten országa, melyről az isteni Mester annyiszor beszélt; elmélkedünk nagyságáról és követelményeiről; megízleljük édességeit. És felismervén, hogy mindezek a javak az örök Szeretetből fakadnak, megértjük, hogy Isten országának és az új törvénynek lényege is csak a szeretet lehet; a tiszta és nemes szeretet, Isten szeretetének a mása.

Holnapi elmélkedésünk szemünk elé állítja majd Jézust, amint imában tölti az éjtszakát a hegyen.

Jegyzet. — A szerző kifejezett szándékának megfelelően a szentírási helyeket többnyire nem szószerint, hanem értelem szerint, az eredeti francia szöveghez híven idéztem.

A fordító.

Vajjon szüksége volt-e az Üdvözítőnek erre az előkészületre? Vagy talán kötelessége volt? Ha igen, úgy milyen nagy tanulságot meríthetünk belőle! Ó, Szentlélek Isten add, hogy megértsem Jézust, s megtaláljam benne mesteremet, példaképemet, barátomat.

ELMÉLKEDÉS

Előkészület. — Magam elé képzelek egy magános hegyet az éjtszaka sötétjében. Kafarnaum, mely síkságával és tavával a hegy lábánál terül el, most nem látható. Az égen csillagok tündökölnek. Mélységes csönd pihen körös-körül. Nagy dolgok készülődnek, akárcsak karácsony éjtszakáján.

Kérjük a Szentlélek kegyelmét annak megértésére, hogy az élet minden tényének imából kell fakadnia.

I. Jézus imádkozik! — Ó, Jézus, magam előtt látlak ezen a fönséges éjtszakán, amint imádkozol Isten színe előtt: térdre borulsz, hogy kifejezésre juttasd mélységes hódolatodat; kezeidet összekulcsolod, mint ahogy akkor tesszük, mikor könyörgünk valamiért; imádkozol, megvilágosítást kérsz, holott megvan benned minden világosság és minden kegyelem; méltóságod, hivatásod, érdemeid és minden, ami benned van, megköveteli azt, miért kell hát könyörögve kérned?... Válaszul mintha a következő mélyértelmű szavakat hallanám elröppenni ajkadról: Mint ember, teremtett lény vagyok.

Teremtett lény! ez mindent kifejez. Mert valóban, bármilyen nagy legyen is Jézus, semmije sincs, amit nem *kapott* volna, s képességeinek használatához nem talál önmagában elég világosságot és erőt. Hogy ezt megnyerhesse, el kell ismernie függőségét, sőt ez a függőség odáig terjed, hogy még ahhoz is, hogy imádkozhassék, a Szentléleknek kell felkeltenie benne az ima vágyát, támogatnia igyekezetét és segítenie őt az ima elvégzésében; ilyen valóság az, hogy a teremtmény, bármilyen nagy legyen is, semmiből lett! Jézus

tudja, látja, érzi ezt. Ebből ered mélységes alázata, mely úgy megragad, mikor imáját nézem.

De Jézusnak ez az alázatossága örömteli. Függeni valakitől, ez számára annyi, mint egyesülni vele. Egyesülve lenni a legnagyobb jósággal, szépséggel, milyen boldogság! — Egyesülve lenni a mindenható hatalommal, micsoda erő! — Minden cselekedetet a végtelen Lénnyel együtt végezni, milyen óriási méltóság! — Az Örökkévalót így lénye legbensejébe engedni, milyen csodálatos meghittség!

Bámuljuk, csodáljuk, vegyük tudomásul Istennek ezt a szerepét a teremtmények összes cselekedeteiben. — Kíséreljük meg elképzelni, milyen világossággal szemléli Jézus ezeket a csodákat önmagában, milyen szeretettel zárja szívébe és milyen kimondhatatlan boldogsággal élvezi azokat... Szinte úgy látja, mintha — bizonyos tekintetben — teremtett, emberi lénye is odavétetett volna az Atyaisten ölébe, ahol mint Ige tartózkodik.

Ha szeretjük Jézust, biztosítsuk őt, mennyire résztveszünk örömében s mennyire csodáljuk a benne végbemenő nagy dolgokat; ismerjük fel emberségének fátyola alatt az Istent és imádjuk! — Milyen nagy Jézus még emberségében is!

II. Hogyan! Jézus lelkének, ennek a nagy, szerető, hatalmas léleknek szüksége van az imára? Elhatározásaihoz a Szentléleknek kell segítségére jönnie? És én, elhomályosodott értelmű, korlátolt fölfogású, szegény teremtés azt hiszem, elhatározhatok bármit is egyedül, imádság nélkül? Milyen elvakultság! Milyen vakmerőség! — Hányszor elszomorodom sikertelenségeim miatt, melyeket szerencsétlen körülményeknek, igazságtalan gátlásoknak tulajdonítok; eszembe sem jut, hogy elmulasztottam az imát, vagyis nem fordultam segítségért Istenhez, aki egyedül képes lelkemet megvilágosítani és biztos úton vezetni.

Ez a helyzete minden értelmes teremtménynek. S ha Jézus aláveti magát, vajjon én büntetlenül kivonhatnám magamat alóla?

Igaz, hogy tudatában voltam ennek az igazságnak eddig is, de nem fogtam föl eléggé a fontosságát. Bocsásd meg ó Istenem mulasztásomat; mentsd ki hanyagságomat, ó isteni Mesterem; add, hogy felismerjem segítséged szükségességét, ó Szentlélek Isten!

Ha úgy megérthetném az ima jelentőségét, mint te, Jézusom, mennyire élvezném mélyreható édességét; hiszen ez az a kapocs, mely a gyermeket atyjával összeköti! A gyermek tanácsot és támogatást kér, az atya pedig irányít és vezet; ez a mindennapi édes kapcsolat a kölcsönös szeretet egybeforrasztója.

III. Jézus az egész éjtszakát imában tölti. — Vajjon nem volna elégséges, ha alázatosan előterjesztené szükségeit és határozott formába öntené kéréseit? Miért ez a hosszú, órákra kinyúló ima? Miért! Egyetlen rövid mondat megadja a kérdésre a feleletet, egy mondat, melyről már elmélkedtünk: *az ima egyesülés Istennel.* Minél hosszabbra húzódik, annál mélyebben áthatja a lelket Isten világossága, érzése és akarata.

És ez az áthatás minden nagy erénynek és minden nagy munkának alapja. A szentek soha semmihez sem fogtak és semmit sem végeztek a nélkül, hogy előbb imába ne merültek volna. Ha életüket olvassuk, elbámulunk, hogy úgyszólván teljesen jelentéktelen eszközökkel milyen hatalmas dolgokat vittek végbe. Pedig a magyarázat igen egyszerű: annyira megsemmisültek az imában és annyira telítve voltak Istennel, hogy bizonyos formában maga Isten vette át munkájukat; Isten pedig mindenható.

Ó Jézus, isteni Mesterem, ki egy egész, hosszú éjtszakát töltöttél imában, előkészületül az apostolok kiválasztására, ne csupán mintaképem légy, hanem munkatársam is. Nem vagyok-e tagja misztikus testednek? Folytasd hát lelkemben imaéletedet, imádkozzál bennem és velem. A Szentlélek így bizonyosan megadja világosságát, erejét és bölcseségét; nem leszek többé, mint eddig voltam, nyugtalan igyekeze-

temnek és képzelődésemnek az áldozata, hanem így átistenítve minden elhatározásom, még a legjelentéktelenebb is, méltó lesz Hozzád.

2. ELMÉLKEDÉS

II. HOGYAN IMÁDKOZOTT JÉZUS?

Esti előkészület. — Holnap megfigyeljük Jézus társalgását Atyjával; meglátjuk, hogy az egyrészt milyen alázatos, egyszerű és bizakodó, másrészt milyen megkapó. Mindenekfelett megjegyezzük magunknak legjellemzőbb vonását, mely abban áll, hogy gondosan kitér a részletekre. Első pillanatban talán meglep bennünket az imának ez a módja, de azután rájövünk helyességére és tanulunk belőle.

Ó Jézusom, eddig megszoktam, hogy csak az Istent lássam benned, pedig éppen emberi lelked az, mely példájával útmutatásul szolgálhat nekem. Köszönöm ezt a nagy leereszkedésedet. Szoktass rá, hogy ezentúl így figyeljelek meg, hiszen hasznosabb és megindítóbb módon nem is mutatkozhatnál előttem.

ELMÉLKEDÉS

Előkészület. — Képzeld el Jézus viselkedését ezen az emlékezetes éjtszakán: térdre borulva, összekulcsolt kezekkel, szemeit égre emelve imádkozik. Mi csak őt látjuk. Pedig ott van mennyei Atyja is. Nem úgy, ahogy szükségképen jelen van mindenütt, hanem *mint Atya.* Jézus hangosan is beszélhet imájában. De Atyja titokban, szívében fog válaszolni Neki, úgy ahogy azt velünk teszi.

Ó Jézusom, légy kegyes hozzám és beszélj hangosan, hogy hallhassalak és azután én is úgy imádkozhassam, mint Te!

I. Jézus imájának módja. — Jézus az apostolok kiválasztásáról akar beszélni Atyjával. Ezt

nem mint Isten teszi, mert azzal, hogy fölvette természetünket, egyúttal alávetette magát a vele járó feltételeknek is: *„Megalázta magát, — exinanivit semetipsum“*. — Nem akar élni azzal a boldog szemlélődéssel sem, mely állandóan megvilágítja lelkének magasabb részét, mert ha ezt felhasználná, elhatározása nem volna többé teljesen szabad. — Egészen hasonlónak mutatkozik hozzánk, a mi eszközeinkkel él és az előtte álló választáshoz két dolgot használ fel: *ismeretét*, vagyis azt, amit tud tanítványairól és kegyelemmel támogatott, *mélyreható értelmét*. Menynyei Atyja ezenfelül még külön beléöntött világossággal láthatja el, ha szükségesnek találja.

Ó végtelenül tisztelt és határtalanul szeretett Atyám, — mondja — Hozzád fordulok, jőjj segítségemre megvilágításoddal, hogy nagyszámú tanítványaim közül kiválaszthassam a tizenkét apostolt. Te ismered ugyan mindnyájukat, de én mégis úgy beszélek Neked róluk, mintha nem ismernéd őket, mert így van rendjén: azt akarod, hogy úgy tárgyaljak Veled, mint ahogy az emberek teszik egymás között; engedelmeskedem.

Csodáljuk meg Jézusnak ezt a szelíd megalázódását, mellyel éppen olyan formát akar adni imájának mint mi. Ébresszük fel magunkban a vágyakozást, hogy kívánjuk hallani őt.

Amint ajka egymásután megnevezi apostolait, jusson eszünkbe mindaz, amit már tudunk róluk. És üdvözöljük őket; valljuk be nekik, mennyire irígyeljük, amiért Jézus dícséri, kiválasztja és magához láncolja őket; milyen dicsőség és milyen boldogság!

Jó így megbarátkoznunk azokkal, akikkel majd Jézus kíséretében találkozunk. Így mi is a családhoz tartozónak érezzük magunkat.

II. Jézus minden apostoláról külön beszél Atyjának. — Legkedvesebb tanítványaim közül — így szól — mindenekelőtt Simont, Jónás fiát mutatom be Neked. Te magad jelölted ki őt az Egyház alapjául, azért hát a Péter nevet adtam neki. Egyenes és nyilt-

szívűnek, nagylelkűnek és odaadónak látom őt; mindenre képesnek tartom, egészen a hősiességig. Tüzes és hirtelen. Képes túlbecsülni az erejét, jól tudom; de ha valamikor gyengének mutatkoznék is, hibájában nem fog megátalkodni.

Vajjon mit felel erre Jézusnak az ő mennyei Atyja? Átengedi tapasztalatainak? Vagy mélyebb belátást enged neki a dolgokba? Nem tudjuk. Csak annyi bizonyos, hogy ha Jézus részesült is talán külön megvilágosításban, ez nem korlátozta szabadságát; választását Ő maga ejtette meg.

Azután Andrásra, Simon-Péter testvérére került a sor. — Ő volt az első, — mondja Jézus — aki a Jordán mellett hozzám csatlakozott. Ő vezette hozzám fivérét is. Ő is buzgó, de sokkal nyugodtabb. Odaadása, azt hiszem nagyszerű cselekedetekre képesíti.

Jakab és János az előbbiekkel együtt legelső munkásaim közül valók. Öreg atyjukat hagyták el értem. Meghat, ahogy János hallgatja szavaimat. Tiszta szív és emelkedett szellem. Amit mondok, az mélyen belevésődik ifjú emlékezetébe; égő arcáról szent lelkesülés sugárzik. Ő mindnyájuknál mélyebben fogja tanítani evangéliumomat.

Fülöp nagyon buzgó. Alig csatlakozott hozzám, máris megnyerte számomra Nathanaelt. Sokkal egyszerűbben beszél velem, mint a többiek. Nathanael (Bertalan) őszinte és józan zsidó. Előadta ellenvetéseit, majd meghajolt válaszaim előtt. Azt hiszem, számíthatok rá.

Máté ugyanaz a Lévi, aki egyetlen odavetett hívásomra követett engem. Egybegyűjtvén egy ünnepélyes alkalommal barátait, akik publikánusok voltak, úgy mint ő, alkalmat adott rá, hogy az igazságról és a bűnbánatról prédikálhassak nekik. A legnagyobb figyelemmel kíséri ő is minden szavamat.

Adjuk még ezekhez a nevekhez a kevésbbé ismert apostolokét, aminők Jakab, Alfeus fia, Tádé és a kánai Simon ... Iskarioth Júdást hagyjuk el.

III. És Jézus tárgyalása Atyjával egész éjt-

szakán át tartott; Jézus sohasem fárad bele, hogy azokról beszéljen, akiket szeret. Igy beszél rólunk is örökkétartó imájában a mennyben: „Semper vivens ad interpellandum pro nobis." Ez nem valami indokolatlan föltevés, vagy hiábavaló ábránd; Jézus valóban bemutat engem Atyjának; megmutatja Neki azt a kevés jót, amire képes voltam, kéri, hogy bocsássa meg hibáimat, majd pedig, hogy lefegyverezze Őt, ezt a mindent legyőző szót súgja oda Neki: „Az enyéim közül való!"

— Ó Jézus, igaz volna ez? — „Igaz, ha szeretsz." — Ó Jézusom, hogyne szeretnélek, mikor az elmélkedés útján így belelátok a Te nagy Szívedbe.

3. ELMÉLKEDÉS

III. ÚGY IMÁDKOZZUNK, MINT JÉZUS

Előkészület, mint előbb.

Ennek az elmélkedésnek nem az a célja, hogy elismerjük az ima kötelezettségét, hanem az, hogy megtanuljuk az imának azt a *módját,* ahogyan az isteni Üdvözítő imádkozott. Ez az ima alázatos és egyszerű; olyan egyszerű, hogy mindannyian használhatjuk; hatalmas segítőnk lehet az élet bizonyos pillanataiban.

I. Bajok közepette. — Mit csináljunk, ha az élet gondjai annyira hatalmukba kerítettek, hogy még imádság közben sem tudunk szabadulni tőlük? Mit csináljunk?! Semmi mást, mint azt, hogy *vigyük bátran oda* őket. Hiszen az elmélkedés éppen az a gyermeki beszélgetés Istennel, melyben mindent megmondhatunk Neki! Hagyjuk egyelőre a nagy lelkeknek, hogy érdekektől mentesebb, magasztos érzelmeket fejezzenek ki Előtte. Ébresszük fel magunkban a vágyakozást, hogy valamikor mi is követhessük őket magas szárnyalásukban. De egyelőre maradjunk csak szépen a földön. Ha nincsenek szárnyaink, vagy

ha vannak ugyan, de még renyhék, vonszoljuk magunkat térden az Atyaisten felé.

Ime, itt vagyunk Előtte. Szegezzük Rá a tekintetünket. Mondjuk meg Neki, hogy tudjuk, milyen jó, milyen végtelenül jó, milyen atyai, hogy milyen irgalommal van a tökéletlenek, a gyöngék iránt. Azután soroljuk föl bajainkat; ne keressünk szép kifejezéseket, imaformákat; gondjaink majd beszélnek önmagukért; szegény szívünk megkönnyebbül. Nem ugyanígy teszünk-e életünk bármelyik szakában, ha hirtelen valami nagy fájdalom szakad reánk, s még él idelent egy anyai szív, amelyen megpihentethetjük égő fejünket? Jézus sír az emberi fájdalmak fölött. Isten is megérti ezeket a fájdalmakat.

Ébresszük fel magunkban a csodálat — hála — szeretet érzelmeit.

II. A mindennapi életben. — De ne csupán kivételes pillanatokra tartsuk fenn az imának ezt a módját, hanem terjesszük ki rendes elfoglaltságainkra is. Mondjuk el Istennek, úgy mintha nem tudná, ezidőszerinti nyugtalanságaink okát. Mélyedjünk bele a részletekbe, mint ahogy Jézus tette. Nevezzük meg a személyeket, terjesszük elé az eseményeket; ismertessük meg vele aggodalmainkat, reményeinket...

Talán egy indokoltnak látszó meggondolás visszatart bennünket. Azt mondjuk: hogy vihetném az én parányi létem jelentéktelenségeit, anyagi gondjaimat, ügyeimet, apró családi kellemetlenségeimet a saját örök szépségének és végtelen nagyságának szemléletébe merült Isten elé? Hogy érdeklődhetnék Ő ilyen semmiségek iránt? Mi köze lehet mindennek az Ő egyetemes világterveihez?

Aki így gondolkozik, az elfelejti, hogy semmi sem lehet közönyös az előtt a végtelen Lény előtt, aki mindeneket teremtett és kormányoz. — Tudósok állítása szerint nincs a tér mérhetetlenségében egyetlen atóm-megmozdulás, amelynek, bármily távolról is, kihatása ne volna a világegyetem rendjére. Éppígy

az erkölcsi világrendben sincs olyan cselekedetünk, melynek meg ne volna a maga helye az isteni tervek kifejlődésében. — Ha legközönségesebb cselekedeteink, mint aminők az evés és ivás, hozzájárulhatnak — Szent Pál tanítása szerint — Isten dicsőségéhez, hogy volna méltatlan dolog mindent alávetni tanácsának? Sőt többet mondok! Tetteink már magával ezzel a ténnyel elhagyják a földet, hogy fölemelkedjenek a természetfölöttiség dicső rendjébe s ha ez a lendület igazán bensőséges, olyan magaslatok fölé emelheti őket, ahol az alacsony emberi indítékok szétfoszlanak, mint fellegek az ég magasságaiban. Elgondolásaink megváltoznak, fájdalmas gondjaink megenyhülnek és végül mindenben *csak Isten akaratát* látjuk. — A *bölcseség* elsőrendű elve ez a földi életben; — uralkodó elv az örök boldogságra szolgáló *érdemek* megszerzéséhez.

Mélyedjünk el ezekben a fönséges gondolatokban; — vágy és bizalom hasson át bennünket; — Ó, milyen nagyszerű minden a vallásban!

III. Az elhatározás szabadsága. — Isten azzal, hogy elfogadja bizalmunkat, nem kíván érthető sugallatok útján, közvetlenül irányítani bennünket. Hiszen ezzel elnyomná kezdeményezésünket és kisebbítené elhatározásunk szabadságát. Működik ugyan bennünk, de teljesen észrevétlenül, mint ahogy azt a növényeknél a világosság és meleg útján teszi. Nem szabad tehát hirtelen megvilágosításra várnunk. Néha megtörténhetik ugyan, de nem ez az általános szabály. Sőt! Akárhányszor félelmetes sötétségben maradunk. De azért tartsunk ki, tegyük meg a kötelességünket, vizsgáljuk meg a dolgot Isten előtt, terjesszük elé az eszünkbe ötlő eszközöket, s tárgyaljunk Vele úgy, mintha hallanók megjegyzéseit és válaszait. Az a tudat, hogy tekintete rajtunk pihen és a bizonyosság, hogy hallgat bennünket, fönntartja figyelmünket és a legkedvezőbb helyzetbe hoz ahhoz, hogy helyes ítéletet alkothassunk.

Adjunk hálát a vett megvilágosításokért. —

Gondoljunk át mindent úgy, mintha Isten nem jönne segítségünkre. — De azért jobban bízzunk Benne, mint magunkban.

IV. ELMÉLYEDÉS A RÉSZLETEKBEN

I. Könnyű módszer. — Ha valami erősen foglalkoztatja az embert, a szavak szinte önmaguktól tódulnak ajkunkra. Mikor egy édesanya Isten kegyelmébe ajánlja gyermekeit, ezer meg ezer apró részletet talál, amiről — úgy érzi — beszélnie kell: hibákat, amiket javítani kellene, de hogyan? — terveket, amiket az ő érdekükben dédelget; — különböző nyugtalanságokat és reménységeket... Mennyire teljes szívéből igyekszik, hogy fölhívja Isten figyelmét az ő ügyére!

Aki egy nagy küldetést, vagy egy fontos ügyet vállalt magára, lassankint bemutatja Istennek mindazokat, akik munkájában segítségére vannak, éppúgy, mint ahogy Jézus tette apostolaival. Felsorolja hibáikat és jótulajdonságaikat; megvilágítást kér, hogy felismerje és hasznosítani tudja képességeiket; okosságot, erőt és szelídséget kér, hogy megfelelően tudjon bánni a különböző természetekkel. — Isten színe előtt az igazi szeretet hatja át lelkét, mely mindig inkább a jót hajlandó látni és amely minden csalódás és hálátlanság ellenére is rendületlenül tovább szeret. Imája közben egyszer úgy érzi, hogy Isten helyesli eljárását, majd máskor rosszalása válik benne tudatossá, az éppen szóbanforgó eset szerint. Mindent tisztábban lát, mint annakelőtte és nagyobb erőt érez magában.

Vannak jámbor lelkek, akik egész jegyzéket állítanak össze a valamiféle címen nekik kedves személyekről, akikhez kötelesség, hála, vagy szeretet fűzi őket, akiket szükségben tudnak, vagy akiknek

megígérték közbenjáró imáikat; — hasonló jegyzéket készítenek saját hibáikról, valamint jófeltételeikről és elhatározásaikról is...

Hozzá lehet tenni mindezekhez az olyan általános jellegű kéréseket is, melyek éppoly kedvesek Isten előtt, mint az összes keresztények előtt. Ilyenek: könyörgések az Egyházért, a pápáért, az egyházmegye püspökéért, az egyházközség papjaiért, a gyóntatóért, a velünk közösségben élő társakért, a hívőkért, a bűnösökért, a haldoklókért stb. (Az Egyház gyakran használja ezt az imaformát offíciumaiban.) — Ha ezeket a könyörgéseket bensőséges figyelemmel mondjuk el, kiválóan alkalmasak arra, hogy erősítsék bennünk a hit szellemét s a legegyszerűbb és meghatóbb módon fokozzák bennünk a szeretet erényét.

Figyelemmel gondoljuk át ezeket a különböző imamódokat. — Ne mellőzzünk közülük egyetlenegyet sem. — De ne is halmozzuk azokat.

II. Gyakorlati tanácsok. — Ha ezek a könyörgések naponta ismétlődnek, rendszerint nem keltenek bennünk mélyebb érzelmeket. Talán hajlandók vagyunk ilyenkor azt hinni, hogy értéktelenek. Pedig, ha így gondolkozunk, csalódunk, mert amint már többször láttuk, a természetfölötti cselekedethez nem feltétlenül szükséges az érzelem. Ha ez is hozzájárul, az mindenesetre édesebbé teszi számunkra, talán bensőségesebbé is, de minőségét és érdemét semmivel sem fokozza.

Nem így áll azonban a dolog magával a cselekedettel: itt föltétlenül szükséges, hogy rágondoljunk arra, amit mondunk, hogy elmélyedjünk benne és határozott erővel fejezzük azt ki; csak semmi únottság és gépiesség! — Ha úgy vennéd észre, hogy ezek a hibák mégis hatalmukba kerítenek, folyamodj a változatossághoz. Egyszer a láthatatlan, mérhetetlenül nagy Istenhez fordulj, máskor a látható Istenhez: Jézushoz. Őt könnyen magad elé képzelheted. Hasonlít hozzád; van szeme, mellyel rád tekint, van

füle, mely meghallja könyörgésedet és van szíve, melynek fínom érzékenysége megérti a tiedet.

Ha időnkint úgy éreznéd, hogy isteni Anyja előtt még könnyebben meg tudnád nyitni a szívedet, ne félj, hogy Jézus ezt talán hűtlenségnek minősíti. Isten, Jézus, Mária ... mindegy. S az anyához fordulásnak megvan számunkra az a nagy előnye, hogy eloszlat bennünk minden félelmet és meglágyítja szívünket. Mert tudjuk, hogy az anya csupa elnézés, részvét és odaadás. Ami kiválóan megvan az Atyában, tökéletesen Jézusban, ugyanazt legemberibb formájában találjuk meg Máriában.

Elhatározások. — Ne vessük meg az elmélkedésnek ezt a módját. — Próbálkozzunk meg vele egyideig, ha hasznosnak véljük. — Különösen olyankor vegyük elő, amikor valami komoly munka nagyon lefoglal bennünket. — Az alázatos és egyszerű lelkek általában szívesen elmélkednek így; a még nem eléggé alázatos és egyszerű lelkeket pedig ilyenné teszi.

Ha azonban ez a módszer, a helyett, hogy enyhítené gondjainkat, még inkább fokozza azokat, vagy ha imánk ezúton a helyett, hogy Istenhez emelkednék, szétszóródik és szórakozottá válik, akkor természetesen le kell mondanunk róla.

Ó Jézus, szeretett Mesterem, köszönöm, amiért megengedted, hogy ott lehessek Melletted, míg imádkoztál a hegyen. Úgy beszéltél Istennel, mint ahogy a gyermek beszél atyjával, s azzal, hogy ajkunkra adtad ezt a gyönyörű megszólítást: *„Miatyánk, ki a mennyekben vagy"*, megtanítottál bennünket arra, hogy nekünk is szabad így beszélnünk Vele.

AZ EGYHÁZ ALAPITÁSA

Esti előkészület. — Az isteni Mester már a Genezáreti-tó partján bejelentette Péternek és Andrásnak, valamint Zebedeus fiainak is, hogy „emberek halászaivá" teszi majd őket. Holnapi elmélkedésünk folyamán még tovább megy és maga mellé hív tizenkét embert, akiket azonnal munkatársaivá, majd jövendő utódaivá tesz. Elküldi őket, hogy hirdessék az evangéliumot s küldetésüket csodákkal is megerősíti.

Ma este vessünk egy pillantást egyrészt az egész földgolyóra, szárazföldjeivel és szigeteivel, hatalmas kiterjedésű partjaival, mérhetetlen sivatagaival és égbenyúló hegyeivel... Mindezek még az ismeretlenség sötétségébe vesznek a jövendő apostolok előtt. — Pillantsunk másrészt a földnek egy piciny darabkájára, egy kicsiny országra: Galileára. A föld térképén csak egy alig észrevehető pontocskát foglal el... És mégis innen indulnak el ezek a hadsereg nélküli hódítók, hogy megalapítsák a legnagyobb kiterjedésű, leghatalmasabb, legszebb és legmaradandóbb birodalmat, amit emberi szem valaha láthatott!

Mélyedjünk el ebben az ellentétben. Minél jobban megragad bennünket, annál könnyebben felfogjuk ennek a műnek a nagyságát és Isten csodálatos beavatkozását.

ELMÉLKEDÉS

Előkészület. — Magam elé képzelem az előbbi hegyet, de már nem az éjtszaka sötétjében, hanem a reggeli napfény ragyogó, fehér megvilágításában. Most üde zöldnek és mosolygónak látom. A hegyoldal közepe táján egyszerű galileai halászok kis csoportja látható.

Kérjük a kegyelmet, hogy a készülő esemény

fönséges egyszerűsége mélyen megindítson bennünket. Az Egyház alapításáról van szó.

I. A mű nagysága. — 1. Magasan fölötte áll minden emberi alapításnak, királyságnak, császárságnak. — 2. Magasabb rendből való, mert átistenített lények társadalmát alkotja meg. — 3. Míg más birodalmak, királyságok és császárságok az idő múltával összeomlanak és helyüket másoknak engedik át, addig ez a társaság megmarad a világ végezetéig, sőt — ami egyedülálló kiváltsága — még nemesebb és ragyogóbb szépségben fog megújulni az égben. — 4. Átalakítja majd a világot, amennyiben megnemesíti eszméit s megismerteti vele a felebaráti szeretetet, mely egyesíti az embereket.

Fontoljuk meg egy ilyen műnek az értékét. — Csodáljuk nagyságát, — jóságát, — jótéteményeit. — Köszönjük meg az isteni Mesternek, hogy ennek a műnek szentelte idejét, életét és szeretetét. — Egyház nélkül mi lenne belőlem?

II. A használt eszközök csekélysége. — Ime, ismét azoknak a megfontolásoknak egyike áll előttünk, melyek minduntalan utunkba kerülnek. Már meg se ragadják figyelmünket. Ha ezúttal mutatkoznék előttünk először, mennyire meglepődnénk! Hogy az ilyen benyomások komoly hatást tegyenek reánk, hosszan és áhítattal meg kell állanunk előttük. És akkor lassankint olyan meglátások tárulnak elénk, melyek önkénytelenül azt a kiáltást csalják ajkunkra, mely Jákob szívéből szakadt fel, az angyallal való emlékezetes küzdelme után: „Isten járt itt és én nem tudtam!"

1. Az apostolok egyszerű, szegény emberek, ruházatuk durva, kezük kérges, járásuk nehézkes. — 2. Nincsen semmi tanultságuk. — 3. Beszédük ugyanolyan, mint az alsóbb néposztálybelieké általában. — 4. Van bennük vallásos szellem, odaadás és bizonyos fokú erény is, de viszont milyen nehéz felfogás és mennyi gyöngeség! Majd később meglátjuk.

És Jézus, a mi imádásraméltó Jézusunk, ezek-

ből az egyszerű emberekből vezetőket, hódítókat, hősöket, nagy szenteket, bámulatraméltó vértanúkat formál; az ő beszédeik útján szándékozik felvilágosítani a világot.

Valljuk meg Jézusnak, milyen büszkék vagyunk Reá. — Csodáljuk meg nagyszerű fölényét, mellyel nem a közönséges, általános eszközöket használja fel. — Ismerjük el az általa használtaknak magasabbrendűségét: a természetfölötti nyilvánul meg bennük, és Isten munkája világosan jelentkezik rajtuk keresztül. — A keresztény vallás csodálatos bizonysága ez.

III. A jelenlegi Egyház. — Mikor látjuk az Egyházban az emberek elégtelenségét és tökéletlenségét, szomorúság fog el bennünket, talán nyugtalanságot, sőt némi keserűséget is érzünk. Elfelejtjük, hogy ugyanaz a Lélek, mely ott volt a mű alapításánál, kitart mellette további fejlődésében is a századokon keresztül. Ugyanaz a Jézus, ugyanazt a művet vezeti. Amit kezdetben láthatóan végzett, azt most láthatatlanul folytatja. Nincs szándékában megváltoztatni módszerét: az elégtelenségek, tökéletlenségek nem csodálatos bizonyságai-e ma is éppenúgy, mint akkor, isteni működésének?

Ha ott lehettünk volna a galileai hegyen akkor, amikor Jézus kiválasztotta apostolait, ugyan milyen szemmel néztünk volna ezekre az egyszerű, ismeretlen, jelentéktelen emberekre? Vajjon mit mondtunk volna? Mit reméltünk volna? Nem éreztünk volna-e valami sajnálkozó megvetésfélét? „Ugyan mi jut Jézus eszébe, hogy ilyen segítőtársakat választ maga mellé?"

— Ébresszünk magunkban komoly, határozott bizalmat az Egyház jövője iránt; — félre minden kételkedő tépelődéssel: legyünk természetfölöttiek. — Szelíd, megértő méltánylással nézzük a dolgokat és hagyjuk a keserű szemrehányásokat. — Kerüljünk mindent, ami gyöngíthetné bátorságunkat. — Ne feledjük, hogy itt egy olyan műről van szó, mely em-

berekre bizatott és alá van vetve az emberi természet törvényeinek; olyan műről, melynek lényegében Isten *minden* akar lenni. — Bánjuk meg hitünknek eddigi fogyatékosságát, vagy talán még inkább rövidlátásunkat: elmélkedés útján az ember jobban és messzebb lát.

Elhatározások lelkiállapotunk szerint.

6. ELMÉLKEDÉS

KÖTELESSÉGÜNK, HOGY APOSTOLOK LEGYÜNK

Előkészület. — Képzeljük el a hegyoldalon az isteni Mestert abban az ünnepélyes pillanatban, melyben kiválasztja apostolait. Lássuk meg, amint az idő és tér nagy távolságából reánk néz.

Kérdezzük meg, mit akar, hogy cselekedjünk.

I. A kötelesség és ellenvetései. — Napjainkban az igazán keresztény léleknek apostoli léleknek is kell lennie. A hitetlenségnek azzal az özönével szemben, mely elárasztja társadalmunkat, erős korlátok felállítására és minél számosabb mentőeszközre van szükség. Az Egyház lassankint gondoskodik is ilyesmiről. Vannak nagy, általános jellegű művek, melyek csak az erők összefogása útján érhetnek el eredményt és vannak különleges művek, melyek az egyéni munka keretébe tartoznak.

Vajjon létezhetik-e egyetlen olyan keresztény is, aki valamelyik formában ne lehetne apostol? Saját családjában, — barátainak a'körében, — szolgáival, szolgálóival szemben, — bármilyen irányú befolyásának hatáskörében? — nincsenek-e ott továbbá azok a közös művek, melyek minden jóakaratú ember segítségét felhasználhatják?

És mégis mennyi ember, még jámbor lélek is akad, aki vonakodik a társadalomnak és a lelkeknek

segítségére sietni. — Az egyik tehetségtelenségével, tudatlanságával, ügyesség hiányával védekezik. — A másik azt mondja: Nekem nincs semmiféle összeköttetésem, semmi befolyásom, sem vagyonom, annyira szerény körülmények között élek. De olyan is akad, aki mindegyiken túltesz és így beszél: Mit, hogy én még mások üdvösségén dolgozzam! Elég gondom és bajom van nekem a nélkül is; nem érek én rá sem jámborságra, sem erény gyakorlásra; megteszem a kötelességeimet, mert meg kell tennem őket, de örömet ugyan nem találok bennük. Isten igazán hiába keres bennem valamit, amit felhasználhatna a művei számára.

II. A felelet. — Szegény lélek, tudod-e, hogy nem keresztényhez illően beszélsz? Ha mindaz, amit felhoztál, talán igaz is emberi szempontból, de nem igaz természetfölötti szempontból. A buzgóság műve mindig és mindenekelőtt Isten műve, még a szentek, a tökéletesek kezében is: *Az ember vet és ültet, de a növekedést csak Isten adhatja meg.* Az Ő kegyelme, mely teljesen meglehet nélkülünk, bizonyosan képes nélkülözni a mi egyéni értékünket is.

Vess csak egy pillantást azokra az egyszerű, félénk, tudatlan emberekre, akik majd Jézus apostolaivá lesznek. Hasonlítsd össze az ő rendelkezésükre álló eszközöket és képességeket a magadéival; az összehasonlítás bizonyosan a te előnyödre válik: hiszen ők mindent nélkülöztek, nekik semmijük sem volt!

Ami belőled leginkább hiányzik, az a hit, a bizalom. — Vagy talán a lemondás is? Ez viszont megvolt az apostolokban. — Te meghátrálsz a fizikai és erkölcsi nehézségek elől, mert fel kell áldozni valamit a nyugalmadból, kényelmedből; el kell szenvedned a visszautasításokat, a sikertelenségeket, hálátlanságokat... és mit tudom én, még mi egyebet!

Valóban, ez lesz az apostolok sorsa is és ebben példaképeink: elérkezik a nap, amikor megvesszőz-

tetvén boldogan távoznak, hogy szenvedhettek Jézus szeretetéért.

Képzeld most magad elé az isteni Mestert, amint fölmegy a hegyre, hogy ott töltse az éjtszakát. Kire gondol vajjon? Azokra a galileai halászokra, akiknek tehetetlenségét, hibáit világosan látja. Keble emelkedik és szívéből ezek a csodálatos szavak törnek elő: Szeretem őket. És ha ők is szeretnek engem, átalakulnak. — Szívd magadba ennek a jelenetnek az édességét, melyben oly nagyszerűen nyilatkozik meg nagy és szép lelke: bízik a szeretet hatalmában.

Ezután pedig emeld fel tekintetedet, de most már ne a hegyre, hanem a mennyei magasságokba és szemléld Jézust, ugyanazt a Jézust, aki onnan néz téged. Ő jól ismeri tehetetlenségedet, hibáidat, fogyatékosságaidat, olyannak lát, amilyen vagy, de szeret és azt mondja: Légy apostol. Éppúgy, mint egykor, most is a gyöngéket választom ki: Számíts reám!

III. Hogy történik a meghivatás. — Ó, — mondod talán — a hívás nem nekem szól: nem hallok a lelkemben semmit és nem érzek a szívemben semmiféle vonzódást; pedig a hívásnak mégis ez a módja.

Nem, a hívás egyáltalán nem ilyen érezhető módon történik. A benső hang megcsalhat bennünket és szívünk vonzódása bizonyos pillanatnyi hatásnak a következménye is lehet. A meghivatás rendszerint sokkal biztosabb külső útmutatással történik: ilyenek pl. a reánk háruló kötelességek, kínálkozó jó alkalmak, egy jóbarátunk meghívása, lelkivezetőnk tanácsa...

Amikor az ilyen szerény, fínom hívásnak ellenállsz, nem érzed-e, hogy olyankor valami szemrehányás ébred lelkedben, amely lassankint szinte lelkiismeretfurdalássá válik? S vajjon ez a gyöngéden figyelmeztető érzés nem a hűtlenségnek, a hívás visszautasításának a bizonysága-e?

Gondold csak meg! Elképzelhető-e csak egyetlenegy keresztény lélek is, akinek semmi kötelessége sem volna másokkal szemben? — A minden keresz-

tényben meglévő természetfölötti élet testvérekké teszi valamennyiünket. — Isten országának kiterjedése köztük mintegy családi vagyon. — Ha szereted Jézust, engedheted-e, hogy hiába hullassa vérét, mikor az azért adatott neked, hogy megtermékenyítsd? — Ha te lennél azoknak a szerencsétleneknek a helyében, akik vesztükbe rohannak, nem kívánnád-e te is, hogy megkönyörüljenek rajtad?...

Ó Jézus, aki úgy nézel reám az egek magasságából, mint ahogy kedves tanítványaidra néztél a hegyről; ó Jézus, aki ma is úgy szereted a lelkeket, mint ahogy szeretted akkor, formáld az én lelkemet apostolivá; adj nekem küldetést valami nyomorúság enyhítésére, valami gyöngeség támogatására, valami tudatlanság oktatására, valami jóban való segédkezésre... Minden küldetés kegyelmedről biztosít engem és kegyelmed elég hatalmas arra, hogy mindent pótoljon... Mindent? Fájdalom, nem mindent. A közönyt és a restséget nem pótolhatja!

Ha ebben a pillanatban talán nem látnál semmi olyan munkát, amelyben részt vehetnél, készülj legalább el az ezután eléd kerülő munkára. Fejleszd ki magadban a hozzá szükséges vállalkozó szellemet és türelmet. — Vágyódásoddal és imáiddal ébreszd fel magadban a buzgóság lelkesülését. — Tanulmányozd gyanútlanul romlása felé rohanó, könnyelmű társadalmunk szükségleteit. Igyekezzél megismerni a jótékonyságnak azt a módját, amit ismerőseid körében azok végeznek, akiket nagyra becsülsz. — Olvasd azoknak az embereknek rendkívül érdekes történetét, akik alázatos kicsinységükben, csekély eszközökkel olyan csodálatos műveket alkottak. Soha, egy korban sem voltak még ilyen sokan és soha jobban nem alkalmazkodtak a kor óriási szükségleteihez, mint napjainkban.

Érzelmek és elhatározás. — Ha eddig talán nem értettük meg igazán, hogy apostoloknak kell lennünk, valljuk be azt egyszerűen és alázatosan Jézusnak. — Ha eddig az erőfeszítéstől való titkos irtózás tartott

vissza bennünket, kérjünk bocsánatot Attól, aki mindenét feláldozta a lelkekért. — Ajánljuk fel magunkat komolyan; az érzésbeli lelkesülés nem szükséges. — És végül ígérjük meg, hogy tanulmányozni fogjuk, milyen jó ügynek állhatnánk a szolgálatába.

Ó Jézus, bocsásd meg hosszas közömbösségemet és lustaságomat! — Ó Jézus, ha arra méltatsz, hogy apostoloddá tégy, kérlek, alakíts át engem! — Ó Jézus, ha már kiválasztottál és fel is használtál szolgálatodra, légy érte mindörökre áldott!

7. ELMÉLKEDÉS

A HEGYI BESZÉD

Esti előkészület. — Ismerjük mindannyian azokat az isteni kijelentéseket, melyek újra meg újra ismétlődve, ezzel a szóval kezdődnek: *„Boldogok!"*... Hányszor megcsodáltuk már őket és hányszor gyönyörködtünk bennük! Miért elmélkedjünk hát ismét róluk? Ó, mert kimeríthetetlenek s mert valahányszor mélyebbre ásunk bennük, mindig újra elcsodálkozunk s új meg új, eddig talán nem is sejtett gazdagságot fedezünk fel bennük.

Induljunk ki ebből a gondolatból: talán még sohasem értettem át igazán ezeknek a szavaknak a mélységes értelmét. Azután tegyük lelkünket fogékonnyá arra, hogy mélyen értelmükbe hatolhassunk és felfoghassuk.

Ehhez a legalkalmasabb módszer, ha annyira elevenen magunk elé képzeljük ezt a nagy jelenetet, hogy lélekben szinte ott vagyunk mi is. Ugyanazon a hegyen állunk, ahol Jézus, aki miután az egész éjtszakát imában töltötte, most eljött közénk, hogy kiválassza a tizenkét apostolt. Menjünk kissé feljebb, egy valamivel magasabban fekvő fennsíkra. Innen láthatjuk lent a zöldben elterülő várost, valamint a Tiberiás tavát az ég kékjét visszatükröző vizével,

közvetlenül a hegy aljában pedig azt a mérhetetlen embertömeget, mely Judeából, Jeruzsálemből, a tenger partjáról, Tyrusból és Sidonból özönlött ide, hogy meghallgassa Jézust.

Miután így tájékozódtunk és mintegy belekapcsolódtunk a tömegbe, emeljük tekintetünket az égre, mert a megértés kegyelme onnan száll alá.

Maradjunk meg a vágynak ebben a fogékony hangulatában egész este és éjjel, hogy amint holnap reggel felébredünk, az ismét tudatossá váljék bennünk.

Ó Jézus, ha láthatnálak és hallhatnálak! Engedd, hogy legalább magamba szívhassam azoknak az isteni szavaknak az illatát, melyeket hozzám intézel.

ELMÉLKEDÉS

Előkészület. — Képzeljük el az isteni Mestert, körülötte első apostolaival, mögöttük pedig többi tanítványaival. — Valamivel távolabb a tömeg, mely nagy területet foglal el.

Helyet keresek magamnak köztük és kérem a kegyelmet, hogy megérthessem a nagy jelenetet, melynek tanúja lehetek. Azután mélységes csöndben és összeszedettségben hallgatom az Üdvözítő ajkáról felém szálló szavakat:

I. A Boldogságok. — *Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyek országa.*

Boldogok a szelídek, mert ők lesznek birtokosai a földnek.

Boldogok, akik sírnak, mert ők majd vigasztalást találnak.

Boldogok, akik éhezik és szomjúhozzák az igazságot, mert ők kielégítést nyernek.

Boldogok az irgalmasok, mert majd őnekik is irgalmaznak.

Boldogok a tisztaszívűek, mert ők meg fogják látni az Istent.

Boldogok a békességesek, mert ők Isten fiainak fognak hivatni.

Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, mert övék a mennyek országa.

Boldogok vagytok, mikor szidalmaznak és üldöznek titeket, és hazudozván minden rosszat mondanak rátok énérettem. Örüljetek és vigadjatok, mert jutalmatok bőséges lesz a mennyekben.

Maradjunk soká-soká ezeknek az igazságoknak a hatása alatt, melyek mindíg visszatérő ritmussal ismétlik, szinte lelkünkbe vésik ugyanazt a szót: *boldogok!* — Ha szükségét érezzük, olvassuk át figyelmesen újra.

II. Üzenet, mely az egész mindenségnek szól. — Ezeknek az igazságoknak a kihirdetése általános, szinte megmérhetetlen jelentőségű esemény. Erre vallanak egyébként már a külső körülmények is, amilyen a gyülekezés helye; nem a zsinagógában, nem is a templomban mondja el Jézus ezeket a méltóságteljes, súlyos mondatokat; — a beláthatatlan égboltozat alatt, a szabad természetben, egy hegyen hangzanak azok el, — szemben a messze végtelenbe tárulóláthatárral, — keresztülzengve a teljes, néma csenden, mely szárnyára veszi a szavakat... Nem úgy látszik-e, mintha Jézus a világ legtávolabbi széleire is el akarná juttatni azokat?

És el is érkeznek oda valóban, országról-országra, partról-partra szállva az apostolok hűséges visszhangja útján; olyan tisztán, olyan elevenen jutnak el hozzánk is, mint ahogy akkor elhangzottak.

Merüljünk el ebben a nagy tényben és bámuljuk ezt a csodálatos pályafutást. — Hasonlítsuk össze a történés helyének a középszerűségével, a jelenlévőkkel, sőt Annak a külsejével is, aki beszél.

Csodáljuk, imádjuk és mondjunk köszönetet Neki. — Mélyedjünk el ezekben az ellentétekben: az elindulás kicsinysége, a megérkezés nagyszerűsége. Ismerjük fel benne Isten munkáját és imádjuk.

III. Az Egyházra bízott üzenet. — Jegyezzük meg jól azt a komoly jelentőségű tényt, hogy isteni üzenetének kihirdetésével Jézus várt addig, míg hatá-

rozottan meg nem alapította Egyházát. Csak az imént szervezte azt meg a tizenkét apostol kiválasztásával s íme, közvetlenül ezután már rá is bízza tanítását a maga teljességében, hogy őrizze, védje és hirdesse.

Mert az egész tanítás benne foglaltatik abban a nyolc mondatban, melyet akkor még nem is fogtak föl teljesen. Jézus elvetette a magot. Pünkösd napján a Szentlélek csodálatosan kihajtatta azt, s érlelő munkáját folytatja továbbra is, az idők végezetéig. Ő nyilatkoztatja ki Jézust és tanítását az Egyháznak; Ő érteti meg azt mindenegyes hívővel is, mert az evangélium igéi zárt magok, ha az Ő keze nem nyitja fel azokat.

Szent tisztelettel és bámulattal tekintsünk az Egyház nagy küldetésére: az ő tanítása Jézus tanítása, melynek tisztaságát és fokozatos kifejtését egy másik énje, a Szentlélek által biztosítja. — Engedelmesség az Egyházzal szemben: *Aki titeket hallgat, engem hallgat.* — Legyünk büszkék hitünkre: Milyen semmik az ókori bölcsek összes kijelentései e nyolc szerény mondat mellett! Milyen szűk látókörűség amott és milyen tág horizont itt! — Milyen termékenység amott és milyen csodálatos termékenység emitt!

8. ELMÉLKEDÉS

A BOLDOGSÁGOK ÉS A MI EMBERI TERMÉSZETÜNK

Esti előkészület. — Holnapi elmélkedésünk célja szembenézni néhány olyan ellenvetéssel, mely titokban küzd bennünk az isteni Mester bizonyos tanításai ellen: részben a szellem ellenvetései, mely híven őrzi emberi előítéleteit, másrészt érzékenységünk idegenkedése, mely befolyásolja az értelmet.

Egy későbbi elmélkedésünkben gyakorlati szem-

pontból fogjuk megvizsgálni ezt a kérdést és akkor önmagától megszűnik majd több ellenvetésünk és zavaró idegenkedésünk. Haladjunk lépésről-lépésre a világosság útján. Holnapi feladatunk csak az lesz, hogy szemügyre vegyük lelkünk beállítottságát és előkészítsük magunkat bizonyos reformokra.

Ó lelkem, amikor valami evangéliumi tanítás foglalkoztat, ne elégedj meg csupán csak Jézus szavainak a hallgatásával, hanem figyeld meg életét is; mert élete világítja meg szavait. A boldogságok átélt igazságok.

ELMÉLKEDÉS

I. Megítélésük. — Elég egyenkint átfutnunk rajtuk, hogy meglássuk, mennyire ellenkeznek a közfelfogással.

Jézus boldognak nevezi a szegénységet, az emberi természet viszont átkozza. Átkozza a nélkülözések miatt, melyeket reá ró és a megaláztatások miatt, melyeket maga után von. A társadalom is rossz szemmel nézi; a szegénység lesüllyeszti azt, aki elszegényedett és nem élhet többé kényelemben: saját társaságbelijei távoltartják magukat tőle, lenézik, számukra nem létezik többé. Azt pedig, aki mindig szegénységben élt, gyakran valósággal alacsonyabbrendű lénynek tekintik: hiányzik úgy a magasabb műveltsége, mint a jó modora, tehát megvetik.

Jézus felmagasztalja a szelídséget. Arról a szelídségről van szó, mely elfojt magában minden haragot és indulatot, nem sértődik meg, jó képpel fogad mindent és jó szava van mindenkihez. Így cselekedni nem annyi-e, mint elfojtani és meghamisítani a természetet? Nem annyi-e, mint színtelenné, semlegessé válni? Szóval nem lealacsonyodást jelent ez?

A síráson, a könnyön Jézus a szomorúságot érti, tehát *a fájdalmat magasztalja fel.* A természet azonban a fájdalomban nagy ellenségét látja s azért ellenállásának minden erejével eltaszítja azt magától.

Ha nem sikerül eltávolítania, méltatlankodik, panaszkodik, annyira, hogy ellenkezése sokszor valósággal káromlássá fajul.

Az igazság szóban Jézus *a tökéletesedés kemény munkáját magasztalja.* Az éhezi és szomjúhozza azt, aki figyeli hibáit, küzd ellenük és folyton fokozódó erkölcsi emelkedésre törekszik. Márpedig Ravignan atya szerint *„a természet irtózik a tökéletességtől"*, menekül mindentől, ami ellenkezik vele és szereti úgy hagyni a dolgokat, ahogy vannak.

Boldogok az irgalmasok — mondja a Megváltó; vagyis: tegyetek jót mindenkivel, bocsássatok meg megbántóitoknak és szeressétek még ellenségeiteket is. A természet viszont azt mondja: Megbocsátani! Hisz ez ostobaság és gyöngeség! A helyes az, ha mindenkivel úgy bánunk, ahogy megérdemli. Hiszen ha nem büntetjük meg a rosszat, ezzel még jobban felbátorítjuk...

Boldogok a tisztaszívűek — folytatja a Megváltó. Lássuk csak, milyen az a tisztaság, amit kíván: félre minden veszélyes pillantással, minden vétkes kívánsággal, sőt még annak szándékos gondolatával is. — A természet visszariad: ez az erény az ember számára teljes lehetetlenség, ellenkezik ösztöneivel, szükségleteivel, élete boldogságával.

Boldogok a békességesek. — Békességes az, aki nem védekezik, aki enged az igazságtalan kívánságnak is. *Annak, aki el akarja venni köntösödet, add oda palástodat is; ha valaki megüti jobb orcádat, tartsd oda neki a másikat is.* Az emberi természetnek erre a hősiességre más neve van. Azt mondja róla: gyávaság, az emberi méltóság megtagadása! Az ember követelje meg és érvényesítse a jogait!

II. Egy pillantás önmagunkra. — Ilyen az emberi természet szelleme; és ez a világ szelleme is. A természet pedig bennünk él és a világ szelleme zsarnokoskodik rajtunk. — Vajjon mi melyik párton vagyunk? Magunkévá tettük-e a Megváltó eszméit és a szerint rendeztük-e be életünket? Nem tettünk-e

sok engedményt a természetnek? Nem engedtük-e, hogy a világ szelleme lassankint átjárjon bennünket?

Menjünk végig sorra a nyolc boldogságon és tegyük fel magunknak ezt a két kérdést: Ez-e az én meggyőződésem? Hű vagyok-e hozzá?...

Minél jobban csodáljuk ezeket a nagy igazságokat, annál inkább magunkévá tesszük a keresztény szellemet. De sajnos, mennyi ingadozás, mennyi ellenvetés, mennyi tartózkodás, mennyi ellenállás, sőt mennyi hűtlenség van még bennünk!

Bánat — jó feltétel — ima.

III. Egy pillantás Jézusra. — Ne feledkezzünk meg az elmélkedés elején tett tanácsról és hasonlítsuk össze Jézus szavait cselekedeteivel. Amit tett, azt azért tette, hogy példájából tanuljunk és bátorságot merítsünk. — Ha értünk és miattunk meredek utakon járt, talán mi nem volnánk hajlandók követni Őt? — Emlékezzünk vissza életének nagy eseményeire. — Kérjünk világosságot és erőt. — Ne aggódjunk, ha az ellenvetések és idegenkedések egyelőre még mindig zavarnak bennünket: imádkozzunk és várjunk, a világosság már útban van felénk.

9. ELMÉLKEDÉS

A BOLDOGSÁGOK FÖNSÉGES BÖLCSESÉGE

I. A bukott természet. — Az előbbiekben hallottuk az ellenvetéseket, melyeket a természet támaszt a Boldogságokkal szemben. És ha az elvont emberi jogok szempontjából tekintjük azokat, szinte hajlandók vagyunk némi igazat adni nekik. Jézus tanítása tehát ellenkeznék ezekkel a jogokkal?

De hála egy egyszerű megkülönböztetésnek, éppen itt nyilatkozik meg a Boldogságok bölcsesége. Mikor általában az ember jogairól beszélünk, akkor inkább

elvont természetére, semmint valóságos állapotára gondolunk. Márpedig Jézus nem az elvont emberi eszményhez, hanem a bukott emberhez beszél. A földi paradicsom érintetlen természetű lakóihoz nem ilyen nyelven szólt volna; de most az áteredő bűn által megromlott világgal áll szemben. Látja, mint pusztítja azt a kapzsiság, az erőszak, a gőg, az önzés és a tisztátalan vágyak. Eszméi és erkölcsei zavarosak. Jézus olyannak látja az emberiséget, mint egy kormány nélküli hajót, mely irányát vesztetten rohan az örvény felé. Csak egy erős és ügyes kéz kell, amely megfogja a kormányt, hogy erőteljes mozdulattal megváltoztassa irányát s íme, azonnal rendes útjára tér, mely a kikötőbe vezet.

Mélyedjünk el ezeknek a megállapításoknak az igazságában. Az emberi természet megromlott; erős hatású gyógyszerekre van szüksége. — Lássuk be az emberi gőg nyomorúságos voltát.

II. A szabadulás. — Az irányváltoztatást Jézus adja meg a világnak a Boldogságok kihirdetése által.

A *kapzsisággal*, annyi gondnak, bajnak, harcnak és bűnnek a forrásával szembe a világ javaitól való elszakadást helyezi.

A *gőggel* és az *erőszakkal* szembe az alázatosságot és a szelídséget állítja.

Az élet bajaival szembeforduló *lázadás* ellen, amely elkeserít és elbátortalanít, megnyugvó megadásról és reménykedő bizalomról beszél.

A szabaduláshoz szükséges erőfeszítés elől meghátráló *közöny* és *nemtörődömség* ellen a tökéletesítő erény után sóvárgó éhséget és szomjúságot állítja be.

A *szív és részvét nélkülieknek* szeretetről beszél, mégpedig olyan nagy szeretetről, mely még az ellenséget is magához öleli.

A *bűnös élvezetek vágyával* szemben a tisztaságot hirdeti, amely fölényesen uralkodik az alacsony és gonosz ösztönök fölött.

A *követelődzés, ingerlékenység* és *bosszúvágy*

ellenébe jóságot és megértést ajánl, mely a béke megalapozója.

Adózzunk bámulattal ennek az eszménynek a bölcsesége és nagysága iránt, s szokatlanságában, mely első pillanatban meglep bennünket, ismerjük fel, hogy isteni kinyilatkoztatásról van szó: ember így nem beszél!... Érezzük át, hogy ez az egyedül helyes út, melyet maga Isten mutat nekünk. — Örvendezzünk ennek a nagy megtiszteltetésnek és ennek a biztonságnak.

III. A tanításhoz hű emberiség sorsa. — Ó Jézus, ha az emberiség éppúgy, miként a hajó, engedelmeskedne a kormányos kezének, milyen békésen és milyen nyugodt méltósággal haladhatna örök rendeltetése felé. Erős és szép lenne minden nemzet, mely megvalósítaná az általad adott eszményt. Isteni békét élvezne még a megpróbáltatások között is az a család, mely a szerint élne.

Ó Jézus, mennyire fájhat Neked, mikor látod, hogy a nemzetek, sőt a családok nagyrésze is elfordul tanításaidtól és vesztébe rohan. Szánlak ó Jézusom, és Veled szenvedem át fájdalmadat...

De elég-e ez? Ó nem! Én megadhatom Neked, amit ezek a nemzetek és családok visszautasítanak. Igen, én szeretni akarom azokat a szép lemondásokat, melyeket a Boldogságokban kínálsz fel nekem. — Mindegyikükből szépség fakad: velük megnyerhetem tetszésedet. — Te magad, a saját életedben megvalósítottad valamennyit: követni foglak. — Melletted leszek, hű maradok Hozzád és megvigasztallak Téged.

Keltsük fel magunkban a szomorúság és az öröm érzelmeit — a nagylelkűséget — és az engesztelés vágyát.

ISTEN ORSZÁGÁNAK KINYILATKOZTATÁSA

Esti előkészület. — Eddigi elmélkedéseink folyamán gyakran találkoztunk már ezzel a mondattal: *Jézus elment, mindenütt hirdetve Isten országát.* Vajjon az a földi birodalom ez, melyet Izrael népe várt? Vajjon meglátják tehát most már Jézust, Dávid fiát, amint őseiknek trónján ül és uralkodik a többi nemzetek fölött? Mert ez a zavaros álom élt az Őt körülvevő népben, sőt talán még a tanítványokban is.

A hegyi beszéd lerombolja álmaikat, megsemmisíti reményeiket, hogy annál magasztosabbakat adjon helyettük. Ez az ország, melyet a próféták annyiszor megénekeltek, nem múló és megszokott, mindennapi örömeket ad, hanem ez maga a mennyország, ahol Isten uralkodik, s melynek dicsőségében és boldogságában osztozhatunk. — Ez a boldogság a végtelent érinti.

Ha ennek a birodalomnak néhány csodás fényű sugarát felfoghatnók, a Boldogságokról szóló tanítás mindjárt nem látszanék olyan szigorúnak; szívünket öröm járná át és egész valónk a boldog reménység remegésével indulna meg azon a kemény úton, mely oda vezet.

A mai est folyamán ismételjük el magunkban újra meg újra: ez így van, ez igaz, csak nem igen gondolok rá; — hiszek ugyan benne, de meggyőződésem nem elég erős; ez is úgy, mint sok más, csak egy megszokásba merült igazság számomra.

Ó Jézus, isteni Mesterem, add, hogy holnap felfogjam ígéreteidnek mérhetetlen nagyságát. Hogyan hátrálhatnék meg azután az áldozatok elől, melyek Boldogságaid részesévé tesznek engem!

Előkészület. — Magam elé képzelem az Üdvözítőt a hegyen, amint a távolból reám néz és elmondja nekem a Boldogságokat. Figyelmem ezekre a szavakra összpontosul: *övék a mennyek országa.*

Kérem a Szentlélek kegyelmét, hogy a reám váró örömök szemléletéből bátorságom erőt merítsen.

I. Miben áll Isten országa. — *A lélek.* — A Boldogságokat hirdető kijelentéseid első szava mindig ez: *boldogok! boldogok!* Mint egy szent refrén ismétlődik meg minden új mondatod elején. Boldogok a szegények, boldogok a szelídek, boldogok, akik sírnak! . . . de hiszen mindez csupa szenvedés, nem pedig boldogság!

Jézus. — Nem gyermekem, ez még nem a boldogság, ez csak a vetése, a kivívása. Az igazi boldogság nem a földön van. A föld összes javai sem tudnák azt megadni, mert azok mindig fájdalmakkal és gondokkal vegyesek, csakhamar elhervadnak annak a kezében, aki leszedte őket. És elmúlásuk után a szív mindig üresebb lesz. mint azelőtt volt, sőt sokszor vérző seb marad a helyükben.

A föld legtisztább boldogsága is csak álom, egyetlen rövid éjtszaka álma. Amit azonban én ígérek, amit ma hirdetek, az a végtelen boldogság, vagyis magának Istennek, a tökéletes Lénynek, a kifogyhatatlan öröm forrásának a bírása. Ő majd dicsőségébe öltöztet téged, átitat gyönyörűségeivel és olyan szeretetet gyullaszt fel benned, mint amilyen Őbenne magában, az imádandó Szentháromságban ég.

A végtelen kimeríthetetlen; boldogságod mindig új meg új csodálatot vált majd ki belőled. Egyik század a másik után futhat el mellette a nélkül, hogy változást észlelne benne. Terjedelme belevész a végeláthatatlan, határtalan messzeségbe.

Amikor így időről és térről beszélek, csak érthetőbbé akarom tenni számodra a dolgot. Akkor nem lesz többé sem idő, sem tér; nem lesz idő: vagyis

ez az örökkévalóság birodalma; nem lesz tér: vagyis ez a határtalanság kiterjedése.

II. Hogyan lehet ennyit befogadni. — *A lélek.* — Ó Jézusom, milyen csodálatosan nagy az, amiről beszélsz! Olyan nagy, hogy azt kérdezem magamtól, vajjon hogyan férhet be ez a végtelen boldogság a kicsiny emberi szívbe?

Jézus. — Figyelj reám: Ezt a kicsiny szívet a Mindenható kitágítja, átisteníti és átalakítja. — Elmélkedj külön-külön e szavak mindegyike felett. A lelked *átalakul*, egészen más lesz. Ha felruházod mindazokkal a tulajdonságokkal, melyekről most álmodozol, az még mind nagyon kevés. — *Átistenül!* Ennél a fogalomnál csődöt mondanak legmerészebb elképzeléseid is: a lélek itt egy olyan életrendbe lép be, melybe teremtett lény nem követheti, bármilyen tökéletes legyen is. Ehhez az szükséges, hogy a Mindenható elővegye már megteremtett természetedet, önmaga fölé emelje azt s ennek az új lénynek isteni formát és olyan isteni érzékeket adjon, melyek képesek felfogni és befogadni ezeket a nagyságokat, ezeket a szépségeket, sőt magát Isten barátságát is.

Elmélkedj e most felfedett kinyilatkoztatások fölött. Az a kevés, amit megértesz belőlük, már elég arra, hogy magával ragadjon, az pedig, ami egyelőre még meghaladja értelmedet, keltsen benned hatalmas vágyakozást e titokzatos és ismeretlen végtelenség után.

III. Érzelmek és elhatározás. — Fönséges igazságok, miután meghaladjátok fölfogásomat, imádlak benneteket. — Biztos ígéretek, miután fölülmúljátok minden reménységemet, készséggel föláldozom értetek amúgyis hiú ábrándjaimat, álmaimat.

Áldott legyen a szegénység, minden nélkülözésével; az alázatos szelídség alárendeltségével; az élet bajai, a velük járó könnyekkel; a tökéletességre való fáradságos törekvés, erőfeszítéseivel; a természet megtörése az ellenség szeretete által; a csalóka örömökről való lemondás!... Hisz mindez voltaképen

olyan kevés! Mindez hamar elmúlik és maga Isten a jutalma.

Élvezzük ki újból a Boldogságok közös ígéretét: *Tiétek lesz az Isten országa!*... Hallgassuk, mint áramlanak e szavak Jézus ajkáról egyenesen felénk...

És ismételjük magunkban: igen, ez igaz, teljesen igaz; van mennyország; én meghivattam oda; milyen boldogság vár ott reám; s csak néhány rövid év választ el tőle... Milyen legyen ezek után az életem? Nem tudnék ezzel kapcsolatban ma valami elhatározást tenni?

11. ELMÉLKEDÉS

A BOLDOGSÁGOK — KÖVETELÉSEI

Esti előkészület. — A Boldogságok: egy eszmény, az evangéliumi eszmény.

Valamely dolognak az eszménye annyit jelent, mint annak legtökéletesebb formája, vagyis a természetének megfelelő tulajdonságok összessége és a benne foglalt szépségek teljes kifejlődése.

A kérdés, melyet holnap vizsgálatunk tárgyává teszünk, ez: jelent-e az evangéliumi eszmény kötelességeket számunkra, melyek azok, milyen súlyosak, megkívántatnak-e mindenkitől és milyen alapon?

A kérdést nem teológiai szempontból állítjuk fel, egyszerűen csak világosságot keresünk. Ebben a tanításban éppen úgy, mint a többiben is, nem tudjuk, mit csodáljunk jobban, Jézus szeretetét-e, vagy bölcseségét.

Helyezkedjünk már ma este az engedelmes bizalom hangulatába.

ELMÉLKEDÉS

Előkészület. — Képzeljük el Jézust, nem úgy mint Mózest, aki villámlás és mennydörgés közepette

jött le a Sinai-hegyről, hanem úgy, amint egy domb oldalán ül és szelíden, szívhezszólóan beszél.

Kérjük a kegyelmet, hogy nagylelkű elhatározásokat tudjunk tenni, vagy legalább ne kedvetlenedjünk el, ha nem tudunk feljutni a legmagasabb csúcsra.

I. Félelem az eszménnyel szemben. — *A lélek.* — Gyönyörű ez a Te eszményed, ó Jézusom, de engem mégis elszomorít! Olyan nagyon messze vagyok tőle és nem is érzek magamban elég erőt arra, hogy életemet odáig tudjam emelni. Én csak egy szegény, bátortalan és gyönge lélek vagyok. Mi lesz velem? Elfordulsz vajjon tőlem, amiért nem szeretem a szegénységet nélkülözéseivel, sem a szelídséget alázatos alárendeltségével, sem pedig a könnyeket, melyeket a szerencsétlenség sajtol ki szememből? Nem érzek magamban éhséget és szomjúságot a tökéletesség után, amely ilyen sokba kerül, sem pedig erőt arra, hogy megtörjem emberi érzéseimet. Hazudnék, ha azt mondanám, hogy: akarom. Nem, én nem tudom akarni ezeket a lemondásokat, sőt nem is tudom egészen megérteni ezt az életen fölülemelkedő életet... De azért mégis szeretnék tanítványod lenni, követni Téged, tetszeni Neked és szeretni Téged.

Jézus. — Gyermekem, ne aggódj, én nem töröm el a gyönge nádszálat. — Az én igám édes és az én terhem könnyű. Én elviseltem apostolaimat is, pedig ők sem voltak tökéletesek és mégis szerettem őket.

II. Isteni türelem. — *A lélek.* — Ó, édes jó Mesterem, szavaid megnyugtatnak, de ugyanakkor meg is lepnek. Tehát megengeded, hogy eszményedet elhanyagoljuk?

Jézus. — Megengedem? Ó nem, csak eltűröm. Én a tökéletességre hívok meg minden lelket; igen, minden lelket; megmutatom nekik a Boldogságokban a tökéletesség eszményét, de olyan könyörületes vagyok az emberi gyöngeséggel szemben, hogy nem teszem azt törvénnyé. Ez a tanácsok gyüjteménye, boldogok, akik követik. — Meghívás ez: boldogok, akik elfogadják. — Hívom az embereket és szavamra sok lélek siet hoz-

zám; várok, és sok lélek, ha kissé később is, de megérkezik. — Mások azonban, sajnos nagyon sokan, megelégszenek azzal, ha nem bántanak meg engem: ezeket sajnálom, de még mindig szeretem... Az én szívem oly nagy, hogy befogadja még a tökéletleneket is; és oly nagyon szeret, hogy már a jóakarat is meghatja.

III. Isteni bölcseség. — *A lélek.* — Ó Jézusom, szavaid nagy megkönnyebbülést szereztek nekem. Rideg szigorúságod eltávolított volna Tőled; türelmes szereteted azonban itt tart melletted. De mit beszélek? nemcsak itt tart, hanem megszégyenít, fölemel és fölébreszti jószándékaimat. Jóságod így mégis találhat bennem valami jót: a bánatot. És nem szeretet-e már a bánat is? Szeretet, amely szenved! Ó Jézus, maradj ilyen jó, légy az a túlságig. Ha nem is jutok el a tökéletesség eszményéig, de törekszem rá; remélem, lassankint sikerül megközelítenem.

Isteni Mester, Te nem akartad, hogy a szavad hiába elhangzó szó legyen csupán; megértem kívánságod komolyságát. — Te ismered az emberi gyöngeséget; számítok nagy könyörületességedre.

Bár követelésed éppoly nagy mint a könyörületed, mégis látom, hogy mindkettő ugyanegy forrásból fakad: a szeretetből. Egyrészt azt akarod, hogy növekedjem idelent az erényekben s ezzel együtt növekedjék majd dicsőségem és boldogságom a mennyben. Másrészt nem akarsz túlterhelni, elcsüggeszteni és nem akarod eltávolítani a gyöngéket. — Ezért inkább szárnyad alatt tartod a tökéletleneket is.

Csodálat. — Hála. — Hő vágy, követni Jézus meghívását.

PARANCSOK ÉS TANÁCSOK

I. Miben különböznek. — Ime, a Boldogságokban foglalt tanácsok iránt már megvan a megfelelő jó hajlandóságunk. Most arra kerül a sor, hogy meghatározzuk a kötelezettségek természetét és terjedelmét. Kezdjük azzal, hogy különböztessük meg őket a parancsolatoktól.

„Egy ifjú közeledett Jézushoz és mondá neki: Mit cselekedjem, hogy megnyerjem az örök életet? ... Jézus felelé: Ha be akarsz menni az életre, tartsd meg a parancsolatokat ... Mondá neki az ifjú: Mindezeket megtartottam ifjúságomtól fogva. Mi hiányzik még nekem? Jézus szeretettel reá tekintett és mondá: Ha tökéletes akarsz lenni, add el, amid van és árát oszd ki a szegényeknek; azután jöjj és kövess engem."

Amint látjuk, a parancs betartása kötelesség. Könnyebb, vagy nehezebb, tárgya szerint. — A tanácsok azonban saját elhatározásunkra vannak bízva: „Ha akarsz ..." — vagyis szabad vagy. Ezzel a szabadsággal élve, az ifjú szomorúan távozott. Jézus bizonyára még szomorúbb volt.

A parancsolatokat mindannyian ismerjük. Súlyosabb rendelkezéseikkel a jámbor lelkeknek bizonyára nem szükséges külön foglalkozniok, hiszen meg nem szegnék azokat semmiért a világon. — De nem állíthatjuk ugyanezt azokról a kisebb kihágásokról, melyek bocsánatos bűnöknek számítanak. Nem vakmerőség azonban azt hinnünk, hogy azok, akik naponta elvégzik elmélkedésüket, általában még ezeket is elkerülik, illetve nem követik el szándékosan, tudatosan. Náluk rendszerint csak elhamarkodottan, meglepetésszerűen, vagy gyöngeségből elkövetett bocsánatos bűnökről lehet szó. Ezért azután érzékeny lelkek többnyire a tanácsokat érintő hűtlenségeket tekintik bocsánatos bűnnek, sőt néha még olyankor is hűtlenséggel vádol-

ják magukat, amikor mulasztásuk teljesen indokolt és helyes volt. Tisztázzuk ez irányban eszméinket.

II. Az okosság szabálya a tanácsok követésében. — Minden erény fölött áll, ha nem is méltóságban, de fontosságban az okosság erénye: ő a vezér; a vezér pedig mindig elől megy, hogy mutassa az utat.

1. Lássuk, mit mond először: Bár a Boldogságokban foglalt tanácsok önmagukban véve mind tökéletesek, bizonyos alkalmazásban megszűnhetnek azok lenni. Pl. egy családapának nem áll jogában eladni mindenét, árát szétosztani a szegények között és gyermekeit minden nélkül hagyni. — Minden tanácsnak engednie kell a határozottan megállapított kötelességgel szemben. Íme, ez az első szabály. És a következő:

2. Az okosság megköveteli, hogy mindenki vegye fontolóra az erejét: fizikai és erkölcsi erejét. Senki se vállalkozzék olyasmire, amit nem képes végbevinni. A túlfeszítést többnyire elernyedés követi.

Ne tévesszük azonban össze az okosságot a kishitűséggel, mert számítanunk kell a kegyelem segítségére is.

3. Honnan tudhatjuk, mire vagyunk képesek? Az okosság a következő eszközök igénybevételét ajánlja: megfontolás, — ima, — várakozás, — tanácskérés. Hozzáteszi azonban, hogy ne tétovázzunk sokáig, hanem tudjunk határozni, továbbá: ne várjunk biztos irányító jelre, ami ritka, hanem elégedjünk meg a komoly valószínűséggel.

Ha így cselekszünk, akkor is megeshetik ugyan, hogy csalódunk, de legalább nincs mit szemünkre vetnünk s biztosak lehetünk a felől, hogy Isten helyre hozza esetleges tévedésünket, vagy legalább is úgy intézi, hogy igazi jó származzék belőle.

4. Ha bizonyos evangéliumi tanácsok követésére nem éreznéd magadat hivatottnak, abból még nem következik, hogy azzal szemben semminemű kötelezettséged nincs. Ez esetben a szellemét kell átvenned. Hiszen a lélek az, ami elevenít. Akit pl. körülményei jólétbe helyeztek, az lélekben azért szegényebb lehet,

mint a szegények legutolsója. A szelídség szellemét be lehet vinni a szigorúságba is; az önmegtagadás helyet találhat a talán szükséges kíméletben is. Ugyanígy lehetséges ez valamennyi erénnyel.

Megfontolások. — Az evangéliumi tanácsok szerint élni, akár a valóságban, akár lélekben, annyi, mint biztonságba menekülni a világ csábításai elől; — annyi, mint a lelket szabadsággal, emelkedettséggel és hasonlíthatatlan szépséggel ruházni fel; — annyi, mint kiváltságos helyet biztosítani magunknak a mennyek országában; — s végül annyi, mint követni Jézust és megnyerni szeretetét.

Így valósíthatja meg minden ember legnemesebben élethivatását: Isten dicsőítését... Ó, ha az emberek felfognák, mit foglal magában ez a nagy szó s hogy mit jelentett az a szenteknek.

Ó, Jézus, édes Megváltónk, tudjuk, hogy értünk jöttél a földre, de azért, ami voltaképen kiragadott az égből, ami a kereszt keresésére indított s ami irántunk való szeretetedet létrehozta, az mindenekelőtt és mindenekfölött Atyád dicsőítésének a vágya volt.

Itassuk át lelkünket ezzel a kinyilatkoztatásszerű világossággal. — Emeljük fel gondolatainkat, — vágyainkat, — imáinkat.

13. ELMÉLKEDÉS

AZ ÁTKOK

Esti előkészület. — A hegyi beszédben, a Boldogságok után kemény szavak következnek a gazdagok ellen. Vajjon nekem is szólnak? Nem ringatom-e magamat képzelődésben? Hiszen az önáltatás olyan gyakori és olyan könnyű. Az ember ragaszkodik bizonyos régi eszméihez, rábízza magát a megszokásra és végül megnyugtatja magát abban a meggyőződésben, hogy minden rendben van.

A képzelődés mindig tévedés, de egyik legerősebb

jellemvonása az, hogy bizonyos tekintetben öntudatlan. De elég mentség-e ez az öntudatlanság? Nem, mert csak keresnünk kell okait és megtaláljuk azokat a meggondolás és az ima hiányában.

Nem érintenek-e vajjon engem is bizonyos mértékben a gazdagokat fenyegető átkok? A nélkül, hogy túlzásba mennék, nem áll-e életem, érzésvilágom, ízlésem bizonyos pontokban ellentétben az evangéliumi tanácsokkal? Holnapi elmélkedésemben jobban elmélyedek ebben a kérdésben.

Istenem, add meg nekem annak a félelemnek a lelkét, mely fölébreszt lanyhaságomból, a nélkül, hogy elcsüggesztene.

Jézusom, szólj határozottan, erősen a lelkemhez, hogy eloszlasd képzelődéseit; beszélj szelíden a szívemhez, hogy el ne veszítsem a bátorságomat.

ELMÉLKEDÉS

Előkészület. — Magam előtt látom az isteni Mestert, amint ezúttal fejedelmi tartásban, emelt fejjel és kitárt karokkal áll.

Kérem a kegyelmet, hogy megszabaduljak képzelődésemtől, mely talán elfátyolozza előttem egynémely kötelességemet, vagy néhány hibámat a földi javaktól való elszakadás tekintetében.

I. Jézus megátkozza a gazdagokat. — Hallgassuk csak meg ezeket a kemény szavakat: *Jaj nektek gazdagok, mert megvan e földön a vigasztalástok.*

Hogyan! elkárhoznék azért, mert megvolt e földön a vigasztalásom! Elég volna ehhez, ha bizonyos jóléttnek örvendtem, vagy talán hízelgő elismerésben volt részem?

A Mester pedig megerősíti fenyegetését és hozzáteszi: *Jaj nektek, kik jóllaktatok, mert éhezni fogtok. Jaj nektek, kik most nevettek, mert majd keseregtek és sírtok.*

Mennyire megzavarnak ezek a szavak. És hiába keresek enyhítésükre másokat, mindig hasonlókat ta-

lálok: *Te elvetted a jót életedben s Lázár pedig a rosszat* — mondja Jézus a gonosz gazdagról szóló példabeszédében.

Mintha egy mérleg két tányérját látnám fölváltva süllyedni és emelkedni. Élvezni ebben az életben és szenvedni a másikban: ez volna a rettenetes lehetőség?

Bizonyos, hogy ezek a fenyegetések csak a gonosz gazdagoknak szólnak, akik élvezethajhászók, gőgösek, kapzsiságukban nem riadnak vissza az igazságtalanságtól sem, bezárkóznak önzésükbe és érzéketlenek mások nyomora iránt. Ha az ilyenek békés nyugalomban élnek, ez az önámításuk lesz a büntetésük. Jézus átka súlyosodik a fejükre.

II. Ennek az átoknak a terjedelme. — De nem fenyegeti-e ez az átok bizonyos mértékben a jámbor lelkeket is, akik nincsenek eléggé résen? A gazdagság, sőt már maga a polgári kényelem is komoly veszedelmeket rejt magában. Túlságosan kifejleszti az emberben az önbecsülést, a reá irányuló figyelem következtében. Az élvezetek pedig, még a megengedettek is, elpuhítják és így kedveznek érzéki szenvedélyeinek.

Növelik ragaszkodásunkat a földhöz s ezzel elfojtják bennünk az ég felé irányuló vágyat. Ha nem is szárítják ki teljesen szívünket, de mindenesetre csökkentik érzékenységét a szegények szenvedései iránt. Aki maga sohasem nélkülözött, az nem ismeri annak a keserűségét.

Saját megnyugtatásunkra talán azt mondjuk: én keresztény életet élek; a fényűzés és a megbecsültetés nem vakít el; elfogadom a jólétet, de magam nem járok utána; a szegényt szánom és alamizsnát is adok.

Vigyázz lelkem, félre ne vezessen a képzelődés! Hallgasd csak meg az Üdvözítő szavát: *Könnyebb a tevének átmenni a tű fokán, mint a gazdagnak bejutni a mennyek országába.* — Jól vizsgáld át legbensőbb érzelmeidet. Csakugyan nem ragaszkodol a jólétedhez, a megbecsült helyzetedhez? Nem éppen ebben találod-e legnagyobb örömeidet, nem ebben áll-e voltaképen az életed?

III. Hogyan ismerjük fel valódi állapotunkat. — Tegyük fel, hogy holnap hirtelen elszegényedel; igazán, komolyan szegény sorsba jutsz; egyszerre minden megváltozik körülötted: lakásod, öltözködésed, ételed. Másoktól függesz s magadnak kell megkeresned kenyeredet talán még szeretteid számára is. Sajnálkozva, fölényesen néznek reád... Vajjon megnyugvó, türelmes és bizakodó maradnál-e ebben a helyzetben is? El tudnád-e mondani Jóbbal: *Az Úr adta, az Úr elvette, legyen áldott az Ő szent neve!*

Tudnál-e úgy, mint egyes lelkek, még örülni is ennek a sorsfordulatnak? — Örülni? — Igen, hiszen Jézus azt mondta: *Boldogok a szegények, mert övék lesz a mennyek országa,* minden határtalan gazdagságával.

De mondott egyebet is, aminek még inkább kell hatnia a szerető lélekre: *A rókáknak oduik vannak és az ég madarainak fészkük; az ember Fiának nincs egy kődarabja, ahová fejét lehajtsa.*

És én magadra hagytalak nagy szegénységedben, édes Jézusom! Míg én magam fényűzésben és bőségben éltem! — Állapodjunk meg hosszasabban ennél a gondolatnál.

Megfontolás és elhatározás. — Nem ellenkezik-e a szegénység szellemével odáig fokozni a fényűzést és jólétet, ameddig csak jövedelmünk engedi? — Talán még keserűen panaszkodni is, ha a kényelemből valami hiányzik? — Határozzuk el, hogy amennyire körülményeink megengedik, egyszerűsítjük életünket, lélekben elszakadunk javainktól és az azokból húzható előnyöktől, sőt amennyire lehet lemondunk róluk. — Meghatározunk bizonyos érezhető önmegtagadásokat; az esetleges nélkülözéseket örömmel viseljük el.

MEGFELEDKEZÉS AZ ÉGRŐL

Előkészület. — Figyeljünk az isteni Mesterre, mikor a következő, az élet értelmét kinyilatkoztató szavakat mondja: *Ne gyüjtsetek magatoknak kincseket a földön, hol azokat a rozsda és a moly megemészti és ahol a tolvajok kiássák és ellopják; hanem gyüjtsetek magatoknak kincseket az égben, hol azokat sem moly, sem rozsda meg nem emészti és ahol a tolvajok ki nem ássák, sem el nem lopják. Mert ahol kincsetek van, ott van a szívetek is.*

I. E világ javainak hiúsága. — *A lélek.* — Isteni Jézusom, tudom, hogy e világ javai romlók és mulandók. Azokhoz az egy napig élő virágokhoz hasonlítanak, melyek a hajnali hűs levegő érintésére kinyílnak, hogy azután este fonnyadtan, szárazan lehulljanak. — Olyan az élet, mint a gyorsan tovasiető folyó, mely meg-megsimogatja útjában a partokat, melyeket sohasem lát többé; úgy tűnik el, mint az éjtszakai felhő, mely reggelre eloszlik . . .

Gyakran olvastam ezeket a hasonlatokat, de hiába ismerem el megkapó igazságukat, mégis, akaratom ellenére is, ez a rövid élet az, ami érdekel; ezek a szegényes, múlandó javak vonzanak; mert itt vannak szemem előtt, a kezem ügyében. Egynémelyikük nélkülözhetetlen számomra: a kenyér, a lakás, a ruházat. Mások viszont pihentető örömet szereznek, vagy megadják jövőm biztonságát. Tilos volna ezeket kívánnom, keresnem és bennük örömömet lelnem?

Jézus. — Gyermekem, a természet olyan mohón keresi ezeket a dolgokat, hogy folyton ismételnem kell: vigyázz, szakítsd el tőlük a szívedet, maradj szabad! — Ezt az akarati erőfeszítést napról-napra meg kell magadban újítanod.

Ismerjük el ennek a figyelmeztetésnek az igazságát. — Csodáljuk bölcseségét és kérjük Jézust, ne

szűnjék meg újra meg újra ismételni azt előttünk, életünk végéig.

II. Megfeledkezés az égről. — *Jézus.* — Ennek a tanácsnak az igazolása az utolsó mondatban foglaltatik: Ahol kincsetek van, ott van a szívetek is. Az ember arra gondol, ami életét foglalkoztatja; a lélek bezárkózik abba, amit szeret és fogolyként benne marad.

Gyermekem, mondd meg nekem: e föld, vagy az ég számára vagy-e teremtve?

A lélek. — Az ég számára, isteni Mesterem! Ó igen, az ég számára.

Jézus. — Hová kell hát irányulniok leghőbb vágyaidnak és törekvéseidnek?

A lélek. — Az ég felé, mindig az ég felé, tudom.

Jézus. — Igen, tudod, de törekvéseid mégsem arrafelé irányulnak; számodra az ég valami távoli és bizonytalan dolog csupán. Még gondolataid is ritkán járnak arrafelé. Isten bírása, a legfőbb jó, nem jelent szívednek semmit. Megfoghatatlan közömbösség! Vajjon mi az oka?

A lélek. — Az, hogy életem a földi javak keresésében telik el. A pénz olyan hasznos valami; segítségével annyi mindent megszerezhet magának az ember. A vagyon növekedésével együtt növekszik az ember jóléte és szeretteié is. Ez az állapot azután kedvünkre van s minél nagyobb kényelemben és gazdagságban élünk, annál inkább kívánjuk azt fokozni, ha egyébért nem, hát hiúságból, mert a vagyonnal együtt növekedik rendszerint a megbecsültetésünk is. Ez a kincsünk, tehát ebben van a szívünk is. Az égi javak lassankint elvesztik a valóság benyomását, már csak távolba vesző árnyak, melyeket éppen csak úgy-ahogy, határozatlanul hiszünk. De várakozással nem igen fordulunk feléjük.

Jézus. — Gyermekem, tudod-e, kire hasonlítasz ebben a lelkiállapotban? Egy olyan koldusra, aki tudja ugyan, hogy valami távoli, de elérhető országban nagy vagyon, óriási birtok vár reá, de azért továbbra is

ajtóról-ajtóra jár és hol egy kis alamizsnát, hol ruhát koldul. Mert már megszokta ezt az életet és elvesztette érzékét minden egyéb iránt. Neki már elég, ha megvan a kenyere és a rongyai.

A lélek. — Ó emberi szív, ó én szívem, érzéketlen szív, alapjában véve nagyon szerencsétlen szív, amely többre tartod ezt a nyomorúságot azoknál a kincseknél, amiknek az értékét pedig jól ismered!

Alázkodjunk meg, kérjünk bocsánatot és könyörögjünk hatalmas, átalakító kegyelmekért.

III. A dolgok rendje. — *Jézus.* — Ne veszítsd el bátorságodat, gyermekem, én nem azért jöttem, hogy romboljak, hanem azért, hogy átalakítsak. Jusson eszedbe az élet nagy szabálya és a hozzá fűződő nagy ígéret: *Keressétek először Isten országát, a többi hozzáadatik nektek.*

E szavak: *„keressétek először"* ... a sorrendet jelentik: elsősorban az égi javakat keressétek. Csak azután keressétek a földi javakat. *„Azután"*, vagyis a megfelelő rangsorban. — Az élet tulajdonképeni célja az az ország, amelyet én hirdetek: Isten országa, melyben egy napon te is osztozol. Mindenekelőtt tehát felé kell fordulnod vágyaiddal, törekvéseiddel és munkáddal. Ennek a gondolatnak szüntelenül ott kell lebegnie minden egyéb foglalkozásod fölött. E jogos és igazságos föltétel alatt, nemcsak hogy el nem ítélem az emberi tevékenységet, hanem ellenkezőleg, kötelességként írom azt elő; megáldom a pap kezével a fölszántott földet, az épülő házat, a hullámokra bocsátott hajót és a bányákat, melyekből annyi, a jóléthez szükséges termék kerül elő; én nem tiltok mást, csak a túlzást és a visszaélést.

Sőt többet mondok, mert e szavakkal: *a többi hozzáadatik nektek* — annak, aki elsősorban Isten országát keresi, megígérem, hogy biztosabb és szerencsésebb része lesz azokban a javakban is, melyeket másodsorba helyezett.

Elhatározás. — Át kell formálnom felfogásomat. — Be kell látnom, hogy túlságosan ragaszkodom e

világ javaihoz. Nem világosan bizonyítja-e ezt az a sok gond és munka, amit megszerzésükre fordítok s amelyek úgyszólván teljesen elnyelnek? — Töltsön el szégyenkezéssel, hogy az égi javakra olyan kevés gondot fordítok; azokra a javakra, melyeket örökké bírhatok. — Ó Jézus, hogy én ne kívánnálak látni Téged, akit imádok és akit szeretni vélek!

15. ELMÉLKEDÉS

BIZALOM ISTENBEN

Esti előkészület. — Ahhoz, hogy felfoghassuk azoknak a szavaknak a jelentőségét, melyekről holnap elmélkedünk, eszünkbe kell idéznünk, hogy Jézus nagy küldetése Isten országának a hirdetése. Ez az ország a jövőben a mennyország, ahol az Isten boldogságában való részvétel vár reánk, a jelenben pedig a szent élet, mely előkészít rá.

Ez az ember rendeltetése, célja és hogy elérje azt, igénybe kell vennie a szükséges eszközöket.

Első és leglényegesebb az, hogy eltávolítsuk útjából az akadályt, mely a földi dolgokhoz való túlságos ragaszkodásban áll. Mert az ember természete már olyan, hogy alig lát egyebet, mint ezeket az alacsonyabbrendű javakat és általában ezeknek szenteli minden idejét, gondját és egész életét.

Viszont ezeknek a javaknak nagyrésze szükséges a léthez: táplálkozni, ruházkodni, dolgozni, szeretteinknek gondját viselni kell. Hogyan szakítsuk hát el magunkat attól az ezer meg ezer gondtól, melyet ezek a dolgok követelnek és attól az ezer meg ezer aggodalomtól, melyet a velük járó nehézségek váltanak ki belőlünk.

Az isteni Mester megmutatja nekünk ennek az eszközét is. És ez az eszköz nem más, mint a bizalom Istenben. Ezt a világon semmi sem pótolhatja. Egyedül ez segíthet rajtunk. Ennek a bizalomnak az igazo-

lására és előhívására Jézus elénk állítja mennyei Atyját, aki minden lény szükségleteiről gondoskodik.

Ó Jézus, add, hogy én is magamévá tudjam tenni ezt a bizalmat, mely felszabadít s lehetővé teszi, hogy a mennyországra gondoljak; — a mennyországra, ahol Veled találkozom.

ELMÉLKEDÉS

Előkészület. — Szakadjunk el minden idegen gondolattól, távolodjunk el még a jelen időtől is és helyezkedjünk el a nap sugaraiban fürdő szent hegyen, — érezzük magunkon Jézus tekintetét s szívjuk magunkba szavait, mert ezek a szavak békét és örömet adnak.

Kérjük kegyelmét, hogy megértsük és élvezzük azokat.

I. A bizalom, amit Isten elvár tőlünk. — Ó Jézus, imádott Mesterem, itt térdelek előtted a hegyen. Beszélj, szívem nyitva áll szavaid befogadására. (Ne elégedjünk meg a következő idézet átolvasásával, hanem álljunk meg minden olyan pontnál, mely megragadja figyelmünket.)

Jézus. — Gyermekem, *„Senki sem szolgálhat két úrnak; mert vagy az egyiket gyűlöli és a másikat szereti, vagy az egyiket eltűri és a másikat megveti. Nem szolgálhattok egyszerre Istennek és a mammonnak* (e világ érdekeinek). *Azért mondom nektek: Ne aggódjatok éltetekről, mit egyetek, se testetekről, mibe öltözzetek. Nem több-e az élet az eledelnél és a test nem több-e a ruházatnál? Tekintsetek az ég madaraira! Ezek nem vetnek, sem nem aratnak, sem csűrökbe nem gyüjtenek; és a ti mennyei Atyátok táplálja őket. Vajjon nem vagytok-e ti azoknál sokkal becsesebbek? És melyiktek adhat aggódás által termetéhez egy könyöknyit? És a ruházatról miért aggódtok? Nézzétek a mezők liliomait, mint növekednek! Nem munkálkodnak, se nem varrnak. Mondom pedig nektek, hogy Salamon minden dicsőségében sem volt*

úgy felöltözve, mint egy ezek közül. Ha pedig a mezei füvet, mely ma van és holnap kemencébe vettetik, az Isten így ruházza, mennyivel inkább titeket, kicsinyhitűek! Ne aggódjatok tehát, mondván: Mit fogunk enni, vagy mit fogunk inni, vagy mivel fogunk ruházkodni? Mert mindezt a pogányok keresik. Hisz tudja a ti Atyátok, hogy mindezekre szükségtek van. Keressétek azért először Isten országát és az Ő igazságát és ezek mind hozzáadatnak nektek. Ne aggódjatok tehát a holnapról, mert a holnapi nap majd gondoskodik maga-magáról. Elég minden napnak a maga baja.

II. A bizalomból élő lelkek. — Ahogy ezek az elragadó szavak egymást követik, az ember érzi, mint emelkedik lassankint szinte önmaga fölé és ez idegesen nyüzsgő világ fölé; mintha magasba szárnyaló zene ragadná magával. Valami fönséges béke honába érezzük magunkat, közel az éghez.

És ez nem álomvilág; vannak szép lelkek, akik állandóan benne élnek: valóban természetfölötti, bízó lelkek, gyermeki lelkek, akiknek a kedvéért Isten — ha a szükség úgy kívánja — csodát is tesz. Az ilyen lelkek mindíg, minden időben sokan voltak. Különösen a rendek alapítóiban, nagy művek létrehozóiban és az ő hűséges tanítványaikban találhatjuk meg ezt a lelkületet. Ezrével élnek ma is a különböző, napról-napra szaporodó vallásos kongregációkban olyanok, akik mindenüket a szegényeknek adják: gondjukat, idejüket, sőt még utolsó fillérüket is és mosolyogva mondják: Isten majd gondoskodik a holnapról! És ugyanezt a lelket csodálhatjuk a misszionáriusokban, ezekben a hősies papokban és szerzetesekben, akik sokszor minden emberi segítségtől távol, egyedül a magasból várnak mindent.

De hány lelket látunk a családban, napi gondok közepette is hasonlóan bizakodónak: jövőjük nincs biztosítva, úgy élnek egyik napról a másikra. Ha valami betegség, vagy munkanélküliség jön közbe, nincs miből fizetniök a lakást, nincs mivel táplálni gyermekeiket! Szegény gyermekek, annyi gyöngédség és

szeretet tárgyai, milyen nagy próbára teszítek ilyenkor szüleitek bizalmát! „Isten majd gondoskodik a holnapról!" Ő gondoskodik minden lélekről, amely ebben az emelkedett légkörben él és tekintetét Reá irányítja. A mindennapi tapasztalás is ezt bizonyítja. A válság elmultával az ember nem érti, hogyan is került ki a bajból. A Gondviselés így vagy úgy elrendezi a körülményeket s az irányító isteni kéz rendszerint olyan rejtve dolgozik, hogy nagyon kevesen veszik észre és mondanak érte köszönetet.

III. Miért rejtőzik el a Gondviselés? — Elmélkedéseinkben gyakran találkoztunk Istennek ezzel a titokzatos eljárásával, melynek magyarázata mély bölcseségében rejlik: engedi működni a természetes okokat, irányítva útjokat, s így juttatja érvényre mindenhatóságát, mely az általános törvényeket is az egyesek javának szolgálatába tudja állítani.

De van ebben még magasabb gondolat is: gyakoroltatja a hitet és az erény nagyszerű tényeit hozza létre. Mert bár, amint említettük, a legtöbb lélek nem ismeri fel ezekben az eseményekben atyai kezét, akadnak mégis, akik felfedezik. Azok a lelkek ezek, akikben a hit szelleme uralkodik. Ők imádkoznak, Jézus Krisztus nevében imádkoznak, bizalommal telve imádkoznak s mikor aztán a segítség megérkezik, bárhonnan jöjjön is az, ők tudják, hogy az Istentől jött. Ha a segítség sokáig várat magára, bizalmuk csodálatos arányokat ölt; nem szabnak Istennek feltételeket és nem határozzák meg az órát. Még a kellemetlenségek sem ejtik zavarba őket, hanem így gondolkoznak: Tulajdonképen meglehetnék e nélkül a dolog nélkül is; — Nincs jogomban követelni; Isten az én Atyám, Ő tudja, bírja és akarja azt, ami leginkább javamra szolgál.

Vizsgáljuk meg gondosan életünket ennek a bizalomnak a szempontjából. Ha igazabb és gyermekibb lett volna, akkor ma már sokkal jobban egyesülve lennénk Istennel. Mennyi nyugtalanságtól megkímélhettük volna magunkat! És még hozzá, amint az ese-

mények bebizonyították, ezek a nyugtalanságok teljesen hiábavalók voltak. De hiába bizonyultak annak, mert a következő alkalommal ismét hasonló nyugtalanságba estünk.

Ezentúl hasonló esetben mindjárt az ég felé fordulok. — Az ilyen bizalom kegyelem, a kegyelmet pedig csak imával és érdemekkel lehet megszerezni. — Mindjárt az első adandó alkalommal e szerint cselekszem.

16. ELMÉLKEDÉS

AZ ISTENBE VETETT BIZALOM MÉLY BÖLCSESÉGE

I. A bizalom haszna és szépsége. — Az ilyen önmagát teljesen átengedő bizalmat azzal szokták vádolni, hogy kiöli az önálló kezdeményezést és kedvez a lustaságnak. Milyen nagy tévedés! Ez a teljes bizalom, éppúgy mint minden igazi bizalom, megkettőzi erőinket és állandó támogatónk marad. Bizalom! De hisz ez maga az élet, maga a tevékenység; és ez az élet s ez a tevékenység az Üdvözítő ígéreteiben olyan indítékokat talál, melyek fokozott munkára serkentik. A természetfölötti bizalom ilymódon természeti erővé válik és jelentősége megbecsülhetetlen. A mindenható Istenre támaszkodva elkerüli minden siker legnagyobb ellenségét: a csüggedést. A csüggedés pedig előjátéka a hadseregek szétzüllésének, a vállalkozások bukásának és minden erőfeszítés ellanyhulásának.

De a bizalomnak ehhez a hasznosságához járul még szépsége is. Ha csak a kényszerűség, vagy az ösztön buzdít valamire, az alacsony, vagy legalább is közönséges indok. De ha az Istenbe vetett bizalom emel bennünket, ez a legemelkedettebb, legnemesebb, legistenibb indok; ez annyit jelent, hogy

mint Isten gyermekei cselekszünk; ez annyi, mintha mintegy a mindenható Isten karjai vinnének bennünket.

Ébresszük fel magunkban a csodálat — a hála — és a jámbor önátadás érzelmeit.

II. A bizalom tiszteletben tartja az emberi természet törvényét, a megfontolást és az akarást. — Hogy közvetlenebb igazolását lássuk az isteni Mester által hirdetett bizalomnak és jobban felfogjuk értelmét, üdvös lesz elmélkednünk kissé az általa használt hasonlatok felett. Megtanulhatjuk belőlük, hogy Isten kegyelméből minden teremtmény él és boldogul, ha betölti saját természete törvényeit.

A verébnek éppúgy, mint a liliomnak megvan a magáé és mindegyik betartja azt. A liliom természetének törvénye, hogy mélyessze gyökerét a földbe, ahonnan felszívhatja a növekedéséhez szükséges nedveket. De ez még nem minden. Sőt ez a legcsekélyebb munkája: ezt a nedvet lassan, okosan fel kell dolgoznia, hogy kifejlődhessék fehér virágpártája, édes illata és termékeny magja. Mikor ezirányú munkáját napról-napra folytatja, saját tevékenységével végzi törvényének a betöltését, bárha teljesen öntudatlanul.

A veréb munkája már magasabbrendű, mert tudatos. Csalhatatlan ösztön tudatja vele kötelességét és serkenti a munkára. Megfigyelhetjük, milyen szorgalmasan keresi a táplálékául szolgáló magvakat és rovarokat. A tavasz megérkeztével, meggondolt építészhez illően, kikeresi fészke számára a legalkalmasabb helyet, majd növényhulladékokból megépíti azt. Tudjuk, milyen gonddal veszi körül fiókáit, melyekben majd folytatódik a fajtája. A veréb tudja mit csinál, a nélkül azonban, hogy számot tudna adni munkájáról. Egy titkos hatalom, az ösztön vezeti. A veréb is betölti a maga törvényét.

Az emberben megvannak az előbbi két természet tulajdonságai, de van ezeken kívül egy olyan magasabb adománya, mely Istenhez teszi őt hasonlóvá s amellyel gondolkozik, összehasonlít, ítél és elhatároz.

Az ösztön, mint egy vak hatalom irányítja az állat minden cselekedetét: a jó és a rossz fogalmát nem ismeri. Az embernél azonban nem így van. Az értelem belelát a dolgokba és az akarat elé tárja az okokat, melyek alapján választhat. Ezt a választást az ember teljesen szabadon végzi és ezáltal válik felelőssé a cselekedeteiért. Az ő természetének ez a törvénye: gondolkozik, elhatároz és cselekszik.

Csodáljuk meg ezt a bölcs berendezést. — Ismerjük fel szerepünk fontosságát és kötelezettségeink komolyságát.

III. A felszabadulás. — Míg a liliom betölti törvényét, mikor életének és ékességének fejlesztésére keresi és feldolgozza a föld nedveit; míg a veréb szorgos munkálkodásával szintén engedelmeskedik törvényének, éppen csak az embernek állana jogában elhanyagolnia a magáét, amely gondolkodásban, elhatározásban és cselekvésben áll? Vajjon, amikor Jézus a bizalmat tanácsolja neki, akkor e törvény alól való felszabadítására gondol? Egyáltalában nem; egészen más célja van vele; egy sokkal fontosabb és szükségesebb felszabadulás lebeg a szeme előtt, és ez a földi gondok alól való felszabadulás. Olyanok ezek a gondok, mint a felhők, melyek eltakarják a mennyek országát, de amelyeket a bizalom szétoszlat; olyanok mint a háló, mely foglyul ejti és körülzárja áldozatát, de amelyet a bizalom kibogoz és felnyit. E felszabadító ténykedés hatása alatt a szellem a gondolat szárnyán nekilendülhet a magasságoknak, ahonnan nézve a múló javak egyre kisebbednek, az örök javak pedig a végtelenbe nőnek, — s egyszerre megérti az élet célját, a kötelességet és az igazi boldogságot.

Fejezzük ki Jézus előtt őszinte elhatározásunkat, hogy neki akarjuk adni teljes és örömteli bizalmunkat. — Jelöljük meg ezzel kapcsolatban egyes gondjainkat, melyeket különösképen Reá bízunk.

A FELEBARÁTI SZERETET

I. HELYES ÉRTELMEZÉSE

Esti előkészület. — Mikor az isteni Mester felmagasztalta a szelídséget, a könyörületességet és a béke szellemét, voltaképen kedvenc erényét, a felebaráti szeretetet világította meg e hármas szemszögből. Ezért mi e közös cím alatt foglaljuk össze mind a hármat, mert kifejtésük által ez nyer terjedelemben.

A felebaráti szeretet *„az új szövetség nagy parancsa"*. Jegyezzük meg már ma este, hogy valóságos parancsról van szó, határozott akaratról, mely kötelességeket ró reánk; sem a természet törvényében, sem a zsidó törvényben nemlétező, emelkedettebb, nagyobb terjedelmű, szigorúbb kötelességeket. — E tekintetben nincs semmi kétség; Jézus világosan beszél: *Bizony, bizony mondom nektek, ha igazságtok (erényetek) nem múlja felül az írástudókét és a farizeusokét, nem mentek be a mennyek országába.* — A mennyek országa tehát csak azok előtt zárul be, akik súlyosan vétkeznek a törvény ellen. De azért ne feledjük, hogy a parancsok mellett tanácsok is vannak, vagyis a nehezebb, tökéletesebb erény cselekedetei, melyek nem kötelezők ugyan, de Isten elvárja azokat barátaitól.

Ez az elmélkedés nagyon fontos a jámbor lelkek számára. Célja ezúttal nem annyira az, hogy visszatartsa őket a szeretet ellen való vétkektől, hanem inkább az, hogy eloszlassa azokat a tévedéseket, melyek látszólag felhatalmazást adnak elkövetésükre.

Előkészület. — Képzeljük magunk elé Jézust, úgy mint az előbb, ahogy méltóságteljesen, szigorúan, parancsoló tartásban beszél.

Kérjük a kegyelmet, hogy felismerjük tévedéseinket, — melyek talán elég súlyosak — s amelyek elhomályosították bennünk a felebaráti szeretetről szóló új törvény fogalmát.

I. Az új törvény. — Mindenekelőtt figyeljük meg az isteni Mester magatartását abban a pillanatban, mikor leleplezi a farizeusok és írástudók hamis elveit és kihirdeti az új törvényt. — Nemes arca szomorú, szeme lelkes tűzben ég, szavaiban valami szokatlan keménység érzik s szinte fenyegetésképen hagyják el ajkát. Hallgassuk meg és álljunk meg minden szakasz végén, hogy az olvasottak mélyen szívünkbe vésődjenek.

Bizony mondom nektek, ha a ti igazságtok (erényetek) *fölül nem múlja az írástudókét és farizeusokét, nem mentek be a mennyek országába.*

Mit kíván tehát Istennek ez az országa? Az isteni Mester ezt is megmondja: *Hallottátok, hogy a régieknek az mondatott: ne ölj! Aki pedig öl, a törvényszék ítélete alá esik. Én pedig mondom nektek, hogy mindaz, aki testvérére haragszik, ugyanazon törvényszék ítélete alá esik. Aki pedig testvérének azt mondja: Raka!* (haszontalan, semmirekellő), *a főtörvényszék ítélete alá esik. Aki pedig azt mondja: Bolond! méltó a gehenna tüzére.*

Hallottátok, hogy mondatott: *Szemet szemért és fogat fogért! Én pedig mondom nektek: Ne álljatok ellen a gonosznak.*

Hallottátok, hogy mondatott: *Szeresd felebarátodat és gyűlöljed ellenségedet! Én pedig mondom nektek: Szeressétek ellenségeiteket, tegyetek jót azokkal, kik titeket gyűlölnek és imádkozzatok üldözőitekért és rágalmazóitokért.* Figyeljük meg, milyen erősek és parancsolók ezek a szavak. Térjünk vissza

azokra, amelyekben nem mélyedtünk el eléggé. Egyik-másik talán zavarba is ejt bennünket. Amit kárhoztatnak, azt készséggel kárhoztatjuk mi magunk is, de amit követelnek, az meglep, sőt azt mondhatnám: megzavar és megfélemlít. Nem szándékosan túlzó-e némelyik kívánság, csak azért, hogy annál nagyobb hatást váltson ki belőlünk?

II. Az új törvény jogosultsága. — Nem, mert az istení Mester itt mint törvényhozó beszél és a kihirdetett törvények teljes összhangban állanak küldetésével. Amikor Ő, az Ige belépett az emberiségbe, egy új rend alapját vetette meg. Minden embert testvérévé, igazi testvérévé tett. Egymáshoz való viszonyuk ezzel megváltozott: új törvények kormányzása alá kerültek. Jézus meg is határozza, körül is írja azoknak törvényes körét és terjedelmét.

Ne mond, ó én lelkem, hogy ezek a törvények túlságosan kemények: hiszen mélyükben a békét és a boldogságot hozzák nekünk. Kihirdetésüktől kelteződik az a dicsőségteljes keresztény forradalom, mely lassankint megváltoztatta a világot, fölemelte a lelkeket és megszelídítette az erkölcsöket. Hogy haladása lassú és eredményei még mindig tökéletlenek, annak oka, hogy az emberi lélek ösztönei, előítéletei és megrögzött szokásai folytonosan akadályozzák útjában. Nem csupán az új tan született ellenségeiről van szó, hanem, sajnos, a keresztények nagy összeségéről is, akik természetükben még sokat megőriztek a pogányságból, mely minden nemzedékben ismét újra éled.

Jézus többet kíván, mint a természetes erkölcs. Ami jogos is, mert hiszen új elemeket hozott életünkbe: rendeltetésünk fölemelését s hasonló fölemelését életünknek is, továbbá a kegyelem segítségét, mely tehetetlenségünket határtalan erővé növeli.

III. Mély okai. — Ne elégedj meg, ó lelkem azzal, hogy egy futó pillantást vess erre a két nagy igazságra; már ismered őket; most elmélkedj fölöttük. Ők adják kezedbe a titok kulcsát.

1. Isten saját boldogságát ajánlja fel nekünk életünk céljául. Olyan boldogságot, mely minden lehetséges jogunknak végtelenül fölötte áll. Márpedig a természetfölötti rendeltetés természetfölötti törvényeket is kíván.

2. Másrészt, miután a természetfölötti törvények meghaladják erőinket, még a hatalmasabb természeteknél is, arányos segítséget ajánl föl és biztosít nekünk a kegyelemben. Mit kívánhatnánk ennél még többet?

3. Ez a kegyelem pedig, amely segítségünkre jön, nem más, mint Isten természetfölötti munkája, mely belekapcsolódik a mienkbe. Tehát maga a tökéletes Lény dolgozik velünk cselekedeteinkben.

Gondoljuk át jól ezeket a pontokat, melyek olyan csodálatosan kiegészítik egymást. — Ismerjük fel azt a mérhetetlenül nagy jót, mely az új törvény parancsaiból származik. — Értsük meg, hogy egy csupán emberi elveken épülő élet semmiképen sem felel meg sem rendeltetésünknek, sem pedig az isteni működésnek, mely arra méltat bennünket, hogy természetfölötti módon munkálkodjék bennünk.

Imádás, — hála, — elhatározás.

18. ELMÉLKEDÉS

II. KÖTELEZETTSÉGE

I. A törvény negatív oldala. — A felebaráti szeretet, úgy ahogy azt Krisztus hirdeti azokban a szavakban, melyekről most elmélkedni akarunk, kötelességet ró reánk. Következésképen, ha elmulasztjuk, vétkezünk. A vétek halálos, vagy bocsánatos, a mulasztás súlyossága szerint. Később majd foglalkozunk a tanácsokkal is; most azonban irányítsuk minden figyelmünket a *parancsok* megszegésére. Sokkal gyakoribb az, semmint gondoljuk. Vajjon nem volna e tekintetben semmi, amit szememre kellene vetnem?

Vajjon nem vakított el a látszat, melyet a megszokás és a környezet vont körém?

Jézusom, szeretnék jobban elmélyedni néhány szavadban azok közül, melyek fölött tegnap általánosságban elmélkedtem, de teljes jelentőségüket csak akkor tudom felfogni, ha még egyszer elismétled azokat szívemben; hallgatlak.

Én pedig mondom nektek, hogy mindaz, aki testvérére haragszik, a törvényszék ítélete alá esik. — E szerint bűn minden rosszindulatú harag, a megvetés bárminemű formája, minden gúnyolódás, minden bántó szó és minden olyasmi, ami megaláz valakit. Ha meglepődöl, én lelkem, ilyen szigorúság hallatára, gondold meg, mivel tartozunk emberi, különösképen pedig keresztény méltóságunknak.

Két ok igazolja ezt a nagy követelést:

1. Isten éppoly tisztán látja érzelmeinket, mint tetteinket és így azok nem kevésbbé magukra vonhatják nemtetszését. — Eszméljünk rá erre a *tekintetre*, mely lelkünk mélyére lát.

2. Érzelmeink azok a források, melyekből tetteink fakadnak. — Mint rejtett befolyások érvényesülnek és állandó nyomást gyakorolnak reánk: vagyis bennünk élő ellenségeink.

Félre tehát minden haraggal, ellenszenvvel és bosszúvággyal! Az ilyen mérgek megrontják bennünk az isteni szeretetet; mert ebből a természetfölötti erényből csak *egy* van: nincs külön egy, amellyel Istent, és egy másik, amellyel felebarátunkat szeretjük. Minden, ami megbántja felebarátunkat, ugyanakkor magát Istent is megbántja.

Ha nem feledkeznék meg erről a következményről, bizonyára szemrehányást tennék magamnak a legcsekélyebb hibáért is, amivel felebarátom ellen vétettem. De sajnos, mennyi feledékenység és mennyi képzelődés! Alig veszek tudomást ilyenféle hibáimról; ha meg is gyónom, inkább szokásból teszem, de meg nem javulok.

II. A törvény pozitív oldala. — Felebarátunkat

meg nem bántani, meg nem vetni és nem gyűlölni: íme, ez a törvény negatív oldala. A pozitív oldala az, hogy szeressük.

Szeretni azt a valakit, akit hibái majdnem elviselhetetlenné tesznek; azt a másikat, aki ellenszenves nekem; azt, aki minden kínálkozó alkalommal megítél és amazt, aki mindenáron uralkodni akar fölöttem, vagy háttérbe szorít, — ez sok! Nem elég, ha elviselem őket, ha nem éreztetem velük ellenszenvemet, sőt még szolgálatokat is teszek nekik? Nem! Százszor és ezerszer nem elég! Szeretni kell őket. Az új törvény ezt kötelességünkké teszi. — Nem, ez lehetetlen.

Igen, talán lehetetlen, ha a szeretetet úgy értelmezzük, hogy érezhető és édes érzésnek kell lennie. Idáig csak a szentek voltak képesek eljutni, akiknek istenszeretete ennyire beburkolta a felebarátot is. — A szeretet parancsa megelégszik *a jó akaratra való beállítottsággal; ez az akarat szeretete*, mely indokolását nem a személy tulajdonságaiból meríti. Őszinteség és tevékenység jellemzi. Ez a szeretet őszinte lehet az ellenkező benyomások ellenére is, ha önmagában küzd ellenük, kifelé pedig őszinte jóságban nyilatkozik meg.

III. A baj és orvossága. — Vajjon megvan-e ez a törvényben előírt szeretet mindenütt a keresztények között? Uralkodik-e mindig a jámbor lelkek között? És én magam így értelmeztem és így gyakoroltam-e? Sajnos, nem! A természet szava mindenütt felülkerekedik. A baj nagy és mi észre se vesszük, pedig minden szenved alatta: a benső megengesztelődés, egymáshoz való viszonyunk biztonsága és kellemessége, műveink sikere és a jámborság jó hírneve.

Nem elég azonban elismernünk, hogy a baj nagy, munkálkodni kell a gyógyításán; a gyógyítás első feltétele pedig a baj okainak felismerése. Íme a legfontosabbak: 1. A túlságosan emberi értelmezések, melyek lassankint meghamisították az új törvény fogalmát. Ne bízzunk ezekben a félrevezető okfejtésekben, mert ezek a leghatásosabb bomlasztók. 2. A

nemkeresztény felfogású világ eszméi, melyek észrevétlen alakítják át gondolkozásunkat. 3. Amilyen mértékben hagyjuk belesodortatni magunkat ebbe az áramlatba, úgy fokozódik gondatlanságunk, míg végül az önáltatás elzárja a megbánás útját, mely pedig egyedül vezethet vissza Jézus törvényének gyakorlatához.

Vizsgáljuk meg ezirányban felfogásunkat és érzelmeinket. Helyesbítsük esetleg megtévedt eszméinket és az új törvény követeléseivel talán ellentétbe került érzelmeinket. Ellenőrzésül tegyük fel a kérdést, vajjon hogy vélekedik felfogásunkról és eljárásunkról az isteni Mester?

Ha valamelyik felfogásunk vagy érzésünk megváltoztatása lehetetlennek látszik előttünk, a következő két igazságra gondoljunk: a kegyelem *mindenre képes*, mert isteni erő; a kegyelem *ima és igyekezet útján* nyerhető el. Ha eddig nem voltam képes legyőzni magamat, annak oka, hogy nem imádkoztam eleget és nem akartam eléggé.

Ébresszünk magunkban bánatot, vágyódást és tegyünk elhatározásokat...

19. ELMÉLKEDÉS

III. TANÁCSOK

Előkészület. — Az isteni Mester megjelenésében nagy változás áll be. Már nem szomorú és nem szigorú az arca. Vonásai visszanyerték isteni derűjüket; tekintete megszokott szelídségét. Hangjának a természetfölötti megindultság végtelen lágyságot ad.

Kérjük különös áhítattal a kegyelmet, hogy el ne veszítsük fönséges szavainak egyikét se; hallgassuk azokat úgy, mintha most hagynák el ajkát.

I. A szeretet Jézus parancsa. — *Új parancsot adok nektek: azt akarom, hogy szeressétek egymást...*

Ez az én parancsom, az enyém, amely valamennyinél kedvesebb előttem.

Miért sajátosan az *Övé?* Azért, mert a szíve csupa szeretet és nem ismeri az azzal ellenkező érzelmek legkisebbikét sem. Miután mindannyiunkat szeret, közelebb akar hozni bennünket egymáshoz, hogy mindnyájunkat karjába ölelhessen. Elviselheti-e ez a mindegyikünket szívébe záró szeretet, hogy egyetlenegyikünk is ki legyen zárva testvéreinek a szeretetéből? — Ó gyönyörű törvény, melynek forrása a legszebb lélek, amely valaha létezett! Ó termékeny törvény, mely méhében hordja a tökéletes egyetértést, az igazi kölcsönös segítést, azt a mennyei békességet, melyet az angyalok hirdettek karácsony éjtszakáján!

II. A szeretet az Ő tanítványainak ismertetőjele. — Hallgassuk tovább Jézust: *Erről a jelről ismernek meg benneteket, hogy az én tanítványaim vagytok.* — Egy jel! Vagyis egy különleges sajátosság, mely megkülönböztet másoktól. Minden népnek, minden fajnak megvannak a maga jellegzetes vonásai. A kereszténynek jellegzetes vonása az, hogy szereti felebarátait. Ha ez a vonás nincs meg benne, Jézus nem ismeri el tanítványának.

Ó Jézus, örvendezz! Nemsokára eljövendő Egyházadról azt fogják mondani: *Nézzétek, mennyire szeretik egymást!* És ez az új jellemvonás annyira megkapja a tömeget, hogy az emberek valami istenit látván benne, odamennek majd tanítványaidhoz és azt mondják: *Mi is testvéreitek akarunk lenni.*

Ilyen a törvény, de melyek a szabályai?

III. A szeretet, isteni eszmény. — Jézus közli velem három mondatban, három éppolyan nagy, mint egyszerű mondatban: *Szeressétek felebarátaitokat, mint önmagatokat;* — íme, az *emberi* tökéletesség eszménye. — *Szeressétek őket úgy, mint ahogy én szerettelek titeket;* — a *keresztény* tökéletesség eszménye. — *Legyetek tökéletesek ebben a szeretetben, mint a ti mennyei Atyátok tökéletes;* — az *isteni* tökéletesség eszménye.

Ennek a magasztos fokozásnak a hallatára, mely az új törvény eszményét a *végtelenbe* viszi, az ember elnémul a bámulattól, mint a legnagyobb lángész alkotása előtt. Ember eszében *nem született volna meg* soha ez az eszmény, ember nem merte volna *hirdetni* ezt soha. Mit mondjunk hát akkor Arról, aki képessé tette a gyönge emberiséget arra, hogy *megvalósítsa* azt! A szentek, a választott lelkek ezrei támadtak az évszázadok folyamán, hogy bizonyítsák ezt a csodát.

Imádattal boruljunk le! Mert Isten szólt hozzánk. És ez az Isten a mi szeretett Mesterünk, a mi jóságos és hatalmas Jézusunk. Az égből hozta le a földre ezt az eszményt, ezeket az erőket és ezt a természetfölötti életet, mely arra kényszerít bennünket, hogy kilépvén önmagunkból, elgondolásainkból és szokásainkból, Istenként gondolkozzunk és éljünk.

Érzelmek. — A tiszta világosság ez édes áramában szinte mennyei légkörben érzem magam, mely csodálatos békességgel vesz körül; elfelejtem benne életemet és szomorúságaimat, elfelejtem a világot és annak rútságait, mintha fölemeltettem volna önmagam fölé, egy olyan világba, melyben minden igazat, jót, jóságot és boldogságot lehel... Egy olyan élet lüktetését érzem magamban, mely már nem az enyém, hanem az Istené!

Maradjunk soká, minél tovább e benyomások hatása alatt, melyek olyanok a lélek számára, mint a messze távolból jövő tengeri szellő, vagy mint azok az illatok, amelyek nyári éjtszakákon mintha az égből áramlanának alá.

Ismételjük magunkban időnkint a hallott szavak egyikét-másikát, melyek egy olyan szeretetet tártak fel előttünk, amelyet eddig csak felszínesen ismertünk.

Tapadjunk hozzá Jézus gondolataihoz — csodáljuk Őt és biztosítsuk szeretetünkről — mondjunk neki meleg köszönetet.

De különösen arról ne feledkezzünk meg, hogy az új törvényt inkább *gyakorolni* kell, semmint csodálni.

Határozzuk el, hogy egész nap ébren tartjuk magunkban a vágyat, hogy végre megértsük ezt a szeretetet, mely túlhaladja elgondolásainkat és megszokásainkat.

IV. MINT ÖNMAGAMAT

I. — A jó benyomások *felhangolnak* ugyan a jóra, de csak az esetben *valósulnak meg*, ha világossággá és erővé alakulnak át. Ez az eredmény pedig csak komoly megfontolások útján érhető el.

Különösképen szól ez a következő mélységes szavak teljes átértésére: *Szeressétek felebarátaitokat, mint önmagatokat.* A legtöbb keresztény szemében ez egy kész formula, melynek jelentősége elvész.

Holott igazságos és gyakorlati szabályról van szó. Igazságos, mert mint Isten gyermekei és Jézus Krisztusban ugyanazon test tagjai, valóban testvérek vagyunk. Isten és Jézus joggal megkövetelhetik, hogy gyermekeik, illetve tagjaik kölcsönösen szeressék egymást. — Gyakorlati, mert mi sem könnyebb, mint megfigyelni, hogy miképen szeretjük önmagunkat.

Vegyük gondosan szemügyre ennek a szeretetnek jellemző vonásait és hasonlítsuk össze fokozatosan azzal, amellyel felebarátaink iránt viseltetünk.

1. Milyen *őszinte* a szeretetünk önmagunk iránt! Nincs benne semmi tettetés, semmi erőltetettség! . . .

2. Milyen *éber*, előrelátó és aggódó!

3. Milyen *tevékeny* és szorgos, keresi és megragadja a szükséges eszközöket, sikert akar elérni. Mennyi erőfeszítés, mennyi elővigyázat, mennyi áldozat!

4. Milyen *eleven!* Talán az egyetlen, amely nem hal meg soha. Hiába veti meg az ember önmagát, voltaképen még akkor is szereti.

5. A szeretet, mellyel önmagam iránt viseltetem,

gyöngéd és részvevő. Élénken átérzem minden fájdalmamat, minden nélkülözésemet. — Megsiratom magamat, buzgón keresem a megkönnyítésemre szolgáló eszközöket és elszomorodom, ha fáradozásom eredménytelen marad.

6. A szeretet önmagam iránt *türelmes*. Alig látom a hibáimat, mentegetem őket és igyekszem elrejteni.

II. — Mikor így átfutottam önszeretetem jellemző tulajdonságain, megzavarodom. Nem, én nem így szeretem felebarátaimat. Az természetes, hogy a szeretet mindig önmagunknál kezdődik, de vajjon nem marad-e ott túlságosan soká? Milyen aránytalanság!

Azt mondja talán valaki: ez a szeretet természetfölötti. — Igaz. De ez nem azt jelenti, hogy túlkövetelés, olyan kötelesség, mely csak a tökéletes lelkekre vonatkozik. Minden kereszténynek szól. Vannak, akik *nem értik meg*, s ez mentségükre szolgál. De mondhatjuk-e ezt a jámbor lelkekről? Magamról?

Ime Jézusom, itt vagyok lecsüggesztett fejjel, szorongó szívvel Előtted. Nem, én nem szeretem felebarátomat, minden felebarátomat úgy, mint önmagamat. Ettől még nagyon távol vagyok, de isteni tanításod oly szép, hogy mégis magához vonz.

Ó Jézusom, ne tágíts mellőlem, oszlasd el túlságosan emberi fölfogásomat, világosíts fel engem. Egyelőre csak világosságodat kérem, de nemsokára már majd kegyelmedért könyörgök, mert az a szeretet, melyet felebarátaim iránt kívánsz tőlem, túlhaladja erőimet. Csak tőled nyerhetem meg azt.

Jézus. — Igen gyermekem, mindig jobban és jobban megvilágosítalak majd a következő elmélkedésekben és megmutatom neked a forrásokat is, melyekből erőt meríthetsz. Mai meggondolásaidból vond le ezt a fontos következtetést: Nem szeretjük igazán felebarátainkat, ha nem *önmagukért* szeretjük őket. — Szereted-e őket akkor is, ha ellenszenvesek neked, ha érzed, hogy nem becsülnek meg téged, ha

tudod, hogy megszólnak téged, vagy a tieidet? Igaz, a rosszat nem fizeted vissza rosszal és a lekicsinylést sem lekicsinyléssel, de itt azután megáll az erényed. Pedig mindennap elmondod imádban: *Úgy szeretem felebarátaimat, mint önmagamat.*

Zavar — bánat — eddigi felfogásunk megváltoztatása — javulásvágy — ígéret.

21. ELMÉLKEDÉS

V. LELKIISMERETVIZSGÁLAT

Jegyzet. — Ez az elmélkedés közelebbről meghatározza és kiegészíti az előzőt.

Jézus. — Vajjon úgy szereted-e felebarátodat, mint önmagadat? Hasonlítsuk össze a kettőt.

1. Úgy látom, állandóan önmagaddal törődöl és foglalkozol és vajmi keveset másokkal! Vajjon igazán figyelemmel kíséred szükségeiket, jólétüket és erkölcsi előmenetelüket? Erre irányuló gondod ugyancsak felületes, nagyon kevéssé tevékeny és hamar elmúlik ... ó, ne mondd hát többé: *mint önmagamat.*

2. Türelmes vagy embertársaid hibáival szemben? Legközelebbi hozzátartozóidéival is? A helyett, hogy elítélnéd őket tökéletlenségeikért, sajnálod-e őket? Ha megvetésre méltó emberekről van szó, gondolsz-e arra, hogy valamikor még fölötted állhatnak Atyád országában? Nem kívánod-e másoktól, hogy szelíd elnézéssel legyenek kicsinynek vélt hibáiddal szemben, holott nem tudhatod, nem sokkal súlyosabbak-e azok mások előtt?

3. Nem érezteted-e rossz hangulatodat tolakodó, vagy kellemetlen emberekkel szemben? Szelíden viseled-e el a bántalmakat? Könnyen megbocsátod-e az ellened elkövetett igazságtalanságot? Szívesen és jóakarattal fogadsz-e bárkit? Készséggel engedsz-e akkor is, ha nem ellenkeznek veled? Ha a kötelesség arra kényszerít, hogy dorgálj vagy fenyíts, olyan jó-

akarattal teszed-e azt, hogy legkeményebb szemrehányásaid se sebezzenek, csak gyógyítsanak? Képes vagy-e megbántás nélkül visszautasítani valamit? — Aminek az a titka, hogy magad szenvedj miatta. — Igyekszel-e vigasztalni a szenvedőket, bármilyen természetű legyen is a fájdalmuk? — Annyi ember szenved, s köztük olyan sokan vannak, akik nem mutatják. Csak az igazi szeretet sejti meg. Vigasztalni annyi, mint balzsamot önteni valami sebre. Ezt a balzsamot az égből, az isteni szeretet virágaiból kell összeszednünk, mert csak azok képesek leszűrni azt.

4. Szolgálatkész és jóságos vagy-e az öregek, rokkantak és betegek iránt? Kiváltképen elég türelmes vagy-e velük szemben? Ha mogorvák és zsörtölődők, sajnáld őket, mert szenvednek. — Örvendezz, mert szereteted ilyenkor önzetlen és tiszta. — Ha figyelmességed csak közönnyel és jótéteményeid hálátlansággal találkoznak, örvendezz még jobban, mert Isten a hálátlanok helyett is szeret téged.

5. Így cselekszel-e a szegényekkel szemben is? Magaddal egyenlőknek tekinted-e őket előttem? Bizonyára így mondod és kétségkívül azt hiszed, hogy így is cselekszel, de hogy megbizonyosodjál e felől, vizsgáld meg viselkedésedet velük szemben; különösen szíved legmélyébe nézz bele. Nem engedsz-e bensődben annak az ellenérzésnek, mely a rosszul öltözöttek, a hiányos nevelésűek, a piszkosak megvetésére ösztönöz? — Ne botránkozzál meg heves támadásaikon a gazdagok, a társadalom és az Egyház ellen. Inkább azon igyekezzél, hogy viselkedésed meggyőzze őket támadásaik igaztalanságáról.

6. Végül még egy dologra akarlak figyelmeztetni. Ez a legfontosabb valamennyi között. Hol lehetne tökéletesebben és szeretetreméltóbban alkalmazni az önszeretetünkhöz mért felebaráti szeretetet, mint a keresztény családban? Hiszen mindenegyes tagja a te legközelebbi felebarátod. Minden egyesít benneteket: a vér, a közös érdek, a közös élet, a közös fájdalmak és örömök. Itt nyílik legtöbb alkalom annak

a tanácsnak a követésére, melyet majd apostolom ad nektek: *Vigyétek egymás terhét, így töltitek be Krisztus törvényét.* — A kicsiny fonákságok, amik bosszantanak, apró figyelmetlenségek, melyek elhidegítenek, nézeteltérések, melyek kínos vitákat okoznak, kicsinyes féltékenykedések...

Milyen szép, milyen kedves volna a család, ha minden tagja úgy szeretné a másikát, mint önmagát! Akkor béke és öröm foglalná el a helyét annak a sok megnemértésnek, mely megzavarja a jóviszonyt, annak a sok mogorvaságnak és rossz kedvnek, ami súlyossá teszi a levegőt.

És ha meggondoljuk, hogy ez a béke és ez az öröm nem uralkodik minden keresztény családban és minden hitbuzgalmi egyesületben; sőt néhol annyira félreismerik a kölcsönös szeretetnek ezt a törvényét, hogy reformjának szükségét nem is érzik s az meg sem mozdítja lelkiismeretüket.

A lélek. — Ó Jézus, isteni Mesterem, alig merlek így nevezni, mert ezzel saját ítéletemet mondom ki; milyen kevéssé vettem eddig komolyan enyéimmel szemben a felebaráti szeretet első parancsát: nem szerettem őket *úgy, mint önmagamat!* Pedig Te így kívánod tőlem. Milyen sokáig vártál, mennyit szenvedtél e miatt és mégsem űztél el magadtól. Meg akarlak vigasztalni engedelmességem által. Ezután béketűrő, nyájas, türelmes, vigasztaló, szolgálatkész leszek; vinni fogom mások terhét, hogy kedves legyek előtted, aki olyan hosszú ideig vitted az enyémet.

Ne fejezzük be elmélkedésünket világosan meghatározott, őszintén keresztülvinni akart elhatározások nélkül.

VI. „AHOGY ÉN SZERETLEK TITEKET"

I. — *Jézus.* — Az eddigiekben láttad, hogy úgy szeretni felebarátodat, mint tenmagadat, természetfölötti cselekedet. Az emberi értelem alig képes fölfogni, az emberi jóakarat nem bírja elérni és íme, ma mégis egy még ennél is magasabb szabályt ajánlok neked: *Úgy szeressetek, ahogy én szerettelek titeket.*

A lélek. — Isteni Mesterem, lehetséges volna ez? Hogy tudnék én fölemelkedni egy ilyen szeretetig? Úgy szeretni, mint ahogy Te szerettél, Te, az emberek legtökéletesebbike, Te, az Istenember! Megzavarodom, ha erre gondolok. Titkaid mindegyike önmagadról való tökéletes megfeledkezésről, teljes odaadásról, kifogyhatatlan türelemről és végtelen gyöngédségről tanúskodik. Elhagytad az eget, leereszkedtél a mi állapotunkba, magadra vetted bűneinket, harminc éven át elszenvedted minden nélkülözésünket, verejtékes homlokkal, minden erőd felhasználásával hirdetted az evangéliumot: íme, ez idáig életed foglalatja. A jövőben pedig előre látom, amit még el kell szenvedned s amit még adni fogsz nekünk: az Oltáriszentséget, a passiót és a megnyílt eget!... Mindez csupa mérhetetlenség, a szeretet mérhetetlensége: — meg nem érdemelt szeretet, — nyomorultul elhanyagolt szeretet, — talán meg is csalt szeretet, — szeretet, amely nem hagy el engem soha.

Jézus. — Igen gyermekem, meghoztam mindezeket az áldozatokat, melyek megmutatják, mire volt képes irántad való szeretetem, de ma egy másik példára akarom irányítani figyelmedet: arra az egyszerű és bensőséges szeretetre, melyet apostolaim iránt tanúsítottam. Ezt talán jobban megérted, ez talán könnyebben követésre buzdítja szívedet. Minden reggel már messziről a szeretet mosolyával fogadtam őket; nyilt szívvel jöttek hozzám és én gyöngéden

megöleltem őket. — Hosszú útjainkon minden szükségükre ügyeltem. Sokszor letettem a Mester szerepét és belevegyültem beszélgetésükbe. Emlékeket idéztek fel ilyenkor régi mesterségükből, elmondták, hogyan fogadták őket a falvakban, és a többi apró napi eseményeket tárgyalták. — Néha figyelmeztettem őket modoruk fogyatékosságára, beszédjük hibáira, vagy olyankor, ha túlságosan élénk vitába keveredtek... Annyira érezték szeretetemet, hogy szívesen fogadták még szemrehányásaimat is.

A lélek. — Ó, ezt könnyű elhinnem és ha én lettem volna helyükben, milyen örömmel fogadtam volna azokat én is!

Csodálat — hála — vágyódás — ima.

II. — *Jézus.* — Ime látod, mire képes a jóság. De ennek a jóságnak őszintének és mélynek kell lennie, amilyen az enyém volt; a következő példából talán jobban megérted. — Ime, előttünk egy királyfi, aki a legválasztékosabb és legfínomabb környezetben nevelkedett. Kiváló értelmisége és tudása révén ő maga is felsőbbrendű ember. Körülötte mindent, a legcsekélyebb apróságig, nemesség hat át; a durvaságot, nyerseséget nem ismeri. És ez a királyfi egyszerre csak szegény, tanulatlan halászok közé kerül. Egész nap, reggeltől estig el kell viselnie modoruk nyerseségét, beszélgetéseik durvaságát és a nép körében általános kisebb-nagyobb hibáikat.

Látod, ez a királyfi én voltam és nekem mindezt el kellett szenvednem. De nem, én voltaképen nem is szenvedtem apostolaim durvasága miatt. — Hogyan lehetséges ez?... Úgy, hogy szerettem őket. Nem vártam tőlük olyasmit, amire képtelenek voltak: így volt ez igazságos. De ne feledd, hogy az igazságosság szeretet nélkül nem képes teljesíteni, sőt mégcsak megérteni sem kötelességeit.

III. — *A lélek.* — Milyen jó vagy, ó imádandó Jézusom, hogy így megmutatod nekem a felebaráti szeretet módját. Abban a hatalmas szárnyalásban, amellyel a mennyből a földre szálltál, azon a csodá-

latos úton, melyet a jászoltól a Kálváriáig bejártál, nem tudtalak volna követni, de a tieiddel való bensőséges kapcsolatban követhetlek; ezt megtehetem, ezt meg akarom tenni; nem elégszem meg a belenyugvással, hanem szeretni akarok. Mivel eddig nem szerettem eléggé, hiányzott belőlem az az igazságosság, melyre az imént tanítottál. Követelő és rideg voltam. Szenvedtem és másokat is megszenvedtettem. Az elégedetlenség, sőt talán keserűség megakadályozzák, hogy leszálljon az égből a béke, az az édes béke, mely csak ott telepszik meg, ahol igazi szeretetet talál.

Mély bánat, ha szükség van reá, — hő vágyakozás erre a szeretetre — bensőséges ima annak elnyerésére — megfelelő jófeltételek és elhatározások.

23. ELMÉLKEDÉS

JÉZUS ÉS AZ APOSTOLOK

I. — *Jézus.* — Én szerettem apostolaimat, hogy jobbá tehessem őket. Az alakítás szeretet nélkül terméketlen: a helyett, hogy fölbátorítana, visszataszít. Alig van valami, amit szeretettel el nem lehetne érni. De nem felületes, múló, hanem igazi szeretettel, meggyőző szeretettel, el nem fáradó és mélyreható szeretettel.

II. — Szívemnek egy titkát akarom itt felfedni előtted, figyelj hát reám.

Apostolaimból egyetlen pillanat alatt csodálatraméltó embereket, hősöket csinálhattam volna. — Hiszen nem ez történik-e pünkösdkor? — Vagy legalább is, betartva a rendes törvényeket, lassankint, fokról-fokra magas tökéletességre emelhettem volna őket... De nem akartam. Három évig tartottam őket magam mellett s meghagytam sok hibájukat és gyöngeségüket. Tudod, miért?

A lélek. — Ez igazán különös. Hiszen lelkük szépségével annyi édes örömet szerezhettek volna

Neked; megértették volna, ellesték volna gondolataidat és megosztották volna szenvedéseidet...

Jézus. — Igen! Ezek az egyedüli örömök, melyeket a földről várok, és szenvedtem, amiért nélkülöztem azokat. De hogy mégis így cselekedtem, azt miattad tettem. Azért, hogy bátorságot és bizalmat adjak neked arra az esetre, ha téged elhalmozó kegyelmeim ellenére is még mindig tökéletlennek látod magadat. Hogy ne kételkedjél ilyenkor se szeretetemben. — De azért is tettem, hogy példát és tanítást adjak neked: hogy megtanulj úgy szeretni, ahogy én szeretek. Majd ha ezt olvasod az evangéliumban: *nem értették meg, — vitatkoztak egymás között, ki nagyobb közülük,* — vagy a kínszenvedés napján — *elhagyták Őt és elfutottak,* — akkor jusson eszedbe ez az én mindennél nagyobb szeretetem. Mikor ezt állítom példaképen eléd, tudom, hogy nem vagy képes elérni azt; de ez ne szomorítson el, sőt ellenkezőleg, örülj, mert én magam jövök szívedbe, hogy veled együtt szeressek.

A lélek. — Igen, most már értem. Veled egyesülni, a Te szíveddel szeretni, ez a felebaráti szeretet nagy titka. Amire az emberi szív egyedül nem képes, az könnyűvé, szinte természetessé válik, ha Isten együtt szeret vele. Innen a szenteknek az az igazi, kegyes szeretete, mely néha már majdnem megközelíti a Tiedet, ó isteni Mesterem.

III. — *Jézus.* — A kegyelem útján törekedjél, gyermekem, erre a szeretetre, az én szeretetemre. Hiszen én sokkal többet adok neked a példámnál és a segítségemnél, én saját magamat adom neked a szent ostyában. Mit művelsz vajjon velem egész nap? Magaddal viszed-e mindenüvé türelmemet, szelídségemet és kimeríthetetlen szeretetemet? Milyen szégyen és milyen mély szomorúság az számomra, ha ajkadat és szívedet, melyet reggel jelenlétemmel szenteltem meg, keserű, bántó szavak hagyják el, megsebezve azokat, akiket szeretek! Szeress, ó szeress az én szívemmel!

Elhatározás. — Fejezzük ki Jézusnak érzelmein-

ket — ígérjük meg, hogy nagy erőfeszítéseket teszünk e tekintetben (részletesen megnevezzük a személyeket és a cselekedeteket). — Képzeljük gyakran magunk elé Jézust apostolai között.

24. ELMÉLKEDÉS

AHOGY ISTEN SZERET BENNÜNKET

I. — Most volna jó látni Jézus arckifejezését, most, amikor Atyjáról, az Ő nagy szeretetéről fog beszélni és Őt állítja példaképül elénk.

Példaképül! Jól értettem? Lehetséges volna ez? Új, ismeretlen látókör tárul elém. Beszélj, ó isteni Mester, beszélj! S én hallom, amint a következő szavak hagyják el ajkát: *Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok tökéletes, akinek napja egyformán süt a gonoszokra és a jókra és esőjét egyformán árasztja mindnyájuk földjére.*

Csodáljuk ennek a jóságnak kiváló tulajdonságait: fölséges terjedelmét, amelyből nem zár ki senkit; — változatlan állandóságát, amely nem lankad soha; — nagylelkű türelmét, mellyel elviseli a legnagyobb megbántásokat is.

II. — A mi jóságunknak bírnia kellene ezzel a tág látókörrel és ezzel a hosszas türelemmel. De éppen ellenkezően, mennyire rövid és milyen hamar hajlandó lázadásra! — Isten nyugalma örökkévalóságából származik, melyben egyetlen mérhetetlen pillantással egyszerre áttekint mindent. — A mi állandó izgalmunknak és nyugtalanságunknak oka viszont az élet szédítő irama, mely magával rántja benyomásainkat és napjainkat egyaránt. — Az a lélek, mely e közben nem enged jóságából, az örök Lény állapotában osztozik.

Keltsük fel magunkban a mély alázatosság érzelmét. — Törekedjünk a most megismert eszmény felé. — Ima.

III. — Egy másik kijelentés, mely egyúttal önmagában véve is óriási jelentőségű tény, legmélyebb és legmeghatóbb mivoltában mutatja be Isten jóságát. Bevezet bennünket irántunk való érzelmeinek legnagyobb mélységébe. Ez a tény megelőzte a megtestesülést, sőt mi több, ez határozta meg, ez a szeretet volt az igazi oka. Mekkora szeretet! *Annyira szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta érte.*

Ó én lelkem, nem lepnek meg ezek a csodálatos szavak? Hidegen hagynak ezek a végtelenül megható igék!... Már nagyon sokszor hallottad őket. És mégis csak felületesen ismered. De vedd komolyabban, hatolj a mélyükre. Nézd azt a kereszten függő embert, a szögekkel felhasogatott testével. Nézd azt a sápadt arcot, azokat az elkínzott vonásokat, azt az elhomályosuló tekintetet, azt a hosszú gyötrődést és mondd magadban: Ez az emberáldozat Isten Fia, Istennek imádandó, egyetlen, végtelenül szeretett Fia... És aki Őt halálra adta,... az az Ő Atyja!... És ugyan kiért? Az emberekért, mindnyájunkért, értem. Mennyire kellett szeretnie minket!

És ez nem túlzás, nem a képzelet szüleménye, vagy valami virágos szókép, hanem a legteljesebb valóság. Mi hisszük is, de ugyan ki sejtené meg bennünk ezt a hitet, mikor ennek a hasonlíthatatlan szeretetnek a gondolata olyan hidegen tud hagyni bennünket!

Merüljünk el hosszasabban ennek a nagyszerű képnek a szemléletében, — csodáljuk, — imádjuk — és vágyódjunk minél mélyebben behatolni ezekbe a titkokba...

A SZERETET ISTENBEN ÉS JÉZUSBAN

I. Látszólagos vetélkedésük. — Hasonlítsuk össze a két kijelentést. Jézus így kiált föl: *Senkinek sincs nagyobb szeretete annál, mint aki életét adja azokért, akiket szeret.* Istenről pedig ezt mondja: *Úgy szerette a világot, hogy saját egyszülött Fiát adta érte.* — Imádásraméltó vetélkedés! Melyik nagyobb a két szeretet közül? Az Atya szeretete, mely halálba küldi Fiát, vagy a Fiúé, mely kívánja és teljesíti ezt a küldetést? Mindkét határtalanságot ott találom meg, ahol eszmevilágom az ismeretlenbe vész. Ne is hasonlítgassuk őket össze és ne vitázzunk felettük, mert hiszen mindkettő egy és ugyanazon, egyetlen szeretetben olvad össze.

II. Egyesülésük. — Isten, aki olyan nagyon szerette a világot, képtelen volt a szenvedésre, azért emberré lett és Jézusban áldozta föl magát.

Hogy Isten bizonyos mértékben szeret bennünket, az érthető: hiszen Teremtőnk, aki saját természetét közölte velünk; de hogy annyira szeressen minket, hogy saját Fiát áldozza föl értünk, íme ez az, amit földi életünkben sohasem érthetünk meg, sőt teljesen, valószínűleg még az égben sem.

Ez az ismeretlen szeretet fölülmúlja Jézus emberi szívének szeretetét. Pedig milyen mély, milyen gyöngéd, milyen csodálatos ez a szeretet, mely olyan odaadással siet a Kálváriára és bezárkózik az Oltáriszentségbe. És mégis, ez csak képe annak a szeretetnek, melyben semmi érezhető nincsen, amely teljesen természetfölötti.

A teológia így határozza meg: Az, aki mindent önmagából merített, a legkiválóbb módon, ha nem is formailag, bírja mindazt, amit az emberrel közölt. — Isten szeretete irántunk tehát olyan szeretet, mely fölülmúlja minden elképzelésünket, de ez a szeretet más mint a mienk, sőt más mint Jézusé. Emelkedet-

tebb, tágabb és hatalmasabb. Lángja égőbb, gyöngédsége magával ragadóbb. Megismerése az ég számára van fönntartva. — Itt a földön Jézus szeretete jobban megfog bennünket, mert érezhető: Isten szeretete ez hozzánk mérve.

III. A végtelen felé. — A legtöbb lélek megállapodik ez utóbbi szeretetnél, a legmagasztosabb szeretet élő képmásánál. Bizonyos, hogy már ezek a lelkek is jelentős magasságot érnek el. Akadnak azonban olyanok is, akik merész lendülettel a láthatatlan régiókba emelkednek, hogy legalább messziről, az előttük gomolygó homályon át imádják azt a végtelen szeretetet, melynek Jézusé is csak megközelítő visszaadása... Ó magasság! Ó Isten szeretete, milyen imádásraméltó vagy! És milyen kevéssé értünk meg!

Maradjunk csöndben, a végtelenbe vesző tekintettel...

És ez az isteni példakép azt mondja nekünk: *Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok tökéletes.* Nem meghívás-e ez a határtalan jóságra? S nem jelenti-e azt is, hogy szent lelkesedést akar belénk önteni, olyan lelkesedést, mely áldozatos lelkekben a felebarát hősies szeretetéig emelkedhetik!

26. ELMÉLKEDÉS

„HAGYD OTT AJÁNDÉKODAT"

I. — *Ha ajándékodat az oltárra viszed és ott eszedbe jut, hogy testvérednek van ellened valami panasza, hagyd ott ajándékodat az oltár előtt, menj és békülj ki előbb testvéreddel és akkor eljövén, ajánld fel ajándékodat.*

Ez az ember eltávozott hazulról és a templom felé indult, megrakodva az áldozatra szánt adományokkal. Odaérve, kinyujtja kezét, de egy láthatatlan kéz megállítja s egy égi hang így szól hozzá: *menj és*

békülj ki testvéreddel. — De hiszen ő bántott meg engem! — Mindegy, — mondja szelíden, de parancsolóan a hang — a szeretet nincs meg közöttetek; Isten nem zárhat a karjába két haragos testvért; ha nincs mentegetni valód, vidd el neki bocsánatodat.

Álljunk meg ez utóbbi megjegyzésnél. Jézus nem azt mondja: *ha nincs igazad;* többet és jobbat mond: *Ha eszedbe jut, hogy testvérednek valami panasza van ellened.* — Hogy igazad van-e, vagy nincs, az másodrendű kérdés; a fontos csak az, hogy kiengeszteld. Ha te vagy a hibás, kötelességedet teljesíted; ha téged nem érhet szemrehányás, akkor betöltöd az új törvényt, az én törvényemet, azt, amely megkülönbözteti az én tanítványaimat.

De kevés ilyen tanítványt találsz köztünk, ó isteni Mester! Mennyi egyenetlenség van még a tieid között is! Az összes nyomorúságos emberi szenvedélyek ott lobognak a családokban, a neked szentelt szívekben, sőt akárhányszor éppen a Te nevedben ütköznek össze a jót akaró lelkek. Milyen képzelődés! Saját eszméinkben Isten eszméit véljük látni és ebben a hitben keserűséggel küzdünk testvéreink ellen, a béke Istene nevében! Ó Jézus Szíve, mennyit szenvedhetsz ettől a csalódástól! Kikbe vesd reménységedet? A világ szelleme kiűzte szellemedet még sok olyan szívből is, mely azt hiszi, hogy szeret Téged!

II. — Ó te, aki lesütött szemmel és összekulcsolt kézzel közeledel az Úr asztalához, nézz bele, jó mélyen nézz bele a lelkedbe. Nincs-e abban harag, vagy keserűség? Tegnap megsebezte valaki önszeretetedet s te még ma is érzed a neheztelést. — Élénk vita folyt közöttetek, s közben talán bántó szavak is estek. — Kifejezést adtál valami véleményednek, amit kitűnőnek tartottál, s valaki keményen megtámadta és visszautasította azt. — Figyelmeztettek valami kis ügyetlenségedre, tévedésedre s a szíved még ma is őrzi a nyomában kelt elkeseredést.

...És mégsem félsz letérdelni az oltárszekrény előtt, melyből Az lép ki és jön hozzád, aki azt mon-

dotta: *Hagyd ott ajándékodat!* én mindenekelőtt azt akarom, hogy szeresd felebarátodat.

Mikor a szent asztalhoz járulunk, nem adomány felajánlásról van szó, hanem arról, hogy adományt kapjunk, mégpedig milyen adományt! Jézus testét és vérét; — ez a szent test és vér szétosztatott mindnyájunk között azért, hogy egyesítsen mindnyájunkat! — Állj meg! Ha Jézus betér szívedbe, meglátja ott ezt a neheztelést és ez a neheztelés egyenesen Őt magát éri, mert hiszen tagjainak egyikére irányul. Nem taszít azért el magától, az igaz, mert érzésed nem ért el olyan súlyos fokot, hogy méltatlanná tenne, de nem fogja közölni veled azokat az édes titkokat, melyeket barátainak tart fönn.

Sajnos, ez a lelkifurdalás ritkán fogja el lelkünket. A szeretet ellen elkövetett kisebb hibákat észre se vesszük: olyan megszokottak! S ha néha mégis eszünkbe ötlenek, ilyenformán igazoljuk magunkat: hiszen azért nem kívánok neki semmi rosszat; alkalomadtán majd valami jót is teszek vele. — De neheztelésedből továbbra sem engedsz, holott Jézus azt kívánja, hogy szeress, hogy megszorítás és korlátozás nélkül szeress, úgy ahogy Ő szeret. Megelégednél-e azzal, ha Ő is csak így szeretne téged?

III. — Mit tegyünk ilyen esetben? Elhagyjuk a templomot és menjünk azonnal kiengesztelődést keresni? Nem, az isteni Mester szigorúsága nem kicsinyeskedő. Ez az eljárás bizonyos esetekben talán lehetetlen, — sőt az is megeshetik, hogy bántó volna. De amit talán nem tehetünk meg kifelé, azt megtehetjük befelé. Engedd be szívedbe a szeretetet, s az kiűzi onnan a haragot. Lásd Jézust abban a személyben, aki megbántott téged. Ha Jézus iránt való szeretetedet kiterjeszted reá, az egyszerre átalakítja és más színben mutatja őt előtted. Gondold csak el ilyenkor Jézus örömét. Mindennek, ami nemes megrezdülésre képes bennünk, erre az eszményre kellene törekednie. A szentáldozásnak az egyetemes, általános egységet kellene megteremtenie. Elmélkedjünk

e határtalan és éppoly mély igazság fölött... Fájlaljuk, hogy azt olyan sokan nem értik meg. Legyen velünk ez az érzés minden áldozásunknál s figyelmeztessen bennünket: Hagyd el, ne az isteni Vendéget, hanem a keserűséget, melyet azok valamelyike iránt érzel, akiket parancsa értelmében szeretned kellene.

Érzelmek és elhatározások.

27. ELMÉLKEDÉS

AZ EGYSZERŰ IGAZSÁG

I. Az ajánlott eszmény. — *Mondjatok igent, ha úgy van; mondjatok nemet, ha nem úgy van; — bármi mást hozzátenni tökéletlenség.*

Az ennyire szigorúan vett őszinteség különösnek látszik, ha nem is bizonyos meghatározott esetekben, de általában a beszélgetésekben, még jámbor emberek között is. A szokás annyi felfokozást és túlzó megerősítést vitt be a társalgásba, hogy az egyszerű igennel és nemmel nem elégedhetünk meg. Az igazság gyakran nem is látszanék igazságnak, ha nem támogatnók nagyobb erősítésekkel. Mit tegyünk tehát? Az isteni Mesternek engedelmeskedjünk, vagy okosan alkalmazkodjunk a bevett szokáshoz?

A feleletet az Üdvözítő szándékában találjuk meg. Itt is úgy, mint evangéliumi tanácsainak nagy részében az eszményt mutatja be nekünk, mintha azt mondaná: íme ez illik a keresztényekhez, azokhoz a lényekhez, akikben Isten természetfölötti módon működik. Nekik az erény olyan magaslatára és nyilvánvalóságára kell emelkedniök, hogy az általuk kimondott *„igen"* az eskü értékével bírjon. És ha az emberek mind keresztények lennének, mégpedig mindannyian méltóságukra büszke keresztények, akkor sohasem folyamodnának túlzásokhoz, vagy megerősítésekhez, mert ennek a tanácsnak a gyakorlását egészen természetesnek találnák.

— Milyen szép volna egy ilyen társadalom és milyen jó lenne, ha testvéreinkkel mindig ilyen tiszta, semmi mással nem vegyülő egyszerűséggel beszélhetnénk!

Csodáljuk meg ezt az eszményt és értsük meg kapcsolatát a természetfölötti renddel. — Áldjuk az isteni Mestert, amiért olyan nagyra becsül bennünket, hogy a tökéletes életre támaszkodó beszédnek ilyen tökéletességére hív meg minket. — Keltsünk magunkban élénk vágyat ennek az eszménynek a megközelítésére. Saját erőnk ehhez nem elég, mert az ellenkező szokás már természetünkké vált és általános körülöttünk mindenütt. Nagyon nehéz ellenszegülni úgy saját természetünknek, mint a környezet hatásának. Kérjük a kegyelem segítségét.

II. Okos alkalmazkodás a körülményekhez. — Amint már többször láttuk, Jézus elénk állítja és ajánlja az eszményt, de nem kötelez rá: meghagyja azt a tanácsok rendjében. Ez az eset áll fenn az igazságnak ebben az egyszerű leszögezésében is. Jelen társaséletünkben, úgy ahogy most van, nem volna okos dolog tőlünk, ha szigorúan és minden esetben ragaszkodnánk ehhez a teljesen leegyszerűsített társalgáshoz: igen és nem. — De minél kevesebb engedményt tegyünk vele szemben és azt is csak sajnálattal tegyük. Ez a sajnálat tiszteletadás az egyszerű igazság iránt és már egy mozdulat a megvalósítás felé.

Kerüljük az ismételt, szinte erőszakoskodó megerősítéseket, vagy tagadásokat, melyek ugyancsak szomorú képet adnak hitelünkről. Megszokott nyiltságunkkal váltsuk ki szavaink hitelét. A határozott, komoly embernek könnyen hisznek. Viszont a könnyelműen fecsegő ösztönös gyanakvást vált ki. Hiszen olyan könnyen kicsúszhat a száján valami többékevésbbé tudatos tévedés.

III. Ez az eszmény hatalmas erő a hazugsággal szemben. — Ez az egyszerűség, melyet az isteni Mester az igazság kifejezésében kíván, egyúttal világosan mutatja a hazugság rútságát. Hogyan! Ezek a

keresztények, akik semmit sem tehetnek hozzá az igenhez, vagy nemhez, nem pirulnának igent mondani a nem helyett és nemet az igen helyett!

Már a legcsekélyebb hazugság is megszegése, nem egy tanácsnak, hanem egy törvénynek; a keresztény méltóság lealacsonyítása. Nem fontos, hogy felfedeztetik-e, vagy sem, a hiba ezáltal nem lesz kisebb. A keresztény ajakról elhangzó hazugság nemcsak a személynek, hanem magának a vallásnak is hitelét veszi.

Őrködés! — Bátorság! — Isten maga az igazság; mi a gyermekei vagyunk; adjuk meg Neki követése által a kijáró tiszteletet. — A Szentlélek bennünk van és sugallja szavainkat; mikor hazudunk, akkor Ő elhallgat. — Hogy ok nélkül ne aggodalmaskodjunk, jegyezzük meg, hogy bizonyos udvariassági kijelentések, melyek külső formájukban nem felelnek meg az igazságnak, nem hazugságok akkor, ha az általános szokás megváltoztatta értelmüket. E tekintetben igen üdvös alaposan tájékozódni, hogy nevetségesekké ne váljunk, vagy oktalanságot ne kövessünk el.

28. ELMÉLKEDÉS

I. A TISZTASÁG

Esti előkészület. — Néhány előzetes tanács:

1. Az evangéliumi szöveg értelmezésekor vegyük tekintetbe a különbséget az akkori és a mai idők között. Ha Jézus a mai embereknek beszélne, bizonyára ugyanazt a tant hirdetné akkor is, de más formában. Ezt az új formát alkalmazzuk tárgyalásunkban.

2. Ezekben a kényes kérdésekben szabatos meghatározás helyett egyedül csak arra törekszünk, hogy fölemeljük gondolatainkat és kiváltsuk csodálatunkat. Bizonyos erény tisztelete és szeretete magával hozza annak gyakorlatát és tökéletességre vezet.

3. A multunkra vetett visszatekintéseinkben, valamint a jövőt illető rendszabályokban gondosan kerüljünk mindent, ami fölizgathatná képzeletünket. Ezeknek a többé-kevésbbé veszedelmes képeknek a távoltartásához legjobb eszköz, ha tekintetünket állandóan Jézusra, a tisztaság példaképére szegezzük. Jézus jelenlétének sugárzásában a gonosz árnyak nem mernek mutatkozni.

Ó Jézus, aki édesanyádnak egy szeplőtelen lelket és nevelőatyádnak a tisztaság mintaképét választottad; aki tanítványaid közül különös előszeretettel szeretted a legtisztábbikat; aki a századok folyamán a szűzeket választottad ki arra, hogy felfedjék a világ előtt bensőséges titkaidat; tölts el engem nagy tisztelettel és szeretettel ez erény iránt, mely megnyeri szívedet. Add meg nekem is e nagy lelkek szent vetélkedését. S amikor úgy mint ők, gyakorolni akarom ezt a szép erényt, nem kérek Tőled semmi más kegyet, csak azt, hogy még gyöngédebb szeretettel szeress engem.

ELMÉLKEDÉS

I. Dícsérete. — Ha az őszinteség az ember szavának becsülete, a tisztaság viszont érző lényének a becsülete.

1. Miután ez az erény az ókorban, még Isten választott népénél is alacsony szintre süllyedt, világos, hogy az kiváltképen keresztény erény, sőt úgy is mondhatjuk, hogy a kereszténység kizárólagos tulajdona. És vajjon miért? Oka döntő fontosságú: azért, mert kegyelem nélkül ez az erény lehetetlen. — Követelései a pogányok millióit távolították el a hittől, annak ellenére, hogy nagy csodák tanúi lehettek; s a gőgös és lanyha keresztények ezrei vesztik el azt ma is, mert nem kérik Istentől a hozzá szükséges segítséget.

Ez a segítség az alázatos és kitartó imában, a komoly gyónásokban, kiváltképen pedig a gyakori

szentáldozásban található meg. Ugyancsak nagy lehet ez az erény, hogy ennyire fölülmúlja az ember erejét és isteni táplálékra van hozzá szükség.

2. A *szép erénynek* nevezik, mert abban védelmezi és emeli az emberi méltóságot, ami benne a legfínomabb és amikor eléri legmagasabb fokát a szűzességben, általa az ember az angyalok vetélytársa lesz; — magasabb rendű vetélytársa, mert az angyal természeténél fogva, az ember azonban erényénél fogva tiszta.

3. Megközelíti a hasonlóságot Istennel, akiben érintetlen és ragyogóan tiszta minden. Ilymódon megvalósítja Isten gondolatát, melyet e szavakkal fejezett ki: *Alkossunk embert a mi képünkre és hasonlatosságunkra.* A tisztátalanság megváltoztatja, sőt igen könnyen elrútítja ezt a képet.

Ó szép erény, fehérségedben az isteni fehérség visszfénye tükröződik és az Istenség önmagát csodálhatja, saját vonásait szemlélheti benned. Te dicsőíted Őt és kiegyenlíted az isteni tervben azokat az ember okozta hiányokat és rútságokat, melyek azt eléktelenítik.

Tisztelet, csodálat, lelkesülés... Én meg akarom adni Neked Istenem ezt a dicsőséget és kegyelmed segítségével meg is adom.

II. Miben áll a tisztaság. — Az isteni Mester megmondja: *Hallottátok, hogy a régieknek az mondatott: Ne kövessetek el tisztátalan cselekedeteket! Én pedig azt mondom nektek, hogy aki tetszeleg a kívánságban, az már vétkezett szívében.* (Jézus szavai értelmük szerint idézve.)

1. E szerint hiába határoztam el magamban szilárdan, hogy a bűnig sohasem megyek, abban a pillanatban, amikor elfogadtam a kívánságát, már el is követtem azt magamban. — De hiszen — veti ellen valaki — a kívánság még nem valóság! — Csalódol. Nem anyagi valóság, az igaz, de erkölcsi valóság. Ez a kívánság a külső cselekedet minden rútságával él

benned s Isten, a végtelenül tiszta Lény látja és útálja azt.

Képzeljük el Istennek ezt a mindig nyilt tekintetét, amint lelkünk legbelsejében olvas. Fogjuk fel azt az irtózatot, amit saját képének eltorzulása láttára érez...

2. Irányítsuk figyelmünket ennek a tudatosan, szándékosan őrzött rossz vágynak a következményeire ... Nem csupán bemocskolja a lelket, hanem előkészíti minden külső gyöngeségre és engedményre. Lássuk, hogyan: Az ember lassankint megbarátkozik a bűn gondolatával s ezáltal az egyre kevésbbé útálatosnak, egyre kevésbbé visszataszítónak látszik. — Sőt mi több, a vágy, akárcsak valami erjesztő anyag, forrásba hozza a természetet. Ez a tény már egymagában is elég volna arra, hogy a bűnös vágyat valóságos bűnné tegye.

Amit az imént a vágyról mondottunk, ugyanaz elítéli magát a rossz gondolatot is: az ember nem kívánja a bűnt, csak tudatosan kiteregeti gondolatát a lélek szeme előtt és játszik vele. A tárgy helyett megelégszik annak a képével, de ez a lélekbe vésődött kép már éppúgy elcsúfítja a lelket, mint a kívánság; és az így elterjedt méreg hatásának nagy része van abban a bukásban, mely alkalomadtán mégis bekövetkezhetik.

III. Mihez tartsuk magunkat. — Reszkessünk ezektől a veszedelmektől. — Ne engedjük meg magunknak a legkisebb olyan kívánságot, a legkisebb olyan gondolatot sem, amely ilyen eredményre vezethet.

Másrészt azonban óvakodjunk bűnnek minősíteni azokat a vágyakat és gondolatokat, melyeket nem kerestünk, amelyeket megtagadunk és tőlünk telhetőleg visszautasítunk. Ha erős hatást tesznek is reánk, ha akaratunk ellenére sem távoznak s akárhányszor elűzzük őket, mindig újra visszatérnek, szegény megkínzott lelkünk azért tiszta marad, sőt új ragyogást nyer, mert a védekezés minden ténye egyúttal a tisz-

taság szeretetének a ténye is volt, mely egyre szebbé teszi a lelket. Ilymódon ezek a kísértések, melyek a gonoszléleknek és természetünknek a művei, éber lelkek számára a nagyság forrásaivá válhatnak.

Figyelmet érdemel még az is, hogy az isteni Mester ezzel a tanításával voltaképen csak a természetes törvényt állítja helyre, mely a vétkességet a maga igazi helyére teszi. A külső cselekedet, bármilyen rettenetes legyen is, nem vétkes, ha akaratlanul követtetett el. Viszont ugyanaz a cselekedet, ha nem is lett elkövetve, bűnné válik abban a pillanatban, amikor az akarat tudatosan kívánja azt. — A bűn az akaratban van és csakis abban.

Jézus még tovább megy majd ebben a kérdésben, mikor a szűzességet tanácsolja. Mi azonban ezúttal elégedjünk meg azzal, hogy csodáljuk bölcseségét, mely visszaállítja az erkölcs alapjául azt a természetes törvényt, melyet az emberi szenvedélyek eltorzítottak.

Maradjunk egyideig ennek a világosságnak, szépségnek, nemes követelésnek és ezeknek a nehéz győzelmeknek a hatása alatt.

Tegyünk megfelelő elhatározásokat.

29. ELMÉLKEDÉS

II. A SZÉP ERÉNY

I. A tisztaság a természetfölötti élet szempontjából. — Ha már a természeti törvény is megkívánja a szív tisztaságát, mit mondjunk akkor a keresztény törvényről? A természeti törvénynek nincsen más célja, mint az értelmes lény méltóságának a védelme; a keresztény törvény azonban sokkal magasabb méltóságra kötelez: az átistenített lény méltóságára.

A keresztény ember teste szent dolog. A keresztség nemcsak megtisztította, hanem meg is szentelte;

templommá tette, melyben egy istenien átalakult lélek lakik. — A bérmálás által ünnepélyes formában tulajdonába vette azt a Szentlélek. — Az áldozás Jézus igazi testével és vérével hozza bensőséges kapcsolatba... Ennyi fehérségen, ennyi szépségen a legcsekélyebb folt is piszoknak látszik.

A test nem tud ezekről a nagy dolgokról, melyek csodálatos díszére szolgálnak, de a lélek ismeri azokat helyette és éppen ezért rendeltetett őrzőjéül.

A léleknek a maga részéről még súlyosabb okai is vannak arra, hogy tisztaságát megőrizze. Isten él és működik benne s jogot formál minden gondolatára, minden kívánságára és minden megmozdulására. Belesodorhatja-e tehát magát a lélek, szabadságával visszaélve, olyan gondolatokba és vágyakba, melyek miatt szégyenkeznie kell? Eltűrheti-e, hogy helyette a test alacsony indulatai vegyék át benne a vezetést? Nem tagja-e ő Jézus misztikus testének? Megengedheti-e, hogy ennek a Jézus által éltetett testnek ő romlott, rothadó tagja legyen?

Ó Istenem, eddig még sohasem emelkedtem fel erre a magas nézőpontra, ahonnan ennyire fölfogható ennek az erénynek létjogosultsága a keresztény lélekben, valamint szépsége és fínomsága is. Ismertem ugyan eddig is ezeket az alapigazságokat, de a tisztaságra való alkalmazásuk még sohasem hatott reám így mint most. Mert ezeket a megvilágításokat az elmélkedésben tartod fönn számomra, ó Istenem. Most látok, most érzek... Kegyelmeddel tartsd állandóan szemem előtt ezeket az uralkodó meglátásokat. A szerint, amint egyre jobban megvilágítják látóhatáromat, egyre tisztábban fogom látni a bűnt a maga teljes rútságában és méltatlanságában. A bűn, különösen ebben az esetben, a sötétség műve. Az éjtszaka homályára van szüksége, hogy elrejtőzhessék és csapdájába ránthasson.

Ráirányítom tehát gondolataimat, nem annyira magára a tisztaságra, melynek tényei talán zavart okozhatnának bennem, mint inkább hatalmas indo-

kaira, melyek elfogadtatják azt: — Isten saját képét akarja látni bennem; — egyesülés csak két tisztaság között lehetséges, az isteni tisztaság és az enyém között; — Jézus tagjának, valódi tagjának kell éreznem magamat, melyet Ő saját életével éltet. — Nem érzek-e vajjon magamban édes vágyakozást arra, hogy Jézus mindig jobban és jobban szeressen engem s nem kívánom-e megnyerni azt a kegyet, hogy én is egyre jobban szerethessem Őt, sőt mi több, a jogot hozzá, ígéretei alapján... Ó szentáldozás, mi volnál te a tökéletes tisztaság nélkül!

II. Hogyan őrizhetjük meg. — Ne csodálkozzunk ezek után, ha az isteni Mester szigorú tanácsokkal lát el bennünket ennek az erénynek a megőrzésére: *Ha jobb szemed megbotránkoztat* (vagyis bűnre visz) *vájd ki és vesd el magadtól; mert jobb neked, hogy egy szemed vesszen el, semhogy egészen a gehennára kerülj. És ha jobbkezed megbotránkoztat, vágd le azt és vesd el magadtól, mert jobb neked, hogy egy vesszen el tagjaid közül, hogysem egész tested a pokolba jusson.*

Természetes, hogy a szem és a kéz itt jelképek. Azt akarják jelezni, ami a legdrágább és legszükségesebb nekünk. Jézus ezzel éreztetni akarja, — s még hozzá milyen erősen — hogy egy ilyen nagy jó megőrzése végett a legnagyobb áldozattól sem szabad visszariadnunk. A szemünk és a kezünk lényünkhöz tartoznak, testünk lényeges részei. Vannak ehhez hasonlóan benső emberi vonzódásaink, ragaszkodásaink is, melyek hozzánk tartoznak, életünk részeseivé váltak. Ha ezeket kitépjük, annyi, mintha megcsonkítottuk volna lelkünket. Mindegy! ha veszedelmesek, nem szabad tétováznunk; elő kell vennünk a fejszét és bátran odavágnunk. Élet, vagy halál kérdése ez. Természetes életének a megmentésére az ember készséggel feláldozza szemét, vagy kezét; és isteni élete megmentésére visszariadna a szükséges áldozatoktól!

Ne hagyjuk figyelmen kívül ezeket az isteni sza-

vakat sem: *vesd el magadtól.* Tehát nem elég kitépni szemünket és levágni kezünket, vagyis eltépni a vétkes kötelékeket? Nem; messze el kell vetnünk azokat, hogy vissza ne vehessük többé soha. Az őszinteség és okosság nagy tanítása ez: hányszor megtörténik, hogy az egyszerűen csak megszakított összekötetést később újra felvesszük. — Beleegyezünk az elválásba, de arra már nem vagyunk hajlandók, hogy azt visszavonhatatlanná tegyük. Így ott őrizni a veszedelmet közelünkben, mikor eltávolíthatnók, nem öncsalás-e csupán? Szegény emberi természet, őrizkedjél a tökéletlen, fél elhatározásoktól!

III. Alkalmazás jámbor lelkek számára. — Mindenki nézzen a lelkébe ez elmélkedés alapján és a jámbor lelkek, akik nem hajlamosak a túlzásra, vizsgálják meg magukat, nem terheli-e bizonyos fokig őket is valami e tekintetben. Mert míg a kimondottan vétkes ragaszkodások teljesen elszakítják az embert Istentől, a zavaró, ellágyító, vagy egyszerűen csak túlzott érzelmek bensőségétől fosztják meg az Istennel való viszonyt. Egyes lelkek pl. akiknek nehezére esik az ima és akik ellanyhulásra hajlanak, megtalálhatnák állapotuk magyarázatát bizonyos haszontalan ragaszkodásokban. — Mit csinálsz, szegény, meggondolatlan lélek? Valami olyan mérget szívsz magadba, mely nem okoz ugyan halált, de kioltja benned a jó iránt való lelkesülést, a tökéletesedés buzgóságát, az isteni kegyek után sóvárgó vágyat.

Ajánlatos erre vonatkozólag elolvasni a Filotea III. könyvének XVII. és következő fejezeteit, ahol a szelíd és határozott Szalézi szent Ferenc bölcs tanácsokat ad ebben a kérdésben.

III. „BOLDOGOK A TISZTASZIVŰEK"

I. Tökéletesebb Isten-szemlélet. — Boldogok *a tisztaszívűek, mert ők meglátják Istent.* Ez a *szép erénynek megígért jutalma.* A „Boldogságok" felsorolásánál futtában már tudomást szereztünk róla, de ma igyekezzünk mélyebben foglalkozni vele.

A tiszta szívek meglátják Istent. Ennél magasabb, bensőségesebb és teljesebb jutalmat el sem képzelhetünk. A többieknél tökéletesebben fogják színről-színre látni Istent, olyannak, amilyennek Ő látja önmagát, olyannak, amilyen valóban, vagyis legvakítóbb szépségében és legelragadóbb szeretetreméltóságában. Ha nem is terjedhet ki tekintetük egészen a végtelen határáig, de belehatolhat, elmélyedhet benne tisztaságának mértéke és közvetlen felfogó képességének nagysága szerint. A tiszta szemet nem fátyolozza el semmi. A csodák mind feltárulnak előtte. A tiszta szív teljesen át tudja adni magát nekik. A szeretet egyenlővé válik a szemlélődő szem csodálatával. Olyan boldogság ez, mely teljesen betölti a lelket; olyan elragadtatás ez, mely úgyszólván kiragadva a lelket önmagából, a legbensőségesebben egyesíti Istennel. Micsoda szent megremegés! Micsoda szent mámor! Önmagát Istenben érezni s mindörökké élvezni Őt! . . .

Ha megtörténhetnék az a lehetetlenség, hogy ez a lélek visszaszállva a földre, a legnagyobb kísértések közepette találná magát, meg sem értené azokat. Úgy menne el mellettük egyetlen tekintet és a legcsekélyebb fölindulás nélkül, mint egy álomban, a legteljesebb valóság álmában.

Elmélkedjünk e nagyszerű jutalom felett: a tisztaság lehetővé teszi, hogy sokkal világosabban szemlélhessem Istent. Tekintetem sokkal mélyebben hatolhat majd be csodálatos tökéletességeinek a mélyébe. — A mélyebb megismerésből pedig mélyebb

egyesülés fakad... és milyen mérhetetlen növekedését jelenti ez a boldogságnak! A boldogság arányos az Isten-szemlélet fokával.

II. A megtisztult lelkek. — Boldogok a tisztaszívűek, mert ők meglátják Istent. Vajjon ez csupán azoknak volna a kiváltsága, akik mindíg tiszták voltak? Adjunk hálát az isteni irgalomnak: a megtisztult lelkeknek is lehet részük ebben a kiváltságban. A foltok, melyek elfátyolozták benső látásukat, eltűntek, s tekintetük most már akadálytalanul merülhet el a messze távlatokban. Magdolna, Ágoston, ti már évszázadok óta boldogan szemlélitek azt az Istent, aki meghódította szíveteket és könnyeitekben csodálatosan megtisztult szemetek éppoly mélyen merülhet el az isteni szemlélődésben, mint szívetek a szeretetben.

Légy áldott isteni Jóság, amiért ilyen reménységet nyujtasz bűnös lelkemnek. A mienknél sokkal hatalmasabb bocsánatod semmit sem tart fenn őszintén megbánt hibáinkból, semmit, még azoknak gyönge árnyékát sem.

Ó Isten, milyen nagy és hatalmas vagy! Te egyedül vagy képes teremteni s csak Te egyedül vagy képes megsemmisíteni. Megsemmisíteni, ami több mint eltörölni.

Ó Atyám, vedd elő ezt a képességedet, ezt az irgalmas hatalmadat az én lelkemmel szemben is, mely el akar távolítani minden akadályt, ami az ő szeretete és a Tied között áll.

Igen, ó Mindenható, rombolj le mindent, ami lelkemben visszatetszik Neked, de az emlékét hagyd meg nekem; elevenítsd fel bennem mindíg újra ezt az emléket és tedd, hogy az mindíg könnyeket fakasszon szememből; Ágostonéhoz és Magdolnáéhoz hasonló könnyeket, melyek nem elégszenek meg azzal, hogy tisztítsanak, hanem a képet mindíg új, mindíg élesebb vonásokkal gazdagítják.

Nagy vigasztalás ez sok lélek számára. — Másokat pedig mélyebb bánatra indít: mert a közepes

bánat nem vezet erre az eredményre; erről erősen meg kell győződve lennem.

IV. A TISZTA SZIVEK MEGLÁTJÁK ISTENT

I. A tisztaság és a hit. — Vajjon a tiszta szív már itt a földön is megláthatja Istent? Nem, ha az örökkévaló elragadtatás boldog látomásáról (beata visio) van szó; igen, ha a hit homályosabb látomásáról van szó.

A megismerés bizonyos tekintetben már látás. A hit megismerteti velünk Istent csodálatos tökéletességeivel és a mi érdekünkben alkotott csodálatos terveivel; sőt érzékelhető alakban is bemutatja Őt nekünk Jézus Krisztusban, aki született, élt és feláldozta magát értünk.

Bárha ezek az igazságok meggyőző érvekre támaszkodnak, alapjában véve azért mégis csak titkok maradnak. Ki hatolhat ezen a fátyolon át, ha nem a tiszta szív?

Az indulatok és érzéki élvezetek által felzavart lélek közönyösen, vagy ellenségesen áll meg e dolgok előtt; — közönyösen, mert nem talál bennük semmit, ami megkapná; ellenségesen, mert elítéli azokat. Az ilyen lélekben talán öntudatlanul, lassú romboló munka indul meg: Ha ezek a hiedelmek nem volnának igazak, — mondja magában — sokkal szabadabbnak érezném magamat. — Ez a gyávaság szava. — Most hallgassuk meg, mit mond a gőg: ha igazak volnának, ellentétbe kerülnék önmagammal, márpedig én nem akarom megvetni magamat.

Ezek azok a lelkiállapotok, melyek lassankint aláássák a hitet: el akarják távolítani azt, ami zavarja, vagy ami megalázza őket.

De van még egy másik, súlyosabb következményük is. A hit Isten ajándéka, kegyelem. Az ember

nem adhatja meg azt önmagának, csak elnyerheti. A tiszta szívtől Isten nem képes megtagadni. De vajjon meghagyja-e a bemocskolt szívben? Néha talán igen; de milyen bizonytalan és törékeny ez a merész reménykedés! Ugyan ki merne támaszkodni reá! Az semmiesetre sem teheti meg, aki ebben a reménységben ragaszkodik a bűnhöz. — Jól elmélkedjük át ezeknek a meggondolásoknak mindegyikét. Rövidek ugyan, de csupa igazság valamenynyi. Világosságuk mellett megértjük, hogyan vesztette el sok ember a hitét, másoknál viszont magyarázatot találunk hitük eredménytelenségére.

Hogy is csodálkozhatnánk azon, ha a tisztátalan lelkekben kialszik az isteni érzés? Hiszen ugyanez a sors éri még emberi érzéseiket is! Mivé lesznek pl. ilyen lelkekben a családi érzésnek valamikor olyan édes érzései? Unalom, szemrehányás, sőt gyakran harag és vádaskodás alapjául szolgálnak.

Boldogok a tisztaszívűek! Ők megőrzik úgy övéik, mint Jézus számára túláradó gyöngédségüket.

II. A tisztaság és a mély meglátások. — Ismerni annyi, mint bizonyos közvetett módon látni, mégpedig vagy felsorolt tulajdonságok révén, vagy fölfedezett hasonlóságok útján, vagy olyan tanúságtételek alapján, amelyekben hiszünk. — Minél világosabb valamely ismeret, annál közelebb áll a látomáshoz. Vannak annyira átlátszó lelkek, melyeken a mennyei igazságok keresztülhatolnak. A végtelen Isten, az Atya Isten, Jézus, a megtestesült Isten olyannyira valóságos, élő vendégeik, hogy társalognak velük. Olyan élénken érzik jelenlétüket, hogy nem is lepné meg őket, ha megjelennének előttük. Ott vannak velük, szépek, nagyok és elragadóan kedvesek. A számukra így megnyílt mennyország előtt ők is elmondhatják, amit egy híres természettudós mondott a gyönyörű természet láttára: Nem, én nem *hiszek* Istenben, én *látom* Őt... Hol békés szemlélődésbe merülő mélységes öröm, hol pedig a csodálatnak feltörő elragadtatása.

III. A szűzesség. — A szűzesség a tisztaság virága; fehérségének és illatának ez a legmagasabb kifejlődése. Ez a dicsőítés azonban nem a tisztaság egyszerű tényét magát illeti, hanem az Istennek szentelt, hűségesen megőrzött és imával állandóan feleleventett tisztaságot. Az egyesülés, melyet Isten és a lélek között létrehoz, egészen külön rendbe tartozik. Sajátos bensőségét az égben új név fogja kifejezésre juttatni. Csak a szűzi lélek érti majd meg azt: ez az ő szeretetének a titka.

Ifjú lelkek, akik különös gyöngédséget éreztek Jézus iránt, akik gyermekségének és palesztinai útjainak titkai fölött elmélkedve annyiszor ismétlitek panaszosan: miért is nem lehettem én is ott; én mindent elhagytam volna, hogy követhessem Őt! — hagyjátok abba a panaszt és tápláljátok szívetekben a legszebb reményt, mert meg van írva szent könyveinkben: *a szűzek követik az isteni Bárányt mindenüvé, ahová megy.* És Ő elmegy meglátogatni az angyalokat és a szenteket. Elmegy, hogy belemerüljön a végtelenség tündöklő szépségeibe és benneteket mindenüvé magával visz. Elmegy a magányba, hogy ott nektek külön kifejezze szeretetét. Nem halljátok, mint veszi ajkára neveteket, azt az új nevet, mely magában foglalja az Ő szeretetét és a tiéteket s amely meghatározza örök viszonyotokat?

E reménységek részletezése közben úgy érezzük, mintha gondolataink álomban révedeznének. Pedig a valóság messze túlszárnyalja majd az álmot. A feltámadott lény hasonlíthatatlan és kifejezhetetlen tulajdonságokat nyer és ki tudna határt szabni Isten mindenhatóságának, mely királyi módon akar bánni isteni Fiának tiszta jegyeseivel!

Szűzi lelkek, ti Isten csodálatának tárgyai vagytok. Kinyilatkoztatott szavai útján juttatja ezt tudomásunkra: *Ó mily szép ez a fényben tündöklő tiszta nemzedék!* — Egy Isten csodálata! Ezt elnyerni, ezt kiérdemelni! Milyen nemes törekvés és milyen részesedés a dicsőségben! Bennetek úgy dicsőíti Isten

önmagát, mint ahogy műve befejezésekor dicsőítette az akkor még tiszta teremtésben... De a ti tisztaságtok még nagyobb tisztaság, mert szabad választástok eredménye. Olyanok vagytok Isten előtt, mint a piciny gyermek atyja szemében, a tisztaság ragyogásával és a családi vonásokat tükrözve arcán; mert bennetek nem torzult el az Ő képe.

32. ELMÉLKEDÉS

A SZÁNDÉK EGYENESSÉGE

I. Tested világítója a szemed, — mondja az Úr Jézus — mint a lámpa, megvilágítja lépteidet és segítségével biztonságban végezheted külső foglalkozásaidat. Ugyanígy van ez a lélekkel is. Lámpája a szándék, mely irányítja életét. Ha a szándék egyenes és egyszerű, akkor az erkölcsi élet világosságban mozog. Ha ellenben nem egyenes és nem egyszerű, akkor az erkölcsi élet sötétségbe kerül. Vigyázzunk, hogy a világosság ne váljék bennünk sötétséggé. Mert ez a sötétség nagyon megsűrűsödhetik.

Egyenes lélek az, aki őszintén Istennek akar élni. Egyenes, mert egyenesen a teremtmény számára kijelölt cél felé megy. Egyszerű, mert ehhez a szándékhoz semmi más zavaró szándékot nem tesz hozzá.

A legegyenesebb az volna, ha kizárólag Istennek élnénk. És a legnagyobb egyszerűség az volna, ha kizárólag Belőle élnénk. Erre az életre csak igen kevesen kapnak hivatást. Megvalósításához nem elég a valóságban elhagyni a világot, hanem teljesen el kell hagyni lélekben is, és ami még nehezebb, el kell hagyni az embernek önmagát is, éspedig mindenkorra.

Ime, milyen nagy annak a belső szemnek a szerepe, mely szándékunk egyenessége felett őrködik! Milyen szép az a legtisztább erény, amely nem keres egyebet, csak Istent, nem lát mást, csak Őt, nem él

másért, csak Érte! Isten az egyetlen pihenése, öröme és édes dicsősége. Egyebet észre sem vesz.

II. — Istenem, mennyire csodálom ezt a fönséges utat, mely mintha a magasságokba volna vágva. Csak azok a lelkek tudnak előre jutni rajta, akiknek hatalmas szárnyaik vannak. Én még csak a földön járok s még ezen az úton is támaszra van szükségem... szükségem van munkára, mely elfoglal, nemes érzelmekre, melyek fönntartanak... és mindezt Te készítetted számomra, Istenem. A Te elgondolásod szerint kell tehát használnom őket, éspedig oly célból, hogy segítségükkel hozzád jussak. Örülhetek ugyan maguknak a dolgoknak is, de nem szabad hozzájuk tapadnom és miattuk megállanom az élet útján.

És itt ismét felvetődik a szándék egyenességének kérdése. Ha a szemem Téged keres, Istenem, mégha nem is kizárólag, de mindenekelőtt és fölött, akkor jó úton vagyok és dicsőségedet szolgálom. Akkor kedvteléssel nézel rám és szeretsz engem.

Az élet bonyolultsága közepette is egyszerű maradhatok, ha tekintetem, minden gondomon és elfoglaltságomon keresztül is gyakran Feléd fordul. Egyébként le is mondhatok bizonyos haszontalan, vagy túlságosan magukba olvasztó foglalkozásokról, kiváltképen pedig az olyan lélekzavaró dolgokról, amilyenek: az izgatott fontoskodás, a túlságos aggódás, a hiábavaló bánkódás...

III. — Drága lámpa, az egyenes és egyszerű szándék lámpája, égj állandóan bennem és világítsd meg sugaraiddal utamat. Fényed minden dolgot a maga igazi arányában, értékében és a maga helyén mutat. — A veszedelmek maguktól feltárulnak előttem. — A jócselekedetre szolgáló alkalmak szemembe szöknek...

Sajnos, hányszor elhomályosodott előttem ez a mennyei fény, múló dolgok közbejötte miatt! Csak a saját érdekeimet, ízlésemet és emberi érzelmeimet néztem. Tekintetem nem jutott el Hozzád, ó Istenem,

legmagasabb, végtelen célom; útját állták azok a dolgok, amelyeket csak eszközül adtál nekem, hogy segítségükkel könnyebben Hozzád juthassak. — A természetfölötti szándék világosságának hiányában, természetes jócselekedeteim sötétségben maradtak. Hiányzott az a mennyei sugár, mely átalakította volna őket. — Az örök boldogságnak hány fokozatát vesztettem el így, saját hibámból! — És mennyi elégtételtől fosztottam meg ezáltal a Te szívedet, Istenem!

Elhatározás. — Vizsgáljuk meg alaposan azokat a szándékokat, melyek rendszerint irányítják tetteinket. Talán akad köztük, ami elítélendő! Olyan pedig bizonyára sok van köztük, amely minden erkölcsi értéket nélkülöz. Milyen nagy kár!

E tekintetben komoly reformra van szükség; s az olyan könnyű! Egyetlen pillantás elég, hogy megfogja a jelenlévő Istent; egyetlen egyszerű fölajánlás elég, hogy megszentelje legegyszerűbb cselekedeteinket. Ezentúl minden reggel megteszem; napközben többször megismétlem, esténkint pedig megkérdezem magamtól, egyenes és őszinte volt-e minden szándékom a nap folyamán.

33. ELMÉLKEDÉS

A „MIATYÁNK"

I. ISTEN VALÓBAN ATYA

Esti előkészület. — Szeretettel és félelemmel kezdjük meg ezt az imát. Mert ez nem olyan, mint a többi. Szent egyszerűségében valamennyi fölé emelkedik; rövidségében magában foglalja a többit is mind. A legnagyobb szellemek hallatlan mélységeket fedeznek fel benne és a legegyszerűbb lelkek is örömüket találják benne. Isteni és ugyanakkor emberi. Jézus az Ő isteni és emberi szívéből merítette azt.

Minden szava az Ő ajkáról hangzott el és mélyen belevésődött apostolainak a lelkébe. Ez az igazi és hiteles ima, melyet Isten jóváhagyott. Hogyan merjem hát magyarázni? És hogy mulaszthatnám el a magyarázatát? Igyekszem behatolni mélységes értelmébe!

Ó Jézusom, Te, aki megalkotásakor azt mondottad: *Ime, így imádkozzatok,* — a gondolatkincsek mellett bizonyára megfelelő kegyelmet is helyeztél el mindenegyes szóban, hogy megértsük azokat. Könyörgök Hozzád, hogy miközben szívemhez szólsz, világosítsd meg értelmemet s tágítsd ki látásom határait. Hogy értelmem és hitem összefogva, megtalálják ebben a rövid imában mindazt a sok csodás tanítást, amit abban közölni akarsz velünk.

Annyiszor elmondtuk már, hogy ajkunkon, sajnos, megfakult. Gyors elmondása közben a szavak elvesztették értelmüket és a szomorú megszokás halott formulát csinált ebből az élettől lüktető imából.

Adjuk vissza az életét, ó én lelkem. Lépjünk ki a figyelmetlenség közönyéből, amely nem érez és nem lát semmit; olyan érdeklődéssel induljunk neki ezeknek az elmélkedéseknek, mint az utazó, aki ismeretlen országba készül.

ELMÉLKEDÉS

Előkészület. — Élénken magam elé képzelem az isteni Mestert, amint az Őt körülvevő apostoloknak és a távolabb elhelyezkedő tömegnek azt mondja: *Ime, így imádkozzatok.* Látom, hogy szemét reám szegzi.

Kérem kegyelmét, hogy vésse mélyen értelmembe és szívembe ezt az isteni tanítást.

MI ATYÁNK

I. Az igazi atyaság. — Vannak szavak, melyek egy egész végtelenséget zárnak magukba. De bámulatosabbat egyetlen más szó sem foglal magá-

ban, mint ez: „*Mi Atyánk*", ha azt Istenhez intézzük. A természetfölötti rend a maga egész teljességében kibontakozik benne. Ezt a szót itt nem szabad általános és határozatlan értelemben venni. Bizonyos, hogy Istent, mint Teremtőt is megilleti az Atya név. Ebben az értelemben atyja Ő mindennek az egész világmindenségben. — Még közelebbi értelemben atyja az embernek, akit saját képére, értelmes és szabad lénynek teremtett. De az egyszerű hasonlóság önmagában véve még nem alkotja meg az igazi atyai viszonyt. Az igazi atyaság megkívánja a természet közlését. A természet közlése viszont természetfölötti ténykedést tételez föl. És Isten valóban, a kegyelem által isteni módon átalakítja lelkünket. — Ebből az átalakulásból azután már egy egészen más hasonlóság származik: családi hasonlóság, amely valóságos és egészen bensőséges. Ebből meg érthető, mennyivel magasabbrendű ez az atyaság annál, amelyről a teremtésben szóltunk. Ha az ember megmaradt volna a természetes rendben, akkor is nevezhette volna Istent Atyjának; akkor is kötelessége lett volna tisztelni, szolgálni és szeretni Őt s jogában állt volna akkor is gondviseléséhez folyamodni szükségeiben és kegyelméhez hibáival. Tehát akkor is elmondhatta volna a „Miatyánk"-ot, de egy sokkal kevésbbé emelkedett címen, kevésbbé mély értelemben és kevésbbé igazán gyermeki szeretettel.*

Emlékezzünk itt vissza arra a kezdetben talán idegenül hangzó tanra, hogy Isten az Ő mindenhatóságában nem teremthet olyan embert, aki a szó szorosan vett értelmében így szólíthatná Őt: Atyám. De ha nem is teremtheti meg így, átalakíthatja olyképen, hogy egy olyan formát ad a természetéhez, mely által részesévé válik az Övének.

* Ez a megkülönböztetés vonatkozik az emberek egymás közti egységére is, amiről a következő elmélkedésekben lesz szó. Ez az egység elsősorban a származás közösségén alapszik, de egészen más emelkedettséget és terjedelmet nyer azáltal, hogy tagjai az isteni élet részeseivé válnak.

Ime, néhány hasonlat, mely ezt az igazságot érzékelhetőbbé teszi. Képzeljünk el egy természeténél fogva átlátszatlan tárgyat, mely átlátszóvá lett, — de ez még kevés; egy virágot, amely a látás képességével ruháztatott fel, — ez sem elég; mi olyan természetfölötti alkatot kaptunk, mely képessé tesz bennünket arra, hogy isteni cselekedeteket vigyünk végbe s feljogosít, hogy mint örökösök részesedhessünk Annak boldog sorsában, aki Atyánkká lett.

A föld férge nagyon távol áll az embertől; de sokkal kevésbbé távol, mint az egyszerűen megteremtett ember az istenien átformált embertől.

Ó Istenem, én ezt eddig is tudtam, hittem és gyakran meg is köszöntem. És mégis, most, hogy élénkebb megvilágításban látom, úgy érzem, mintha eddig nem tudtam volna! ... Pedig mindaz, amit tudok, még így is gyönge, elmosódó világosság a valósággal szemben, amely majd egykor odafenn, felszínre hozza arcomon a Veled való hasonlatosság vonásait. Ó, Atyaisten, igen, Te saját természetedből közöltél velem valamit, úgy, mint a földi atyák gyermekeikkel.

II. Ennek az atyaságnak átérzése. — Ez az érzés nem kényszeríti magát reánk; úgy kell azt megszereznünk megfontolás és ima útján; a bensőséges lelkekben gyönyörűen megvan.

Úgy illett, hogy ezt az érzelmet kiérdemeljük s ilymódon az a kegyelemnek és saját munkánknak együttes eredménye legyen. — Minden keresztény részesül Isten természetében, de csak igen kevesen bírnak tudomással róla. Vajjon miért adtad meg nekem, ó jóságos Atyám, ezt a kegyet? Bizonyára azért, hogy életemet ennek a méltóságnak a magaslatára emeljem. — Így fogtam fel ezt vajjon eddig is? Merre jártak gondolataim, vágyaim és törekvéseim? Adott-e ez a meggyőződés és ez a reménység nekem igaz örömet? — Nincs a világon semmi, ami nagyobb jelentőségű volna ennél. — Valóban úgy szerettelek-e, mint atyámat, ó jóságos Istenem, aki gyermekeddé fogadtál engem? Bocsásd meg közönyös-

ségemet: hiszen az atyák olyan megbocsátók. — Légy elnézéssel: a földi élet ezer meg ezer szükséglete annyira lealacsonyítja mindennapi életünket. Legalább annyit ígérj meg, én lelkem, hogy ezentúl nagylelkűbb leszel a jó igyekezetben. Akarod? Csakugyan őszinte ez az elhatározásod?... Keress megfelelő eszközöket érvényesítésére.

III. Új élet. — Hogy megváltozik az élet, ha ez a gyermeki érzés válik benne uralkodóvá! A tisztelet megőrzi a szeretet mélységét és még gyöngédebbé teszi. A köteles engedelmesség megszabadul a szolgai félelemtől és mindenben az atya tetszéséhez igazodik. — Hibák? Időnként előfordulnak azután is, de nem súlyosak, nem is egészen szándékosak s a megbánás oly gyorsan követi őket, hogy sem Isten szíve, sem az emberé nem változhatik meg közben.

Ha van név, amelynek kimondása édességet hagy maga után az ajkon, név, melynek ismétlését sohasem lehet megúnni, az bizonyára ennek az igazi Atyának a neve, amely, valahányszor Istenhez fordulunk vele, eszünkbe juttatja az Ő végtelen gyöngédségét, biztos oltalmát és azt az életközösséget, melyre olyan büszkék lehetünk.

Ó Jézus, aki mint Ige, elsőnek ejtetted ki azt örökkévalóságodban; aki mint ember, megszerezted nekünk a jogot, hogy mi is utánad mondhassuk, ismételd el velünk, mert ha azt akarjuk, hogy Isten meghallja, neked kell azt a mi ajkunkkal kiejtened.

Egyesülés Jézussal, — szükséges, — csodálatos. — Gondoljunk rá.

Ki vagy te keresztény lélek? — Isten gyermeke vagyok. — Hol a hazád? — Az égben, ahol Atyám lakik.

II. A LELKEK EGYSÉGE

I. A családi érzés. — Az összes magyarázók megjegyzik, hogy az isteni Mester, amikor imádkozni tanít bennünket, nem azt mondja: *Atyám*, hanem: *Mi Atyánk*. Ebben a tényben nagy tanulság rejlik.

Ha magában az „atya" szóban mintegy a természetfölötti rend kinyilatkoztatását kaptuk, a „*Mi Atyánk*" megszólításban viszont a lelkek egységét találjuk meg. Mert valóban, az összes keresztények együttvéve egy nagy misztikus testet alkotnak, amelynek a feje Jézus, ők pedig a tagjai. A természetfölötti élet Jézusban van s belőle árad ki mindegyikükbe.

Már egy család tagjai is egységes egészet alkotnak és alá vannak rendelve egymásnak; még sokkal inkább áll ez testünk tagjaira és érzékeire. Jézus által és Jézusban e kétfajta egyesülésnek mindegyike megvan bennünk.

Ez a keresztény tan. Jézus később még majd nyíltabban is kifejti azt előttünk. Szent Pálban pedig halhatatlan értelmezőjére találunk s minden idők társadalma abból él.

Hogyan lehetséges mégis, hogy az embereket ez a tanítás olyan kevéssé ihleti meg! Holott ha átéléssé válnék, nem látnánk annyi egyenetlenséget a családokban és annyi zavart a társadalmi közösségekben. Megszűnnék az irígység és féltékenység. S nem kényszerítenék bele az embereket vérző szívvel és a képzelet irtózatával abba a borzalmas öldöklésbe, amelynek háború a neve. Mindeme szerencsétlenségeknek a forrása ugyanis az emberi önzés.

II. Nagy ellensége! — Az önzés szétválasztja azt, aminek egyesülve kellene lennie. Mi lesz abból a családból, melynek minden tagja csak önmagára gondol? És mi lesz a nemzetekből, ha mindannyian csak saját érdekeiket és dicsőségüket nézik?...

Fájdalom, a családokban és a nemzetek között

ma nem az Evangélium szelleme uralkodik. Pedig a keresztény családok és a keresztény nemzetek ma is elmondják az isteni imát: *Mi Atyánk, ki vagy a mennyben.* — Mi Atyánk! Sajnos, ez az isteni szó nem szünteti meg a viszálykodásokat. — Az első keresztényekről azt mondták, hogy egy szív, egy lélek volt az egész közösség. A mai keresztényekről viszont el lehet mondani, hogy annyi különálló egyén, ahány személy. — Ha az ember csak önmagával és legfeljebb még övéivel törődik, azt okosságnak nevezik és ugyancsak gyakran megesik, hogy azok a közösségek, melyeket Krisztus nélkül alkotnak, nem egyebek, mint az önzés gyülekező helyei. A létért való harcot az emberiség már az életelv rangjára emelte, sőt odáig megy, hogy azt általános érvényű törvénynek hirdeti és hatását jótékonynak jelenti ki. Hogy az erősebb elnyomja a gyöngébbet, az helyes és erkölcsös dolog, mert az emberi nem így kivetve magából az életre alkalmatlanokat, egyre tökéletesebb lesz... Nagy szavak, nagy tévedések! Az emberi nem tökéletessége a jóság, a kölcsönös segítés, megbocsátás és nagylelkűség volna. Egyedül csak ez jó. Egyedül csak ez biztosíthatja a földön lehetséges boldogságot. Jézus mindezt megmondja nekünk gyönyörű imájában: *Mi Atyánk, ki vagy a mennyben.* Isten az egész emberiség atyja, az emberek mindannyian testvérek Jézus Krisztusban, íme az erkölcsnek és haladásnak igazi elve.

III. Hatalma. — Csodáljuk meg itt újra a keresztény eszményt, mely az emberek kölcsönös szeretetében áll. Vannak ugyan bölcselkedők is, akik ugyanezt hirdetik, de tanításuk hiábavaló, mert hiányzik az alapja. A mi alapunk a lelkeknek ez az egysége Istenben és Jézusban. Ez az egység mindnyájunkat egy nagy családban egyesít, melyből nem záratnak ki a szegény bűnösök sem, sőt még a hitetlenek is helyet találnak benne azok sorában, akiket várunk.

Ha ezt az egységet elhagyjuk, akkor nem látunk többé az emberi önzéssel szemben semmi mást, csak

valami határozatlan kötelességérzést, amely azonban képtelen áldozatokra bírni a tömeget. A bölcselők erre azt felelik, hogy a lelkiismeret sokkal értékesebb indító erő és hogy ez az erő elégséges is. De kövessük csak életüket és meglátjuk, hogy ez az erő még saját maguknak sem volt elégséges! Hát még tanítványaiknál! — Amolyan mesterkélten kieszelt tanok ezek, melyeket az emberi gőg és tudatlanság termelt ki. — Ó, ha e helyett megmutatod nekem Jézust felebarátomban, akár a legérdemetlenebb, vagy leghálátlanabb embertársamban is, könnyen és bátran elviselem, sőt szeretni is tudom mindnyájukat.

Azok közé tartozom-e, akik igazán megértik ezeket a fönséges igazságokat? Azok közé tartozom-e, akik azokat életük szabályává teszik? — Idézzük itt emlékezetünkbe, mit kíván és mit tanácsol a szeretet törvénye, amiről az előbbiekben már sokat elmélkedtünk. Gyakran mondjuk el magunkban: Ebben az emberben, aki talán visszatetszik nekem, isteni élet van és én nem is gondoltam rá!

Magyarázat. — Abból, hogy az Úr imájának ezek a szavai: *Mi Atyánk*, ennek az imának bizonyos közös jelleget adnak, nem következik, hogy azzal az egyéni imaformát elítélik. A bensőség megengedi, sőt — többet mondok — megkívánja azt. Mikor a gyermek egyedül van atyjával, bizonyára így szólítja: atyám. Így a lélek, ha egyedül van Istenével, hasonlóképen mondhatja: Ó Atyám, szeretett Atyám, a gyermeked vagyok, szeretlek és teljesen átengedem magamat Nekedl — Ez a személyes, egyéni ima egyébként kiterjed így is az egész Egyházra, a szentek egysége révén, tökéletesebb módon emlékeztetve az anyagi világegyetem törvényére, mely szerint minden mozdulat, minden rezdülés visszhangzik az egész mindenségben: egyformán csodálatos és láthatatlan tünemény mindkettő.

Mindenesetre a közösen, templomban vagy családban mondott imához különösen illik ez az általános forma: *Mi Atyánk*. Mint egy lélek egyesül ebben

valamennyi együtt imádkozó lélek, s szinte érzik, mint lüktet bennük Jézus nagy Lelke: *Ahol ketten vagy hárman egybegyűltök az én nevemben, ott vagyok közöttetek.* — Milyen szép is a nyilvános, közös ima! Ne legyen az soha üres, lélektelen darálás! Ne hadarjuk el a szavakat, inkább élvezzük édes tartalmukat: *Mi Atyánk, ki vagy a mennyben.*

35. ELMÉLKEDÉS

„KI VAGY A MENNYBEN"

Esti előkészület. — Holnap meglátjuk, milyen csodálatosan odaillenek ezek a szavak az „*Atya*" szó után. Gondolkozzunk el rajta már ma is, tekintetbe véve, hogy a menny a mi atyai örökségünk.

Ezek a meggondolások közelebbről meghatározzák fogalmainkat. Bátorságot merítünk belőlük. És előkészítik a belőlük eredő önzetlen érzelmeket.

ELMÉLKEDÉS

Előkészület. — Magam elé képzelem az isteni Mestert, amint e szavakat mondja: *ki vagy a mennyben.* Fölnyujtott jobbkeze és magasba emelt tekintete az örökkévalóság boltozata felé mutat.

Kérjük a kegyelmet, hogy mi is gyakran forduljunk gondolatainkkal és vágyainkkal az ég felé.

I. Az örökség. — Miért követik a megszólítást, az *Atya* nevet közvetlenül ezek a szavak: *ki vagy a mennyben?* Miért? Kutasd az okát én lelkem s meglátod, milyen örömteli meglepetésben lesz részed, ha megismered azokat a csodálatos indokokat, melyek Jézust erre a választásra bírták.

1. Mielőtt meghívná a mi erősen személyi hajlandóságú természetünket a sajátosan önzetlen jellegű dolgok szemléletére, előbb előkészíti olymódon, hogy fölhívja figyelmét a boldogság helyére, vagyis

arra az álomra, mely úgyis szüntelenül foglalkoztatja. Mintha azt mondaná: Látjátok, ez az ég az a hely, ahol fáradozástok után majd megpihenhettek, ahol szegény szívetek felüdülhet. Édes egyesítése ez mindannak, aminek itt a földön fájdalmasan szét kellett válnia. Sőt több ennél: ez az a hely, ahol Atyátok lakik, ahol végtelen Lényének minden kiáradó világossága és gyönyörűsége együtt van. Ez az atyai ház.

2. És ez az ég a ti örökségtek. Jogosan, mint a család gyermekei léptek majd be oda. Mint átistenült lények otthon érzitek ott magatokat, alázatosan, a leírhatatlan csodák világában és boldogan, hogy Istenben mindent megtaláltok s hogy mindent Neki köszönhettek.

3. Ó Jézus, már a Miatyánk legelső szavában felfedted előttem ezt a lelki újjászületést, mely által Isten gyermekeivé leszünk, de ez a gondolat olyan idegen nekünk, hogy eleinte valami megmagyarázhatatlan bizonytalanságot hagy vissza bennünk. Következő szavaiddal azonban közelebb hozod hozzánk: Ez az Atya, aki a mennyben van, már nem csupán az a teremtő Isten, akit a kutató emberi ész fölfedezhet és akit a pogányok is imádtak; ez már az az átalakító Isten, akit a próféták hirdettek, kiváltképen pedig Te, Jézus, az Ő igazi Fia; ez a kizárólagosan keresztény Isten, ez az az Isten, aki valóban Atya.

II. Értéke. — E szavakkal: *ki a mennyben vagy,* nemcsak meghatározod számunkra ezt az örökséget, ó Jézus, hanem kijelölöd a helyét.

Ha az ég nem is az a kék boltozat, mely fölénk borul, mégis visszatükröződik benne. Valamennyire felismerjük képét tökéletes derűjének szépségében, áthatolhatatlan mélységében és a csillagoknak abban a titokzatos életében, mely elragad és bámulatba ejt. Belefeledkezünk ebbe a partnélküli mérhetetlenségbe és fölrémlik bennünk a jövőnek valamiféle sejtelme, mely megkönnyíti vállunkon a jelen szenvedéseinek a súlyát... Ezért emelkedik tekintetünk ösztön-

szerűen az égboltozat felé, mikor gondolataink azt a másik eget keresik, melyben örök boldogság vár reánk.

Ó lelkem, meríts napról-napra új erőt a Miatyánknak ezekből a szavaiból. Ne félj, hogy erényed érdeme kisebbedik, ha ösztönzésére ilyen erőt használsz fel. Első pillanatra talán önzésnek látszik, de nem az, mert mikor a boldogságra vágyol, magára Istenre vágyol, aki maga ajánlotta fel magát neked sohasem remélt jutalmul; Ő a te mennyországod és más nem létezik. Többé-kevésbbé tudatosan reá irányulnak vágyaid és reményeid: egyedül csak Ő tud téged végtelenségével kielégíteni. Ha az édes megnyugvásnak és tiszta örömnek ez a reménysége megindítja és jóra buzdítja lelkedet, csak azt teszi, amit a kedvező szellő tesz a vitorlással: ha a kormány jó kézben van, nem változtatja meg irányát, csak előre segíti.

III. Nagy tévedés. — Óvakodj azoktól az álmisztikusoktól, akik a helyett, hogy okosan felhasználnák a természetet, elkerülik azt és ezzel kiszárítják az erényt. Ugyanaz az Isten adta a természetet, aki a kegyelmet. Azt akarja, hogy harmónikus egyetértésben haladjanak egymás mellett, mindegyik betöltve a maga szerepét: a kegyelem rendelkezik és irányít, a természet pedig nyomon követi és kezébe adja a munkájához szükséges érzékelhető eszközöket.

Valójában úgy van az éggel is, mint idelent az atyai házzal. Vajjon önző a gyermek, aki hazulról távol, az otthon édes békéje után sóvárog? S amikor otthonára gondol, nem jutnak-e eszébe övéi is? Ha nyáron az árnyékos kert hűvösségéről és télen a tűzhely kellemes melegéről álmodozik, nem veszítenék-e el ezek a dolgok minden varázsukat, ha az otthontól különválva jelentkeznének? A család ezeknek a dolgoknak a lelke még akkor is, ha kifejezetten talán nem is gondolunk reá.

Emeld hát én lelkem bátran az ég felé szemedet és küldd a magasba kéréseidet és panaszaidat; biz-

tosan eljutnak azok így az Atyához, aki odafönt lakik, hiszen az Ő gyermekének a sóhajai azok!

36. ELMÉLKEDÉS

I. „SZENTELTESSÉK MEG A TE NEVED"

Esti előkészület. — 1. Már Jézus nevénél megállapítottuk, hogy a név magát a személyt jelenti. Istent magát nem lehet elhozni az emberek közé, elhozták hát a nevét.

2. Megszentelni ezt a nevet annyi, mint tisztelettel kiejteni, dícsérni, dicsőséggel körülvenni, megismertetni és megszerettetni.

Tegnap gondolatainkat a földtől elszakítva az ég felé emeltük. Vágyunk holnap még feljebb száll és eléri a legmagasabb fokot, Isten dicsőítésének a vágyát. Akaratunkkal kívánni és cselekedeteinkkel megvalósítani azt, keresztény voltunk első kötelessége, életünk valódi célja.

Ezt az igazságot általában nem eléggé becsülik, sőt még csak nem is igen értik. Holnapi elmélkedésünkben igyekszünk felfogni értelmét és jelentőségét. Bár felbuzdítana néhány szép lelket és kiemelné erényüket a megszokás köznapiasságából. Miért ne lehetnék én is egy e lelkek közül? Nincs-e meg vajjon bennem is a vágy szeretni azt, ami nagy és szép!

ELMÉLKEDÉS

I. Isten minden. — Isten dicsőítése az életem célja. Valóban meg vagyok erről győződve? Nem inkább az örök üdvösségemben keresem-e azt? A valóság az, hogy Isten önmagának tartozik azzal, hogy végül mindent önmagához vonzzon.

Első pillanatban talán zavarba ejt ez a kijelentés. Isten tehát — ha szabad így kifejeznem magamat —

önző volna, úgy mint mi? Nos igen, Isten önző, végtelenül, szükségképen, csodálatraméltóan az. S ez az érzés, mely nálunk rút, nála a legnagyobb szépség fényében ragyog.

Honnan ez a különbség? A körülmények különbözőségéből.

Isten az egyetlen lény, aki önmagától létezik és magában bír minden mérhetetlenséget, minden nagyszerűséget és minden gyönyörűséget. A teremtés előtt semmi más nem létezett, csak Ő. — A teremtett világ pedig nem úgy áradt ki belőle, hogy azzal a legparányibbat is elvette volna végtelenségéből: egyszerűen akaratának egy ténye az; csak a mindenhatóság képes létrehozni valamit, ami addig semmiféle formában nem létezett. Így lett a lényeknek az a megszámlálhatatlan sokasága, melyet ismerünk, s melyhez magunk is tartozunk. Ezeknek a lényeknek megszámlálhatatlan sokasága, mely semmit sem vett el a végtelen Lényből, nem is adhat neki semmit, ami növelhetné. — Kezdetben semmi egyéb nem létezett, csak Isten és Neki nem hiányzott semmi. Ő az egyetlen Lény, amely magában bír mindent.

De hisz akkor bírja az összes teremtett lényeket is; ez a birtoklás nem növeli-e mégis a tulajdonát? Egyáltalában nem. Vajjon gazdagítják-e a hangszert, pl. az orgonát, vagy zongorát a belőle kiáradó hangok?

Istennek önmagába kell visszavezetnie mindent, mert Ő mindennek a forrása; de megilleti Őt ez a jog más címen is: a végtelen Bölcseségnek mindent a legnagyobb Tökéletesség felé kell irányítania.

Merüljünk mélységes imádásba az isteni mérhetetlenség előtt, melyben elmerül az egész teremtett világ. — Itéljük meg, milyen hódolat jár ki ennek a hatalomnak és méltóságnak. — Megrendüléssel eszméljünk rá arra a gondolatra, hogy ez a hatalmas Lény megengedi, hogy Atyánknak nevezzük Őt.

II. A cselekvés két rendje Istenben. — Istenben van belső és külső cselekvés. A belső cselekvés a három isteni Személy között történik és így vég-

telen. A másik a külső cselekvés, mely a teremtésben, a fönntartásban és a gondviselésben jut kifejezésre. Tegyük még ehhez a természetfölötti rendbe való meghívást, az Istennel való egyesülést a kegyelem által idelent, és a boldogító látás által odafent: mindez az Istenen kívül marad. Bármilyen valóságosak, bensőségesek és csodálatosak is ezek a viszonyok, mégsem a végtelen Lény bensejében valósulnak meg s nem részesednek belső, közölhetetlen tényke-désében.

Mintha ez a gondolat megsemmisítené legszebb reményeinket: tehát mi mégsem leszünk Istennel? Nem leszünk bensőleg egyesülve Vele? — Nyugodjunk meg s a legfönségesebb büszkeség és a legtúláradóbb öröm töltsön el bennünket: mert valóságosan Istennel leszünk, olyan egyesülésben, mely a három isteni Személy egyesülésére és viszonyára emlékeztet. Ez a viszony káprázatos és elragadó s felülmúlja a leggyönyörűbb képeket is, melyeket elképzelhetünk magunknak; mindemellett mégis a külső tények világában marad. Benne leszünk a végtelen Lényben, vagyis a Belőle kisugárzó ragyogásban, de nem benne a lényegében, mert hiszen akkor maga Isten volnánk. — Ne lepődjünk meg ezen és ne szomorodjunk el: hiszen Jézus embersége is ebben a külső birodalomban marad.

III. Néhány megvilágítás. — Hogy értelmünk meglepődik, az természetes. Hogy is érthetné meg egy véges lény a végtelent? De ebben csalódunk, mert annyira megértheti, hogy határozott és megnyugtató fogalmat alkothasson róla. Vajjon a mindenhatóságnak nem állana hatalmában teremteni és átalakítani? Hiszen e lehetőség nélkül határai volnának! — Vajjon a tökéletes jóság nem valósíthatná meg azt, amire a mindenhatóság képes? — És vajjon nem áll-e mindkettőjük rendelkezésére a bölcseség, mely olyan pontos, változatos és egyszerű rendszerbe állíthatja bele az egész teremtést, hogy láttára felkiáltunk: Isten keze dolgozott itt!

Igaz, hogy a titkokat ezzel sem fejthetjük meg, de bizonyos módon mégis megállapíthatjuk mivoltukat; a vakok kifejezésével élve: ha nem is látjuk, de megérinthetjük.

Érezzük át, hogy ezeknek a felfogásunkat meghaladó nagyszerűségeknek a hatása mennyire uralkodik rajtunk, mennyire lenyűgöz bennünket. — Csodáljuk rajtuk keresztül Istent. — Bámuljuk annak az állapotnak a fönségét, amelyre hajlandó fölemelni bennünket. — Fájlaljuk, hogy ilyen kevés megértést tanúsítunk ezekkel a nagy dolgokkal szemben...

37. ELMÉLKEDÉS

II. ISTEN NÖVELÉSE

I. Hogyan növeljük? — Ha Önmagában nem is növelhetem Istent, de növelhetem Őt külső műveiben. Ha nem is csatlakozhatom belső, lényeges ténykedéséhez a Szentháromságban, de résztvehetek munkájában a teremtmények körül.

Mi lehet a szerepem ebben a tekintetben? Egyetlen szó meghatározza: mindent Hozzá vezetni, mindent, ami bennem és ami körülöttem van. — Önmagamban csodálhatom, dicsőíthetem és szolgálhatom Őt. — Körülöttem arra törekedhetem, hogy mások is megismerjék, csodálják, dicsőítsék és szeressék. Elképzelhető-e ennél szebb szerep?

Ez a külső munka, mely a végtelennel szemben szinte észrevehetetlen, úgyszólván semmi, a mi szemünkben óriásinak látszik. Magában foglalja az egész anyagi és erkölcsi világot: az anyagi világot mélységeivel, beláthatatlan térségeivel, változatosságával és minden pompájával, édességgel teli nyugalmával és fönséggel teljes viharaival... Az erkölcsi világot, vagyis az emberiséget, különböző civilizációival, lángelméinek alkotásaival, erényeivel, sőt fogyatkozásaival is.

A csodálatra, dicsőítésre és szeretetre alkalmas témáknak milyen végtelen sorozata kínálkozik itt fel számunkra! Milyen hatalmas terület a buzgóság és a jóvátétel számára! Megadhatjuk Istennek erényeink és jócselekedeteink dicsőségét, bármilyen gyönge és halavány dicsőítés is az; lelkeket nyerhetünk meg számára és talán megóvhatjuk Őt bizonyos megbántásoktól:... íme ez az, amit nap-nap után megkísérelhetek számkivetésem évei alatt, melyeket tőle távol kell eltöltenem.

Ha egybegyüjtöm az eddig élt, most élő és majd ezután elkövetkező nemzedékek összes jócselekedeteit, Isten dicsőítésének milyen szép, nagy kötegét állíthatom így össze! Isten nem érzéketlen eziránt, Ő felfogja és élvezi azt, amennyire egy végtelen örömök élvezetébe merült Lény erre az élvezetre képes lehet.

Értékeljük és csodáljuk ennek a feladatnak fönséges szépségét és finomságát. — Ez igazán a gyermeket megilletö szerep. — Fájlaljuk, hogy eddig olyan keveset törődtünk vele és annyi évet elvesztettünk. — Őszinte vágy és elhatározás.

II. Milyen tulajdonságokat kíván ez a szerep. — Mélységes alázatot. Mert hiszen voltaképen mire vonatkozik? Egy névre, egy egyszerű névre: *szenteltessék meg a Te neved.* Ez a mondat valóságos remekműve a megvilágosításnak. Ami Istenből külsőleg dicsőíthető, az nem az Ő lényege, hanem a neve. Egy név, lényeg és látható valóság nélkül való, üres dolog! Olyan, mint egy trón a semmi birodalmában.

Íme, ezzel visszahelyeztettünk a bennünket megillető helyre. — Állapítsuk meg a minket Istentől elválasztó távolságot. — Mélységes alázat járjon át bennünket. — És ez a reánk váró szerep nem egyszerűen csak tanács, hanem kötelesség. Senki sem vonhatja ki magát alóla, még maga Isten sem; meg kell azt kívánnia saját magától is, de az embernek önmaga iránt való kötelessége is, hogy betöltse azt. Nemes és nagy szerep: hogyha már semmit sem adhatunk hozzá a végtelenségében uralkodó Istennek

belső, lényeges dicsőségéhez, legalább hozzájárulunk a nevében foglalt külső dicsőség növeléséhez.

III. Eredménye számunkra. — Ezek a tények szolgáltak alapul Szent Ignác lelkigyakorlataihoz. Az ember azért teremtetett, hogy dícsérje, imádja és szolgálja Istent s ilymódon eljusson az üdvösségre.

Figyeljük meg ezt az utolsó kifejezést: *eljusson az üdvösségre.* Eljusson! Ha az üdvösség nem is első és főcélja az embernek, de mindenesetre másodlagos célja. Ha nem is ez a legfőbb törekvése, mégis eljut oda. Miközben minden igyekezetemmel Isten dicsőségét keresem, egyúttal saját boldogságom felé is haladok. Mikor látszólag mindent elhagyok, valójában nem veszítek semmit... csodálatos isteni bölcseség, mely összhangba hoz mindent!

Elhatározás. — Ezentúl, ha kimondom a Miatyánknak e szavait: *szenteltessék meg a Te neved,* — arra gondolok, hogy magamban és körülöttem mindent Istenhez kell vezetnem. — Mennyire másképen gondolkoztam eddig! — Őszinte, kifejezett sajnálkozás, vágy és jószándék. — Ezentúl elsősorban Istenemért akarok élni.

38. ELMÉLKEDÉS

I. „JÖJJÖN EL A TE ORSZÁGOD"

Esti előkészület. — Előbbi elmélkedésünkben arra az eredményre jutottunk, hogy életünk főcélja mindent Istenhez vezetni, amit ebben az ismert formulában foglalhatunk össze: *Mindent Isten nagyobb dicsőségére!* Holnap megállapítjuk, hogy ez a dicsőség Országának kiterjesztésében található meg: *jöjjön el a Te országod!*

Ezt az Országot, vagy Birodalmat három szempontból vizsgálhatjuk. — Tőlünk legtávolabb eső formája, de ugyanakkor legtökéletesebb megvalósulása az, hogy a legfőbb Jó uralkodik az égben a választot-

tak serege fölött, — szemünk előtt folyik fáradságos és mindig tökéletlen megvalósítása itt e földön; — végül pedig megvalósulása bennünk, mely naprólnapra megismétlődő erőfeszítésekkel, személyes előmenetelünkkel történik.

Ne feledjük azonban, hogy ez nem három külön ország, hanem három különböző szempont, melyben egy és ugyanaz a Birodalom tárul szemünk elé. Alapjában véve ugyanaz, mint maga a természetfölötti élet. A megdicsőült élet nem egyéb, mint a kegyelmi élet teljes kibontakozása. A készülőben lévő szép ország az Egyház, s az Úr kegyelme minden hívő lélekben külön is megépíti a maga benső birodalmát.

Az első és utolsó szempontot már szemügyre vettük, holnap tehát a másodikkal foglalkozunk: Isten Országával itt e földön.

Ennek a birodalomnak a kiterjesztése az én kötelességem. Gyönyörű feladat! Átérzem-e eléggé nagyszerűségét?

ELMÉLKEDÉS

Előkészület. — Elképzelem a földet összes lakóival. Egyrészük hisz Istenben és szolgál Neki; — mások elhanyagolják, vagy káromolják; — és igen nagy részük nem is ismeri.

Kérjük a kegyelmet, hogy felfogjuk kötelességünket, melyet e szavak fejeznek ki: *jöjjön el a Te országod!*

I. A meghódítandó világ. — Ezen a hatalmas kiterjedésű földön és lakóinak megszámlálhatatlan sokaságában Isten Országa, vagyis az Egyház csak szerény helyet foglal el. Az isteni ígéretnek megfelelően képviselve van ugyan mindenütt, de sok helyen alig néhány taggal. Ott vannak Ázsia óriási földterületei, India, Kína, Japán, az Óceánia szigetei és a sötét földrészek beláthatatlan mélységei. Mindenütt hamis vallások: brahmanizmus, buddhizmus, synthoizmus, mohamedán vallás, bálványimádás. Ó Iste-

nem, mennyi meghódítani való a Te Országod számára!

Amerikában és nálunk, Európában, mennyi helyet foglalnak el a protestánsok és a szakadárok! Ők sem tartoznak bele a Te látható Birodalmadba, pedig magadhoz hívod őket is!

És az Egyházadat alkotó katolikus nemzetekben mennyi a megkeresztelt hitetlen, istentelen és ellenséges indulatú! Sőt, fájdalom, hányan akadnak még a hívők sorában is, akik nem élnek Evangéliumod szerint, akik hitelét rontják és megbecstelenítik.

Ó Jézus, Te annyira szeretted az embereket, hogy el tudtad viselni halandó életedben azt a képet, amit a jövőben előre láttál! Hiszen előre megjósoltad az ellentmondásokat, üldözéseket, tagadásokat és hitehagyásokat... Mikor az Emberfia visszatér, hány hívőt talál?

De azért nem hagytál remény nélkül bennünket, mert megcsillogtattad szemünk előtt azt a boldog kort, amikor majd: *egy akol lesz és egy pásztor.*

Égő vágy ez ígéret megvalósulása után. — Hangoljuk lelkünket nagylelkűségre...

II. A hódítók. — Ennek a bizonyára még nagyon távol lévő napnak várakozásában mondottad apostolaidnak és általuk Egyházadnak: *Ne féljetek, kicsiny csapat, mert tetszett a ti Atyátoknak, hogy Országot adjon nektek,* — és az égre mutatva hozzátetted: *menjetek és tanítsatok minden nemzeteket, megkeresztelvén őket,* — terjesszétek az én országomat.

Keresztény férfiak és nők, akik most halljátok e szavakat, jól véssétek azokat szívetekbe, mert nektek szólnak. Nem vagytok sokan, az apostolok sem voltak sokan és a küldetéstek ugyanaz. Kik vagytok? Milyen csoportba tartoztok? Nagy és eleven hitű-e az?...

Az előbbi elszomorító képpel szemben ott látom a szerzeteseket, papokat, buzgó katolikusokat és az Istennek szentelt szűzek csodálatos csoportját, amint kolostoraikban imádkoznak és szenvednek, vagy min-

den erejük és képességük föláldozásával a nyomor enyhítésének szentelik életüket. De látok más asszonyokat is, előkelő és egyszerű népből való asszonyokat, akik az alázatosság és éberség fegyvereivel harcolják meg az ő jó harcukat. — Fegyverük! A Mindenható, akit mindennap szívükbe fogadnak és egész nap hívnak. — Taktikájuk! Kötelességeik becsületes elvégzése; a buzgóság művei, az önként vállalt szenvedések és az erény példaadása.

Isten Országának ezek a katonái fitogtatás és félelem nélkül, mindig égre emelt lélekkel és az emberek bűnei láttán gyötrődő szívvel indulnak nehéz hódító útjukra. És Jézus titokzatos testének ezek a tagjai megtalálhatók a föld minden részén, a hitetlenek és szakadárok között éppúgy, mint a katolikus országokban. Népes csoportokat alkotnak a városokban és szétszóródnak mindenütt a vidéken is. Kivirágzanak még a sivár, kietlen pusztaságokban is... virágzanak, igen, de nyögnek és sírnak is!

Vajjon én milyen helyet foglalok el ebben a lelkes hadseregben? A munka melyik részének elvégzésére hivattam meg? erről még majd külön is elmélkedem. — Ma egyelőre arra a számtalan vidékre irányítom figyelmemet, ahol Isten Országa még nem létesült s felkeltem magamban a vágyat, hogy ebben a szép hódító munkában én is résztvehessek.

39. ELMÉLKEDÉS

II. MAGASZTOS FELADAT

Esti előkészület. — Isten Országának terjesztésében résztvenni kivétel nélkül minden kereszténynek kötelessége. Mielőtt azonban megkeresnénk és meghatároznánk a kivitelhez szükséges eszközöket, előbb fontolóra vesszük azokat az érzelmeket, melyek e kötelesség teljesítésére indítanak bennünket; ezeknek az érzelmeknek erős meggyőződésen kell alapul-

niok, mely irányt szab cselekedeteinknek és könnyűvé teszi azokat.

Mindenesetre Isten szeretete a legkiválóbb lelkesítője minden buzgóságnak, de viszont ez a szeretet maga is fölélénkül egy olyan nagy feladat láttára, melyben komoly szerep vár reá.

De van ennek a megfontolásnak egy másik előnye is, t. i. rávezet bennünket bizonyos zavaró, homályos kérdések megoldására is.

Ó Istenem, ha komolyan meg tudnám érteni, hogy részben tőlem is függ Isten Országának az elterjedése, bizonyára nem folynék életem olyan langyosságban, olyan közönyösségben tovább s nem merülne el személyes előmenetelem hajszolásában!... Hogy Istennek hasznára lehetek! Hogy olyasmit adhatok Neki, amit nélkülem nem kapna meg! Milyen különös és milyen nemes feladat! Milyen váratlan alkalom komolyan bebizonyítani Neki szeretetemet!

ELMÉLKEDÉS

A már előzőleg, másutt kifejtett elvek segítségével, melyeket ezúttal csak röviden idézünk emlékezetünkbe, megvizsgáljuk, min alapszik az a kötelezettségünk, hogy Isten Országának terjesztésén dolgoznunk kell.

I. Isten, aki minden emberre rábízta saját sorsának intézését úgy az anyagi, mint a szellemi rendben, kiterjesztette ezt a tervet az egész emberiségre együttvéve is. Ez az oka, hogy Országának fönntartása és terjesztése mindnyájunkra vár.

Én felelős vagyok a személyes viselkedésemért; az emberiség felelős a dolgok általános menetéért.

Nem szabad tehát csodálkoznunk azon, hogy a dolgok általános folyása hol a jó, hol a rossz felé tart; — az általános gyüjtőfogalmak a különböző nemzetekben különbözők; — bizonyos korszakokban bizonyos tévedések uralkodnak; — a visszaélések sokszor egyideig folytatódnak, mígnem egy új, jótékony

áramlat hatására megszűnnek. — Isten Országának mindezeket a változásokat el kell viselnie, mert ki van szolgáltatva az emberi szabadság változékony megnyilatkozásainak.

Természetes, hogy Isten teljesen egyedül, minden segítség nélkül is megvalósíthatta volna ezt a nagy művet: ez esetben minden a legnagyobb rendben haladt volna az eszményi tökéletesség felé; de Ő jobbnak látta az emberiségre magára bízni azt, mert ezzel saját dicsőségét és az emberiség megbecsülését szolgálja (amint azt már előbb láttuk).

II. Előttünk áll tehát a tény: Isten Országának a megőrzése és növelése az emberiségben, magára az emberiségre van bízva. De az emberiség nem egy különálló lény, hanem az emberek sokaságából áll. Minden embernek külön-külön ki kell tehát vennie a maga részét a munkából s mindenkinek vállalnia kell a felelősség egy részét; a munkának reá eső része kisebb vagy nagyobb terjedelmű, az őt terhelő felelősség kisebb vagy nagyobb a szerint, kinek-kinek milyen eszközöket bocsátott e célból rendelkezésére az Isten.

Keresztény kötelességemet mulasztom el tehát, ha a magam részéről nem érzem ezt a felelősséget s ha közönyösen nézem Isten Országának gyarapodását, vagy hanyatlását. Hogy érzek én ebben a tekintetben? Most még nem szólok a tettekről, azokra majd később kerül a sor. Az érzések fedik fel a lélek mélyét; ők a cselekedetek rúgói. Érzéseken itt azokat a benyomásokat és vágyakat, aggodalmakat és örömöket értem, melyek hullámzásba hozzák a keresztény szíveket az Egyház különbözőképen alakuló sorsa láttára. — Nem azok közé tartozom-e én is, akik csak saját személyes érdekeik iránt érzékenyek? Önző jellegük megmarad akkor is, ha ezek az érdekek lelkiek. Ne bízzunk az ilyen szűkkeblű jámborságban, szabaduljunk meg tőle és emelkedjünk magasabbra.

III. Általános gyakorlati alkalmazás. — Ha ezekután azt kérdezem magamtól, miben és hogyan járulhatok hozzá Isten Országának a terjesztéséhez,

a gyakorlatban a legegyszerűbben egy másik kérdéssel felelhetek: mit tesznek mások, akik hozzám hasonló helyzetben vannak? Milyen erkölcsi, anyagi és társadalmi források állanak rendelkezésemre: befolyás érvényesítése, bizonyos munkák vezetése, vagy támogatása személyes munkámmal, vagy anyagi erőmmel? Ha tehetségemen alul maradó segítséget nyujtok, azt az általános jó megérzi. Isten Országának megrövidítése az, visszaélés a reám bízott két, vagy öt talentummal.

Komolyan meg vagyok-e győződve ezekről a dolgokról? Aki nem veszi elég komolyan őket, az hajlandó azt mondani: egy ember munkájával több vagy kevesebb, ugyan mit tesz az annyi ezer más között? — Ez a megjegyzés azonban helytelen és igazságtalan. Mert ugyan kikből áll az emberiség! És ha te kivonhatod magadat kötelességed alól, ugyanezt mindenki más is megteheti. Ezzel azután meg is szűnnék minden egyéni és együttes munka.

Az azért nem mindnyájunk hivatása, hogy a hitet olyan messzire vigyük, mint ahogy azt a misszionáriusok teszik; lehet, hogy a helyzetünk távolmaradásra kényszerít még egyéb, közös művektől is. De ezzel még egyáltalában nem vagyunk megfosztva attól a lehetőségtől, hogy Isten Országát szolgálhassuk. Marad még számunkra számos egyéb mód, melyek közül következő elmélkedésünkben megemlítünk egynéhányat.

Fejezzük ki Istennek örömünket, vagy ha eddigi életünk úgy kívánná, bánatunkat. — Ébresszük fel magunkban a vágyat, hogy ezután a legéberebb és legbuzgóbb lelkek sorában foglalhassunk helyet. — Úgy kérjük ezt, mint a legnagyobb kegyek egyikét.

A BUZGÓSÁG

I. KÜLSŐ ESZKÖZEI

Isten Országa terjesztésének külső eszközei közül csak azokkal foglalkozunk, amelyek, ha nem is mindenkinek, de a hívők legnagyobb részének megfelelnek.

I. A családban. — Semmi sem ér fel azzal a lélekalakítással, mely ebben a bensőséges, meleg fészekben történik. Az első benyomások sokszor döntők az egész életre, akár úgy, hogy megszakítás nélkül, egyenesen a jó felé irányítják azt, akár pedig úgy, hogy egy napon visszatérítik azt oda, bármilyen távoli időben, talán csak a halál pillanatában legyen is az. A szentek, buzgó keresztények, papok és szerzetesek életében megfigyelhetjük, hogy legtöbbjük mélyen keresztény környezetben nevelkedett, ahol a hit szelleme uralkodott és a jámborság virágzott. Sok szülő nem gondol rá, hogy őket terheli a felelősség, vagyis inkább övék a dicsőség, hogy gyermekeik lelkének a biztosításával hozzájárulhatnak Isten Országának a terjesztéséhez. Azt hiszik, hogy az a hittan, amit a gyermekek az iskolában tanulnak elég, s ha ők ellenőrzik abban előmenetelüket, azzal már eleget tettek kötelességüknek. Mennyire tévednek, sőt így is mondhatjuk: mennyire hibáznak. Leglényegesebb kötelességük, lehetővé tenni, hogy gyermekeik keresztény légkörben éljenek: közös ima; étkezés előtt rövid könyörgés és utána hálaadás; feszület a falon, éspedig díszhelyen, hogy állandóan figyelmeztessen a hitünkkel járó kötelezettségekre.

Sőt még tovább is kellene mennünk. Miért nem válhatnék szokássá a keresztény családokban, hogy az apa vasárnaponkint fölolvas és megmagyaráz egy kis részt az Evangéliumból, vagy valami más jámbor

könyvből? S miért nem készülhetne mindíg közösen a következő szentáldozásra az egész család? — Ha nem használjuk fel ezeket a közös eszközöket, megtörténhetik, hogy külön-külön mindenki keresztény ugyan, de a család mégsem az, hanem egy Istentől távol élő közösség. Nem szomorú jelenség ez? — Jól gondoljuk át ezeket az eszméket, hátha akad köztük, amit megvalósíthatunk saját magunkon és a környezetünkben.

II. Társadalmi viszonylatokban. — Egy másik hatalmas eszköz Isten Országának a terjesztésére az, ha kereszténynek mutatkozunk mindíg és mindenütt, tettetés és mesterkéltség nélkül. — Korunkban e tekintetben túlzástól nem igen kell félnünk, mert a társadalom általában inkább az ellenkező véglet felé hajlik. A tartózkodás e téren, bizonyos családokban oly nagy, különösen nagyvárosokban, hogy az ember jóideig érintkezhetik velük a nélkül, hogy meggyőződhetnék róla, hogyan állanak vallási meggyőződés tekintetében. Lehetséges-e, hogy ezek az érzelmek, ha igaziak és elevenek, sohase nyilvánulnának meg egy-egy megjegyzésben, megállapításban s a keresztény élet valamilyen gyakorlatában: keresztvetés vagy legalább főhajtás a templom előtt, ima étkezés előtt és után stb.? Mi ez: gyávaság? Ritkán. Inkább valami furcsa, rosszul alkalmazott okosság, mely illendőbbnek véli fátyollal takarni a vallásos életet. Annak az önmagában véve is helytelen megállapításnak ügyetlen alkalmazása ez, mely a vallást magánügynek tekinti. Holott éppen ennek az ellenkezője igaz. A közös jóhoz mindenkinek joga van, márpedig semmi sem gyakorol jobb hatást a lelkekre, mint az egyszerűen, de határozottan nyilvánított meggyőződés. A legmeggyőzőbb érvek sem érnek el annyit, mint ez a közvetlen, egyszerű eszköz. Nem kelt ellenvetést, nem ütközik senkinek sem az önszeretetébe, hanem szépen, nyugodtan, feltűnés nélkül teszi meg a maga útját a megfelelően felhangolt lélekbe. Mindenesetre felveti a vallási kérdést és gondolkozásra indít: ami, ha egyéb

nem, legalább távoli előkészítés lehet. Annyival is inkább, mert az emberi lélek emelkedettebb gondolatokra van berendezve s annál jobban élvezi azokat, minél idegenebbek azok előtte.

Ez a néma megnyilatkozás azonban, mely minden kereszténynek kötelessége, nem elégséges olyanoknál, akiknek a jámborság hivatásos kötelességük állapotuknál, vagy életformájuknál fogva. Az ilyenektől elvárhatjuk, hogy szavaikkal is kifejezésre juttassák Isten iránti, valamint felebarátjaik és az Egyház iránt való szeretetüket. Meglepő volna, ha ez csak ritkán hagyná el ajkukat. Ennek a tartózkodásnak oka — talán mondani sem kell — rendszerint nem más, mint az, hogy nem élnek elég bensőségben Istennel... Ne is fejtegessük ezt tovább!... Mindenki megértheti. — Vajjon nem ez-e az én esetem is? Ha Isten Országába akarom vonzani a lelkeket, ott kell kezdenem, hogy én magam éljem, éspedig bensőségesen éljem ezt az életet... Gondold csak meg, ó én lelkem, nem volna-e ez neked állapotbeli kötelességed, vagy legalább is olyan kötelezettség, melyet a kapott kegyelmek megkívánnak tőled? Kiknek mondta vajjon a Mester: *Ti vagytok a föld sója?*

III. Ami eltávolít Isten Országától. — Ime egy tárgy, a még keserűbb megfontolásra! Ha a jó példa a valláshoz vezet, a rossz példa még hatalmasabb erővel távolít el attól. A hitetlenek és a közönyösek olyan kifogástalan életet és olyan tökéletességet várnak tőlünk, aminőt önmaguktól távolról sem kívánnak és nálunk megbotránkoznak olyasmin, amit pedig maguknak megengednek. Ez igazságtalanság, de így van és mi nem hagyhatjuk figyelmen kívül. Minden keresztény jól gondolja meg ezirányú felelősségét, mert az rettenetes. Gyakorolni a vallást és viselkedésünkkel rontani a becsületét, több mint hiba, egyenesen elárulása Isten Országának.

A botrányszámba menő nagy bűnöktől eltekintve, említsünk meg itt néhány olyan hibát, mely nagyon visszatetsző közismerten gyakorlati vallásos életet

élő keresztényeknél: fösvénységre és keménységre való hajlam; nem eléggé kényes érzék üzletek lebonyolításánál; követelődzés és meggondoltság hiánya; ingerlékenység, sőt talán mogorvaság; dicsekvés és mások megítélése, megszólása; mohóság és válogatás az evésben és túlságos kényelemkeresés; kényeskedés, társadalmi különbségtevés...

Micsoda kép! Talán képzelt és túlzó? Sajnos, egyáltalában nem. Ha nem is zsúfolódnak mindezek a hibák ugyanabban a személyben, ha közülük egy is erősebben kifejezésre jut, az már elég ahhoz, hogy eltávolítson másokat attól a vallástól, melyért életünkkel felelősséget vállaltunk.

Isten Országát nem szabad kedvezőtlen színben bemutatnunk. Ki tudja, hány határozatlan lélek, aki még kétség és hit között ingadozik, s tétovázik, vajjon közönyös maradjon-e továbbra is, vagy újra felvegye vallásos kötelességeit, talán már régen visszatért volna az akolba, ha szerencsétlenségére nem találkozott volna olyan gyakorlati keresztényekkel, akik tele vannak ilyen hibákkal...

Elmélkedjünk e fölött és vizsgáljuk meg jól lelkiismeretünket. — Ne bízzunk a megszokás elvakultságában.

41. ELMÉLKEDÉS

II. BELSŐ ESZKÖZEI

Az Isten Országának terjesztésére szolgáló eszközök közül leghatalmasabb, legkönnyebb és leginkább rendelkezésünkre áll: az ima. Vajjon ismerjük-e ezt az igazságot egész mélységében? Majd meglátjuk következő elmélkedésünkben.

I. Az ima jogai. — Mindenekelőtt jegyezzük meg, hogy az ima, különösen Isten Országa érdekében, nem csupán könyörgés, hanem jogunk gyakorlása is. Igen, ennek az imának joga van a meghallgattatásra,

annak a rendnek az értelmében, melyet maga Isten állított fel és szentesített ígéreteivel. Jézus ezt ezekkel a szavakkal jelentette ki: *Mindaz, amit az én nevemben kértek, megadatik nektek.* — Tudjuk, hogy ehhez a meghallgatáshoz bizonyos feltételek szükségesek, de a szóban forgó kérésben azok megvannak.

Amikor Isten reánk bízta Országának a sorsát, érdeklődését nem vonhatta azért meg tőle. Nem tehette, mert segítségére a dolgok bármiféle rendjében föltétlenül szükség van. De még kevésbbé tehette azt a jelen esetben, mert Országának a terjedése egyenesen dicsőségét érinti.

Az ima csodálatraméltóan összeegyezteti ezt a két tevékenységet: azt, amellyel Isten önmagának tartozik és azt, amit az emberektől kíván. Miután a mű közös művük lesz, mindegyikük hozzájárul saját természete szerint. — Isten természeténél fogva mindenható. Az ember természeténél fogva maga a szegénység és tehetetlenség. — Isten azt mondja az embernek: Kezemben vannak az összes kegyelmek, melyek Országom növeléséhez szükségesek. És én annyit öntök abból a tiedbe, amennyit kérsz. Tőled függ, hogy kisebb, vagy nagyobb bőségben áramlanak-e át azok hozzád. Most már nem én vagyok az úr, hanem te. Mikor kezedbe tettem le ennek a műnek a sorsát, elhatározó szerepet juttattam neked: ha keveset, áhítat és állhatatosság nélkül imádkozol, vissza kell tartanom kegyelmeimet. Attól a jogtól természetesen azért nem fosztottam meg magamat, hogy nélküled is közbeléphessek, de a dolgok természetes menetében csak veled együtt dolgozom.

II. Felelősség. — Ez a megállapított rend. Értékeljük nagyságát. Kiváltképen pedig érezzük át reánk súlyosodó felelősségét. Ez a felelősség rettenetes módon tárul szemünk elé: miért van ennyi meg ennyi ember, ennyi meg ennyi nép még mindíg Isten Országán kívül?... Miért nem nyílik meg jobban Isten keze, hogy nagyobb bőségben árassza reájuk kegyelmeit? Hányszor kérdeztem magamban: miért

ez a sok kitagadott? Hol marad Isten? Hol a szeretete? Hát hiábavaló a Kálvárián kiontott vére? Hogy lehet, hogy az oltárszekrényben imádkozó Jézus nem vonja magához az egész emberiséget?... A válasz nagyon egyszerű, de — fájdalom — nagyon kegyetlen is.

A közös felelősségben az egyéni felelősség mintha elvesznék. Senki sem becsüli eléggé a magáét; szinte nem is érzi. Ha ez talán mentség volna is, de helyrehozza-e a mentség a mulasztást? És mentség lehet-e számomra ezután is? Ha szeretetem nagyobb volna és saját érdekeimet nem helyezném annyira előtérbe, akkor bizonyosan nem lennék ennyire közönyös és vak.

III. Vigasztalás. — Tekintsünk csodálattal a számunkra kijelölt nagy szerepre. Igaz, hogy rettenetes felelősséggel jár, de a legfönségesebb ellenértéket is adja: felnyitni Isten kezét és a kegyelmek özönét hullatni az emberekre: íme, erre képesek az én imáim. — Egy imával több; egy fokkal nagyobb áhítat; az Evangéliumban ajánlott, már szinte szent tolakodásig menő könyörgések, és Isten Országa kitágul s az emberek sokkal nagyobb számban érkeznek oda a legtávolabbi partokról; és a mennyei Atya örül s megáld engem, — engem, örömének az okozóját.

Jézus jól ismeri a mennyei Atyának ezt az örömét s elsősorban erre gondolt, mikor ezt az imát ajánlotta nekünk: *Jöjjön el a Te országod!* — Ó Jézus, Te nagyon szeretted az embereket, de Atyádat még jobban, mindenekfölött szeretted. Miután mint ember nem szerethetted az Ige végtelen hevével, legalább érzéseid teljességével, emberi szíved minden melegével és az Őt érő megbántásokat sirató fájdalom minden szenvedésével szeretted Őt. Ó, ha én is hasonlóképen tudnék szeretni, milyen készséggel bejönnél a szívembe, hogy velem együtt imádkozzál. De ha már én hűtelen és méltatlan vagyok is, gerjessz legalább sok más szívet lelkesülésre ez eszmény iránt, támassz egy hatalmas ima-hadsere-

get, mely majd csodákat művel. Így legalább nekem is lesz részem, bármilyen szerény részem, az ő éberségük és állhatatosságuk győzelmében.

Érzelmek. — Köszönjük meg Istennek a kapott világosságot, bátorítást és a reánk bízott szép szerepet. Alázzuk meg magunkat, amiért eddig olyan közönyösek és gyávák voltunk. Kérjük, hogy áraszszon el bennünket a természetfölöttiség szellemével.

Ha a keresztények összessége ebből a szellemből élne, hogy megváltoznék a világ! Ó jóságos Istenem, közöld azt legalább a jóakaratú lelkekkel, akik egyre többen vannak. És ne vond meg azt az én szegény lelkemtől sem, mely érdemetlen ugyan rá, de a Te Fiadnak a nevében és a Te nagyobb dicsőségedre kéri azt Tőled.

Újítsuk meg előző elhatározásainkat erősebben és gyakorlatibb módon.

42. ELMÉLKEDÉS

A LÁTHATATLAN EGYHÁZ

I. Aggódó kérdés. — Az előbbi elmélkedésben szemügyre vettük Isten Országának jelenlegi állapotát a világban. Még érzékelhető képet is rajzoltunk magunknak róla olyképen, hogy magunk elé képzeltük az összes földrészeken és szigeteken szétszórtan élő népeket.

Azért folyamodtunk ehhez a módszerhez, mert az általános áttekintés elvont és határozatlan képet ad s így nem ragad meg bennünket, míg a részletezett kép jobban leköt és megindít. De íme, ez a kitűnő eszköz akadállyá is válhat. Mikor így elvitázhatatlanul szemünk elé állítja az Isten Országától távol élő birodalmak nagy számát és kiterjedését, fájdalmas érzés fog el bennünket. Miért ilyen szűk korlátok közé szorított ez az Ország? Hiszen annyi ima száll az ég felé! annyi nagylelkű áldozat és any-

nyi nemes önfeláldozás s mégis azt látjuk, hogy a buddhisták buddhisták maradnak, a mohamedánok pedig mohamedánok s a protestánsok és szakadárok sem sietnek tömegesen visszatérni Rómához. Erre a látványra csüggedés száll meg bennünket, ami hátráltatja imáinkat. Miután nem látunk eredményt, azt hisszük, hogy imánk hiábavaló. Hiába biztosít a hit, hogy az ima mindig eléri célját, a dolgok megfigyelése ellenkező benyomást tesz reánk.

Nos hát, vegyük elő ezt a kérdést, elmélkedjünk rajta s meglátjuk, hamarosan visszanyerjük bizalmunkat e hatalmas eszköz erejében és hatásában. — Ó Istenem, világosíts meg, erősíts meg és tárd fel előttem könyörületes bölcseségedet.

II. A láthatatlan Egyház és Isten működése. — Míg mi számokban fejezzük ki a keresztények megközelítő mennyiségét, elfelejtjük, hogy Isten titokban megsokszorozza ezt a számot, előttünk ismeretlen arányokban, ami — ha megismerhetnők — vigasztaló meglepetésként hatna reánk. Ahogy van egy látható Egyház, a maga hierarchiájával, istentiszteletével és híveivel — vagyis egy hivatalos Egyház — úgy van egy láthatatlan Egyház is, melyet Isten a maga külön eszközeivel alakít.*

* Ezt a minősítést *Hulst* kardinális alkalmazta egy lélek vigasztalására, aki nagyon nyugtalankodott hitetlenségben elhúnyt atyja sorsa fölött. — Ezzel kapcsolatban idézünk egy jámbor hiedelmet, melyet néhány évvel ezelőtt *Billiot* kardinális elevenített fel egy értekezleten, s amelyet a *Croix* című francia katolikus lap közölt:

A tudomány mai állása szerint megengedi, hogy a szervezet legmélyén az élet egy darabig még akkor is tovább folyik, mikor minden külső megnyilvánulása megszűnt. E vigasztaló föltevés alapján lehetséges, hogy Isten ezeket a titokzatos pillanatokat még egy utolsó kísérletre használja fel minden léleknél. Élénk világossággal önti el s módot nyujt annak felhasználására; rajta áll a választás. És ez a választás most, minden külső befolyástól mentesen, teljesen szabad; előítéletek nem zavarják, szokásai nem zsarnokoskodnak fölötte, az emberfélelem nem teszi gyávává. Az igazsággal szemben, mely egyszerre felfedi előtte Isten végtelen jóságát és saját életé-

Senki sem tagadhatja, hogy ez így lehetséges. Annyi bizonyos, hogy miután Isten minden embert meghívott az Ő Országába, nem hagyhat senkit sem az elérésére szükséges eszközök nélkül. Isten nem elégszik meg a hívással, hanem közbe is lép. Ő egyébként úgyis minden lényben működik, éspedig mindenkiben, adottságainak megfelelően.

Ezen a világon a legcsekélyebb mozgás sem lehetséges nélküle: sem az erő, mely összetartja az anyag molekuláit, sem a nedv, mely a fa gyökereiből felszívódik az ágakba, sem az ösztön, mely biztosan irányítja az állatokat, sem a gondolat, melyet értelmünk alkot. Ha ez a működés szükséges a természet rendjében, mennyivel nélkülözhetetlenebb a kegyelem rendjében.

Bátran elképzelhetjük tehát a mennyei Atyát, amint állandóan működik a hitetlenek között, hogy Országába vonja őket, de e mellett azért nem szabad megfeledkeznünk arról sem, hogy nem akar egyedül működni, hanem megkívánja az ember közreműködését is. Láttuk, hogy bizonyos értelemben megkötötte a saját kezét ahhoz, hogy kiárassza kegyelemkincseit, elvárja kérő imáinkat.

Mélyedjünk el ebben a gazdag ígéretekkel teli képben.

III. Hatalmunk és reményeink. — Mekkora ennek a kérésnek a hatalma? Bizonyos tekintetben határtalan. Isten nem kötött ígéreteihez semmiféle megszorítást. — De hiszen akkor ennek a láthatatlan Egyháznak meglepően nagy kiterjedése lehet? Komoly okok szólanak a mellett, hogy ezt hinni merjük; nemsokára részletesebben megvizsgáljuk ezt a kérdést. Ezúttal hitünknek arról a tételéről elmélkedjünk, mely minden reménységünk alapja: *Isten azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön.* Már pedig,

nek a hálátlanságát, az őszinte lélekből, tiszta szeretetből fakadó mélységes bánat tör fel, mely a legnagyobb bűnöst is egy pillanat alatt Isten gyermekévé teszi.

amit Isten akar, azt komolyan akarja, nemcsak úgy látszólag s a nélkül, hogy megadná hozzá a szükséges eszközöket. — Az őszinte kívánság akaratával szeretné, ha minden ember, kivétel nélkül eljutna az üdvösségre.

Ez az elv. A valóság azonban, mintha ellene mondana. Mennyi ember, sőt mennyi nép látszik áldozatul esni a tévedésnek, a bűnnek! De ez a látszat ne zavarjon meg bennünket; vegyük Isten szavát legtágabb értelmében; keltsük fel magunkban az igazságába, jóságába és könyörületes gondviselésébe vetett hitet; nem állhat-e az Ő mindenhatóságának ezer meg ezer olyan eszköz rendelkezésére, melyet a mi rövid értelmünk nem tud felfogni? Ami előttünk a titokzatosság homályába burkolódzik, az önmagában véve és a végtelen Lény szemében ragyogóan világos; a mi számunkra is az lesz az örökkévalóság nagy napján; akkor ismerjük majd meg hatalmunk terjedelmét és rejtett munkánk hatásosságát.

Ó Istenem, aki őszintén atyai kebledre akarod vonni valamennyi embert, Te meghallgatod az én imáimat is, bármilyen gyarlók legyenek is azok. Mostanáig nem értettem meg és nem fogtam föl eléggé szerepemet, hatalmamat és felelősségemet. Az imában való hanyagságom, ki tudja, hány ismeretlen lelket fosztott meg a kegyelmeknek attól a többletétől, mely talán elég lett volna visszatérítésére.

Ó Istenem, az én mulasztásom az oka, hogy nem lehetett meg az az örömed, hogy többet adhass és hogy többeket boldogíts, üdvözíts!

Bocsáss meg nekem és tedd, hogy imám ezután sokkal buzgóbb legyen és kárpótoljon a mulasztottakért.

A HITETLENEK SORSA

Előkészület. — Magam elé képzelem az egész világot, különösen pedig a hitetlen országokat; látom, hogy Isten minden embert körülvesz közvetlen jelenlétével és felkínálja mindegyiküknek segítségét, mellyel eljuthatnak az üdvösségre.

Kérem kegyelmét, hogy megfeleljek annak a nagy feladatnak, melyet ebben a munkában reám akar bízni.

I. Általános feltételek. — 1. Minden élet csírából fejlődik ki. Ennek az általános törvénynek a természetfölötti élet is alá van vetve. — Ahhoz, hogy valamely lélekben isteni élet fakadhasson, előbb valamiféle módon belé kell jutnia a megfelelő csírának. Ez a csíra Isten szava, akár az őskinyilatkoztatásból, akár pedig az ó- és újszövetségben foglalt kinyilatkoztatásokból.

2. Azután jön a segítő kegyelem, hogy mint a napfény, alkalmassá tegye a lelket és kihajtassa a magot.

3. Valami külső cselekedet kell tehát, amely eljuttassa az isteni magot, többé vagy kevésbbé világos igazságok formájában a hívek lelkébe. Nézzük, hogy állanak e tekintetben a hitetlenek.

Hogy ez a vizsgálat ne legyen tanulmányszerű, végezzük azt imádság formájában. Csatoljuk bele hálánk kifejezését helyzetünk előnyösebb voltáért: Ó Istenem, milyen nagy kegyben részesítettél, mikor a kegyelmet már a keresztségben megadtad nekem! Gyermekségem így már ennek a fényében fejlődhetett. Később felfedted előttem, mint jóbarátod előtt, szeretetednek minden titkát. Légy áldott érte! — E megdöbbentő összehasonlítás hatása alatt ébresszünk magunkban élénk vágyat arra, hogy imáink által lelkeket hódíthassunk meg és adhassunk Istennek.

— És érezzünk gyöngéd és mély sajnálatot ama nagy sokaság iránt, mely még mindíg a hitetlenség sötétségében jár.

II. A szükséges igazságok. — A hit elfogadásához (vagyis ez első lépéshez az Egyház felé) szükséges — mondja Szent Pál — elismerni Isten létét és az örök életet; — ezek az első igazságok pedig többé-kevésbbé határozott formában minden hitetlen népben megvannak, még a legalacsonyabb rendűeknél is, amint azt vallásuk tanulmányozása az utóbbi időben kétségtelenné tette.

Az Egyházba — még a láthatatlanba is — való határozott belépéshez azonban, még néhány más kelléken kívül, a mi nagy titkainknak némi, többé-kevésbbé világos fogalma is kell. Ezek a fogalmak korunkban már behatoltak mindenüvé s világosságuk néhány sugara ott lebeg a legnagyobb sötétség felett is. Mert a világ ma már minden oldalról hozzáférhető; különböző lakosai találkoznak és beszélgetnek egymással; nincs dolog, amiről ki ne cserélnék gondolataikat; a misszionáriusok mindenfelől elhozzák és terjesztik Isten szavát, sőt még a rossz keresztények is elejtenek itt-ott egy-egy szót, a térítés legcsekélyebb szándéka nélkül, melyet Isten arra használ fel, hogy bizonyos hitetleneket felvilágosítson az igazságról. Mint ahogy a szél által a pusztába hajtott mag kicsírázik az eső hatására, úgy ezek a véletlenül kiejtett szavak is életet nyerhetnek annak az égi esőnek a hatására, melyet kegyelemnek nevezünk.

Ha ebből a legalacsonyabb rendű hitetlenségből áttérünk a téves, de már mégis magasabb felfogású vallásokra, mindegyikben találunk olyan eszméket, amelyek lépcsőül szolgálhatnak az igaz hithez. Vegyük pl. a mohamedán vallást. Az egyetlen és mindenható Isten eszméje sehol sem vert olyan mély gyökeret, mint ott. És a vallásos gondolat sehol sem hatolt be úgy a nyilvános, mint a magánéletbe. A Korán, mely kölcsönvett gondolatokból áll, a pát-

riárkákról és az ószövetségről beszél, sőt ismerteti Jézust is, s bárha megtagadja tőle az istenséget, de alakját tisztelettel veszi körül. Titkaink közül nem egynek megpendíti gondolatát, sőt tiszteletreméltó helyhez jut benne még Szűz Mária is. Ha modern aszkétáiknak bizonyos írásait olvassuk, meglepően fejlett szellemi tant találunk bennük. Aminek a magyarázata igen egyszerű: őseik ott éltek a pusztai remeték szomszédságában s bizonyos mértékben magukba szívták hagyományaikat. Nem a Gondviselés munkáját kell-e látnunk ezeknek a tanításoknak a fönnmaradásában?

Hasonló megfigyeléseket tehetnénk az indiai vallásokban is. A buddhizmus, a maga túlzásainak ellenére is, szintén tartalmaz a mienkkel rokon meglátásokat és gyakorlatokat. — Hogy közbejátszik az ördög is babonákkal és túlhajtott áhítatgyakorlatokkal, az már az ő szerepe; Isten rendszerint elnézi egy darabig a gonosz munkáját, hogy azután egy sokkal nagyobb jót hozzon ki abból.

Mondjunk hálát a kapott világosságért. — Istenem, könyörülj meg ezeken a szerencsétleneken! Hiszen legnagyobb részük viszonylagosan jó hitet vall. Téged nem ismernek és Egyházadat félreismerik. Tévedéseikhez szinte a hősiességig ragaszkodnak. A szigorúság sokuknál túlhaladja a mienkét és az ima igen nagy helyet foglal el életükben. Hatolj be Istenem ezekbe a megtévedt lelkekbe, használd fel fanatizmusuktól félrevezetett nagylelkűségüket; engem pedig világosíts fel sugallatoddal, hogy mit mondjak Neked, amivel megindíthatom szívedet!

III. Rejtett munka. — Misszionáriusaink munkáját érdeklődéssel kísérjük, mert látjuk az általuk elért jó eredményt: sok pogány megtér; családok, sőt egész birodalmak térnek meg; a gyermekek ezrei kereszteltetnek meg; és mi lelkesüléssel mondjuk: íme, hogy terjed Isten Országa! És újult erővel és buzgósággal látunk hozzá az apostolkodás

e nagy műveinek a támogatásához. Jobbat nem is tehetnénk.

Az imával, ezzel a másik apostolkodással azonban már nem így áll a dolog. Erről nem adnak ki évkönyveket, melyekben beszámolnának az eredményekről. Itt minden láthatatlanul történik; ezért olyan lanyha sokszor az imánk és nem megy túl az egyszerű formula elmondásán.

Arra nem gondolunk, hogy az csöndben, észrevétlenül milyen munkát végez, hogy megindítja Isten működését. Elfeledjük, hogy Isten művének sorsát és mindenhatóságának egy részét kezünkbe tette le, hogy nagy kötelességeket rótt reánk és hatalmas eszközt adott kezünkbe. És csodálkozunk, hogy látható eredményt nem látunk. Pedig ne feledjük el, hogy a hitetleneknek ezrei menthetők meg imáinkkal, a reájuk boruló sötétség fátyola alatt. Keresztényekké lesznek, a nélkül, hogy tudnák. Isten lassankint, imáink arányában alakítja át őket. — Mindenekelőtt jobban megvilágítja előttük a saját istentiszteletükben foglalt, vagy valami más úton hozzájuk jutott igazságokat (a körülmények gondviselésszerű kegyelme). — Azután támogatja őket a természeti törvények betartásában, vagy fölemeli őket életük egészségesebb alapokra helyezésével (gyógyító kegyelmek). — Áttérve azután a természetfölöttibb működésre, egyre hatalmasabb segítő kegyelmeket küld nekik, melyek segítségével csöndesen és fokozatosan eljutnak arra az isteni életre, mely már a láthatatlan Egyház tagjaivá teszi őket.

Merüljünk a szokottnál még mélyebb csodálatba. — Ébresszünk magunkban szilárd bizalmat. — Nézzünk szembe szerepünkkel és az azzal járó felelősséggel.

ISTEN TERVE

I. Föltétele. — Mikor gondolataink így Istennek titkosan, csöndben folyó munkája körül kalandoznak, feltör belőlünk a kiáltás: „Olyan titokzatos mindez!" — És ez teljesen igaz. „De milyen különös és rendkívüli!" — Ez már nem áll: Isten általában mindenütt így működik. Azt már láttuk, milyen titokzatosan működik az anyagban és a szellemben. Vagy amikor irányítja a növény nedvét és az állat ösztönét. S vajjon érezzük-e, mikor gondolatokat, érzelmeket vagy erényeket ébreszt bennünk?

Istennek a hitetlenekben való működése tehát megegyezik általános ténykedésével. A cselekvésnek ez a módja egy nagy, egységes terv szabálya, törvénye.

Tegyük vizsgálat tárgyává ezt az alapvető igazságot, mert megvilágosít és megnyugtat. — Köszönjük meg Istennek, hogy hozzáférhetővé teszi azt értelmünk számára. — Adjuk át magunkat teljesen neki, reá bízva magunkat a részletkérdések körül előforduló nehézségekben.

II. E terv nagysága és szépsége. — Ha ez a terv feltárul szemünk előtt, az isteni tulajdonságok ragyognak abból felénk: a bölcseség, a szépség, mindenekfölött pedig az, ami leginkább illik a nagy szeretethez a nagy nyomorúsággal szemben: a könyörületes jóság. Legyünk bizalommal a tökéletes Lény iránt. Ha szemünk azt sem tudja kivenni, ami a naprendszereket alkotó hatalmas csillagok belsejében történik, hogy tudná piciny emberi értelmünk megismerni a Végtelennek az emberre vonatkozó tervét a maga mérhetetlen mélységében?

Mi sem természetesebb, mint hogy alázatosan meghajtsuk előtte értelmünket. Ez kötelességünk is:

Isten megbünteti, aki megszegi azt. — De nincs is előnyösebb állapot számunkra, mint ez a gyermeki alávetés; békességet ad, növeli érdemeinket, dícséri és kielégíti Istent. — Elmélkedjünk figyelmesen e különböző szempontok fölött.

III. A feltárult terv. — A titokzatosságra némi világosságot vet ez a megállapítás: *Isten azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön.* Igazságossága mindenkinek fölajánlja a szükséges segítséget, sőt a szükségesnél többet is. Bőkezűsége sejteti nagylelkűségének ajándékait, melyeket egyik isteni tulajdonsága sem korlátoz, mert hiszen igazságossága minden lélek váltságát megtalálja egy Istennek kiontott vérében, az emberiségtől megkívánt közreműködést pedig imáinkban, azok gyarlósága és gyöngesége ellenére is...

Nem közelfekvő-e a gondolat, hogy amikor Isten megfoszt bennünket irgalmassága tényeinek a látásától, akkor voltaképen úgy bánik velünk, mint gyermekeivel, akik valóban vagyunk. Nem rejt-e el az apa is bizonyos dolgokat gyermekei előtt, melyekkel azok visszaélhetnének? Nincs-e az emberi gyöngeségnek szüksége a félelemre? A teljes biztonság talán a legvakmerőbb önhittségre és a leggyávább árulásra bírna bennünket! — Ez a megfigyelés, mely ráillik az emberiség legnagyobb részére, nem illik-e vajjon reám is? Bizonyos lehetek-e az érzelmeim felől, hogy azok jók, határozottak és érzékenyek maradnának akkor is, ha üdvösségemet úgyszólván biztosnak tudnám?

Eredmény. — Ha a megelőző három elmélkedés fel is derítette gondolatainkat, nagy hiba volna, ha ugyanakkor gyengítené buzgóságunkat: kell, hogy minél több misszionárius szentelje magát a hitetlenek megtérítésének; kell, hogy a hívők teljes erejükből támogassák őket. Ez szent kötelesség. Íme, legfontosabb okai, amiken üdvös lesz elmélkedni:

1. *A hitetlenek szempontjából.* — E szerencsétlenek közül talán ezrek és ezrek nem jutnak hozzá

a titokban megmentő kegyelemhez, ellenben a szó és a cselekedet a látható Egyházba vezethetné őket.

2. *Isten szempontjából.* — Megismertetni velük Jézust, a mi Mesterünket, megszerettetni Őt, a szentáldozás kegyelmeiben részesíteni őket, felfedni előttük, hogy van az égben egy Anya, aki őrködik felettük és pedig milyen Anya! — és egy imádandó Atya, aki saját életét közli velük;... nem annyit jelent-e ez, mint Isten leghőbb vágyát teljesíteni és dicsőségén munkálkodni?

3. *A társadalmi rend szempontjából.* — Ezeknek a népeknek a fölemelése érdekében a titokban megtért hitetlenek befolyása semmit sem jelent; a hitüket tudatosan megvalló megtértek ellenben, nyilvános hitvalló életük által emelik az általános erkölcsöket és lassankint beviszik a keresztény civilizációt. Ez pedig megbecsülhetetlen jótétemény a világra.

4. *Az Egyház szempontjából.* — Isten egy látható Egyházat alapított és azt általánosnak akarja látni. Nem elégíti ki Őt, ha innen is, onnan is csatlakozik hozzá néhány lélek; neki maguk a nemzetek kellenek. — Jézus annakidején a nemzetekhez küldte apostolait és oda küldi ma is új apostolait, a misszionáriusokat.

Miért vannak mégis olyan kevesen? Ó, ha a keresztények odaadása olyan volna, mint aminő az apostoloké volt, maradhatna-e a földön egyetlen hitetlen nép is? — Nem foglaltatik-e bent ebben a szomorú megállapításban a világos és fájdalmas felelet ez elmélkedés-sorozat kezdetén feltett aggódó kérdésünkre: Miért ilyen szűk korlátok közé szorított az Isten Országa? (42. elm.)

ELSZAKADT TESTVÉREINK

I. Miért kell imádkoznunk értük. — Imádkozunk-e eleget a protestánsokért és a szakadárokért? Sajnos, távolról sem eleget. A pogányok szerencsétlen sorsa könnyen megindít bennünket. Hitük, bármilyen szörnyű legyen is az, valamint rettenetes vallási gyakorlataik nem ébresztenek bennünk ellenszenvet irántuk; viszont elszakadt testvéreinkkel szemben valamiféle keserűséget és neheztelést érzünk annak ellenére, hogy gyakran szoros és bensőséges családi kapcsolatokban állunk velük.

Ne engedjünk helyet magunkban ennek az ellenséges hangulatnak, mely gátolja imáinkat. Ne keverjük össze a rossz tant az emberrel, aki azt vallja. A tévedést nem gyűlölhetjük eléggé, a tévedőt viszont nem sajnálhatjuk és nem szerethetjük eléggé.

Nem arról van itt szó, hogy bizonyos összeköttetéseket fenntartsunk-e vagy megszakítsunk; ezt a kérdést az okosságnak kell megoldania, mert az a körülmények, a hely és az idő szerint változik; itt egyedül csak a lelkek megmentéséről van szó. Hogyne lennének ezek a lelkek drágák nekünk, mikor olyan közel állanak hozzánk! A katolikusok és protestánsok elszakadt testvérek, de testvérek. Ugyanazt az Istent, ugyanazt a Krisztust és ugyanazt az örök életet hiszik. A nagy tömeg teljesen jóhiszemű azokkal az igazságokkal szemben, melyeket elvet és azzal az alárendeltséggel szemben, melyet visszautasít. Sokan a keresztségben kapták meg ezt a kegyelmet, mások a szeretet útján nyerték el. Ha közelebbről megfigyeljük legjobbjaikat, érezzük, hogy isteni életet élnek; e nélkül nem lehetnének meg azok a szép és gyengéd érzelmeik, melyeket imáik fejeznek ki. Imádják Jézust és vannak, akik teljesen átadják magukat Neki, akárcsak nálunk a szép lelkek.

Fájdalom, a közös akolban nincsenek bent, de Isten, aki hívja őket, megadta nekünk a kegyelmet, hogy elvezethessük őket oda. Vajjon csakugyan imádkozunk-e értük? Alig. És milyen szívvel, milyen buzgósággal? Ezért aztán gyönge a hangunk és nem jut fel az égig. Nem szakad fel lelkünkből olyan kiáltás, mely szinte kényszerítené Istent. Általában közönnyel gondolunk reájuk, de akárhányszor keserűséggel is, mikor megrágalmaznak, vagy akadályokat gördítenek munkánk elé. Pedig a keserűség nem egyengeti az ima útját és arra sem alkalmas, hogy megszüntesse a rágalmakat és az ellenségeskedést. Csak a szeretetnek van meg ez a hatalma, a szeretetnek, mely mentséget keres, elvisel és imádkozik. Így tettek az első apostolok és minden idők apostolai. Mi is apostolok vagyunk, tegyünk tehát így mi is. És ne feledjük, hogy az ilyen küzdelemben az ima a legnélkülözhetetlenebb és talán a leghatalmasabb fegyver.

II. Mentségük. — A belépés a látható Egyházba csak azt kötelezi, aki ezt a kötelességet ismeri. A többit kimenti jóhiszeműsége. Ezt a kötelezettséget sokszor még igen jól tájékozott szellemek sem ismerik. Ez volt pl. az esete *dr. Pusey*-nek, aki annyi más számára nyitotta meg az utat, amelyet ő maga nem követett. Az ú. n. „vallási tapasztalat" hamis elve tartotta vissza. „Az én vallásom — mondta — jóvá, nyugodttá és boldoggá tett engem, az én lelkemnek tehát ez felel meg." Mintha ez az eredmény az igazság ismertetőjele volna! Hasonló eredményt a legképtelenebb vallás is hozhat létre. De azért ki merne kétségbeesni az ilyen egyeneslelkű ember üdvössége miatt? A képzelődés sokszor elvakítja a nagy szellemeket is; de ha őszinték, ez mentségükre szolgál.

Még inkább jóhiszeműnek tarthatjuk a keleti szakadárokat.

III. Isten tiszteletben tartja a saját törvényeit. — Miért nem vezeti be Isten látható Egyházába,

láthatatlan Egyházának tagjait? Ez a kérdés szinte önmagától vetődik fel bennünk. Első pillanatban megoldhatatlannak látszik és azért sietünk a tudatlanságunknak legmegfelelőbb szóval megnyugtatni magunkat: „Ó fölséges és mély isteni tervek, ki tud behatolni mélységeitekbe!" — Pedig, ha jól fontolóra vesszük, elégtétellel állapíthatjuk meg, hogy itt is ugyanazok az elvek érvényesülnek, melyeknek a segítségével nem kevésbbé sűrű sötétségeket világítottunk már át. Ezúttal csak megemlítjük őket.

Elismert elv, hogy Isten nem bontja meg a természetes rend törvényeit azért, hogy helyükbe a természetfölötti rendet vezesse be. Azt akarja, hogy mindegyikük a maga kijelölt útját kövesse. Nem vág csodával utat számukra. A csoda ritka és múló közbelépés. A társadalmi rendet irányító törvények értelmében az ember erősen és okoskodás nélkül ragaszkodik vallásához éppúgy, mint a hazájához. Öntudatlanul is környezetének a rabszolgája. Annak szokásaiból és hagyományaiból él; annyira, hogy — sajnos — még a legközönségesebb, sőt legigazságtalanabb előítéletek előtt is képes meghajolni.

Ezek általános törvények. Elszakadt testvéreink éppúgy alá vannak vetve, mint a pogányok. A tévedésnek ebbe a köpenyébe burkolva, — ha a jóhiszeműség teljes — Isten gyermeke élhet és fejlődhet. Ha a köpeny el is rejti őt a mi szemünk elől, nem rejtheti el az Atya elől, aki olvas a szívekben. — A vigasztaló reménységnek milyen szép útját nyitja ez meg előttünk!

44. ELMÉLKEDÉS

PILLANTÁS A JÖVŐBE

I. Szent Egyház, Jó Pásztor akla! Istennek e gyermekei a te gyermekeid is, a lelked gyermekei. A te lelked pedig Jézus. Tiéd az élete és a kegyel-

mei, mert hiszen jegyese vagy, javaitok tehát közösek. Gyermekeidet, akiket itt e földi sötétségben nem ismersz, mind megismered majd az örökkévalóság nagy napján. Ők is részesei lesznek koronádnak és te anyai karodba ölelheted őket.

De nem vagy-e titokban már most is ott nagyrészük mellett? Imádkozol és imádkoztatsz értük és misszionáriusaid által mindenfelé szétszórod köztük az igazság magvait.

Mindenesetre boldogok azok a hitetlenek, akik eljutnak hozzád. Te elárasztod őket teljes világosságoddal, élteted őket szentségeiddel, emeled benyomásaik mélységét gyönyörű szertartásaiddal és elragadod szívüket az oltárszekrény felnyitásával. Nem bőségesen elég-e mindez ahhoz, hogy növelje azok buzgóságát, akik ismerik e javak jótéteményeit! Vajjon sokalhatjuk-e ezek után akár egy vértanú kiontott vérét is, egyetlen pogány megtéréséért?

II. Szent Egyház! te gondolataid emelkedettségében magadhoz öleled Isten tervét és fölfogod a látszat sötétségébe rejtett bölcseségét. A bölcseség nem cselekszik hirtelen, váratlanul, hanem előkészíti eredményeit. Szereti felhasználni e célra az emberi eszközöket, sőt fel tudja használni magát a rosszat is. Isten egyformán csodálatos akkor, amikor tizenkét apostola útján megtéríti a világ egy részét, vagy most, amikor meghagyja a hamis vallásokat. Az első esetben csodájával lép közbe, megalapozva a jövő hódításait. A második esetben hagyja, hogy munkája a maga rendes útján érvényesüljön a lelkekben és a világmindenségben.

A hitetlenek, a maguk együttes tömegében mindig távol vannak tőled, szent Egyház. Alacsony eszméik visszariadnak a te magasztos hitigazságaidtól. Erkölcsöd szent szigorúsága ellenkezik az ő erkölcstelenségükkel. Hogy is volna elképzelhető pl. hogy a bálványimádásba süllyedt szerencsétlenek felfigyeljenek a te tiszta szépségedre! Némi átmenetet kell engedni nekik, hogy ne lépjenek a mély sötét-

ségből egyenesen a vakító világosságba. Isten, tiszteletben tartva a meglévő rendet, mindent fel tud használni céljai elérésére és így arra is szabad gondolnunk, hogy mikor a hamis vallásokat beengedi a bálványimádástól elvakult, sötét lelkekbe, ezekkel az igazságot megközelítő eszmékkel és a jótól kevésbbé távol álló erkölcsökkel közelebb juttatja őket a világossághoz. Tudatlanságuk mentségükre szolgál és lehetővé teszi jóhiszeműségüket; ha a teljes világosság túlságosan korán felfedné előttük kötelességeiket, talán elvesznének.

III. Ó szent Egyház, te jól tudod, hogy Isten tervei hosszúlejáratúak és az örök Lényhez és a legmagasabb Felséghez illő méltóságteljes lassúsággal folynak. Talán századok múlnak el ebben a távoli előkészítésben. De mik ezek a századok Isten előtt és mik te előtted, ó szent Egyház? Ki tudná megmondani, hogy életednek melyik korszakát éled most! Lehet, hogy az eddigi húsz évszázad csak bevezetés. Vajjon mit tartogat számodra a jövő? Nem láttad-e már egymásután eltűnni a legkülönbözőbb eretnekségeket? A gnosztikusokat, az ariánusokat, a manicheusokat és annyi mást; milyen hatalmasok voltak mind a maguk idejében s ma már csak nevük él a történelemben. Napjainkban a protestantizmus önmagát emészti fel egymásnak ellentmondó hitvallásaival. A szabadkutatás elve, mely megindította az ú. n. reformot, eljutott logikus és szükségszerű eredményéhez, a racionalizmushoz és a szabadgondolkozáshoz: Nincs többé kinyilatkoztatás és nincsenek többé csodák az evangéliumban; — Jézus Krisztus nem Isten; még csodálják ugyan, de nem imádják. — És ez nem csupán néhány vakmerő szellem állítása, hanem az a tanítás, melyet hírneves doktorok hirdetnek a tudományos egyetemeken; az a prédikáció, mely lassankint már szószékeikről is felhangzik.

Eljön, talán már nincs is messze a nap, amikor a protestánsok legjobbjai megzavarodva, kételyek között hánykolódva, hitükben sem világosságot, sem

erőt nem találva, hozzád fordulnak, szent Egyház. Látják, hogy te ma is éppenúgy, mint tegnap, változatlanul és híven őrzöd az apostolok tanítását. Az igazság az egyetlen, amely nem változik, s ha most visszaemlékeznek azokra a szerencsétlen engedményekre, melyekkel annakidején elszakadásukat indokolták és látják, hogy te ma tisztább, nagylelkűbb és tevékenyebb vagy, mint valaha, megértik, hogy te őrzöd magadban az élet princípiumát, mely egyedül hozhat gyógyulást számukra. Ők maguk jönnek majd hozzád, kérve befogadásukat; büszkeségük engedelmesen meghajlik majd előtted és buzgóságuk nagy segítségedre lesz küzdelmeidben.

IV. Szent Egyház! nemcsak elszakadt testvéreink vesznek el a racionalizmusban; belekerül oda sok a saját gyermekeid közül is; némelyek teljesen, mások gyönge, bizonytalan ellenállással. Ez utóbbiakból kerülnek ki azok, akik arra kérnek, hogy változtasd meg, modernizáld nehezen hozzáférhető és túlságosan szigorú dogmáidat; mintha te meghamisíthatnád a reád bízott örökséget, vagy mintha Isten, amikor reád bízta azt, rosszul fejezte volna ki magát.

A pusztán csak értelem sugallta erkölcs mindíg bizonytalan; változik és önmagától hitelét veszti; az emberiség kormányzására mindíg képtelen volt. A ma próbálkozásainak nincsen holnapjuk. Komolyabb szellemek máris nyugtalankodnak és fájdalmasan, irígykedve néznek a te változhatatlan erkölcseidre, ó szent Egyház; néhányan közülük, a logikusak és egyeneslelkűek addig mennek előre, míg el nem jutnak hozzád s személyes csatlakozásukkal együtt a jövő reménységét is magukkal hozzák... Ki láthatná előre, hogy vajjon mi leszel száz, vagy talán ezer év mulva? Korunkban az évek sokszor századoknak számítanak. Az anyagi haladás óriási léptekkel megy előre és hallatlan katasztrófák felé viszi az emberiséget. A végletekig növekvő rossz, rendszerint visszahatást vált ki, amely javulást hoz; eljöhet még a nap,

amikor, ma még el sem képzelhető borzalmak után és a szabadulás összes kísérleteinek csődbejutása után, a megtisztult látású emberiség hozzád folyamodik majd, ó szent Egyház, hozzád, aki a szeretetben gyökerező békét, s ezen keresztül a világproblémák határozott megoldását képviseled; és akkor, ó akkor végre megvalósul az az Isten Országa, melyért nemzedék nemzedék után esedezett ebben a fönséges imában: jöjjön el a te országod.[1]

I. „LEGYEN MEG A TE AKARATOD"

Esti előkészület. — Mielőtt rátérnénk ez új kérdés tárgyalására, foglaljuk össze, mit adtak az eddigiek; csodálkozva fogjuk látni, hogy a külső forma

[1] A választottak a nagyobb, vagy a kisebb részt alkotják-e? — hogyan választatnak ki? — sokáig tart-e még a világ, vagy vége felé közeleg?... íme, ezek olyan kérdések, amelyek fölött az Egyház megengedi a vitát. Miután Isten ebben a tekintetben nem adott neki semmi határozott kinyilatkoztatást, ő sem határozhat abban. Azért mindabban, amit ezekben a kérdésekben írtak, nem szabad hittételt látnunk, hanem csak egyéni véleményt. A vélemények különbözősége pedig függ az egyének temperamentumától és még ennél is inkább az illető kor eszmei beállítottságától. Vannak idők, melyekben szűkebb és vannak, amelyekben tágabb látókörrel bírálják el a dolgokat. Ez utóbbi felel meg jobban pl. a mai kornak.

Ne vesse szemünkre senki, hogy régente az Egyházban általában a szűkebb körű felfogás volt elterjedve, mely a kanonizált szentek véleményével is egyezett, mert erre nézve egy más, de azért hasonló természetű ténnyel felelhetünk. A kezdetleges Egyházban az a hit volt elterjedve, hogy az utolsó ítélet a közel jövőben fog megtörténni, a középkorban pedig aggodalommal lesték az ezer évet... és az ezer év elmúlt.

Tegyünk különbséget. Más az a tanítás, ami az Egyházban el van terjedve és más az, amit az Egyház tanít. Az előbbi csak vélemény, az utóbbi pedig csalhatatlan. A véleményt a szerint ítéljük meg, milyen erős okok támogatják. Ezekben a dolgokban mindenki szabadon ítélhet.

egyszerűsége ellenére, magukban foglalják a természetfölötti életre vonatkozó teljes tant.

1. Tevékenységünk legfőbb rúgója nem lehet más, mint annak az Istennek a dicsősége, akinek a természetében részesülünk. Íme, ezt fejezi ki az első kérés: „szenteltessék meg a te neved".

2. A második a követendő célt jelöli meg. Ez a cél Isten országának megalapítása: „jöjjön el a te országod!" Ezt pedig egyéni tökéletesedésünkkel és a lelkek meghódításával érjük el.

3. A mozgató erő és a meghatározott cél után következik mindezeknek a természetfölötti ténykedéseknek a törvénye. És ez a törvény nem más, mint Isten akarata, mely az ember akaratát kormányozza.

Erről a harmadik kérésről kezdünk elmélkedni holnap.

Hogy értelmét tisztán felfoghassuk, emlékezetünkbe kell idéznünk, hogy Istenben kétféle akarat van: egy, amely törvényeket ad és egy másik, amely irányítja a történéseket. Amiből következik, hogy kétféle kötelesség is van: a törvények engedelmességet és az események megadást, alávetést követelnek.

Amint az elmondottakból látjuk, itt van a keresztény élet egész gyakorlata, jótékony követeléseivel és nagyszerű eredményeivel. A szegény és tudatlan teremtmény akaratának egyesítése a nagy, hatalmas és mindentudó Istenével; milyen emelkedés, milyen biztonság! . . .

Tehát az Ő törvénye az, amiről holnap elmélkedünk, az Ő tíz emlékezetes mondatba foglalt törvénye.

Ó Istenem, töltsd be szívemet örömmel, hogy buzgósággal járjam törvényeid útját.

ELMÉLKEDÉS

Előgyakorlat. — Elképzelem Istent, a csodálatos rendezőt, amint megteremti a mindenséget és belehelyezi mindenbe a maga törvényét.

Kérjük a kegyelmet, hogy kellőképen értékeljük

azokat a törvényeket, melyeket az embereknek, minden embernek, nekem is adott...

I. A parancsok fontossága. — Ezek a törvények az imánkban felsorolt parancsolatokban jutnak kifejezésre. Bele vannak egyébként vésve az ember lelkiismeretébe is, ha az még nem romlott meg.

Isten nem zsarnoki parancsként adta ezeket a törvényeket, mintegy így szólva: én vagyok az úr, ezt meg ezt tegyétek; hanem természetünk és szükségleteink szerint szabta meg azokat. Tehát igazságosak és jók, sőt még azt is hozzátehetjük, hogy: szükségesek. Mert valóban, bármelyiknek a megszegése valami rendzavarást idéz elő, amely vagy az egyén, vagy a család, vagy a társadalom javát érinti, vagy az általános közjót támadja meg.

A mélyenjáró, nagy szellemek éppen ezért mindig alapnak tartották a parancsolatokat, melyek nélkül semmiféle társadalom nem alakulhat meg és nem maradhat fönn: ha elvesztik valódi értelmüket, többé semmi értékeset sem képesek létrehozni. Ugyanez áll az egyesekre is: mindenki, aki eltér tőlük, letért a jó útról s tévelygése közben siralmas bukásoknak teszi ki magát. — Imádjuk Istent, a tökéletes törvényhozót, aki ilyen hatalmas és mégis oly egyszerű törvényeket nyilatkoztatott ki. — Fájlaljuk könnyelműségünket, mellyel eddig megítéltük azokat. — Igérjük meg, hogy nagylelkűbben és figyelmesebben fogjuk ezután tanulmányozni őket.

II. A parancsok szépsége. — A parancsolatok magasan szárnyaló, emelkedett erkölcsöt foglalnak magukban. Első pillanatban az ember hajlandó éppen az ellenkezőt hinni: ezek az előírások és tilalmak ugyancsak földhöz tapadók! Nincs bennük semmi eszményi és ha betartásuk meg is tart a becsület útján, de azt már az ember sehogy sem látja, hogy juttatnak el a tökéletességre. Ez a felfogás azonban teljesen fölületes szemléletből ered. Ha komolyabb vizsgálat tárgyává tesszük és alaposabban szemügyre vesszük, csakhamar megváltozik.

Isten szavait éppúgy, mint cselekedeteit csak mély és komoly tanulmányozás után értelmezhetjük helyesen. Végy le egy könnyű kis lepkeszárnyról néhány atómnyi fínom porszemet és helyezd mikroszkóp alá; mit látsz? a formáknak és színeknek olyan csodálatos változatát, amiről sejtelmed sem volt. — Egy csepp vízben, legyen az bár olyan piciny, hogy alig kivehető, egy egész miniatűr őserdő bontakozik ki, össze-vissza bogozódó indáival és ágaival. — Még csodálatosabb egy élő sejt, mely olyan összetett és a maga összetettségében olyan jól rendezett szervezetet mutat, hogy azt hiszed, egy egész világ tárul eléd a mikroszkóp alatt, pedig ez még csak előcsarnoka annak a csodálatos palotának, mely a sejt lényegét alkotja s amelyet az emberi szem még a legtökéletesebb műszerek segítségével sem tud fölfogni... Hasonlóképen egy egész világ rejtőzik mindenegyes parancsolatban is. — Hogyan gondolkoztam eddig Isten parancsairól? Az őket megillető tisztelettel és szeretettel foglalkoztam-e velük? vagy talán ellenkezőleg, nem mentem tovább külső formájuknál, s minden komolyabb megfontolás nélkül haszontalanoknak, vagy közönségeseknek minősítettem azokat?

Alázkodjunk meg e helytelen fölfogás miatt. — Kérjük Istent, bocsássa meg, hogy nem bíztunk eléggé bölcseségében. — Igérjük meg, hogy többé nem bírálgatjuk szavait. Hogy is lehetne igazunk vele szemben!

48. ELMÉLKEDÉS

II. A PARANCSOLATOK ÉS A TÖKÉLETESSÉG

I. Ahhoz, hogy igazán megbecsüljük Isten parancsolatait, elég, ha figyelmesen elmélkedünk az első fölött. Ime az első úgy, ahogy azt az isteni Mester kijelentette: *Szeressétek a ti Uratokat Isteneteket teljes elmétekből, teljes szívetekből és minden erőtökből.*

Felhívás a tökéletes életre. — E néhány szóval Isten a legnagyobb tökéletességre hív fel, amit csak egy keresztény elérhet.

Mit jelent az, szeretni teljes elménkből? Mi mást, mint úgy szeretni, hogy elménket állandóan ugyanaz a tárgy foglalkoztassa, mint ahogy az a nagy érzések sajátossága. — Mit jelent az, szeretni teljes szívünkből? Mi mást, mint elmerülni a szeretett lényben és nemcsak gondolatainkkal körülfonni őt, hanem azzal a mélyreható melegséggel is, mely a természetfölötti szeretethez hozzáadja az érzékelhető szeretet megnyilvánulásait is. — Mit jelent az, szeretni minden erőnkből? Mi mást, mint lelkünk minden húrjának megfeszítését azért, hogy az egyre közelebb juthasson szeretete tárgyához.

Így alakul ki, tökéletesedik és teljesedik be az Istennel való egyesülés, minden természetfölötti élet végcélja. — Itt nem arról a meglévő egyesülésről van szó, melyet a megszentelő kegyelem létesít minden keresztény lélekben, hanem a lénynek és képességeinek cselekvő egyesüléséről: ezek azok a szemek, melyek nem szűnnek meg nézni és a nézésben gyönyörködni; ezek azok a gyermekkarok, amelyek átölelik az atyát; ez önmagunknak átadása, egybeolvadása, ez az élet Istenben.

Ezeknek a többé-kevésbbé előrehaladott érzelmeknek az uralma alatt a gyakorlati élet méltóságra, egyenességre, határozottságra és emelkedettségre tesz szert, s meleg befolyásuk alatt kifejlődnek és megszépülnek a többi erények is, aminők a jóság, az odaadás, alázatosság, szelídség, türelem és bátorság, s együttvéve mindannyian megalkotják az eszményi jámbor életet.

Jól jegyezzük meg, hogy a gyakorlati életet ez a teljes és tüzes istenszeretet egyáltalában nem akadályozza. A szeretettől áthatott lélek, minél erősebben áthatott, annál inkább Istent látja felebarátjában, kötelességeiben és a leganyagiasabb tényekben is. Az istenszeretetben, mint egy mindent betöltő légkörben

élnek és kivirágzanak a legszebb emberi érzelmek, még az öröm is, melyet Isten jósága fakaszt.

Ez az eszmény ott áll mindenki előtt s ha a közönséges lelkek nem is igen értik meg, de mint egy vonzó, szép jelenség mégis a magasba irányítja gondolataikat; — egy elv, mely ha egyelőre még nem is érvényesül eléggé életükben, valamikor talán mégis Istenhez és önmagukhoz méltóbb szeretetre vezeti őket.

Szent vágyakozás — buzgó ima, hogy a kapott parancsot valóra tudjuk váltani.

II. Kötelezettsége. — A teológia tanítása szerint ez az első parancs nemcsak felhívás, hanem rendelet; határozott kötelezettséget ró reánk. Hogyan, minden kereszténynek kötelessége volna megvalósítani egy ilyen eszményt? Feltétlenül. E szavak világosan bizonyítják: *szeressétek!* — vagyis ez kötelességtek. — Hogy kell ezt értenünk? Ugyanaz a teológia megmondja ezt is. Ez a parancs megkívánja, nem azt, hogy ilyen tökéletesség állapotában legyünk, hanem hogy arra törekedjünk és legalább életünk végén el is jussunk oda. De azért ez a kötelezettség nem súlyos bűn terhe alatt kötelez.

Az azonban már súlyosan kötelez, hogy az istenszeretetnek meg kell előznie minden más szeretetet, akár az emberek, akár e világ javai iránt. De ez esetben is, amint azt már többízben kifejtettük, a választásban való elsőbbségről és nem a hangulati benyomásról, — az értelemről és nem az érzelemről van szó. — Ezer meg ezer dolog lehet, amit érzelmileg talán érezhetőbben szeretünk, mint Istent, de ha a szükség úgy kívánja, mégis valamennyit fel kell tudnunk áldozni érte.

Ismerjük fel és csodáljuk a keresztény lélek nagyságát: minden keresztény az istenszeretet tökéletességére hivatott. — Vajjon nem tartozom-e én azok közé, akiket ez a meghívás különösképen is kötelez? — Zavar. — Bánat. — Nagylelkű ígéretek.

III. Ennek a parancsnak az édessége. — Ó

Istenem, mennyire félreismertem parancsaidnak a szépségét! Hasonlók azok e tökéletlen külső formában a drágakövekhez, melyekről le kell bontanunk a kőburkolatot, hogy megláthassuk ragyogásukat. Add, hogy ezután igazán megbecsüljem és életem szabályává tegyem azokat. Szeretni is akarom őket; amit az ember szeret, abban örömét találja. Ó Istenem, bár én is örömömet tudnám találni parancsaidban! Hiszen nem a Te akaratodat fejezik-e ki? És nem dicsőség-e egy Isten irányítása alatt állani? És nem a kedves meghittség jele-e, ha belehelyezzük saját akaratunkat az Atya akaratába? Mi Atyánk, ki vagy a mennyben... legyen meg a te akaratod!

Ó Jézus, aki arra tanítottál bennünket, hogy mikor magunkért imádkozunk, ugyanakkor testvéreinkért is imádkozzunk, elevenítsd fel a keresztény világban parancsolataidnak a szeretetét; tedd, hogy a keresztények mindannyian nagyobb hűséggel teljesítsék azokat s minél többen keressék és találják meg bennük a tökéletességet, melyet még nem ismernek.

49. ELMÉLKEDÉS

„MIKÉNT A MENNYBEN"

I. AZ ESZMÉNYI MINTAKÉP

I. Idelent. — Ó isteni Mester, micsoda fölséges gondolat! Nem elégszel meg azzal, hogy idelent a földhöz mért tökéletességet kívánj, hanem azt akarod, hogy az magával az éggel versenyezzen! Hogy értethetnéd meg velünk ennél jobban, milyen naggyá akarsz tenni bennünket? Arra hívsz meg engem, hogy úgy éljek, mint azok élnek az égben, akik színről-színre látják Istent, akik Istenből élnek, akiknek akarata isteni módon beleolvadt a Végtelen imádandó akaratába.

Ó Jézus, ha nem lennél maga az Ige, akitől min-

den igazság származik, azt mondanám: ez lehetetlenség, sőt talán azt mondanám: ez gúnyolódás! Egy olyan nehézkes lényt, amilyen én vagyok, ilyen magasság felé irányítani; egy ilyen teljesen önző lénytől azt kívánni, hogy mondjon le önmagáról; egy földhöz kötött és földhöz húzó lényt arra felhívni, hogy vesse meg azt, ami földi és hogy ő, aki elsősorban érzékein keresztül él, a láthatatlanban keresse örömeit!... De hiszek szavadnak, Jézusom; félreteszem minden okoskodásomat; megragadom kezedet, mint a vak, aki szeretné, ha egy látó vezetné. Minél fölfoghatatlanabbak a terveid, annál inkább imádom őket, mert annál jobban érzem bennük az istenit... Most elmélkedni akarok fölöttük, jöjj hát segítségemre, világosíts meg és bárha nem is tartozom azok közé a szép lelkek közé, akiknek társalgása az égben folyik le, de legalább add, hogy gyakran emeljem lelkem tekintetét, vágyát, sóhaját és bánatát a csúcsok felé.

II. A szentek akarata az égben sohasem ellenkezik Isten akaratával. — Így van-e az enyémmel is? Nem vonja-e ki magát néha, ha talán nem is határozott parancsolatai alól, de tanácsai, kívánságai alól? — Ne mondd én lelkem, hogy a tanács és a kívánság még nem akarat; éppen ellenkezőleg, a kifejezett kívánság még az emberi akarások között is magasabb helyet foglal el; az atya kívánsága parancs, a haldokló kívánsága szent; egy szeretett lény kívánsága nem hagy nyugodni, üldöz mindaddig, míg csak nem teljesítettük.

Ó Istenem, ó Atyám, Te azt mondottad nekünk: az én akaratom a ti megszentelődéstek. — Legyetek szentek, mint ahogy én szent vagyok. — Lehetséges volna ezt meg nem értenem? És ha megértettem, megtagadhatnám Tőled a gyermeki engedelmességet? Önmagam megszentelődésével égi életet kezdek élni s minél inkább előre haladok, annál jobban közeledem a szentekhez. S vajjon ők megtagadnák Tőled az imádság óráit és azokat az érzelmeket, melyek tetszenek Neked? Vajjon képesek volnának elfor-

dulni Tőled azért, hogy bezárkózzanak saját jólétük élvezetébe? Igaz, őket kívülről semmi sem vonzza; nem találják örömüket semmiben, ami nem Te vagy; akaratuk tökéletesen belesímul a Tiedbe. De hiszen nem is kívánod tőlem, ó Istenem, ezt a tökéletességet úgy, hogy el nem érése esetére eltaszítással fenyegetnél, hanem úgy, hogy ellenében idelent a nagyobb meghittség — és odafönt teljesebb bírásod édes ígéretét kínálod fel nekem.

Itt ismét alkalmam nyílik, talán még inkább, mint másutt, Isten bölcseségének a csodálatára. — Köszönjük meg jóságát. — Fejezzük ki őszinte vágyódásunkat. — Kérjük tőle a tökéletesség megbecsülésének kegyelmét.

50. ELMÉLKEDÉS

II. LEHETSÉGES EZ?

I. *A lélek.* — Ó Istenem, aki jobban ismered nyomorúságomat, mint én magam, hogy állíthatod naponta szemem elé a tökéletességnek ezt az eszményét, mely elérhetetlen számomra! Én csak egy szegény köznapi lélek vagyok, aki életének egy részét Neked szenteli ugyan, de aki azért szívesen élvezi ennek a világnak megengedett örömeit. Azt akarod, hogy érzéketlen legyek szeretteim ragaszkodásával szemben és közömbös minden iránt, ami betölti az életemet s értelmemet és szívemet egyedül csak Reád irányítsam? Akkor inkább végy el engem erről a földről, mert ez az élet így, élet nélkül, nekem lehetetlen.

Jézus. — Gyermekem, már mondtam és többször ismételtem neked, hogy ha egyes lelkektől meg is kívánom azt a tökéletességet, mely ennyire visszariaszt téged, azt csak azért teszem, hogy megmutassam nektek többieknek az eszményt, amely felé minden kereszténynek törekednie kell; mindenkinek

körülményei, természete, sőt a kegyelem mértéke szerint is, mert az sem egyenlő mindenkinél. Elmélkedj e magas eszmény előnyei fölött; íme, felsorolom azokat neked:

II. 1. Mindenekelőtt fenntartja benned a legnagyobb tökéletesség igazi fogalmát: olyan világosság ez, mely vezet; de ugyanakkor felhívás is, mely előbb vagy utóbb mégis arra késztet, hogy magasabbra emelkedjél.

2. Ez a magas eszmény megőrzi benned az érezhető és igazi alázatosságot. Ha felméred a távolságot ez eszmény és magad között, tetszeleghetsz-e önmagadban, vagy abban az erényességben, amelyet mások talán dícsérnek benned?

3. Mikor így érzed a gyöngeségedet és tehetetlenségedet, ez az érzés arra indít, hogy bennem keresd erősségedet és támaszodat... arra indít, hogy imádkozzál.

4. Mikor látod, mennyi minden hiányzik még belőled, mennyi mindent tűrök el tőled, lehetsz-e akkor követelő és kemény másokkal szemben, megkövetelheted-e másokban azt a tökéletességet, melyet te megtagadsz tőlem, mered-e ezek után megvetni és szemrehányásaiddal kínozni őket? Olyannak kell lenned irántuk, mint amilyen én vagyok irántad: elnéző és türelmes. Fogadd jó szívvel, amit adni képesek neked, hiszen én is ugyanezt teszem veled, mert minden tökéletlenséged ellenére is szeretlek...

III. *A lélek.* — Köszönöm ó bölcs és jóságos Istenem tanításodat és elnéző türelmedet. Köszönöm, hogy olyan magasra hívtál meg s nem űzöl el magadtól, amiért ilyen alacsonyan látsz engem. Mintegy ékszerdobozba zárva őrzöm majd emlékezetemben ezeket a gondolatokban olyan gazdag szavakat: *„miként a mennyben"*. Vigyázok rájuk, hogy mindíg kéznél legyenek. Valahányszor hosszúnak találok egy ájtatossági gyakorlatot, unalmasnak egy kötelességet, vagy nehéznek egy áldozatot, mindíg azt mondom

majd magamban: nem, „miképen a mennyben!"; nem, a mennyben nem így teljesítik Isten akaratát.

III. AZ ÉLET A MENNYBEN

A mennyei élet tevékenysége. — Hajlandók vagyunk talán azt hinni, hogy a mennyben minden cselekvő élet megáll és állandó elragadtatásban oldódik fel. Szó sincs róla; ott bizonyos tekintetben ezerszer mozgalmasabb élet folyik. És nem magától értetődő-e ez? A szentek sokkal hatalmasabb képességekkel bírnak, mint mi s az őket körülvevő változatos és gyönyörű dolgok nem hoznak-e minden pillanatban új meg új meglepetéseket számukra? S nem megszámlálhatatlan-e azoknak az összeköttetéseknek a száma, melyeket egymás között alkothatnak?

Ne foglalkozzunk ezúttal a mennyei boldogság lényegével, a boldogító istenlátás gyönyörűségeivel, hanem vessünk egy pillantást a járulékos boldogságnak nevezhető örömökre, vagyis az egyedülieke, melyeket éppen érzékelhető voltuknál fogva már most is képesek vagyunk fölfogni.

Ezekből a járulékos örömökből is hagyjuk el annak az új földnek a szépségeit, ahol együtt található minden, ami csodálatunkat magára vonhatja; mélyedjünk el inkább kissé a menny lakói közt fennálló magasztos és élvezetes összeköttetések vizsgálatában.

I. Ha elgondoljuk Jézus vonzó lényét a földön s azt a kedves és szeretetteljes viszonyt, melyben övéihez állt, nem nehéz elképzelni, milyen elragadó meghittséggel veszi őket körül odafent. Milyen társalgások, milyen megnyilatkozások lehetnek azok mindkét részről! Az érzelmeknek milyen kiáradása, kölcsönös élvezete és kifejezése! Hát ez nem élet? És elképzelhető-e, hogy Az, aki minden anyagi nehéz-

ség ellenére is módot talált rá, hogy itt e földön mindegyikünknek odaadja magát, képtelen volna arra, hogy odafönt is teljesen, bár valami egészen más gyönyörűséggel teljes módon átadja magát szeretteinek? Akkor majd bizonyára így szólunk Hozzá: Ó, mennyit szenvedtem odalent a miatt, hogy nem láthattalak; mennyire szerettelek és nem mondhattam azt így meg Neked!...

Mennyi kifejeződésre vágyó érzés zúdul majd akkor reánk. — Kíséreljük meg egynémelyiküknek legalább a reménységét élvezni.

II. Szakítsuk ki magunkat ebből az ezer meg ezer érzést kiváltó gondolatkörből; ez a rövid áttekintés csak egy szempillantásra, a szeretetnek egy felkiáltására enged időt. Forduljunk most a gyönyörűségnek egy másik forrásához, amely szintén az élet tevékenységét mutatja. Milyen nagy helyet foglal el jámborságunkban már idelent is az a viszony, melyben Jézus Anyjával — aki a mi Anyánk lett — állunk! Minduntalan üdvözöljük őt imáinkban, segítségül hívjuk szükségeinkben és igyekszünk kimutatni iránta gyöngédségünket. Mindazt, amit csak egy igazi édesanya iránt érezhetünk, mindazt, amit tőle várni merünk, megtaláljuk gyermeki szívünkben s ez az érzés nagyon sok léleknek megnyugvására, örömére szolgál...

De amikor most beszélünk hozzá, nem láthatjuk, nem hallhatjuk őt; milyen boldogság lesz az, ha megmutatja magát nekünk, ha beszél hozzánk és érezteti velünk szeretetét, mely fölülmúlja az összes anyák szeretetét! Akkor egyszerre megnyílik a szemünk és a következő szavak törnek elő szívünkből: Te vagy az jóságos Anyám, aki életemnek ebben és ebben a válságos idejében visszarántottál a szakadék széléről; és ugyancsak te vagy, aki később, mikor — fájdalom — mégis beleestem, kiemeltél onnan... És én ezt nem is tudtam, ó Anyám! A te kezeden át jutott hozzám minden kegyelem, melyet Jézus adott

nekem... s a megható beszélgetéseknek milyen véget nem érő sora indul meg ezzel.

III. És mit mondjunk a szentekről? A maguk módján mindegyikük hős, lángész, nagy ember volt. Milyen nagy dicsőség lesz majd állandó, meghitt viszonyban állani mindnyájukkal! Körülvehetjük majd őket csodálatunkkal, kérdéseket intézhetünk hozzájuk, emlékezetünkbe idézhetjük üldöztetésüket, vértanúságukat, beszédeiket, írásaikat és azt a sok szeretetet, mellyel jámbor lelkek viseltettek irántuk. Az előttünk odáig ismeretlen szenteknek egész tömegét fogjuk majd megismerni s milyen öröm lesz szembenállani azokkal, akiket leginkább tiszteltünk s akikhez legtöbbet imádkoztunk... A társadalmi életnek mennyi megnyilvánulása jelenik meg majd előttünk a legtökéletesebb, isteni formában!

IV. Ezekről a fennkölt viszonyokról, melyek innen a földről, emberi szemmel nézve távolról sem öltenek olyan hatalmas arányokat, mint amilyenek odafönt lesznek, térjünk át családi összeköttetéseinkre, melyek közelebbről érintenek bennünket. Gondoljuk el az első viszontlátás örömét, mely nem gyöngül el többé soha, — a mult emlékeit, melyek felelevenítik az összetartozás kötelékeit s melyek nem szakadnak el mindörökre, — a meglepetést, mely eltölt majd bennünket, mikor szépnek és tökéletesnek látjuk szeretteinket, akiknek földi életükben ismertük hibáit és fogyatkozásait. Az érzéseknek milyen új árama önt el akkor bennünket!...

És mit szóljunk a beszélgetéseknek arról a hasonlíthatatlan és kifogyhatatlan anyagáról, melyet az új élet kínál fel számunkra! Közöljük majd egymással a kapott mérhetetlen megvilágításokat és szeretet-elragadtatásokat, — újra meg újra elmondjuk majd és sohasem fáradunk bele ismétlésébe, hogy milyen jó és végtelenül szeretetreméltó az Isten; együtt imádjuk végtelen tökéletességeinek visszatükröződését; — magasztaljuk terveinek bölcseségét, melyeknek sötétsége földi életünkben olyan

nagy megpróbáltatás volt számunkra; — egyszóval: mérhetetlen mennyiségű új megismerés nyílik meg előttünk, kimeríthetetlen gyönyörűségben lesz részünk, leírhatatlanul nagy lesz a szeretetünk, amit pedig szeretünk, annak dícséretébe nem fáradunk el soha. Mindezek után mondhatjuk-e még, hogy a mennyben nincs tevékenység és nincs élet?

Merüljünk el ennek a leírhatatlan boldogságnak a benyomásaiban. — Vajjon nem válhatna-e valamennyire hasonlóvá ehhez az élethez az én földi életem is? Dehogynem. Hiszen ezeket az édes mondanivalóinkat mind elsuttoghatjuk imáinkban. A bensőséges imaéletet élő lelkek tudják ezt. Milyen bőséges anyag az elmélkedésre!

52. ELMÉLKEDÉS

I. A MENNYORSZÁG TÖRVÉNYE A SZERETET

Tegnapi elmélkedésünk kitűnő előkészület e meglepő szavak gyakorlati alkalmazására: „*Sicut in coelo*" — úgy élni, mint a mennyben.

I. A mennyország törvénye. — Bizonyos kiváltságos értelemben azt lehet mondani, hogy Isten, három Személyében, egy tökéletes társaságot alkot és ennek az isteni társaságnak megvan a maga törvénye; az angyaloknak és szenteknek, akik egymás közt ismét számtalan közösséget alkotnak, szükségképen szintén megvan a maguké.

Mi lehet vajjon Isten törvénye s mi lehet az angyaloké és szenteké?

A tökéletességnek nincs szüksége korlátozó törvényekre; a tökéletes boldogságnak nem áll semmiféle akadály az útjában, melyet el kellene kerülnie, életének minden megnyilvánulása a legteljesebb összhangban folyik le, de azért mégis, minden megnyil-

vánulásnak kell hogy meglegyen a maga rúgója és szabálya, vagyis más szóval: a törvénye.

Ó Istenem, már nem keresem, mi az, már értem, látom és csodálom: a szeretet a menny egyetlen és általános törvénye. Egyetlen érzés, egyetlen szó sem vonhatja ki magát alóla. A szeretet teremti meg az örök boldogságot és az kormányozza az üdvözülteket.

Milyen csodálatosan szép ország! Milyen egység, és ebben az egységben milyen béke! Milyen kölcsönös figyelem! Milyen élvezetes beszélgetések! Ó, milyen jó lehet ilyen környezetben élni!

Keltsük fel magunkban a csodálat és szent irígység érzelmeit. — Merítsünk belőle bátorságot.

II. Ez a törvény legyen a mienk is. — És Te azt mondod nekem Jézusom, nekem, a minden tekintetben tökéletlen teremtménynek, aki az ellentmondások világában élek s állandóan a sátán kísértéseinek és az érzéki kívánságoknak a támadása alatt állok, hogy teljesítsem Isten akaratát, „úgy, mint a mennyben"!

Jézus. — Igen, gyermekem és ez a te dicsőséged: igen, úgy mint a mennyben! mégpedig ugyanabból az indítóokból: szeretetből. És tudd meg, hogy ez a szeretet még lényegében is ugyanaz: isteni; Istennek és a te lelkednek együttes működéséből származik; maga Isten éli azt veled. — Isteni, örök természeténél fogva. Míg a hit és a remény a sír küszöbén eltűnnek, a szeretet egyenesen fölszárnyal az egbe; joga van a belépésre és az a pazar megnövekedés, amiben ott részesül, nem új teremtés eredménye, hanem csak tökéletes kifejlődés. Ugyanaz a szeretet az ott is, mint a földön volt, de egy teljes szépségében kibontakozott, kinyílt szeretet. Nincs-e meg a mezők virága is teljesen a kicsiny magban? És a tudós lángesze nincs-e meg már az alig dadogó gyermekben is?

Szemléljük ámulattal az isteni szeretet szépségét, — csodáljuk meg a szerető lélek nagyságát.

III. Miért?... — *A lélek.* — Igen, Jézusom,

de az alig dadogó gyermektől senki sem kívánja meg a lángész műveit, miért kéred hát tőlem a mennyei tökéletességet?

Jézus. — Nem, én nem a menny tökéletességét kívánom a föld gyermekétől, hanem annak csak olyan mértékét, amilyet most el tud érni, s példaképül a mennyeit állítom elé.

Ha a szeretet alapjában véve ugyanaz, akkor csak gyakorlásának módja különböző. — A szenteké egyenesen, közvetlenül száll a színről-színre látott Isten felé, míg a földi csak lassan, botorkálva halad és bizonytalanul tapogatódzik. — Az égi szeretet útjában nem áll semmiféle ellenség, vagy akadály, ellenben a földi minden oldalról támadásnak van kitéve. Az események golyózáporában, a rossz példa eltérítő hatása alatt, a futó örömök csábításainak szédületében, nehezen, küszködve halad előre. De lásd, gyermekem, ha ez a szeretet sok tekintetben alatta is áll a másiknak, egy pontban mégis fölülmúlja azt: szabad, erőfeszítésbe kerül, érdemszerző. És ó csoda! ez az egyetlen, igen, az egyetlen, ami növelni képes Isten dicsőségét; a szenteké csak zengheti, magasztalhatja azt. Igaz, hogy ez az ének az örök dicsőség éneke.

A lélek. — Ha így van, ó isteni Mesterem, akkor büszke vagyok szeretetemre. Adni Istennek, adni szenvedve, küszködve, ó milyen szép ez! Annyit jelent, mint áldozatok árán szolgálni Őt; és én nem kérek érte más jutalmat, csak azt, hogy megközelíthessem a szentek magasabbrendű szeretetét.

Jézus. — Ilyen nagylelkű elhatározások hallatára úgy-e sejted, gyermekem, mit ajánlok neked: imádkozzál, remélj és tágítsd ki szívedet; holnap majd megtanítalak, hogy milyen legyen a szeretetted, s e célra megmutatom neked a szentek szeretetét.

Megfontolások. — Maradjunk egyideig ezeknek a nagyszerű valóságoknak a hatása alatt, melyeket szemünk nem lát és hitünk is csak homályosan tud kivenni. — Gyűjtsük össze a világosságnak néhány

elkapott sugarát. — Érezzük át, mennyire képtelenek vagyunk egy ilyen eszmény megvalósítására s menekküljünk Istenhez, Jézushoz, Máriához, az angyalokhoz és a szentekhez.

A vágy nem más, mint a gyönge teremtménynek kinyujtott keze a segítség után.

53. ELMÉLKEDÉS

II. A SZERETET A MENNYBEN TISZTA

I. *Jézus.* — Gyermekem, a szentek szeretete az égben nem lát és nem akar látni semmi mást, csak Istent; nem áll meg annál a gyönyörűségnél, melyet neki ez a látás szerez; élvezi, de túlmegy rajta és ha azzal Isten dicsőségét csak néhány sugárral is növelhetné, készséggel le is mondana róla.

Ezt a teljes önzetlenséget és érdeknélküliséget a te szereteted is elérheti. Te is önmagáért szeresd Istent, nem pedig javaiért, sőt még nem is a mennyországért. De azért vigyázz, hogy le ne becsüld az isteni reménységet, mert az szeretetre serkentő erő; sőt több ennél, maga is szeretet, melynek végeredményben ugyanaz a tárgya: hogy végül bírhassa Istent.

II. Jámbor lelkeknél a tiszta szeretetnek nagy ellensége a lelki vigasztalások szeretete. Amikor, Szalézi szent Ferenc meghatározása szerint: Isten vigasztalásait szeretik, nem pedig a vigasztalások Istenét. — Ez igen gyakori eset, melyet azonban rendszerint nem igen akarnak beismerni; tetszetős okokat hoznak fel védelmükre, amilyen pl. a következő: Ha az ember nem érzi, hogy szeret, akkor az nem is szeretet. — Nagy tévedés. Amint másutt már kimutattuk, a természetfölötti szeretet kizárólag csak az akarat dolga s ha néha érezhető szeretet is jár vele, az csak kísérő jelenség, ha szabad így kifejezni, a lélek alsóbb részének visszhangja arra, ami a

magasságokban történik. Hasonló módon vesz majd részt az égben a test a Beata Visioban, a boldogító Isten-látásban.

Az érezhető szeretet keresése jámbor lelkeknél gyakran ellanyhulásra vezet. Éspedig két ellenkező úton vezethet oda: a csüggedés és az elbizakodás útján. A csüggedés ezt mondatja: Isten bizonyára azért fosztott meg a vigasztalásoktól, mert elfordult tőlem; és én nem is csodálkozom ezen; szenvedek miatta, de semmit sem tehetek, mert az én hibám.

Szegény lélek, ha a te hibád, akkor kérj bocsánatot, engesztelj, kettőzd meg erőfeszítésedet és a helyett, hogy méltatlankodnál a vigasztalások elvesztése miatt, köszönd meg, hogy Isten elvette azokat, mert ez az Ő javítani akaró atyai büntetése.

III. Az elbizakodott viszont ilyen szemrehányást tesz Istennek: Ugyan mit vétettem ellene? — Követelődző lélek, hát te feltételezed, hogy Isten igazságtalan és kegyetlen? Nem tudod, hogy ezen a megpróbáltatáson a legtöbb léleknek át kell mennie? Egyiknél kisebb, másiknál nagyobb, egyiknél hosszabb, másiknál rövidebb, sőt az is megesik, hogy elkíséri az embert élete végéig.

Szegény, érezhető vigasztalásoktól megfosztott lélek, panasz helyett nyugodj meg. Ez a megpróbáltatás hatalmas eszköz Isten kezében arra, hogy megőrizze tisztán a szeretetedet. Ebben a lelkiállapotban ugyanis egyedül csak Ő lehet szeretetednek a tárgya és ha nem is tudod a gyöngédségek áradatát ráönteni, annál erősebben szeretheted Őt akaratod nagylelkűségével.

Elhatározás. — Komolyan vegyük ismét fontolóra ezt a tanítást, mely már nem egyszer fordult elő elmélkedéseinkben. — Vizsgáljuk meg e tekintetben eddigi viselkedésünket. — Tegyünk hasznos, gyakorlati elhatározásokat a jövőre. — Ó Istenem, ha a megpróbáltatásban tisztábban tudlak szeretni, vedd el akkor tőlem a vigasztalásokat.

III. A SZERETET A MENNYBEN ÁLLANDÓ

I. *Jézus.* — A szeretet az a szívverés, mely nem áll meg soha: ez az a lélekzés, mely állandóan emeli a szentek keblét. Elragadtatásuk, nemhogy el nem nyomja azt, hanem inkább folyton égő tűzhelyévé válik.

A lélek. — Isteni Jézusom, miért mutatod meg ezt nekem? Úgy elszomorít; hiszen jól tudod, hogy képtelen vagyok ilyen szeretetre; annyira távol vagyok tőle, hogy szinte gúnynak látszanék, ha csak kívánkozni is mernék az elérésére.

Jézus. — Nem gyermekem, a kívánságban semmi ilyesmi nincs; az isteni szeretet képes a lehetetlenségre is; hiszen maga Isten szeret a te szíveddel! Engedd hát át Neki ezt a szívet teljesen, szabadítsd fel minden haszontalan elfoglaltságtól; ösztönözd törekvéseid, lendületed tevékenységét; lépj ki abból a határozatlan összeszedettségből, melynek nincsen semmi mondanivalója. Nem elég mindig csak hallgatni és várni; beszélj te is, mondd el gondolataidat, érzelmeidet, vágyaidat, bánatodat; terjeszd elő terveidet; közöld panaszaidat.

Próbáld meg néha szemlélni az isteni tökéletességeket, emelkedj emberségemen túl és merülj bele az Istenség végtelenségébe: az én emberségem csak híd, melyet azért állítottam a mélység fölé, hogy rajta keresztül el tudjad érni a túlsó partot.

Ime, ilymódon társaloghatsz az éggel.

II. Ha mindennapi elfoglaltságaid megszakítják ezt az összeköttetést; ha túl élénk természeted időnkint másfelé fordul; ha tökéletlenséged belefárad ebbe a szellemi foglalkozásba, szóval, ha ez az út egyelőre még túlságosan magas számodra, azért ne aggódj a jövő miatt; keress egy jobban megközelíthető utat; használd fel azokat a gyakorlati eszközöket, melyeket

a szentek ajánlanak, akiknek egyike, a jóságos és szelíd Szalézi szent Ferenc Filoteájában két gyönyörű fejezetet (II. rész, 12. és 13. fejezet) írt erről.

Nyugodj meg gyermekem: ez a szó *„állandó"* nem a földről való. Még maguk a legnagyobb szentek sem ismerték azt a maga teljességében, de törekedtek felé és megközelítették; — kövesd példájukat.

Elhatározások. — *„Sicut in coelo"* — állandóan érzett, állandóan kifejezhető szeretetben élni, milyen szép lehet ez! — Szent irígységgel, de azért szomorúság nélkül gondoljunk erre az állapotra. — Igyekezzünk megközelíteni azt. — Keressük meg az odavezető, ajánlott eszközöket. — Vegyük újra elő azokat is, melyek máskor már segítségünkre voltak, amilyenek pl. egy-egy órai hallgatás, elfoglaltság közben egy pillanatnyi megállás és fölemelkedés, — pillantás egy-egy szentképre, — gyakori felfohászkodás, néha egy tekintet a magasba.

55. ELMÉLKEDÉS

IV. A SZERETET A MENNYBEN ÁLTALÁNOS

I. *Jézus.* — A szentek szeretete az égben kiterjed mindenre, ami valamiképen magán viseli Isten keze nyomát; márpedig minden teremtett dolog, még a porszem is arról a hatalomról beszél, amely teremtette, arról a bölcseségről, mely rendelkezett atomjaival, arról az isteni tevékenységről, mely általános törvényeivel irányítja fejlődését.

De ha az üdvözültek már az új földön elébük táruló természeti szépségekben is szeretik Istent, mennyivel jobban szeretik Őt az angyalokban és társaikban; és hasonló szeretettel szeretik Őt önmagukban is. Isten benne van minden lényben, éspedig annyira mélyen és annyira tökéletesen, hogy betölti azt utolsó sejtjéig. A szentek szeme világosan felismeri Őt mindenben, színről-színre látja, mert a végtelen

Lény ugyanaz mindenütt, a legkisebb atomban éppen úgy, mint a napban, a földön élő keresztény lélekben éppen úgy, mint az üdvözültekben az égben.

II. Álljunk meg itt egy pillanatra, hogy felfogjuk ezt a nagy tényt. — Engedjük át magunkat hatásának.

Mennyi meggondolás forrása lehet ez jámbor lelkek számára! Milyen felhívás annak az Istennek néma imádására, akit ott tudunk mindenütt és mindig a nagyság, szépség és fönség csodálatosságában! Ez a gondolat átalakítja körülöttünk az egész anyagi világot: a hajnal üdeségében, vagy a bíborban égő napnyugtában, az éjtszaka titokzatos csendjében és a távolbavesző csillagok világában többé nem a dolgok szépségét, ragyogását és harmóniáját csodáljuk, hanem a Végtelent, mely a saját szépségével, ragyogásával és harmóniájával betölt mindent, s amelyet ugyanakkor velünk együtt csodálnak a szentek is.

De mégis kiváltképen az emberi lélekben kell Őt meglátnunk, ahol az igazi felebaráti szeretet éltető elemévé és segítségévé válik. Másutt már elmélkedtünk a fölött, hogy Isten, aki mindenütt jelen van, nem ugyanazon a módon van jelen mindenben. Legteljesebben az a teremtmény bírja, amely legteljesebben bírja magát a létet: az értelmes lényben, mely képességeinek összességét bocsátja rendelkezésére, jobban kibontakozik és a természetfölötti lény, mely isteni természetének tökéletességeiben osztozik, Őt tükrözi vissza; a most megkeresztelt gyermek többet tükröz vissza Istenből, mint az egész anyagi világ.

Térjünk át ezekről a magasröptű meggondolásokról a gyakorlati következményekre. Mi legyen a mi felebaráti szeretetünknek mértéke? Ebben a megvilágításban szemlélve embertársainkat, szabad-e megvetéssel, kemény szavakkal és keserűséggel közelednünk hozzájuk? — Sőt mi több, megtagadhatunk-e tőlük bármit is, az okosság határain belül? És itt emlékezetünkbe kell idéznünk Szalézi szent Ferencnek mély átgondolásból eredő szavait: „Felebarátun-

kat az Üdvözítő keblén látni"; ez az Üdvözítő pedig ugyanaz a hatalmas Isten, aki minden teremtményben működik.

Ó Jézus, ezt az Istent szemléli a Te nagy lelked bennem, Ő az, akit a te szent Szíved szeret bennem, ahol fölséges világosságban látod Őt; hogy csodálkozhatnék ezek után azon a szereteten, mellyel lelkem minden rútsága ellenére is viseltetel irántam: hiszen ha a kegyelem, ahogy remélni merem, bennem van, vele együtt van a legfölségesebb Szépség is, mely magához vonz Téged...

Elhatározások és érzelmek. — Elmélkedjünk időnkint e nagy igazság fölött: Isten ott van mindenben. Jusson ez eszünkbe akkor is, mikor a természet szépségeit csodáljuk. — De kiváltképen embertársainkban lássuk meg Őt. — Sőt még tovább kell mennünk és magunkban is meg kell csodálnunk Őt, amint kibontja bennünk Lényének minden tündöklő szépségét, ugyanazt, amelyet a szentek szemlélnek Benne, de amit az én szemem elől ma még a titok sűrű fátyola föd el.

Ó Istenem, szinte összeroskadok arra a fönséges látványra, mely a Végtelenből így mindenben föltárul előttem. Olyan vagyok, mint egy szegény, együgyű ember, aki hirtelen fényes palotában találja magát és nem leli helyét. Bocsásd meg elfogultságomat és azután, kérlek, neveld meg a lelkemet: szoktasd rá, hogy ebben a mennyei légkörben otthon érezze magát.

56. ELMÉLKEDÉS

„ADD MEG NEKÜNK MA"

I. Tegyük magasabbrendűvé kéréseinket. — Ezzel kezdődik a Miatyánk második része. Az első csupa magasztos kívánságot fejezett ki és Istenre irányult: önmagáért imádta Őt. — A második rész a mi szükségeinkre vonatkozik, de a benne foglalt kérések azért,

személyes jellegük ellenére is éppoly magasságra emelhetők, ha ugyanazokat a szárnyakat használjuk fel e célra. Így, ha azért kérem a mennyei Atyától mindennapi kenyeremet, hogy tovább szolgálhassam Őt; ha azért kérem bűneim bocsánatát, hogy Isten tisztának és szépnek láthassa lelkemet és örömét lelje benne; ha a kísértésben különösen a méltatlan csalást, a gonoszban pedig az Ő halálos ellenségét nézem, akkor megmaradok a szeretet emelkedett és derűs világában. Ilymódon személyes kéréseimet is Isten dicsősége irányítja és elmondásukkor tudom, hogy akaratom egyezik Isten akaratával.

Ilyen gondolatokkal imádkozom-e én a Miatyánknak ezt a részét? Nem merem állítani; kéréseimet erősen áthatja szükségeimnek, aggodalmaimnak és hibáimnak az érzése. Hibázom ezzel, Jézusom?

Jézus. — Nem, gyermekem, ez az érzésed egészen természetes és jogos. Hogy tökéletlenség-e? Mindenesetre az, ha imádnak ez az egyedüli indító oka; de hiszen semmi sem gátol abban, hogy egyesítsd ezzel azokat a tökéletes érzelmeket, melyeket az imént megcsodáltál. Erre törekedj! Annyi nemes ok szól mellette; vegyük sorra őket!

II. Hogyan fogjunk hozzá. — 1. Mindenekelőtt jusson eszedbe, hogy akihez kéréseddel fordulsz, az a te atyád; nem kötelessége-e a gyermeknek atyja érdekeire gondolni? Kell, hogy ez szíved vágya legyen. Amilyen természetes, hogy magadra gondolsz, éppoly természetes, hogy atyádra is gondolj. Az „*Atya*" szó imádban ugyancsak kiváló helyet foglal el: a legelsőt; irányítania kell tehát valamennyi utána következőt.

2. Miben áll az atyának és gyermeknek ez az egyesülése? Már többször elmélkedtünk róla: természetük közösségében. Isten téged is Istenné tett, amennyire már egy teremtmény képes azzá lenni. Miért szűnnél meg tehát éppen itt isteni módon cselekedni és hagyni, hogy a természet egyedül működjék? „Noblesse oblige" — az előkelőség kötelez! Ne légy soha közönséges érzelmeidben; azt, ami imádban

egyébként egyszerűen emberi volna, emeld isteni hangsúllyal a magasba.

3. Úgy-e emlékszel még annak a fontosságára, hogy nem azt mondjuk: „Atyám", hanem „Mi Atyánk". Mikor így összes testvéreid nevében beszélsz, egyéniséged elvész; akár a mindennapi kenyeret kéred, akár bocsánatot, vagy segítséget kérsz, mindíg az egész emberiségért könyörögsz: add meg nekünk, bocsásd meg nekünk, ne vigy minket... Az emberiség nagy szerepe pedig Isten dicsőségét növelni; amikor tehát azt kéred, amire a szűkölködő emberiségnek szüksége van, voltaképen így szólsz Istenhez: Jóságos Isten, add meg, add meg, mert hisz ez a Te dicsőségedre válik. Ó Atyánk adj, adj, hiszen ez a Te szíved elégtételéül szolgál.

4. Tudom, hogy ami imád buzgóságát leginkább emeli, az éppen az átérzett szükség. Az Atya dicsősége és elégtétele kevésbbé érinti szívedet, sőt a legtöbb ember még csak nem is gondol rá. Íme, ezért teremtette ez az előrelátó Atya a szükséget: ha mint gyermek nem jössz hozzám, legalább eljössz mint szegény koldus. Ez vitte vissza a tékozló fiút is az atyai házba s úgy-e tudod, hogy ott milyen fogadtatásra talált! Ne aggódj tehát, amiért az emberi önzés látszik imád egyetlen indítójának: az atyai szívben nagy, igen nagy könyörület lakik; ez a könyörület vonja karjaiba az önzőt és a hálátlant is, aki így talán csakhamar szerető szívűvé válik: az atyai szíven minden jóérzés elég meleget talál ahhoz, hogy lángra lobbanjon.

III. Kifejlesztendő érzelmek. — Köszönjük meg Istennek, amiért megengedte, hogy ilyen mélyen behatolhassunk csodálatos imájának értelmébe. — Gyakori és sokszor elsietett elmondása talán elhalványította azt bennem: ajkam mormolja a szavakat, de azok nem a szívemből törnek elő. — Áldott legyen a szükség, mely felébreszti figyelmemet; de kérlek, isteni Barátom, add, hogy ebből a szükségérzésből a szeretet érzése fakadjon; hisz ez oly könnyű: mikor Isten-

től kenyeret, bocsánatot és segítséget kapok, nem annyira a jótéteményt, mint inkább a jótevő kezet nézem.

I. „MINDENNAPI KENYERÜNKET"

I. Ebben a szóban minden ideigvaló szükségletünk bennfoglaltatik. — A kenyér itt inkább csak jelkép. Az élet tápláléka, mely az összes egyéb, velejáró javakat jelenti. És ha közvetlenül az anyagi javakat jelöli is meg, utal azért a többi, nem kevésbbé fontos földi jóra is, aminő egészségünk, munkánk, ügyeink, családunk, barátaink. Nincs-e szükségünk minderre? Kizárhatjuk-e tehát imáinkból ezeket a szívünknek — sajnos — legdrágább és olyan törékeny, olyan múló javait.

Az e kérésben foglalt dolgok sorozata végtelen; végigvonulnak egész életünkön és legnagyobb gondjainkat okozzák. Az ilyen imák, melyekhez Isten részéről határozott ígéret nem fűződik, különböző feltételekhez vannak kötve. Ezúttal nem foglalkozunk velük részletesebben, de foglaljuk össze mégis alapelveiket; ezek: a szándék fölemelése; — alázatos és bízó viselkedés; — nem túlságos, már szinte követelődző csökönyösség, a siker vagy sikertelenség rábízása Isten választására, úgy, ahogy azt az Ő nagyobb dicsősége és a mi nagyobb javunk megkívánja.

Megvannak-e bennem ezek a föltételek? Olyankor, amikor szeretteim, vagy a magam egészségéről van szó, vagy talán a vagyont és társadalmi helyzetet illető kérdésekről, jólétről, vagy szükségről... nem felejtkezem-e meg gyakran komoly tanácsodról, ó Jézusom: *Keressétek először Isten Országát; a többi ráadásul hozzáadatik nektek.* Ez a „többi" sajnos! igen nagy helyet foglal el! Többnyire éppen erre irányul minden szorgoskodásom, gondom és felindulá-

som. Mikor felszólítasz rá, ó isteni Mesterem, hogy ezekkel a kérésekkel hozzád forduljak, úgy gondolod, hogy azt nyugodtan, békés szívvel és a dolgokhoz nem ragaszkodó lélekkel tegyem.

Bizonyosan az sincs szándékosság nélkül, hogy e kérés végére odatetted ezt a szót: *mindennapi*. Ez a szó már magábanvéve is tanítás; azt jelenti, hogy a mai kenyérről van szó és nem a holnapiról, s még kevésbbé a távolabbiakról. Sokkal nagyobb gyermeki bizalomra vall így átengedni Istennek a holnap gondját s okosabb nem növelni napi gondjainkat még a jövővel is. Ez a szó a keresztény lélek felszabadulásáról szóló mennyei tanításodra emlékeztet, ó isteni Mesterem: olyannak akarod látni ezt a lelket, mint a mezők virágát és mint a kis verebet, mely nyugodtan él a jelen pillanatnak.

II. Mit jelent ez a szó „kenyér". — Ennek a kérésnek a külső alakja mély értelmet rejt magában; nem ok nélkül választotta ki azt Jézus éppen így. Mit mond nekünk? Miért áll egyedül ez a szó *„kenyér"*, mindennapi kenyér, mikor összes ideigvaló szükségletünkről van szó?

Ó, a nagy tanulság, a fínoman kifejezett tanulság, melyet olyan kevesen akarnak megérteni! Azt kiáltja nekünk ez a szó: csak a szükségeset kérjétek, ne pedig a fölöslegeset! A keresztény ne keresse sóvárgással a vagyont, a jólétet, az élvezeteket. Mert ezáltal lesüllyed a mennyei gyermekség magaslatáról, mint természetes, érzéki lény pedig teljesen a mélységbe zuhan.

Megértettem-e és emlékezetembe idézem-e ezt a tanulságot, amikor kimondom a Miatyánknak ezeket a szavait: mindennapi kenyerünket? Hivatkozás ez méltóságunkra és gyöngéd szemrehányás nagy jólét- és kényelemszeretetünkért s fényűzésre való vágyódásunkért. — Milyen hamis képzelgésben ringatjuk magunkat e tekintetben! Ha megszoktunk valami fölösleges jót, már nélkülözhetetlennek érezzük. Sohasem gondolunk kiadásaink csökkentésére azért, hogy

az így fennmaradó összeggel több jót tehessünk s még kevésbbé gondolunk arra, hogy a szegény Jézus életét megközelítsük. Az igazán keresztény lélek készséges szívvel fogadja a körülmények által megkívánt nélkülözéseket, de az talán eszébe sem jut, hogy ha már az ilyen kényszerű lemondás is erény, milyen nagy és ragyogó erény lehet az önkéntes lemondás. Mikor pedig bizonyos könnyű kis önmegtagadásokat gyakorol az étkezésben, vagy az öltözködésben, azt hiszi, hogy ezzel már mindennek eleget tett és nem néz messzebbre. Hasonlítsd össze helyzetedet sok-sok máséval és akkor meglátod, hogy a lehetséges lemondásoknak milyen hatalmas tere nyílik meg számodra; olyan lemondásoknak, melyeket Isten talán el is vár tőled.

III. Gyakorlati következtetés. — Nem szabad megengednünk, hogy ezek a megfontolások csak egyszerűen értelmünkre hassanak és holt betűk maradjanak. Vizsgáljuk meg komolyan lelkünk hajlandóságait a földi javak iránt; kérdezzük meg magunktól: vajjon, ha csak tőlem függne, kisebbíteném-e háztartásomat, csökkenteném-e öltözködésem keresettségét és azt a sok apró kiadást, melynek nincsen semmi más célja, csak az, hogy kedvtelésemet szolgálja? — Szeretni tudnék-e egy szegényes lakást, — meg tudnék-e elégedni a legegyszerűbb ételekkel, — egyszerű, kényelmet nem adó bútorokkal, — ócska, használt ruhákkal stb.?... Egy ilyen változásnak és az azt követő megítéltetésnek a gondolata nem nagyon kellemetlen-e számomra? Nem örülök-e titokban annak, hogy családi körülményeim, vagy egészségem fölmentenek az ilyen lemondásoktól?

Ha Isten nem is kíván tőled, jámbor lélek, ilyen lemondásokat, melyek egészen megváltoztatnák külső életedet, de vajjon nem kíván-e belőlük legalább néhányat? Nézd csak meg jól, nem ajánlhatnál-e föl valamit mostantól, mától fogva, nem csupán körülményeidet, hanem erényed, tökéletességed fokát is tekintetbe véve: mindíg jobb keveset, mint

egyáltalán semmit sem tenni; ez a kevés is tiltakozás lesz már jóléted túlságos keresésével szemben, valami kis kezdet a szokásaiddal való szakításhoz, egy lépés Jézus szegénysége felé.

58. ELMÉLKEDÉS

II. A MENNYEI KENYÉR

I. A kenyér, a mindennapi kenyér! Nem juttatja-e eszébe ez a szó a jámbor léleknek az eucharisztikus kenyeret? És amikor Jézus ezt a kérést ajkunkra adta, vajjon nem gondolt-e rá Ő is? Nem választotta-e ki már akkor a kenyeret arra, hogy benne saját magát adja nekünk? Ez a szó nem hagyhatta el ajkát a nélkül, hogy meg ne indította volna a szívét. — Hogyne indítaná hát meg a miénket is? Jézus akkor maga előtt látta az Úrvacsora Kenyerét és pillantása átrepült a föld összes templomain, melyek magukba zárják azt; gondolt valamennyi lélekre, még a legméltatlanabbakra is, akik majd azzal táplálkoznak. — Képzeljük el Jézus lelkét e gondolat hatása alatt, — egyesüljünk érzelmeivel. — Érezzük meg, hogy amikor a „mindennapi kenyérről" beszélt, reánk is nézett.

II. A mennyei és az anyagi kenyérnek hasonló szerepe van. Mindegyikük egy életet táplál. Az anyagi kenyér feladata az, hogy áthasonuljon velünk és így testünkké, vérünkké, sőt úgy is mondhatjuk, lelkünk egyik eszközévé váljék. Nem ugyanígy van-e ez egy magasabb rendben az eucharisztikus kenyérrel is? A mennyei kenyér valóban táplál bennünket, hasonul átistenített lényünkkel, természetfölötti növekedést, tevékenységet ad neki és pótolja veszteségeit. Általa valóságosan Jézus kegyelmi életéhez hasonulunk, ahhoz, mely isteni életét alkotja s amely bennünket is átistenít. Bennünk

éppúgy éli azt, mint önmagában, mint fej és szív az Ő nagy, misztikus testében.

Csodálat, — szent vágyódás, — hála. Milyen nagy a különbség e két kenyér rendeltetése között! Az anyagi kenyér áthasonulva lényünkbe, nemesebbé válik, fölemelkedik; viszont egy Isten valódi testének és vérének áthasonulása bennünk, minket emel és nemesít át pazar mértékben.

Nagyságunk mély átérzése. — Végtelen hálaérzés. Mennyire kell szeretnem Jézust az Oltáriszentségben!

III. A szent színek alatt. — A kenyér megható és egyúttal gyakorlati tanítást ad nekünk: átadja lényegét Jézusnak, hogy az a magáéval helyettesítse, és ha e mellett mégis megtartja külsőségeit, kiterjedését, alakját, színét, azt csak azért teszi, hogy a láthatatlan jelenlétnek valami látható külsőt adjon; ezek járulékos dolgok, melyekben a létezés formát ölt.

Ó, bár én is hasonlíthatnék mindebben a kenyérhez! Átengedni lényegemet Jézusnak nem annyit jelent-e, mint többé nem magamnak élni, nem magamat keresni, nem a magaménak lenni? És minél inkább eltűnök én, annál jobban kiterjeszkedik és uralkodik bennem Jézus, annál jobban átistenít: az én lemondásom helyet ad Neki.

Ó milyen csodálatos szerep, — személyes lemondással megsemmisülni a szeretetben. — A Jézussal való isteni összeforrás alapeleme.

Amit magamból megőrzök, az csak a külső életem: arcomban, viselkedésemben, érzelmi összeköttetéseimben semmi sem változik, de mindez Jézuson nyugszik, aki fenntartja azokat, úgy, mint ahogy fenntartja a kenyér kiterjedését, alakját és külsejét...

Ezek a külső jelek tanúskodnak Jézus jelenlétéről. Ó, bár az én külsőm is erről tanúskodnék!... Vajjon megérzik-e, észreveszik-e a körülöttem lévők bennem is Jézust?...

Nagyszerű tanítás szerénységre, szelídségre, önzetlen jóságra, az önmagunkról való megfeledkezésre... arra, hogy a természetfölötti áradjon ki belőlünk.

III. SZENT ÉHSÉG

I. Az a tény, hogy Jézus a kenyér külső formájában jelenik meg köztünk, nem azt jelenti-e, hogy napi eledelül kívánja adni magát nekünk? Az anyagi kenyérre testünknek valóban mindennap szüksége van. Vajjon nem így van-e a lelkünkkel is? Azok a szerencsétlenek, akik hosszabb időre meg vannak fosztva a kenyértől, ha nem is pusztulnak el, de egyre jobban sorvadnak: szervezetükben minden megváltozik, különböző betegségek fejlődnek ki bennük. A kenyérből vér lesz és a vér magában hordja az erőt, a gyógyszert. Ha a lelkem elernyed, sorvad és beteg, vajjon nem elerőtlenedés-e annak is az oka? Nélkülözi a kenyeret, azt a kenyeret, mely pedig ott van a közelében, a keze ügyében.

Komolyan meg kell vizsgálnom magamat, hogyan élek ezzel a táplálékkal: elég gyakran veszem-e magamhoz? Nem tartanak-e vissza vételétől jelentéktelen okok? Áldott legyen az a kiengesztelő mozgalom, mely ma kicsinyeket és nagyokat a szent asztalhoz vezet! Áldott legyen az Isten szent Lelkétől átjárt Egyházfő, aki ezt a mozgalmat életre hívta és szorgalmazta! — Áldottak legyenek azok a jámbor papok, akik csatlakoztak ehhez a szent buzgósághoz! — Áldottak legyenek azok a keresztény szülők, akik az ellenkező előítéletek dacára követték a felhívást s magukkal vitték gyermekeiket is. — De mindenekfölött légy áldva Te, Jézus, aki nem riadtál vissza attól, hogy ennyi szegény, tökéletlen léleknek tápláléka légy! Mindnyájunkért kiontottad

véredet a Kálvárián s mindnyájunkért feláldozod magadat az oltáron is.

II. Testünkben a táplálék hiánya éhségben jelentkezik; lelkünkben azonban ugyanez a hiányérzés többnyire néma, éspedig annál némább, minél mélyebb. Aminek oka, hogy anyagi szervezetünkben minden ilyen munka öntudatlanul, akaratunkon kívül folyik le, míg lelkünkben akaratunk dolga, hogy ellássa a lélek szükségleteit. Ó szegény emberi akarat, mennyire nem vagy tisztában azzal, hogy mi benned a legnagyobb! Milyen rosszul töltöd be ezt a reád bízott szép feladatot!

Az éhség a fizikai egészség jele; a szentáldozás utáni vágy az erkölcsi egészség jele. — Az éhség előkészíti az eledel áthasonulásának a munkáját; a vágy előkészíti az élet növekedését és élénkségét. — Igaz, hogy az étel táplál akkor is, ha éhség nélkül fogyasztjuk el, de a táplálkozás így szomorú és az erők nehezebben térnek magukhoz.

Ó vágyódás szent éhsége, mennyire kívánlak, hívlak és mennyire fáj, hogy nem érezlek! Ó, de ez a fájdalom mit sem jelentene, ha nem érne Téged is, Jézusom... Téged, aki felajánlod magadat és látnod kell, milyen kevéssé vágyódunk utánad!... Felém tárt karjaid csüggedten hullanak vissza... És mégis ideadod magadat nekem olyan gyakran, ahogyan csak kívánom, s én mindíg úgy találom ezt az elhanyagolt, elfeledett Szívet, hogy az ennek a másik szívnek, az én szívemnek megbánására, a szeretet egyetlen felkiáltására vár... Ó, mert szívem minden hidegsége ellenére is tudod, Jézusom, úgy-e, hogy szeretlek!

I. „BOCSÁSS MEG, MINT AHOGY MI MEGBOCSÁTUNK"

Ezúttal nem térünk ki hosszasabban erre a kérésre, mert az a felebaráti szeretetre vonatkozik, melyről már elmélkedtünk. De foglalkoznunk mégis kell vele, mert ez a kötelesség itt egy sajátos megvilágításban jelentkezik, melyből hasznos és megindító tanulságot meríthetünk.

I. Első feladatunk ezúttal is, mint más elmélkedéseinknél, megállapítani azt, ami Jézusnak ebben a tanításában csodálatos. Csodálatos! Igen; ne fáradjunk bele soha ennek a kifejezésnek a használatába és legyünk büszkék rá, hogy nekünk olyan mesterünk van, aki nemcsak igazolja tanításait, hanem még fölül is emelkedik azon.

Mindenekelőtt kettős képet állítsunk szemünk elé. Nézzük egyrészt a hibáknak és bűnöknek azt az ijesztő áradatát, mely mindennap és minden pillanatban Isten felé áramlik a földről. — Mit jelentenek ezek a hibák és bűnök Isten előtt? Törvényeinek megszegését, sőt bizonyos fokig fölséges Személyének megvetését is, — állandó megzavarását annak a boldogság-tervezetnek, melyet szeretete készített az embereknek, — sőt gyakran még természetüknek lealacsonyítását is. — Mi képtelenek vagyunk még csak el is képzelni azt az irtózatot és útálatot, melyet a végtelenül tiszta, bölcs és jóságos Lény érez ennek láttára. Az, amit mi érzünk egy oszlásban lévő hulla láttára, semmi ehhez képest.

Lássuk a második képben az emberi gyűlölködést egymás között és mindazt a szerencsétlenséget, amit okoz: nemzetek gyűlöletét egymás iránt, — gyűlöletet ugyanazon város lakói között, — gyűlöletet, sajnos, igen gyakran még ugyanannak a család-

nak a tagjai között is; senki sem akarja beismerni hibáját, senki sem akar engedni szorosan körvonalozott jogaiból; ezzel szemben, mindenki túlozza mások hibáit s önmagát mindig jogtalanul megkárosítva érzi... Mintha nem volna elég az elkerülhetetlen bajokból, a szerencsétlen emberiség szinte örömét leli abban, hogy újakat teremtsen és nem képes megérteni, milyen nagy megkönnyebbülést hoz az egyetértés; a szenvedély elvakítja és a filozófusok okoskodásai képtelenek ezt megértetni vele, s még kevésbbé képesek jobb belátásra bírni.

II. Megjelenik Jézus, a békéltető. Kiontott vére jogot ad Neki arra, hogy Istenhez is szólhasson és az emberekhez is, s meghallgatást kívánhasson mindkét részről. Ugyan milyen békeajánlatot tesz? A Miatyánknak ebben a szép kérésében foglalja azt össze: Ó, Atyám, bocsásd meg az embereknek, amivel megbántottak Téged, úgy, mint ahogy ők is megbocsátják egymásnak a megbántásokat. — És Isten elfogadja ezt az ajánlatot; hát az ember visszautasíthatja?

Ó, ha az emberiség megértené Jézus mérhetetlen szeretetét, lemondana őrült gyűlölködéséről és bosszúvágyáról; ha mindegyikük észretérne és abbahagyná nyomorúságos neheztelései; ha mindenki igyekeznék belátni saját hibáit és a másokéra mentséget keresne, hogy megváltoznék a világ.

Ezt a változást azonban csak a Jézusban való hit tudja végbevinni; íme, ezért veti be az Egyház a népek véres versengésének s a társadalom és a család keserves szétszakadásának világába ezt a nagy jelszót: *Mindent megújítani Krisztusban*... Fájdalom, a világ még messze van attól, hogy meghallgassa! Vajjon elkeseredjünk, elcsüggedjünk ezért? Nem láttuk-e már számtalanszor, hogy a rossz túlhajtása megváltó visszahatást váltott ki? Ki merné állítani, hogy a multak tapasztalása alapján nem lehet reménységünk Jézus terveinek jövő megvalósulásában? Nem mustármaghoz hasonlította-e Egyhá-

zát, mely kicsiny, csenevész növényből fejlődött ki és hatalmas fává növekedett? Miért ne érkezhetnék el a nap, melyen kiterjesztve ágait, beborítja az egész világot? S ha elég ereje lesz ahhoz, hogy beborítsa a világot, miért ne tudná ugyanez az erő létrehozni a békét is?

III. Mindez csak álom! — mondja talán valaki. — De vajjon Isten nem lenne képes megvalósítani, ha akarja? Olyan kerékvágásba szorította a mult, melyből műve nem tud kiutat találni? Nem alakul-e át éppen korunkban olyan gyorsasággal minden, ahogy nem történt még soha? Hová visz az anyagi haladásnak ez a szédítő irama és az embernek ez a térfoglalása a földön, a tengereken és a levegőben? Nem idézhetnek-e elő hallatlan méretű katasztrófák éppolyan nagy változásokat a társadalmi rendben, mint aminőket az anyagi világ rendjében szoktak előidézni? Az, amit némelyek a világ vége előjelének néznek, nem lehet-e éppenúgy a világ megújulásának előhírnöke? Hátha nem végelgyengülés, hanem életrehozás küszöbén állunk?

Elképzelhető-e, hogy az emberiség átistenítésének isteni terve megelégednék az emberek egy kis részének a meghódításával és hogy ennek a fölséges ügynek a sorsa folytonos legyőzetés volna, egészen a világ végezetéig? Az egyetemesség, melyet az elmúlt századok nem adtak meg, nem nőhet-e ki éppen abból a közlekedési lehetőségből, mely egyre növekedik az emberek között az egész földön? Nem látszik-e egy ilyen győzelem szinte szükségszerűnek egy olyan műben, melyre istenemberi kifejezéssel élve — szinte dicsőségét tette föl? Saját személyében jött le a földre, minden vérét kiontotta, állandóan letelepedett köztünk... mit tehetett volna még ennél többet? És ez a kedvenc műve, ennyi áldozatnak a tárgya, mégis mindenkorra egymással versengő vallások zűrzavarában maradna? Sohasem érkeznék el a nap, melyen valamennyi fölé emelkedve, mindent betöltő teljes fényében bontakoznék ki? — A

ködgomolyagokból napok lettek és annak a természetfölötti magnak, melyet Jézus hozott és melyet az apostolok elvetettek nem volna jövője a földön? A föld, amelyen járunk, még sok-sok ezer évszázadig tarthat és lehet, hogy az elmúlt húsz század csak bevezetése annak a hatalmas könyvnek, melynek lapjait ma még elképzelhetetlen csodák töltik majd be.

Miért fordulnánk el ezektől a reménységektől? Kinek volna szíve elítélni azokat? Hiszen olyan édesek azoknak, akik szenvednek egy végtelennek szánt mű közepes méretei miatt.

A megfontolások eredménye. — És mi, a teremtés végtelenségében elvesző piciny atomok, akik olyan semmik vagyunk e nagy, általános mű arányaihoz képest, mit tehetünk mi? Kérdezzük meg azokat a végtelen kicsiny parányokat, melyek lassan, türelmesen megtermékenyítik a földet. Apránként haladnak előre, egy napi munkájuk észrevehetetlen, de évszázadok után, íme, mégis aranyló búzatengerek és bársonyos zöld mezők kelnek ki munkájuk nyomán. Ilyen a mi munkánk is: egyenkint kell megnyernünk ezt meg azt a lelket; bizonyos gondolatot átültetni egy szellembe; egy jó érzést, egy imát, egy megbánást ébreszteni valakiben... e lassú, de folytonos nyomás hatása alatt épül, fejlődik és terjed a jövő műve.

Ha az egész világ keresztény lenne, akkor, de csakis akkor megértené, hogy a béke föltétele a lemondás és a szeretet. Akkor végre felismernék az emberek, mennyit vétkeztek Isten ellen és mélységes örömmel ismételnék újra meg újra a Miatyánk kérését: *bocsásd meg a mi vétkeinket, miképen mi is megbocsátunk az ellenünk vétőknek.*

II. ISTENI MEGEGYEZÉS

I. *A lélek.* — Ó Jézus, isteni Mesterem, mikor naponta elismételteted velem ezt a kérést: *bocsásd meg a mi vétkeinket, miképen mi is megbocsátunk az ellenünk vétőknek,* — azt akarod, hogy mindennap eszembe jusson a szeretet nagy törvénye, a Te törvényed, az új törvény, a keresztények különös ismertetőjele. Már előzőleg megcsodáltam szépségét, élveztem mélységes édességét, de a mai kérésben találom meg hasonlíthatatlan szentesítését.

Rendelkezésemre áll minden bocsánat, ha én meg tudok bocsátani. Minden bocsánat! Lehetséges ez? Isten az úr és én a szolga ugyanazon az alapon állanánk? Azok a kis megbántások, melyeket én felebarátaim részéről elszenvedhetek, ellensúlyoznák az én bűneimet, minden bűnömet? De hiszen akkor rendelkezésemre áll az egész kimeríthetetlen irgalmasság! Naponta megtisztulhatok minden elkövetett hibámtól! Milyen boldogság! Tiszta és fehér lelkemen állandóan tetszéssel pihenhet Isten szeme! — Milyen biztonság! Én, akit gyakran annyira aggaszt az Írás szava: *Senki sem tudja, hogy Isten szeretetére vagy gyűlöletére érdemes-e* — bizalommal emelhetem föl fejemet és ha szívemben semmi neheztelés sincsen embertársaim iránt, nagyobb valószínűséggel mondhatom: a kegyelem állapotában vagyok; ha meghalnék, az égbe jutnék.

Milyen találékony vagy Te, Istenem, végtelen jóságodban! Szeretettörvényed betartásának biztosítására hathatósabb és Hozzád méltóbb eszközt nem is találhattál volna, ó bölcs Isten.

Ilyen engedékenységgel szemben minden tétovázás lehetetlenné válik és én lelkesüléssel teli hálával fogadom ajánlatodat, ó Istenem. Tehát megegyeztünk! én mindent megbocsátok felebarátaimnak; elnyomom magamban a neheztelés, megvetés,

bosszú vagy sértett önérzet legcsekélyebb érzéseit is; és ha ezt az elhatározásomat betartom, akkor elengeded az én megbántásaimat... ha ugyan nem túlságos kihasználása ez a nekem engedett előnynek.

II. *Jézus.* — És mégis, fájdalom, mit látunk? A keresztény családokban nincs meg az igazi béke; a szívekben keserűség lakik; kölcsönösen egymás szemére vetik hibáikat, bírálgatják egymást, csekélységek miatt vitába elegyednek és megneheztelnek egymásra; mi lesz így Istennel való viszonyukból? Milyen lélekkel készülnek az imákra, a szentáldozásokra? Milyen lélekalakítás, milyen példa! És azért naponta felhangzik ajkukról, talán még közös családi imában is a kérés, mely így valóban csak holt betű: bocsáss meg, mint ahogy mi is megbocsátunk. Pedig ezek a szívek alapjában véve sokszor szeretik egymást és szeretik Istent! Ó, milyen roszszul bizonyítják be szeretetüket!

Látom a felebaráti szeretetnek, a bűn megelőzésének és a szent hitterjesztésnek a műveit. Jámbor lelkek egészen neki szentelik magukat ezeknek a munkáknak, akárhányszor még nagy áldozatok árán is s ennek ellenére még köztük sem uralkodik mindig a béke: türelmetlenkednek, gáncsoskodnak, önmagukat áldozatnak vélik, szívükben neheztelést, sőt talán gyűlöletet hordoznak és az egymás iránti rosszindulat kiszivárog a világba is... És aminek keretében ez történik, az Isten műve, sőt éppen szeretetműnek nevezik!... Milyen nagy is az emberi nyomorúság! — Látok olyan csodálatos intézményeket is, melyeknek célja a tagok önmegszentelődése; kongregációk, harmadrendek stb. Egy szentnek, vagy talán az én Szent Szívemnek, vagy Szent Anyámnak az oltalma alá helyezkednek. Az összejövetelek közelebb hozzák egymáshoz a tagokat. Isten igéjét hallgatják, sőt sokszor én magam is kijövök az oltárszekrényből, hogy megáldjam őket. Igaz, sokan közülük nagy vigasztalására vannak Szívemnek: mindegyikben vannak nemes, szép lelkek... de még itt is,

hányszor találkozunk elégedetlenkedéssel, gyanakvással, egymás megítélésével, túlzott érzékenykedéssel, uralomvággyal. Túlságosan sokat foglalkoznak az esetleges hiányokkal, azon a címen, hogy ezzel a jó ügyet szolgálják s ezzel észrevétetik azokat másokkal is. S a kölcsönös viszony ezt megérzi; a zavar megbénítja az általános fölemelkedést: ez már nem az a meleg, megnyugtató környezet, melyben az emberi nyomor keserűsége feloldódik és új életbátorságot kap.

A lélek. — Ó jóságos Mesterem, könyörülj rajtam és világosíts fel. Vajjon én is azok közé tartozom, akik megfeledkezve saját hibáikról, illúziókban ringatják magukat saját lelkük felől és ilyen szomorú képet nyujtanak neked? Hisz az ember olyan nehezen látja meg a saját hibáit és olyan könnyen a másokéit! Ezentúl részrehajló akarok lenni mások előnyére: igyekszem mentséget keresni mindenre, amit nem kötelességem megfeddeni és kérlelhetetlenül szemem elé állítom és elítélem a magam tökéletlenségeit.

Milyen öröm lesz, ha azután így szólhatok majd Istenhez: Vannak tökéletlenségeim, az igaz; sőt gyöngéim és hibáim is; de ne nézd őket, Uram, mint ahogy én sem nézem a másokét. — Megbántottalak, de bocsásd meg, én is megbocsátok minden megbántást. — A szívem megértő, türelmes és szeretetteljes mindenki iránt; ezt kérem a Te szívedtől is.

III. *Jézus.* — Igen gyermekem, őszintén szerető gyermekem, te beszélhetsz így; Atyám megtartja ígéretét. Sőt még többet is tesz: hogy minél kevesebbet kelljen szemedre vetni, annyi kegyelmet ad számodra, hogy hibáid lassankint egyre jobban eltűnnek. — És türelmessé, szelíddé vált szívedet meleg tűzhellyé formálja, ahová a szegény, fáradt lelkek eljönnek majd megnyugvást, bátorságot meríteni... Ilymódon a szent örömek bősége vár reád.

A lélek. — Ó Jézusom, nem kívánok én semmi más jutalmat, csak Te légy megelégedve s az embe-

rek jobban szolgáljanak és jobban szeressenek Téged.

Jézus. — Jutalmul közlök veled még valamit: te vagy az én örömem; zárkózott, hideg szívekben szenvedek, de te megvigasztalsz engem.

Gyakran szomorúan kérdezem, mit használnak tanításaim, buzdító tanácsaim, bőséges kegyelmeim, példáim. A gyűlölködések, irígységek, igaztalan gyanúsítások, keserű szemrehányások, megvető kifejezések és a gyakori egyenetlenségek a jámbor lelkek között szégyent hoznak nevemre, meghazudtolják az Egyházat, megbotránkoztatják a közönyösöket és hitetleneket s ezzel megnehezítik visszatérésüket. Milyen szégyen, hogy a tőlem távol élők között néha több egyetértést találhatunk!

A lélek. — Ó isteni Mesterem, én nem fogok neked ilyen fájdalmat okozni.

Elhatározások. — Tisztábban fel kell ismernem hibáimat, — nem szabad magamat senkinek sem elébe helyeznem, — kétséges esetekben inkább azt kell hinnem, hogy nekem nincs igazam, — szent részrehajlással mások javára kell döntenem, — szívemet melegebb szeretetre kell hangolnom Jézus iránt és Rajta keresztül mindazok iránt, akik körülöttem vannak. — Ha valami gyöngédtelenséget kell elviselnem, azt kérdezem magamtól: mit gondolhat Jézus az én figyelmetlenségemről Vele szemben? — Ha elhanyagolásban, vagy hidegségben van részem azoktól, akiktől szeretetet és hálát várhatnék, sietve így szólok Jézushoz: ne vedd tekintetbe az én hanyagságaimat és hidegségemet, lásd, én is kimentem a másokét. Szeress engem, mint ahogy én szeretni akarom őket.

I. „NE VIGY MINKET KISÉRTÉSBE"

Találhatunk-e ebben az alázatos kérésben valami csodálatra érdemes, magasabb gondolatot? Benne van az egész emberi élet. Ez az élet általános föltétele. Az Irás bizonysága szerint: az élet örökös harc. — Harc belül, az érzéki kívánságok támadásai ellen, és harc kívül, a világ csábításai ellen. A győzelemtől vagy bukástól függ örök jövőnk.

Ezekben az egyszerű szavakban az isteni Mester szemünk elé állítja mind a veszélyt, mind a segítséget, mind az emberi gyöngeséget, mind az isteni erőt.

Ebben a kérésben éppenúgy, mint a többiben, megtaláljuk Jézus gondolatainak nagy átfogóképességét. Fejezzük ki előtte csodálatunkat, szent büszkeségünket és határtalan bizalmunkat, úgy beszéljünk Vele, mintha valóságosan itt lenne mellettünk.

I. Miután így letettük hódolatunkat hasonlíthatatlan Mesterünk lábai elé, igyekezzünk tanulságot meríteni tanításaiból.

A legelső annak az óriási veszélynek a megállapítása, mely idelent, a mi nagy gyöngeségünket fenyegeti. Minden, még a legnélkülözhetetlenebb dolog is eltéríthet bennünket célunktól, ha visszaélünk vele, amire pedig állandóan nyílik alkalom. A táplálékkal visszaélhetünk nemcsak mértéktelenség által, hanem annak érzékies élvezetével is: a mennyei dolgok ízét mindjobban elveszítjük és testünkben veszedelmes vágyak gerjednek. Van-e gondunk erre? Meg tudjuk e tagadni magunkat? Van-e bátorságunk hozzá? Kitartóak vagyunk-e benne? — És a kísértés naponta megismétlődik. A szentek keservesen siránkoztak e nyomorúságos állapot miatt, amely nekünk talán gyönyörűséget szerez. A vesze-

delmet csak az önmegtagadás tudja elhárítani; élünk-e vele? Milyen mértékben? Amennyire lehet, valóságos nélkülözésekkel, de legalább is lelki lemondások útján, hogy így mindig az érzékek élete fölé tudjunk emelkedni.

Ugyanezt elmondhatjuk az alvásról is, annak hosszú időtartamáról, a kényelmes fekvésről, vagy a valamivel magasabb rendben az illatokról, melyek könnyű kábulatot okoznak, továbbá az olyan érintkezésekről, melyek felizgatnak, vagy ellankasztanak.

Legnagyobb mértékben, legélénkebben és legészrevétlenebbül a látás útján hatolhat belénk a kísértés. Teljesen elkerülni nem is lehet. A tekintet megfékezése mindenesetre korlátot szab neki, de egyetlen szempillantás is képes azt áttörni, hogy beengedje a lélekbe a zavart okozó kísértést. Ó milyen nyomorúságos is az emberi lét idelent!

II. De ami így kívülről jön, az még nem a legrosszabb. A legfélelmetesebb ellenséget önmagunkban hordozzuk. *„Mindegyikünk megkísértetik elvakíttatva és elcsábíttatva saját kívánságától"* — mondja Szent Jakab apostol.

Igen, a kívánság elvakítja még a legértelmesebb embert is és elcsábítja még a leghatározottabbat is; ez késztet visszaélésre még a legtörvényesebb élvezetekkel is, azokkal, melyeket a Teremtő végtelen bölcseségében a legmagasztosabb és legszükségesebb életműködésekhez kötött.

Az emberi szív, ez a csodálatos adomány sem mentes az általános törvény, a visszaélésre kész hajlandóság alól; nagyon könnyen hajlik a kizárólagosságra, írigységre, féltékenységre, gyanakvásra; meghamisítja az ítéletet és felháborító részrehajlásra képes. Ha egy szertelen érzés hatalmába kerül, közömbössé válik környezete iránt s teljesen érzéketlen lesz fájdalmaikkal vagy örömeikkel szemben. — Mennyi őrültség elkövetésére bírta már rá az embereket és mennyi szerencsétlenséget okozott már ez a nyomorúságosan elvakult szív!

III. És mintha még ezek a bizonyos tekintetben személyes jellegű kísértések nem volnának elégségesek, a legálnokabbakkal abban a társadalmi környezetben találkozunk, amelyben élünk. Semmi sem hat olyan ellenállhatatlanul reánk, mint a példa és ha ez a példa általános, valósággal törvényként uralkodik rajtunk; amit lelkiismeretünk magárahagyva rossznak tartana, az a közvélemény hatására átalakult lelkiismeret előtt már nem látszik rossznak. Innen napjainkban az a sok engedékenység komoly lelkiismereti kérdésekben keresztények, sőt sokszor még jámbor lelkek között is. Minden lelkiismeretfurdalás nélkül megengednek maguknak az Egyház által tiltott szórakozásokat, olvasnak gyanús, vagy éppen tiltott könyveket, belemennek veszedelmes összeköttetésekbe; különösen félreismerik, hogy miben áll a keresztény élet igazi ereje: a lemondásban, a szigorú kötelességteljesítésben, a szerénységben, tartózkodó viselkedésben, önmegtagadásban. Mert a többség nem e szerint él. Ime, a nagy kifogás: nem akarok különcködni; különben is, nem látok benne semmi rosszat!...

Ezek a példák, ez a szellem, ez az okoskodás mindmegannyi kísértés, mely mindig kéznél van, hogy meghamisítsa és áthassa érzékeinket.

Nem is szólva a sátánról, mely éleslátásával megbújik hamis eszméink mögött, melyeket megerősít bennünk, szenvedélyeinkben, melyeket felcsigáz és bűnös szokásainkban, melyeket ártatlanoknak vagy menthetőknek mutat, hogy könnyebben magához hódítson bennünket.

Következtetés. — Mennyi ellenség minden oldalról és mennyi veszedelem utunkon! És mi alapjában véve, minden elbizakodottságunk ellenére is nagyon gyönge lények vagyunk, akik minden szofizmánk mellett is erősen hajlunk a rosszra. Amit egyébként mi magunk is felismerünk, ha komolyan magunkba szállunk. Milyen szánalmasak az elhatározásaink is! Hányszor visszaestünk ugyanazokba a

hibákba, gyáván, talán minden küzdelem nélkül. *„Aki ismeri magát, az alapjában megveti magát."* Ez az én esetem is. Nem, én nem bízom a saját erőmben, érzem, hogy a körülmények rabszolgája vagyok.

Ismerjük el ennek a képnek általános igazságát, — keressük ki belőle azokat a vonásokat, amelyek különösen reánk illenek. Merüljünk mély alázatba. — Viseltessünk nagy bizalmatlansággal magunk iránt. — Határozzuk el, hogy ezentúl sokkal többet imádkozunk.

63. ELMÉLKEDÉS

II. FÖL A MAGASBA!

I. Helyezkedjünk vissza a tegnapi elmélkedés hangulatába; egy veszedelmekkel, kelepcékkel teli föld s rajta veszedelmes hajlandóságú lények, akik mindehhez még gyöngék és meggondolatlanok is. Ha valóban fölismerjük ezt a helyzetet, mely a mienk, akkor szükségképen föl kell emelnünk tekintetünket Ahhoz, aki egyedül képes hathatósan segíteni rajtunk s mély meggyőződéssel kell könyörögnünk hozzá: *ne vigy minket kísértésbe.*

Ó Istenem, milyen mélyreható ez az ima és mennyire megfelel annak, amit érzek. Hogy megvigasztal és mennyire megnyugtatja jogos aggodalmaimat. Reggel, mikor a komor éjtszaka után fölkel a nap, az ember föllélekzik és új remény ébred benne. — Ó Istenem, Te vagy ez a hajnali világosság, mely visszaadja a békét: Te mindent megtehetsz; és Te megígérted az ima meghallgatását, miért félnék hát? Napközben azonban, nagy nyomorúságomban ismét elfeledkezem minden nehézségről és veszélyről s az imám megáll. Ekkor egyedül megyek tovább és elbukom. Az esés néha észretérít és én fölnézek a magasba: ott fönt Rád találok és Te mindíg megkönyörülsz rajtam; de erőm elhagy,

megalkuszom szokásaimmal s azok magukkal vonnak; nem tudok többé úgy imádkozni, mint azelőtt. Ó Istenem, a kegyelem, amit kérek Tőled, a kegyelmek kegyelme, az, hogy mindíg imádkozzam. Imádkozzam, amikor minden csöndes és nyugodt, hogy ezzel előkészítsem a jövőt; imádkozzam, mikor megszólal bennem a kísértés, azért, hogy segítségemre jöjj. Imádkozzam, mikor megkezdődik a küzdelem és sokáig tart, mert minden pillanatban elbukhatom. Mindíg imádkozni, ez a törvénye annak, aki mindíg veszélyben van.

Sugallatodra az Egyház liturgikus imáiba sok helyütt bevette ezt a sürgető hívást: *Deus in adjutorium meum intende.* — Istenem, jöjj segítségemre, siess támogatásomra! Hogy örülök majd ezután, ha rátalálok! És milyen áhítattal száll az majd feléd ajkamról, ó könyörület és erő Istene.

II. *Jézus.* — Vannak, akik azt hiszik, hogy meglehetnek Isten segítsége nélkül is és azt állítják, hogy ők elég támaszt találnak önmagukban. Egynémelyikük az egyéni méltóság érzésére hivatkozik: hogy én valami rosszat elkövethetnék? Soha! Hiszen lesüllyednék a saját szememben; az ilyesmitől én elfordulok; hiába üldöz a kísértés, én megvetem. — De megvan írva: *Minden ház, mely homokra épült, összedől.* — Hogyne, egyideig talán ellenáll; de jön a vihar és akkor beomlik.

Mások azt mondják, hogy őket eléggé visszatartja a rossztól a mások véleményétől való félelem: fönn akarom tartani jó hírnevemet, azt akarom, hogy mindenki feddhetetlennek tartson; gondom lesz rá, hogy el ne kövessek olyasmit, ami rossz hírbe keverhetne. — Talán! De hogy lesz azokkal a bűnökkel, amiket ügyesen el lehet rejteni? és a rossz gondolatokkal, kívánságokkal, melyek titokban mocskolják be a lelket?

Akadnak olyanok is, akik értelmükben bizakodnak: ami csakugyan rossz, — mondják — annak előbb-utóbb megjön a maga rossz következménye

is... Ha el engedem magamat csábíttatni odáig, nem megyek-e akkor még tovább is?... a rossz magával hordja bűntetését a lelkiismeretfurdalásban, márpedig én békében akarok élni önmagammal: amint mindebből kitűnik, az embernek elég oka van arra, hogy megmaradjon a jó úton és én meg is maradok.

Önmagában véve ezeknek az indokoknak mindegyike jó, de még valamennyi együttvéve is gyönge és kevés; egy sincs köztük, amely minden rossztól megóvna, egy sincs, amely ellen tudna állani bizonyos támadásoknak: csak sajnálni lehet azokat a szerencsétleneket, akik beérik velük. A méltóság cégére mögött akárhányszor alávalóság rejtőzködik, — akinek mások véleménye a támasza, annak, ha a támasz elhagyta, minden mindegy. Ami pedig az értelmet illeti, a szenvedélynek nem sokból áll ezt a gyönge korlátot ledönteni.

III. *A lélek.* — Azt akarod tehát isteni Mesterem, hogy ne törődjem ezekkel a különböző indokokkal és minden erőmet egyedül Isten segítségében, az imában keressem?

Jézus. — Szó sincs róla, gyermekem, sőt ellenkezőleg, valamennyit figyelmedbe ajánlom. Én csak azt állapítottam meg róluk, hogy elégtelenek. Önmagukban véve jók; az akaratra hatnak. Az én kegyelmem is ezt teszi. Mert jól jegyezd meg, hogy a kísértés visszautasítása akaratodnak a dolga. Ha a Teremtő beléd öntötte a személyi méltóság érzését, ha körülvett az emberek véleményének a korlátjával s ha megvilágító értelmet adott, ez mind csak akaratod megerősítésére szolgál. Használatukat eltiltani, megvetni, vagy kizárni a kegyelem rovására, teljes félreértése volna Atyám szándékainak. Az én Atyám semmit sem tesz hiába. Ha meg is alapította a természetfölötti rendet, azért működni és hatni engedi a természetes eszközöket is; ezek az indokok és a kegyelem nem állanak ellentétben egymással, sőt inkább összefognak a közös erőfeszítésre.

Amitől azonban tartózkodni kell, az a követ-

kező: nem szabad azt hinni, hogy ezek az indokok elégségesek minden kísértés legyőzésére; ez nemcsak veszedelmes önhittség volna, hanem tévedés, sőt eretnekség. — Aki viszont azt hiszi, hogy teljesen elhanyagolhatja azokat, az az ellenkező tévedésbe esik; ez a tévedés mindenesetre kevésbbé súlyos, de szellemi korlátoltságra vall.

Bizonyos jámbor lelkek, miközben folytonosan az imát szorgalmazzák, teljesen figyelmen kívül hagyják az emberi tulajdonságokat; egyáltalában nem törődnek azzal, mit kíván az emberi méltóság, a közvélemény és az ész; mindent Istentől várnak, mintha Istennek nemcsak képességeink elégtelenségét, hanem minden egyebet is pótolnia kellene. Imádkozzál gyermekem, mert ezek az elégtelenségek, ezek a hiányok igen nagyok; imádkozzál sokat és buzgón. Imádnak egyik eredménye éppen az lesz, hogy érzékenyebbé teszi és tisztábban tartja ezeket az indokokat, melyek benne vannak Isten tervében.

A kizárólag csak imára való hagyatkozás a kísértésekkel szemben, még egy veszedelemmel jár; azzal, hogy aggódóvá és félénkké tesz; márpedig ez nem a győzelem biztosítására alkalmas lelkiállapot.

Vannak mélyen vallásos, jámbor lelkek, akik ezt a veszedelmet igen nemes, szép módon tudják kikerülni: olyan bizalommal viseltetnek Isten iránt, annyira bizonyosak a felől, hogy kérésük meghallgatásra talál, hogy ez megkettőzi erejüket és bátorságukat. Ők a győzelmet biztosra veszik, de azt egy pillanatig sem a saját győzelmüknek, hanem Istenének tekintik. Az ilyen lelkek bátran meríthetik innen bátorságukat.

Elhatározások. — Sokat imádkozzunk, és rendíthetetlen bizalommal. A kísértés egyike azoknak az eseteknek, melyekben az ima csalhatatlan: föltétlenül lelki javunkra szolgál. — Ne hanyagoljuk el azonban azokat az erkölcsi megfontolásokat sem, melyek befolyást gyakorolnak akaratunkra. Ezeknek a hit új életet ad; a természetfölötti méltóság tudata

emeli az emberi méltóságot; — a keresztény szeretet elkerültet velünk mindent, ami megbotránkozásra adhat okot; az értelem szilárd alapelveket merít a kinyilatkoztatott igazságokból, — Isten elgondolása az, hogy az ember természetének adottságain belül legyen tökéletes.

III. JÓ-E A KISÉRTÉS, VAGY ROSSZ?

Kérjük Isten megvilágítását, hogy eligazodjunk ebben a kiváltképen bonyolult kérdésben és hogy elmélkedésünkből gyakorlati következtetést vonhassunk le.

Mindenekelőtt szögezzük le, hogy itt nem azokról a megpróbáltatásokról van szó, melyeket Isten küld az Ő legjobb barátainak azért, hogy alkalmat adjon nekik hűségük kimutatására és nagyobb érdemek szerzésére, mint ahogy azt Ábrahámmal, Tóbiással, Jóbbal és annyi mással tette. Az ilyen megpróbáltatásnak nincsen a kísértéssel semmi más közössége, csak a neve.

I. Az igazi kísértés természete. — A kísértésnek legsajátosabb tulajdonsága, hogy felébresztve rossz hajlamainkat és kihasználva gyöngeségünket rosszra csábít. Mármost, ha ez a kísértés önmagában véve rossz, hogy lehetséges az, hogy az isteni Mester is alávetette magát? Az esetben viszont, ha jó, miért nem engedte meg, hogy szentséges Anyjának is alkalma nyíljék ezúton növelni dicsőségét? Ami pedig a szenteket illeti, közülük egyesek rettenetesen szenvedtek a kísértésektől, mások viszont úgyszólván egyáltalán nem ismerték azokat. Jegyezzük meg végül azt is, ami nagyon értékes megfigyelés számunkra, hogy még a legerősebben megkísértetteknél is az első idők küzdelmei után rendszerint béke áll be. — Milyen

határozott nézetet szűrhetünk le ezekből a különböző tényekből?

A kísértés oka bukott természetünkben rejlik és nem egyéb, mint az érzéki vágyak fölébredése, vagy ha úgy tetszik, egy ösztönös mozdulat a rossz felé. Ha ez a mozdulat tényleg nem történik meg, akkor, bármilyen erős legyen is a sátán ösztönzése vagy a külső körülmények csábítása, bátran mondhatjuk, hogy az a valóságban nem volt kísértés. Az ösztökélés és csábítás csak átsuhant a lelken, mint egy szélroham a sziklán, a nélkül, hogy megrongálhatta vagy bármi kárt is okozhatott volna benne. — Tegyük fel ezzel szemben, hogy valami kis benyomást mégis tett a lélekre, ha még olyan felületesen és az akarat hozzájárulása nélkül is; ilyenkor a lélek hasonló ahhoz a tóhoz, melynek a felületén apró fodrozódást okozott ugyanaz a szélroham, mely a sziklán semmi nyomot sem hagyott. Az isteni Mester volt a szikla. A sátán hiábavaló próbálkozásai úgy suhantak át hatalmas lelkén, hogy azon a legcsekélyebb nyomot sem hagyták.

II. A kísértés Jézusban és Máriában. — Ó isteni Mesterem, milyen szép vagy a sátán tehetetlen erőszakoskodása alatt! Álnok ajánlatai csak fönséges megvetést váltanak ki Belőled és közelsége a legparányibb foltot sem ejti lényed ragyogó fehérségén. Mennyire másképen van, amikor engem kísért meg, ó Jézusom; de szomorú állapotom annál élénkebbé teszi örömömet a Te végtelenül fölényes győzelmed fölött.

Ha a sátán megkísértette volna szentséges Anyádat, ugyanúgy járt volna, mint Veled; de Te meg sem engedted őt közelíteni; Mária már akkor összetörte a sátán fejét, mikor Neked életet adott, neki tehát nem volt szüksége más győzelemre és Te, az ő Fia, végtelen gyöngédségedben szenvedtél volna, ha Őt, a legtisztábbat és legnemesebbet egy ilyen mélyre süllyedt lénnyel együtt kellett volna látnod.

Ó Mária, az én gyermeki szívem is örömmel üdvözöl téged, amiért megkíméltettél a kísértéstől.

Merüljünk el ennek a makulátlan tisztaságnak a szemléletében.

III. A kísértés bennünk. — A mi helyzetünk egészen más: a kísértés felszínre hozza természetünk legalacsonyabb ösztöneit, mint ahogy bizonyos mocsarak egészségtelen gázokat fejlesztenek; és a sátán, mikor szélrohamként reánk ront, bennünk nem mozdulatlan sziklára talál, hanem egy állhatatlan hullámra, mely minden érintésre megmozdul.

Ime, ilyenné tette természetünket az áteredő bűn: ugyanolyan az a bűnösöknél és a szenteknél, azzal a különbséggel, hogy a bűnösök még maguk is fokozzák ezt a minden érintésnek engedő lágyságot, viszont a szentek teljes erejükkel igyekeznek csökkenteni azt. Minél inkább előre haladnak az erényben, annál jobban közelednek szilárdságban a sziklához; ez a magyarázata, hogy életük vége felé küzdelmeik többnyire megszűnnek; a küzdelem az első idők sajátossága, amikor a romlott természet még nem sokat változott.

Alázkodjunk meg mélységesen; — merítsünk erőt abból a reménységből, hogy idővel elérjük a békét. — Vágyakozzunk annak a természetnek a szépsége után, mely ellenáll a kísértésnek.

65. ELMÉLKEDÉS

IV. KISÉRTÉS ÉS BŰN

I. A kísértés nem bűn. — A kísértés, még a legförtelmesebb, legerőszakosabb és leghosszabb sem bűn önmagában véve soha; csak akkor válhat azzá, ha tudatosan, saját akaratunkból, magunk hívtuk elő és így kitettük magunkat a beleegyezés veszélyének. Ezen az egyébként nem nagyon gyakori eseten kívül ne engedjük, hogy a fölöttünk elvonuló vihar zavart, vagy lelkiismeretfurdalást okozzon bennünk. Sajnál-

juk azokat a szegény lelkeket, akik teljesen megzavarodnak már a kísértés puszta érintésére is, mintha az beleegyezésük nélkül bemocskolhatná lelküket. És óvakodjunk beleegyezésnek minősíteni a természetünk alsó részében esetleg felbukkanó, akaratunktól független érzést. Érezni és beleegyezni két teljesen különböző dolog. Jusson eszünkbe az az ismert megnyugtatás, melyet az Üdvözítő adott válaszul egy rettenetes kísértésből éppen kiszabadult szentnek: „Sohasem voltál ilyen kedves előttem; ott voltam a szívedben."

II. A kísértés szépséghiba. — De ha a kísértés nem is bűn, mégis tökéletlen állapot. Az, amit Jézus szenvedett át a pusztában, nem ilyen természetű volt, s az ilyen érinthetetlenség erényük arányában fokozódik a jámbor lelkekben is. Isten azonban néha megengedi, hogy heves kísértések támadják meg a legerősebbeket is; ezek azonban ilyen esetekben teljesen a sátán művei és a gonosz megszégyenülésével végződnek. A megtámadott lelkek viszont még tisztábban, még éberebben és főképen még alázatosabban kerülnek ki az ilyen megpróbáltatásokból. Isten annyira szereti az alázatosságot!

III. Miért engedi meg Isten a kísértést. — Isten nem engedi, nem engedheti meg másért, mint egyedül csak a jóért. Elvégre is, a kísértés egy erénygyakorlat és az érdemszerzés forrása, ami pedig sokat jelent; némelyeknél ezenkívül buzdítás, másoknál ostorcsapás lanyhaságukért. A gőgös lélek gyakran magára vonja, mert így akarja Isten éreztetni vele gyöngeségét. Akkor azután ő is felkiált a bűnbánó Dáviddal: „Ó, Istenem, milyen jól tetted, hogy megaláztál engem!"

De hogyan igazoljuk Isten eljárását akkor, mikor látszólag önkényesen jár el? Vegyünk pl. két egyformán hűséges, buzgó lelket; az egyik állandóan szenved a kísértésektől, a másik zavartalan békében él. A kérdésre mindenekelőtt ezzel felelhetünk: az erény úgy az egyik, mint a másik esetben egyformán tökéletlen

letesedhetik, bár különböző módon. Mit tesz az, ha különböző úton járunk is, csak ugyanahhoz a célhoz érjünk! — De találunk más, mélyebb okot is. Többször említettük már, hogy Isten tiszteletben tartja a természet törvényeit, melyeket Ő alkotott; mármost, ha az egyik lélek nagyon érzékeny, félénk, aggodalmaskodó, a dolgok rendje hozza magával, hogy a kísértés felizgatja. Egészen másképen áll a dolog az olyan lélekkel, mely természeténél fogva higgadt, értelmes és ura önmagának. Isten tehát nem igazságtalan, nem is részrehajló, vagy szeszélyes, hanem végtelenül bölcs.

Jegyzet. — Az itt következő rész mint önálló, külön elmélkedés is felhasználható.

Megfontolások és elhatározások. — 1. Ismételten csodáljuk meg Jézus és Mária sérthetetlenségét. — Törekedjünk arra, amit a szentek el tudtak érni. — Ha még nagyon távol lennénk attól, ne szomorodjunk el és ne veszítsük reményünket, mert az elcsüggeszt; lassankint, fokról-fokra eljuthatunk oda. — Várakozásunk ideje alatt vegyük fontolóra a kísértés jótéteményeit: fölfedi hibáinkat, gyönge oldalunkat; alázatossá tesz; arra indít, hogy Istennél keressünk segítséget az imában . . .

2. Miután a sérthetetlenséget az erény biztosítja, gyakoroljuk az erősítő erényeket, amilyenek a lemondás, a testi önmegtagadás. — Különös előszeretettel végezzük azokat az ájtatossági gyakorlatokat, melyek átalakításunkra a leghathatósabbak: komoly beszámoló a gyónásban, egy-egy hibára irányuló külön lelkiismeretvizsgálat, napi elmélkedés. — A szóbeli imának, bármilyen sok legyen is az, vagy a hosszas templomban időzésnek ezirányban sokkal kevesebb a hatása.

3. A kísértésben jusson eszünkbe, hogy akaratunk ura a beleegyezésnek, de nem ura a benyomásoknak; következésképen ne tekintsük az akarat beleegyezésének azokat a benyomásokat, melyeket talán a termé-

szet beleegyezésének nevezhetnénk, mert akaratunkon kívül találja tetszését a kísértésben.

4. Mindezekhez az eszközökhöz adjuk még hozzá az imát. Végzetes elbizakodottság volna azt hinni, hogy minden kísértést legyőzhetünk a saját erőnkből; minden felhasznált eszközhöz szegődjék társul az ima; az isteni Mester meg is mutatja ennek az imának a módját: *ne vigy minket kísértésbe;* vagyis az emberi gyöngeség bevallása és bizalom Isten segítségében.

5. A figyelem elterelése egyik legjobb módja a kísértés leküzdésének: erős figyelmet igénylő foglalkozások, távozás hazulról, látogatás stb. — Kerüljünk mindent, ami gondolatainkat visszaterelhetné a kísértés tárgyára. — Magának az imának is meg lehet ez a veszedelmes következménye, ha azt magára a kísértésre irányítjuk. Ezért imánk ilyenkor kizárólag Istennel foglalkozzék, Vele egyesüljön.

66. ELMÉLKEDÉS

I. „SZABADITS MEG A GONOSZTÓL"

I. Milyen egyszerű szavak! s mégis milyen hatalmas gondolatokat idéznek! A gonosz (a bűn) egyaránt nagy ellensége Istennek és az emberiségnek. Isten se nem akarhatja, se nem tűrheti, mert ellenkezik szentségével, méltóságával, uralkodói jogaival és félreismert atyai jóságával. Igazságossága kénytelen megbüntetni azt. — Az ember viszont a maga részéről, mikor elköveti, megbecsteleníti önmagát, megrontja természetét, letér útjáról és szerencsétlenségébe rohan. — És mit szóljunk ahhoz, hogy a bűn sokszor mint élvezet, mint gyönyörűség jelenik meg előttünk! Milyen képzelődés, milyen ámítás! Mi rövid, egynapi életű lények csak a jelen órát látjuk magunk előtt és nem gondolunk tetteink következményeire.

Isten nem teremtette a rosszat, a bűn hozta azt a világba. Milyen bűn? Az engedetlenség; egyetlen,

látszólag kicsiny engedetlenség. És íme, a rossz mégis elborítja a világot s következményeképen a fájdalom sóhajai és a borzalom kiáltásai töltik be a levegőt. Milyen titok, de ugyanakkor milyen nagy tanítás is! Megmutatja a bűn mértékét. Ne keressük ezt a mértéket véges, rövid értelmünkben; csak a végtelen Lény ismeri azt a maga teljességében; vessük alá magunkat szavának; higgyünk és reszkessünk.

II. Megszoktuk, hogy a bűnt csak mint Isten megbántását, mint törvényeinek megszegését tekintsük. De ennél a gondolatnál nem szabad megállanunk; fel kell ismernünk, hogy ezek a törvények természetes védelmezői összes javainknak. Szilárd korlátot állítanak érzékeink kívánságai, szóval szenvedélyeink elé, melyek megcsonkítják természetünket, megzavarják békénket s valósággal önmagunk áldozataivá tesznek bennünket.

És az általunk felszabadított rossz azután könyörtelenül ránehezedik másokra is. Egyetlen bűn akárhányszor egy egész család becsületébe, vagy jövőjébe kerül. Bizonyos súlyos bűnök, akárcsak bizonyos betegségek, átszármaznak az utódokra is és gyakran láthatunk fertőzött lelkeket, akik szomorú áldozatai valami újfajta áteredő bűnnek.

De ez a különböző rengeteg, borzalmas rossz, mely ránehezedik az emberiségre, bátran mondhatjuk, hogy csak könnyű, felületes büntetése a bűnnek, ahhoz a valódi büntetéshez képest, mely a pokolban és annak örökkévalóságában vár reá.

Hallgattassuk el értelmünk töprengéseit; valljuk be teljes tudatlanságunkat; csak egyetlen piciny darabkáját lebbenthetjük fel a nagy titok takarójának, de azon keresztül is megláthatjuk azt a sokatmondó magyarázatot, hogy: a bűnben van valami végtelen.

Ó Istenem, a világ összes bűnöseinek, szerencsétleneinek, az egész emberiségnek a nevében száll hozzád imánk: irgalmazz, szabadíts meg a gonosztól; a gonosztól, a bűntől, mely támadás és hálátlanság ellened, s minden bajunk forrása; a gonosztól, mely a

poklot teremtette. Mi a legnagyobb földi szenvedés is az örök reménytelenséghez képest! És ezeknek a földi szenvedéseknek, melyek könnyeket fakasztanak szemünkben, nincs-e meg az a gyönyörű, fönséges kiváltságuk, hogy elégtétellé, érdemmé, sőt nemes, nagy lelkeknél dicsőítő himnusszá válhatnak!

III. Szabadíts meg minket. — Milyen megalázó és milyen igaz szavak: megszabadítani csak azt kell, ami le van láncolva, meg van kötözve. Hiába beszélek, cselekszem, dolgozom azért, hogy hírnévre tegyek szert, hogy valaki lehessek, alapjában rabszolga vagyok, természetemnek a rabszolgája, annak minden magával hozott hibájával, melytől nem tudok szabadulni; rabszolgája túlhajtott ragaszkodásaimnak, melyek kötelékeikben tartanak; rabszolgája a megszokásnak, mely szárnyát szegi az eszmény felé törő nekilendüléseimnek.

Minden, ami ellenszegül valami jónak, az rossz. Uram, szabadíts meg engem azoktól az akadályoktól, melyek gátolnak a Hozzád való emelkedésben és abban, hogy erényeimmel dicsőítsem nevedet s példámmal és tetteimmel terjesszem magam körül országodat.

Igaz, nagy bűnöket, gonosztetteket nem követek el; de vajjon ezzel már ment vagyok minden rossztól? Semmiesetre sem. A legcsekélyebb bűn is önmagában véve rossz: megrontja, vagy legalább is elcsúfítja természetünket. De ez még a legkevesebb; ennél sokkal több, hogy minden bűn valami bajt hoz reánk, a legtöbb megzavarja belső békénket, sőt gyakran a külsőt is. Néha olyan kevéssé megalázó hibákról van szó, amiket nem is igen vetünk szemünkre, pedig nem elégségesek-e a könnyű felhők is arra, hogy eltakarják a napot? Az ember nem bocsátja meg magának a legcsekélyebb igazságtalanságot sem, de ugyanakkor minden lelkiismeretfurdalás nélkül megrabolja saját hibájából övéinek a boldogságát. Ó Istenem, szabadíts meg ezektől a hi-

báktól, s szabadítsd meg tőlük azoknak a boldogságát, akiket szeretek.

Megfontolások és elhatározások. — Az eddiginél komolyabb képet kell magunknak alkotnunk a rosszról. — Az értelem megállapításai ehhez nem elégségesek és gyakran félrevezetnek. — Elmélkedjünk a felől, amit Isten erre nézve kinyilatkoztatott, — higgyünk abban érzékenységünk minden húzódozása ellenére is. — Alkossunk magunknak tiszta képet saját állapotunkról, elkövetett bűneinket és a miattuk megérdemelt büntetést tekintve. — Térjünk azután át kisebb hibáink vizsgálatára, különösen pedig azokra a tökéletlenségeinkre, amelyek állandó rosszként szerepelnek életünkben.

67. ELMÉLKEDÉS

II. IRTÓZÁS A BŰNTŐL

A bűn ismerete, rútsága, gonoszsága és gyászos következményei mind nem jelentenek életünkben semmit, ha nem váltanak ki belőlünk irtózást, mely távol tart a bűntől.

Ez az érzés általában nem hatja át eléggé a keresztényeket, sőt nem elég élénk még a jámbor lelkekben sem. Nézzük, mik ennek az okai.

I. Legfőbb oka századunk szabadelvűsége, mely minden bűnre mentséget keres, sőt azon igyekszik, hogy egyenesen igazolja azt. Ha Isten létét meg is engedi, teljesen emberi gondolatokat tulajdonít neki: ez az Isten csupa jóság, elnézés és könyörület; és e szép tulajdonságok mögött teljesen eltűnik az igazságosság. — Különben is — mondják — az ember nem igazán szabad. Bizonyos dolgokra valósággal rákényszeríti a természete, vagy a külső körülmények. De ettől eltekintve is, mit jelentenek a mi félrelépéseink egy olyan lénnyel szemben, aki úgysem képes szenvedni? — Minek hiábavaló lelkiisme-

retfurdalásokkal zavarni azt a néhány kis örömet, amit az élet úgyis fukar kézzel ad? A mi korunkban már ne meséljenek nekünk a pokol borzalmairól, meg a természettel ellenkező önmegtartóztatásokról, stb....

A keresztény lélek mindenesetre elítéli és elveti ezeket a szofizmákat; de vajjon teljesen mentes tőlük? Nem érez-e mégis némi helyeslést az ilyen romboló elvek iránt? Kényessége nem szabadkozik-e a hit szigorú megállapításai ellen?... E hatások befolyása alatt a bűntől való irtózás, sajnos, sokaknál meggyöngül és vannak, akiknél teljesen eltűnik.

Hogy állok én ebben a tekintetben? Nem halványodott-e az el bennem is? Igazán irtózom-e a bűntől, nemcsak az olyantól, amely visszataszít, hanem minden bűntől, mert hiszen Isten minden bűnt elvet. — Ne igazodjunk a ma uralkodó eszmék után, eljön az ideje, amikor kiderül, hogy hamisak. Hogy megszabaduljunk titokban reánk gyakorolt káros befolyásuktól, gyakran ismételjük magunkban az isteni Mester szavait: *Ég és föld elmúlnak, de az én igéim el nem múlnak.* Az ember eszméi mulandók, akárcsak az élete; de Isten tanítása örök, mint maga az igazság.

II. Ki hinné? A bűntől való irtózás csökkenésének egyik oka maga az a szentség is, mely éppen annak lerombolására alapíttatott. Ebből is látható, mennyire igaz az, hogy a visszaélés eltorzítja a legtökéletesebb adományt is. A bocsánatnak bizonyos mértékben érzékelhető bizonyossága a legtöbb lélekben a határozott és teljes felszabadulás érzését kelti. Az elkövetett bűn nem létezik többé; nem üldözi többé lelkiismeretfurdalásaival és félelmével; egy órával ezelőtt még szégyenletes bűnök terhelték; pirulni kényszerült miattuk; de azután lehajtott homlokára szállt a feloldozás és ő újra felemeli fejét; nincs többé bűne, nem kell félnie; már nem is szégyenkezik önmaga előtt sem! — Kelthet-e igazán mély irtózatot az a rossz, melyet ilyen gyorsan és

ilyen teljesen el lehet tüntetni? Ha el is ér és hatalmába is kerít újra, akár százszor, vagy ezerszer is, a bocsánatnak ugyanaz a kiapadhatatlan forrása mindig rendelkezésemre áll.

Ilyen alacsony érzelmek töltik el a közönséges lelkeket a föloldozás után. Persze nem vallják be önmaguk előtt sem ilyen nyiltan, de ha megfelelő világításba kerül a lelkük, akkor ezek az érzelmek egész nyomorúságos valóságukban előtűnnek.

A feloldozásnak tehát szükségképen az a szomorú következménye volna, hogy megsemmisíti a bánatot, a zavart, a fájdalmat, a lelkiismeretfurdalást? Hogy eltünteti az elkövetett bűnnek kettős jellegzetességét: a rútságot és a hálátlanságot? Megszűnik igaz lenni az, hogy viselkedésem méltatlan? Abból, hogy bűneim megbocsáttattak, az következnék, hogy én most már egyenlő lettem azzal, aki mindig tiszta maradt? Ha ezek a bűnök az emberek tudomására jutnának, hiába nem nyomnák többé a lelkiismeretemet, ránehezednék, mégpedig súlyosan, a hírnevemre; mert ha Isten előtt nem is léteznek többé, de tovább léteznek az emberek szemében; sőt mi több, megmaradnak megtörtént tényeknek is; ha valami elmúlt és megbocsáttatott, azzal még nem lett meg nem történtté: ami megtörtént, az mindörökké tény marad.

III. Igen, a szép lelkek számára minden elkövetett bűn megalázó, fájdalmas tény marad és azért a helyett, hogy átadnák magukat a gondtalan örömnek, mely elfelejti a multat, inkább arra gondolnak, miképen tehetik jóvá megbántásukat Azzal szemben, akinek gyors és könnyű bocsánata olyan végtelen könyörületet tanúsított irántuk. Abban a tudatban, hogy minden megbocsátott bűn után adósság, folt, eltorzulás és gyöngeség marad vissza, érzik az engesztelésnek és jóvátevésnek, az éberségnek és a buzgó imának a szükségességét.

Ők megértik és átérzik a zsoltár szavait: *Bűnöm előttem van mindenkoron.* Ha egy meggondolatlan

pillanat hirtelen felindulásában arculütöttem atyámat, hiába kaptam meg tőle hamar és teljesen a bocsánatot, sohasem fogom elfelejteni és mindig magam előtt fogom látni fölemelt kezemet és azt a megütött arcot. Hiába mondja nekem ez a csodálatosan jó atya: én nem gondolok rá többé; nekem ez lehetetlen, én szüntelenül erre gondolok és nem felejtem el halálom pillanatáig sem! . . .

És Isten még sokkal inkább atyánk, mint minden más atya, szeretőbb, gyöngédebb és egészen másképen nagy: végtelen és imádásraméltó.

Mit meg nem tennék, hogy jóvátegyem ellenében elkövetett megbántásaimat! Az engesztelés összes eszközei közül mindenekelőtt a legfontosabbhoz és legvigasztalóbbhoz folyamodom és ez a hálám kifejezése. A csodálattal, lelkesüléssel, szeretettel és nagylelkű ígéretekkel teli hála, mely a próféta szavaival mondja: *Mindörökké éneklem Isten irgalmasságát.* Majd sorra véve egymásután minden bűnömet, újra meg újra elmondom mindegyiknél: Mindörökké éneklem, ó jóságos Istenem, irgalmasságodat. Igen, „mindörökké", mert földi életem nem elégséges hozzá, és az ég, mely kizárja a bűnt, befogadja annak emlékezetét.

Megfontolások és elhatározások. — A hála kötelesség; betöltöttem-e? A nemes léleknek szükséglete; érzem-e én ezt a szükségletet? Hányszor tépelődünk, bűneinkre jóvátételt keresve az imában és vezeklésben, ami mindenesetre kitűnő; de nem hangsúlyozzuk eléggé a hála érzelmét, melynek pedig át kell hatnia minden jóvátételünket, mert hiszen ez annak legerősebb ösztönzője és legszebb ékessége. — Semmi sem képes egy szép lélekben úgy fölkelteni és fönntartani a bűntől való irtózást, mint az isteni irgalmasság átérzése.

III. A ROSSZ, AMELY SZENVEDÉST OKOZ NEKÜNK

I. Ó Jézus, aki olyan jó és részvevő vagy, azon a napon, amikor ajkunkra adtad ezt a kérést: *szabadíts meg minket a gonosztól,* — elsősorban bizonyosan a legnagyobb rosszra, a bűnre gondoltál, de nem feledkeztél meg azért egyéb szerencsétlenségeinkről sem. Hiszen körülötted a falvakban, az utakon csupa szűkölködő, nyomorult, beteg, szenvedő embert látok; egy pillanatnyi nyugalmat sem engednek Neked; a vak Feléd kiált, a siketnéma beszélő tekintetét emeli Reád, sőt még a bélpoklos is közeledni mer Hozzád. Apákat és anyákat látok, akik gyermekeikért könyörögnek Hozzád és gazdákat, akik szolgáik érdekében kérnek. A pusztában szíved megindul az éhező tömeg láttára. Lázár sírjánál könnyeket ejtesz. Megkönyörültél minden testi bajon és erkölcsi szenvedésen, nem utasítottál el magadtól soha senkit.

Kétségtelen tehát, hogy ebben az imádban: „szabadíts meg minket a gonosztól" Atyád részvétét kérted számunkra. Így beszéltél Vele: Ó Atyám, tégy úgy, mint ahogy én tettem: gyógyítsd meg a betegeket, enyhítsd a nyomorúságot, szárítsd fel a könnyeket, légy irgalommal minden ember iránt. Nem a Te kezed művei-e ők mindannyian? Nem vagy-e ura a világot kormányzó törvényeknek? És miután megadtad az embereknek a jogot, hogy atyjuknak nevezhetnek Téged, tedd meg értük, amit az emberek között minden atya szeretne megtenni gyermekeiért... Tedd meg Atyám, hiszen én kérlek; nem ígérted-e meg, hogy meghallgatod kéréseimet? Atyám, váltsd be ígéretedet. Nem viseled-e szíveden, hogy kedvemet keresd? Amit a legkisebbnek teszel az enyéimek közül, hiszen tudod, azt nekem cselekszed; az én szerepemet folytatnád így a földön s ezzel új örömökkel növelnéd mennyei boldogságomat.

II. *A lélek.* — Ó Jézusom, ezeket olvasom a Te szent Szívedben, sőt hallani vélem hangod távoli zengését, amint ezeket mondod fenn a magasban, s érzem, mint hullámzik át a Te emberi szívedből valami csodálatos érzékenység a mennyei Atya szívébe. Így Ő is a mi módunkon szeret bennünket és ha nem is távolítja el tőlünk csodával a bennünket kínzó, vagy fenyegető rosszat, de látja és javunkra fordíthatja azokat.

Jól tudom, az Ő keze nem érinti meg sebeimet úgy, mint ahogy a Tied tette és nem hallhatom a hangját, amint mondja: Gyógyulj meg! — mert bárha általad, ó Jézusom, érthetően akarta kimutatni irántunk való szeretetét, most csak titokban akarja gyakorolni azt, hogy tiszteletben tartsa a természet törvényeit. De azért a Te imáddal és az enyémmel kieszközölt segítsége nem kevésbbé valóságos, mint akkor volt. Minden, ami csak mozog a földön, az Ő akarata szerint hajlik és alakul; egyébként pedig, ha szükségesnek látja, csodát is tesz; Te magad is biztosítottad erről apostolaidat s bizonyos áldott helyek, csodás gyógyulásaikkal, ma is a Te legszebb galileai napjaidra emlékeztetnek.

Te tehát felhatalmazol bennünket, hogy imáinkba belefoglaljuk mindazt a rosszat, amely szenvedést okoz nekünk. Ebben a pillanatban nem akarok a magaméira gondolni, a szívem kitágul és a Te példádra magába öleli az egész emberiséget; úgyis túlságosan gyakran sajnálkozom magamon és megfeledkezem isteni szavaidról: szabadíts meg minket a gonosztól! — igen, „minket", mindnyájunkat, a Te előttem ismert, vagy ismeretlen testvéreidet; mert hiszen Te mindnyájukat szereted és imáimba ajánlottad őket.

IV. MENTS MEG MINKET A CSAPÁSOKTÓL!

Átvéve az Egyháztól azt a tág formulát, melybe annyi rosszat csoportosított (a Mindenszentek litániájában), én is azt mondom: Uram, ments meg minket a három nagy csapástól: az éhínségtől, a dögháláltól és a háborútól.

I. Nem látod-e azt a kiéhezett tömeget, mely már az állatok takarmányára is ráveti magát? Ó milyen sápadt arcok, beesett szemek és ingadozó lépések! Mennyi kenyeret kérő gyermek és mennyi szülő, aki odaadta már nekik a legutolsó falatot is! Hát el kell pusztulniok mindannyiuknak? — De könyörülj meg azokon a családokon is, melyek ha nem is jutottak még ennyire, de látniok kell, mint mennek tönkre szeretteik, holott egy kis segítség még megmenthetné őket! Nem éppoly drágák-e ezek a szerencsétlenek neked, Uram, mint nekünk?

II. Ó Istenem, ments meg minket azoktól a rettenetes betegségektől, melyek pestis és más hasonló nevek alatt gyötrik az embereket, egyiket a másik után fertőzik meg, nem kímélve azokat sem, akik gyógyulást vagy vigasztalást akarnak hozni nekik. Nézd ezeket az eltorzult, borzalmas arcokat. Hallgasd ezeket a rekedt, nyöszörgő hangokat! Könyörülj meg rajtuk! Lásd, mivé teszi kezed művét a járványos kór; mennyire eltorzítja!

Ó Uram, terjeszd ki részvevő jóságodat azokra a betegekre is, akik övéiktől távol, a kórházakban kínlódnak; és azokra, akiket vigasztalan családjuk hiába próbál kiragadni a halál karjából. Adj mindnyájuknak megnyugvást, bátorságot és tedd, hogy szerencsétlenségük üdvösségükre, boldogságukra váljék.

III. Ó, a háború, melyet olyan közelről ismertünk meg: apák, akik kiragadva magukat szeretteik öleléséből, ezrével mennek a halálba; sohasem tér-

nek többé vissza az egykor olyan boldog otthonba, melyet most zokogás tölt be; és odalent piszoktól és vértől megfeketedett testüket, ezeket a szánalmas emberi roncsokat össze-vissza dobálják egymásra a nagy közös sírokban, ha ugyan a ragadozók csőre, vagy foga szét nem marcangolta azokat. — Nézd a hazájukból kiüldözötteknek hosszú sorát, amint rémülettől zavaros szemekkel mennek az ismeretlen felé; munkás életüknek minden eredményét ott viszik azokban a sietve vállukra dobott nyomorúságos batyukban, vagy rozoga szekereken... Micsoda nyomorúság, micsoda jövő! És mikor hajszolt, keserves útjokban itt-ott megállanak, hányan veszik rémülten észre, hogy valakijük eltűnt, talán egy aggastyán, vagy egy gyermek. Visszatérni és keresésükre indulni lehetetlen! Mi lesz belőlük? Leszáll az éj, a hideg egyre metszőbb lesz és az ellenség számtalan robbanószerével mindenfelől osztogatja a halált... Hol találnak védő födelet az éjtszakában a maguk számára is? Útjokba nem kerül egyéb, csak összeomlott házak, megszentségtelenített templomok, valamikor virágzó, ma sivár, puszta területek... Uram, kímélj meg bennünket, kímélj meg minden nemzetet a háborúnak ezektől a borzalmaitól: kipusztított fiatalság, csupa gyászoló család, annyi elhagyatott árva, annyi megtört szív és annyi kétségbeesés, mely nem talál vigasztalásra.

E legnagyobb csapásokon kívül még mennyi más baj van, Istenem, mely elkeseríti életünket. A boldogság sohasem lakozik huzamosabban ugyanazon a helyen. Légy könyörületes, Uram, ahhoz a sok szerencsétlenhez, aki könyörgésével Hozzád fordul és ha rákerül a sor, hogy én is feltárjam előtted gondjaimat és szomorúságaimat, értsd meg és hallgasd meg imádságomat, hiszen a Te szent Fiad szavaival folyamodom Hozzád: Ó Atyám, szabadíts meg minket a gonosztól.

I. MIT JELENT SZÁMUNKRA ISTEN, AZ ATYA

I. *A lélek.* — Jézusom, imádott Mesterem, Te megtanítottál bennünket, hogyan kell imádkoznunk Atyánkhoz, aki a mennyekben van és mi azóta a Te szavaiddal küldjük Hozzá gyönge dícséretünket s tárjuk Elébe szegény életünk szükségeit. Ő Isten és oly nagy! Egyetlen szavával megteremtette a világegyetemet és míg az én erőtlen szavamat hallgatja, ugyanakkor határtalan világokat kormányoz a világűrben, a földön pedig nemzetek sorsát intézi... Félelem lesz úrrá rajtam; olyan kicsinynek érzem magamat Fölsége előtt, hogy szinte érthetetlen merészségnek látszik, hogy szólni merek Hozzá. Ugyan micsoda súlya lehet Előtte egy ilyen nyomorult kis lény szavának?

Veled szemben, Jézusom, egészen más: Neked látható tested van, úgy mint nekem és arcod, melyről leolvashatom gondolataidat; egy kicsit testvérednek tekintem magamat és bátrabban merek beszélni Veled. De ez a nagy Isten, ez a teljhatalmú Úr, ki Ő a valóságban számomra? Lehetséges volna, hogy gyermekeként szeretne engem? Alig merem hinni. De miután Te magad vezetsz engem Hozzá s ajkamra adod azokat a kéréseket, melyeket csak egy gyermek intézhet atyjához, mégis úgy kell lennie, hogy végtelenségének a mélyén valami olyan meglepő tulajdonság rejtőzik, amely felénk hajlik.

Ó Jézus, fedd fel előttünk Atyádat. Te valóságos Fia vagy; Benne élsz; látod Őt teljes mélységeiben, tökéletesen ismered Őt; ismertesd meg Őt velem is. Ki vagyok én Neki, milyen az a szeretet, melylyel szerethet engem? Könyörgök, mondd meg ezt nekem.

Mély tisztelet töltsön el bennünket a fölséges Isten jelenlétének hatása alatt. — Szegezzük tekin-

tetünket Jézusra, símuljunk egészen Hozzá, hogy legyőzzük félénkségünket. — És teljes figyelemmel hallgassuk szavát.

II. *Jézus.* — Gyermekem, íme, meg akarok felelni kérdésedre; azért jöttem a földre, hogy Atyámmal elfogadtassalak téged gyermekéül és hogy Őt magát kinyilatkoztassam neked. — Egy más alkalommal majd bevezetlek imádandó lényének bizonyos titkaiba; ma azonban az Atyát akarom bemutatni neked, az atyai szívet, amiből megérted, min alapszik imád, melynek merészsége meglep téged. Hogy mély és maradandó benyomást gyakoroljak reád, azt a mindenki számára könnyen érthető formát használom, amelyet példabeszédnek nevezünk.

És ha ebben a parabolában türelmesnek, irgalommal és gyöngédséggel telinek mutatom be Őt nyomorult, hálátlan gyermekével szemben, elképzelheted, milyen lehet hűséges és jó, bár talán gyönge és szegény gyermeke iránt. Most pedig hallgass ide: *Egy embernek két fia volt. S az ifjabbik közülük mondá atyjának: Atyám, add ki nekem az engem megillető örökséget. Az atya elfogadta a fia kívánságát. És néhány nap mulva ez a fiú összeszedte mindenét és elutazott messze földre és ott kicsapongó életet élve, eltékozolta minden vagyonát. Ekkor nagy éhínség tört ki abban a tartományban, s arra kényszerítette, hogy elszegődjék egy gazdag polgárhoz, aki elküldötte őt majorjába, hogy őrizze a sertéseket. A szerencsétlen itt olyan nyomorúságba került, hogy majd meghalt éhen és már a sertések eledelére is rávetette volna magát, de még ez is tilos volt neki. Ekkor magába szállva így gondolkozott: Hány napszámos bővelkedik atyám házában kenyérben, én pedig itt éhen veszek! Fölkelek, visszamegyek atyámhoz és azt mondom neki: Atyám, vétkeztem az ég ellen és te ellened; már nem vagyok méltó, hogy fiadnak nevezz, csak napszámosaid közé fogadj be engem. — S amit elhatározott, azt meg is tette. Még messzire volt, mikor atyja észrevette őt. Könyörü-*

letre indulva eléje sietett, karjába vette és megcsókolta. És mondá neki a fiú: Atyám, vétkeztem az ég ellen és te ellened, már nem vagyok méltó, hogy fiadnak nevezz. Az atya azonban szolgáihoz fordulva mondá nekik: Hozzátok hamar elő a legjobb ruhát és öltöztessétek fel őt, adjatok gyűrűt a kezére és díszes sarukat a lábára; és vezessétek elő a hizlalt borjút és öljétek le és készítsetek nagy lakomát, mert fiam, aki meghalt, íme feltámadt, elveszett és íme, megtaláltatott.

Elmélkedjünk ez atyai szív érzései fölött. — Szemléljük azokat Isten szívében. — Az öröm és bizalom fölkeltése.

II. HOGYAN TÁVOLODUNK EL ISTENTŐL

Jézus. — Gyermekem, te már régen ismered e példabeszédet; részletei gyakran ébresztettek már édes meghatottságot szívedben, sőt talán könnyeket is csaltak szemedbe; de vannak pillanatok, amikor egy erősebb kegyelem hatása alatt olyan világosság támad a lélekben, hogy ilyen felkiáltás fakad fel belőle: eddig nem értettem, de most egyszerre értem! Nem így történt-e most veled is?

A lélek. — Azt hiszem, isteni Mesterem, hogy így van. Előző tanításaid olyan nagy igazságokat fedtek fel előttem, hogy emlékük nyomán ez a megható példabeszéd is jobban megvilágosodik: elmondom, amit felfedeztem benne, ugy-e megengeded?

I. Először meglepett ez az atya, aki odaadja fiának összes javait, melyekkel az így visszaélhet és azt kérdeztem magamban, vajjon nem hiányzott-e ebből az engedékenységből a bölcs megfontolás. — Ó milyen korlátolt a mi elgondolásunk! Éppen itt nyilatkozik meg az isteni bölcseség teljes mélységében, azzal, hogy tiszteletben tartja az ember leg-

nagyobb méltóságát, akarata szabadságát. Az ember szabad és ura a sorsának. A szabadság olyan rendkívüli nagy dolog, hogy mellette a vele való visszaélés minden lehetősége egyszerű, szóra sem érdemes esetnek látszik. Ez a nagyszerű tény egyszerre ragyogó világosságot vet, általában, a rossznak sötét és aggodalmat keltő kérdésére is. Légy mindörökre áldott, ó mennyei Atya, ezért az adományért, mely nélkül az érdem nem léteznék. Bocsásd meg meglepődésemet, mely már szinte kételkedés volt; véges szemmel akartam megítélni a végtelent!

De jóságos és hatalmas Istenem, miután Atyám vagy, nem engednéd-e meg gyermekednek, hogy ezt a veszedelmekkel teli ajándékot a Te őrizetedre bízza? Hogy szabadságom első használata az legyen, hogy teljesen rendelkezésedre bocsássam azt? Ó igen, teljes készséggel bízom azt akaratodra, melynek az így gyermeki rabszolgája lesz. *Szemeim, mint a rabszolga szemei, Rajtad nyugszanak, hogy ellessék legkisebb kívánságodat és lábaim mindig azt az utat járják, melyet a Te kezed mutat.*

II. Látom a tékozló fiút, amint eltávozik atyjától. — Az ember a halálos bűn által távolodik el Istentől. Ez a határozott eltávolodás, a szakítás. De távolodni lehet hanyagsággal is, vagyis azoknak a jámbor gyakorlatoknak az elhagyása által, melyek fönntartják az összeköttetést Vele. — Távolodás az is, ha a gyakorlatokat folytatjuk ugyan, de a szívünk nincs bennük; a test ott van, de a lélek valahol másutt jár.

Gyönge létünkre egyedül nekiindulni az élet veszélyes útjának, milyen meggondolatlanság! Megvetni a kapott kegyelmeket, milyen hálátlanság! Megszomorítani azt a szívet, melyben még ez a hálátlanság sem kisebbítette a szeretetet, milyen kegyetlenség!

Ó Istenem, azt a tudatot, hogy mindenek ellenére is szeretsz engem, nem bírom elviselni. Jobb szeretném, ha haragvónak és szigorúnak tudnálak,

mert akkor legalább nem lennék ilyen lanyha... De földi életünkben nem akarsz kemény lenni hozzánk; ha tehát elhagylak, kénytelen vagyok megsebezni szívedet. — Ó, ezentúl félre minden hanyagsággal és lanyhasággal! Ne forduljon elő többé sokáig halasztott, vagy éppen elmulasztott gyónás és áldozás! Gyermek, maradj Atyád mellett.

III. A tékozló fiú, miután megfosztotta magát a családi élet örömeitől, bűnös gyönyörökben keresi boldogságát, ami végzetessé válik reá nézve. — Nem ugyanez történik-e minden olyan lélekkel is, mely elvesztette érzékét a szent örömek iránt? Ó Istenem, Te sohasem fosztod meg minden örömtől a Hozzád hű szíveket, mert a legkeményebb megpróbáltatások között is meghagyod bennünk az élő víznek egy cseppjét, a bízó megnyugvást, sőt néha még a vigasztalás nélküli szenvedés szeretetét is.

Hogy mi lett a tékozló fiúból az élvezetek következtében, azt tudjuk; eltékozolta minden vagyonát, elvesztette élete nyugalmát és emberi méltóságát; olyan mélyre süllyedt, hogy disznókat volt kénytelen őrizni s nagy nyomorúságában még az állatok eledelét is irígyelte, de abból sem kaphatott.

Szégyenkezés önmaga előtt, nélkülözése a legcsekélyebb örömnek is, undorodás az élettől: íme, idevezet a rendetlen élet.

Megfontolások és elhatározások. — A nélkül, hogy túloznánk hálátlanságunkat Istennel szemben, ismerjük be, hogy mi sem vagyunk teljesen hibátlanok. Fejezzük ki azért Előtte őszinte, gyermeki sajnálkozásunkat. Lássuk meg azt is, hogy milyen állapotba sodortak bennünket bűneink, meggondolatlanságaink, hűtlenségünk a kegyelem iránt s talán a lelkiéletben való lanyhaságunk is... Ó, a lanyhaság! mennyi okunk van félni tőle s milyen fokozatosan, észrevétlenül fokozódik az bennünk, ha nem fordulunk keményen szembe vele! — Ha zavartalanul hagyjuk menni a maga útján, ki tudja milyen mélyre

visz bennünket! — Gondoljunk arra a fájdalomra is, melyet szerető mennyei Atyánk szívének okozunk.*

III. HOGY FOGADJA AZ ATYA A BŰNBÁNÓT?

Csak rövid pillantást vetettünk és vetünk azokra az erkölcsi meggondolásokra, melyeket ez a példabeszéd ébreszt, mert eltérítene bennünket célunktól, mely ezúttal az, hogy az atyai szeretetet tanulmányozzuk. Mélyedjünk el ebben a komoly és megindító tárgyban azzal az égő vággyal, hogy megismerjük Jézus gondolatait az Atyáról, aki a mennyben van.

I. Ime, itt van előttünk egy mélyre süllyedt, mindenkitől és önmagától is megvetett lény, nyomorúságának megfelelő piszkos rongyokban. — Egyedül csak a saját hibája, hogy idáig jutott. Neveltetése megóvhatta volna attól, vagy legalább is megállíthatta volna a süllyedés útján. — Mentséget hiába keresünk számára.

És mit szóljunk megfontolásairól, melyek visszavezetik? Önzőbb és kevésbbé nemes indokokat alig találhatunk. Éhes; és az a körülmény, hogy még a disznók eledelét is megvonják tőle, arra a jólétre tereli gondolatait, melyben atyjánál még a legszerényebb szolgának is része van: miért is nem lehetek az ő helyükben, — mondja; látja magát tiszta ruhában, megrakott asztal mellett... Ezek a teljesen közönséges gondolatok foglalkoztatják és ezek az indokok vezetik elhatározását. Az atyjának okozott szégyenre és fájdalomra nem gondol. Csak szükségéből akar szabadulni, ez az egész. Valóban az emberi önzés megtestesülése, a maga egész rútságában.

* Másutt megmagyaráztuk már, mit jelent a „fájdalom" szó a végtelen Lényre alkalmazva, aki nem tud szenvedni és Jézusra, aki nem szenvedhet többé.

Ugyan ki könyörülne meg egy ilyen nyomorulton? Ki nyujtana segítő kezet felé? Mindenki azt mondja: csak azt kapta, amit megérdemelt. Ha érzései legalább valami kis emelkedettséget mutatnának, talán részesülhetne — ha nem is tiszteletben és szeretetben, — de egy kis szánalomban s kaphatna egy darab kenyeret. Ő maga is érzi, tudja ezt és azért nem is ezúton keres segítséget.

Egy kép, egyetlenegy elfeledett, de eltörölhetetlen kép áll reménység gyanánt a szeme előtt: Atyám! igen, atyámhoz megyek. A gyötrő éhség hatása alatt gondolatai először a terített asztalra irányulnak; az asztalról az atyai házra; — s íme, végül egészen atyjáig emelkednek.

Szegény emberi lélek, nem ezt az utat teszi-e meg a te bánatod is? Saját érdeked, személyes javad az első, ösztönös megindítója érzéseidnek. Ha némelyeknél lassankint magasabbra is emelkedik, másoknál viszont feleúton megáll: igen sok esetben a szégyen, a félelem, a szükség, vagyis az emberi önzésből eredő érzelmek uralkodnak a bánat fölött.

II. De ha egyedül csak az atya az, aki nem utasítja el gyermekét akkor sem, ha az csak érdekből, azért tér vissza hozzá, mert semmije sincs és senki más nem könyörül meg rajta, akkor ennek az atyának nagyon jónak kell lennie! S mikor a gyermek ennek tudatára ébred, akkor odáig hideg és érzéketlen szívében valami új, világosságból és reménykedésből szőtt érzés fakad: Atyámhoz megyek és azt mondom neki: Atyám, vétkeztem az ég ellen és te ellened, nem vagyok méltó, hogy újra elfoglaljam helyemet gyermekeid között, csak napszámosaid közé fogadj be engem.

Igen, a világosság elárasztotta a lelkét: most már látja, hogy kicsoda: egy hálátlan és méltatlan bűnös; — ő maga választ magának helyet, a legutolsót; — azt sem követeli, hanem könyörög érte...

Kövessük őt az atyai ház küszöbéig; tovább nem is megy. Hogy lépjen be oda méltatlan viselkedése

után, így rongyokba burkolva? A szégyenkezés visszatartja. Hogy fogadja majd az atyja? Hátha elűzi és megátkozza! Megérdemelné, hiszen megbecstelenítette a nevét, megzavarta éjtszakái nyugodalmát és megőszítette tiszteletreméltó fejét. Azelőtt szerette, az igaz, de azóta? Annyi keserűséget okozott neki! És a keserűség megváltoztatja a szívet.

De nem; az atyai szívet, az igazi atya szívét semmi sem változtatja meg. Lám, az aggastyán kilép pazar lakása kapuján; már nem érzi éveinek a terhét; alakja hirtelen kiegyenesedik; járása biztos, arca sugárzik: már messziről meglátta fiát és megértett mindent. Egy pillanatig sem tétovázik és késlekedik! Itt a gyermeke, az ő gyermeke! — Igen, ott van már lábainál, a földre borulva és görcsös zokogással mondja el könyörgését: Vétkeztem az ég ellen és te ellened, nem érdemlem meg, hogy fiaid között lehessek, csak napszámosaid közé fogadj be engem. — Égő könnyei végigfolynak lesoványodott arcán s könyörgő tekintetét fölemeli ahhoz, akihez esdekel... De az atya már ekkor magához emeli, szívére öleli, könnyeiben fürészti és ezernyi gyöngédséggel fejezi ki, amit szavak úgyis képtelenek volnának elmondani!

Ismerjük fel a tékozló fiúban önmagunkat, nagy lelki szegénységünk rongyaiban. — Emeljük azután tekintetünket annak az atyának könnyáztatott arcára, aki nem más, mint a mi mennyei Atyánk, a könyörületességnek és kimondhatatlan gyöngédségnek Atyja.

73. ELMÉLKEDÉS

IV. HIGGYÜNK EBBEN A SZERETETBEN

I. Ó, a multról megfeledkező nagy jóság és mélységes könyörületesség, milyen hatalmas vagy! Az önzés és szükség hajtotta alacsony lelkületből a

szeretetnek milyen tiszta és nemes érzelmeit tudod kiváltani. A gyermeki szeretet visszanyerte gyöngédségét, melyhez most még a bánkódó szeretet heve is járul: a lélek megújulása teljes. — Gyorsan, — kiáltja az atya — vegyétek le róla rongyait; adjátok rá legszebb díszruháit, húzzatok ujjára gyűrűt, lábaira pedig ékes sarut s öljétek le hamar a hízott bárányt. Mert ma nagy ünnep van: ez a gyermek, az én gyermekem meghalt és íme, most újra él; eltévedt, de visszatért!

Ó milyen nagyszerű megnyilatkozása az atyai szívnek! Nem lát, nem érez semmi mást, csak azt az egyet, hogy ez az ő fia. Hogy rongyok takarják a testét? Mit tesz az: ez az ő fia. Hogy eltékozolta vagyonát, letért a jó útról, hogy kegyetlen fájdalmakat okozott neki, mindezek feledve: ez az ő fia! Ebben az egy szóban benne van minden bocsánata, minden gyöngédsége, minden reménysége: a fiam megtalálta a szívét és én megtaláltam a fiamat! Meghalt, de az én szeretetem visszaadta neki az életet. — Milyen hatalmas az atyai szeretet!

II. Ez volna, ilyen volna hát Isten szeretete irántunk! Ilyen minden sejtésünket felülmúló, meglepő, elragadó, végtelen szeretet! Annyira elkápráztat, hogy beleszédülök és szinte hinni sem merem!

Ó Istenem, engedd megmondanom, milyen ellentétben áll mindezzel az a mélységes csend, melybe érzelmeidet zárod! Hiába szenvedek, hiába kiáltok és nyujtom karomat kétségbeesetten az ég felé: az ég nem nyílik meg: nem mutatkozik ott számomra vigasztaló, baráti arc! ... Oltáraidhoz futok, de azok is hidegek maradnak; hiába panaszolom el fájdalmamat, nem hallok hangot, mely azt mondaná: itt vagyok, megértelek, sajnállak, szeretlek! ...

Ez a hang az, amit hallani szeretnék, ez a szeretet az, amit érezni kívánnék; erre az atyai szívre szeretném hajtani fejemet és ott hullatni könnyeimet, a megbánás, az öröm könnyeit ...

Míg ezt az ábrándot dédelgeted, ó én lelkem, el-

felejted a számkivetés föltételeit: Isten nem mutatkozik előttünk, csak az út végén, melyet sötét éjtszakában kell megtennünk; majd ha megérkeztünk, akkor mindent elborító szeretete örök elragadtatásba ölel bennünket. A harcot sötétségben kell megharcolnunk; a látomás nem ezé a világé.

Megfontolások és elhatározások. — Ismerjük fel, hogy ez a bennünket most megillető állapot. — Higgyünk a titok homályában nagyszerűen működő végtelen szeretetben. — Könyörögjünk hitünk megerősödéséért, hogy az kiragadjon bennünket a kétségekből és megadja a mélységes biztonság érzését.

Az a jóság és szeretet, melyről az imént elmélkedtünk, Isten jóságával és szeretetével szemben csak gyönge, elmosódó kép. — Az Ő isteni Szíve ezerszer jobban szeret bennünket, mint ez az atyai szív. — Csüggedés nélkül állja a leghosszabb várakozásokat is. — Megbocsátja a legrútabb megfeledkezést is. — Megelégszik az önző megbánással is: igazi atya. Senki sem annyira igazán atya, mint Ő! — Ébresszük fel szívünkben a túláradó szeretet, hála és bizalom érzelmeit. — Érezzünk erős vágyat, hogy a legönzetlenebb indokok hajtsanak bennünket hozzá. — Ha az Ő szíve ilyen atyai, legyen a mienk igazán gyermeki.

74. ELMÉLKEDÉS

V. FÖLÜLMÚLJA AZ EMBERI SZIVET

I. Ha a tékozló fiú atyjának ezt a megható szeretetét átviszem annak az Atyának a szívére, aki a mennyben van, nem tehetek egyebet, mint hogy tudatlanságom gyarló szavait ismételgetem: Lehetséges ez? Csakugyan igaz volna ez? Túlságosan, szinte hihetetlenül szép!

Miért csodálkozol, én lelkem, ennyire a titoknak azon a fátyolán, mely Isten atyaságát takarja?

Nem ez-e a rendes föltétele minden hozzánk való viszonyának? Gondold csak el általános, mindenütt való jelenlétét, melyet értelmünk bizonyít. Isten ott van mindenütt; tehát mindenütt olyan nagy, olyan fölséges, jó és elragadó, mint az égben. És mégsem árulja el ezt a nagyszerűséget semmi; úgy járunk benne, mint a vak, aki ragyogó napsütésben sem lát semmit.

Álljunk meg itt és merüljünk el a valóságos jelenlét csodálatos titkában. — Imádjuk.

De vajjon föltétlenül szükségünk van a látásra ahhoz, hogy tudjunk? Tudom, hogy alattam, a föld ellentétes oldalán is emberek élnek: pedig sohasem láttam őket. Hiszek az ott járt utazók tanúságtételének és nem hinnék a tiednek, ó isteni Mesterem, Isten igazi Fia, aki láttad és földi életedben is szüntelenül szemed előtt tudtad Őt!

És ha szavaid ilyen gyöngéden jónak mutatják Őt a meghatott atya képében, szabad-e kételkednem és azt mondanom: ez túlzás? Hisz ez káromlás volna igazmondásod ellen, ó Jézusom, aki maga az igazság vagy. Nem, Te nem túlzol. A túlzás különben lehetetlen is volna; földi szó képtelen lefesteni a végtelen jóságot; ez a jóság meghaladja minden elképzelésünket, mely mindig emberi marad; a valóság ragyogása mellett elhalványul minden kép.

Fejezzük ki csodálatunkat, örömünket.

II. Ó én lelkem, miután így tapogatódzva, vakok módjára kell keresnünk a szemünk elől elrejtett igazságokat, menjünk egy lépéssel ismét előbbre és hívjuk segítségül egyszerű, józan értelmünket. Mit mond az nekünk a tékozló fiú atyjáról? Mikor a szent elbeszélés szeretettől és gyöngédségtől áthatott irgalmasságában mutatja be őt, könnyek között is örömtől sugárzó arcával, karjába szorítva fiát, mintha így akarná visszavenni és mindenkorra magánál tartani őt, ugyan mit szól eszünk ehhez a gyönyörű bocsánathoz, mely egyetlen szót sem ejt ki, hogy a legcsekélyebb felhőt se borítsa a viszont-

látás ünnepi örömére? Vajjon elcsodálkozik? Talán felkiált meglepetésében? Ó nem; egyszerűen, csöndesen, tisztelettel csodálja. Mert ez a szeretet nem ismeretlen előtte; hiszen ez a mi szeretetünk, ez emberi szeretet; megtalálhatjuk azt a napszámosoknál éppen úgy, mint az uralkodóknál; az anyai szív meg éppen a szeretet remekműve.

De mondd meg, én lelkem, kiben fogamzott meg ez a szeretet először? Ki teremtette? Milyen eszmény után? Milyen mintaképre? Hihető-e, hogy Isten egy olyan hatalmat, egy olyan szépséget adott volna az embernek, amelyet megtagadott önmagától? Megengedné, hogy legyen egy olyan szeretet, mely túlhaladja az Övét, a végtelen szeretetet? Ha így volna, akkor helyénvaló lehetne a csodálkozásunk és értelmünk nagyon csalódnék.

Ó Istenünk, Atyánk, a Te tökéletes lényedben mérhetetlen a jóság; olyan nagy az, mint Lényed maga; ez a jóság pedig mi más, mint a szeretet tűzhelye s ezt a tűzhelyet méltatlanságunk sem oltja ki, csak átalakítja: nyomorúságunk folytán a jóságból könyörület lesz, ez a könyörület pedig szent könyveink szerint: nagyságban és szépségben fölülmúlja minden más művét.

Istenem, amikor könyörületedben hiszek, akkor atya voltodban hiszek. Hiszen ki más tudná azt úgy felfogni és gyakorolni, mint egy atya? Atyai könyörület! Mennyire méltó ez Hozzád, legfölségesebb Lény! Milyen ellenállhatatlanul hat a gyermek szívére... ha odáig jut, hogy megérti azt!

Tápláljuk magunkat e nagyszerű igazságokkal. — Helyezkedjünk a biztonság nyugodalmas érzésébe. — Igérjük meg, hogy nem leszünk hálátlanok.

VALÓSÁGOS ATYASÁG

I. Hogy a következtetésben eljussak idáig, ahhoz elég, ha értelmemet munkába állítom; de az ész itt megáll: félig-meddig már látja, érti, de nem talál semmit, amivel megerősíthetné. Szerencsére azonban segítségére siet a hit, ami elvezeti a teljes világosságra, oda, ahol Isten Atyasága határozott megerősítésre talál. Lássuk, mit tanít: Isten gondolata — amint arról már többször elmélkedtünk — az volt, hogy az értelmes lény, az ember útján kapcsolódjék össze az anyagi világgal. Vajjon milyen köteléket választ ehhez az összeköttetéshez? A legközvetlenebbet és legmagasztosabbat, azt, hogy Ő maga veszi fel természetünket s ilymódon külsőleg mindenben hasonlóvá lesz hozzánk. De a három isteni Személy közül vajjon melyik tölti be ezt a szerepet? Itt ölt az akaratnyilvánítás határozott formát. Ó Atyám, nem a Szentlelket küldöd le elsőnek, hanem Fiadat. Ez a választás nyilvánvalóvá teszi szándékodat: az atyaság jogcímén akarsz magadhoz láncolni bennünket. Fiad által, aki testvérünkké lett, mi mindnyájan fogadott gyermekeiddé lettünk.

Ó, csodálatos nagy mű, mely megalapítja nemességünket s fönséges módon köti össze a világot Istennel! És ez az örökbefogadás nem csupán olyan külső örökbefogadás, mint a mienk, embereké, amely voltaképen csak egyszerű cím, hanem isteni természeted részeseivé tesz bennünket, ó Istenem. Fiad emberré lett, hogy minket istenekké tegyen. Közönséges lényünk ezáltal isteni módon átalakul s képessé válik arra, hogy az Igének, a Te Fiadnak, az én Testvéremnek szeretetével szeressen Téged, vagyis ugyanazzal a szeretettel, amely köztetek uralkodik a Szentháromságban.

II. Hatalmas Isten, én tehát a Te fajtádból való vagyok: *Emberré lett Fiad testéből, véréből és csont-*

jából vagyok, — nagy apostolod szavai szerint... De akkor mivel magyarázzam hidegségemet, közömbösségemet és olyan nagyon fukarul kimért áldozataimat! Csak egy ok lehetséges, az, hogy nem hiszek ebben a szeretetben, vagy ha hiszek, akkor ez a hit olyan határozatlan, hogy egyetlen igazi sugárral sem világítja meg értelmemet s nem rezdít meg szívemben egyetlen igaz érzést sem. — Ó, hogy megváltoznék életemben minden, ha hinnék! Ez azonban itt nem kételkedést jelent, mert én hiszek. Talán inkább arról tanúskodik, hogy a hitem fölületes, elhanyagolt. Nem élem eléggé a hitemet és nem derítek rá világosságot az elmélkedésből, hogy azzal közelebb hozzam a valósághoz. Ha mulandó dolgokról van szó, összeszedem gondolataimat és alaposan foglalkozom velük, az örökkévaló dolgoknál ellenben megelégszem zavaros ismeretekkel is; így történik, hogy a legnagyobb igazságok is homályosak előttem.

Hogyan, Istenem, Te öröktől fogva szerettél engem, éspedig annyira szerettél, hogy egyetlen Fiadat ideadtad értem; ideadtad? feláldoztad!... Nem, ezt már nem értem. Ez meghaladja fogalmaimat. Nos, ha nem értem, akkor hiszem; elhallgattatom minden kételyemet, minden meglepetésemet s egyetlen nagy, imádó csodálatba olvasztok mindent, mely nem talál szavakat, mert érzései kifejezésére emberfölötti formákat keres; igen, mert ez a nagyszerű kinyilatkoztatás meghaladja legmerészebb álmaimat, sőt még képzeletemet is.

Ó Istenem, Te tehát Atyám vagy, sokkal szeretőbb Atya, mint amilyennek felejthetetlen képét az isteni Mester a tékozló fiú atyjában elénk rajzolta... Ó, hogy szeretném, ha ennek a gyermeknek érezném magamat!

III. Megfontolások és elhatározások. — Szabhatok-e határt bizalmamnak? — Hogy lerontja ezt a csodálatos összeköttetést a feledékenység, a hanyagság! — Milyen kitűnő forrás érzelmeim felfrissítésére! Milyen támasz az élet méltóságának a fenntar-

tására! — Milyen bensőséges anyag az elmélkedésre és napközben az Istenhez fordulásra! — Ó milyen meghitt, könnyű és örömteli lenne az élet egy ilyen Atya és gyermeke között, ha ennek a gyermeknek végre megnyílnék a szeme.

76. ELMÉLKEDÉS

I. „AKI ENGEM LÁT, AZ ATYÁT IS LÁTJA"

Esti előkészület. — Mikor Istent, a mi mennyei Atyánkat a tékozló fiú atyjának képében állítjuk szemünk elé, ez a kép a legmegindítóbb fogalmat nyujtja jóságáról, irgalmáról és nagy könyörületességéről; de mint minden példabeszéd, úgy ez is tökéletlen és ezért az isteni Mester megmutatja nekünk ezt az atyaságot a lelkünkkel való természetfölötti kapcsolatban is, s ezzel ismételten, még határozottabb formában fedi fel előttünk nagyságunkat, reménységeinket és kötelességeinket.

Kötelességeinket! Nem nyilvánvaló-e már ebből a bevezetésből is, milyen magasak és milyen édesek azok! — Magasak! Miképen lehet tehát felismerni és elérni őket? — Édesek! Hogyne látnánk tehát hozzá buzgó keresésükhöz?

ELMÉLKEDÉS

Egy napon, ó Jézusom, apostolaidnak egyike, Fülöp, miután hallotta, hogy milyen lelkesüléssel és szeretettel beszélsz Atyádról, felbátorodott és így szólt Hozzád: *Mutasd meg nekünk az Atyát és elég nekünk.* — És én hallom, amint Te, ó Jézusom, erre válaszul ezeket az emlékezetes szavakat mondod: *Fülöp, aki engem lát, az Atyát is látja.*

Milyen mély és nagyszerű kinyilatkoztatás! Ha Téged szemléllek, Jézusom, megismerem az Atyát is, akit nekem adtál: Benne is megvan a Te türelmes

jóságod, a Te szeretetteljes leereszkedésed és a Te érzelmeidnek minden vonzó szépsége; de mit beszélek, hiszen mindezeket a vonásokat Tőle kaptad! Ó Jézus, Isten Igéje, Te magadhoz vetted a mennyben az Ő szívét, hogy elhozhasd nekünk a földre: mindazt, amit értünk teszel, az Ő nagy szíve sugallja Neked... Erre a gondolatra olyan gyermeki merészség fog el, hogy mindent meg mernék mondani Neki, olyan naív bizalom, hogy mindent mernék várni Tőle, olyan szeretet, hogy úgy érzem, nem tudnám Őt megszomorítani többé soha.

Ó Jézus, fejezd be művedet: Általad ismertem meg az Atyát, Általad szeretném megtanulni azt is, hogyan tiszteljem, hogyan szolgáljam, hogyan szeressem Őt... Igaz, csodálatraméltó tanításaid elmondják nekem azt is; de mégis, tudod mire vágyódnék? alig merem bevallani, azt szeretném... ha olvashatnék a lelkedben, a Te szép lelkedben, ó Jézusom! milyenek a Te érzelmeid Atyád iránt? — Jól tudom, hogy az enyémek végtelenül alatta maradnak a Tieidnek, de ha sikerülne mégis valami kis hasonlóságra szert tenniök, bizonyára tetszenének Atyádnak, aki Téged mindenekfelett szeret.

Jézus. — Gyermekem, semmi sem lehetne kedvesebb nekem, mint meghallgatni ezt a kérésedet; igen, készségesen megnyitom előtted a szívemet: segítek neked megérteni azt. Sőt még többet teszek: közlöm veled érzelmeimet. Az én érzelmeim így a tieid is lesznek és én egyszerre fejezem ki azokat Atyám előtt a te szíveddel és az enyémmel.

I. Ime, első tanításom. Magában foglalja egész életemet, amennyiben Isten felé, az én végtelenül szeretett Atyám felé irányítja minden gondolatomat, minden érzésemet és minden tettemet. Mindíg, minden pillanatban azt teszem, ami Atyámnak tetszik.

A lélek. — Ó Jézusom, milyen tiszták, szépek és meghatók ezek az egyszerű szavak! Úgy érzem, mintha béke és édes megnyugvás fényével vonnák be az életemet.

II. *Jézus.* — Gyermekem, most felfedem előtted mélyebb értelmüket, s akkor még kedvesebbek lesznek számodra.

A szolga ura parancsát várja; a gyermek atyja tetszését keresi. Isten tetszése és akarata egy, az igaz, de a tetszés Isten akarata abból a szempontból, hogy mi szolgál megelégedésére, örömére; a gyermek ezt nézi, ezt keresi. — Hogy Atyám boldog legyen, hogy dicsőíttessék... és hogy ezt nekem köszönhessel — ez a gondolat a gyöngédség csodáit képes létrehozni; s íme, ez az, ami édessé tudja tenni a keserűt is.

Ez érzés teljes értékének felfogására gondold meg, én lelkem, hogy az a lelkiélet két nagy törvényét valósítja meg: elszakadás önmagunktól és Istenhez fordulás. Ennek az elszakadásnak *mélynek,* de ugyanakkor *szelídnek* is kell lennie.

Mélynek, mert hiszen lényünk legelevenebb, legparancsolóbb és legösztönösebb hajlandóságait érinti: az önszeretetet, az önmagunkkal való foglalkozást és azt a telhetetlen vágyat, hogy mindent saját személyünkre vezessünk vissza. Az igazán bensőséges gyermeki szeretet hatalmába keríti ezt a hajlandóságot és minden erejét meghagyva, azt egy nemesebb tárgyra, Istenre irányítja, akinek magasztos nagysága magához kell hogy vonzzon minden alacsonyabbrendű lényt, mint ahogy a nap magához vonzza a bolygókat.

Ez az elszakadás, bármilyen mély is, mégis *szelíd:* a lélek kilép önmagából, de nem erőszakos kényszer hatása alatt, hanem azért, mert a szépség magához vonzza. — Be kell vallanunk, hogy az ilyen elszakadás az emberek között nem a gyermek sajátossága, azt inkább más ragaszkodásokban találhatjuk meg; íme, ez a magyarázata annak, hogy a gyermeki érzés Isten iránt nem emberi érzelem; messze fölüláll az emberi természeten. Ezen azonban nincs mit csodálkoznunk, mert hiszen ezt az érzést Jézus hozta magával az égből.

III. Miután a lelkiélet célja az Istennel való egyesülés, tökéletessége annál nagyobb, minél szebb és meghittebb kötelékek alkotják ezt az egyesülést. Lehet-e valami szebb annál, mint mikor a vonzás indít arra, hogy Istenhez közeledjünk! Lehet-e nagyobb meghittség, mint teljesen elveszíteni önmagunkat és csak Isten tetszésének élni! Az ilyen egyesülés már a mennyeire emlékeztet és annak előkészítője. Odafönt, lényünk minden képessége boldogan vész el és merül bele a legnagyobb Jó szemléletébe és szeretetébe. Isten lesz mindenünk; az Ő öröme a mi örömünk és az Ő boldogsága a mi boldogságunk. Nem ez történik-e már idelent is azokkal a lelkekkel, akik eléggé meg tudnak halni önmaguknak, hogy kizárólag csak Isten tetszésének élhessenek?

Elszakadás. — Egyesülés Istennel. — Tiszta és erős szeretet. — Mélységes öröm. — Egyszerűség, odaadás: Ahogy a mennyei Atyának tetszik!

77. ELMÉLKEDÉS

II. MINDIG AZT TESZEM, AMIBEN NEKI KEDVE TELIK

I. *A lélek.* — Miből állt a Te életed idelent a földön, ó Jézusom, isteni mintaképem? Ime: Hosszú esztendőket töltöttél Názáretben, állandóan ezt ismételve: Így tetszik Neked, Atyám! — És nagy lelkednek ez az állandó gondolata minden anyagi munkádra, ismeretlenségedre és hallgatásodra rávetette a gyermeki szeretet nagyszerű fényét.

Mikor később Hozzád menekültek a nyomorultak, a betegek s Te megindult szívvel és gyógyító kézzel fogadtad őket, nagy lelked akkor ezt ismételte: A Te tetszésedért, Atyám, — igen, a Te tetszésedért szeretem fogadott gyermekeidet, ezért enyhítem bajaikat, ezért bátorítom őket. A Te tetszésedben találom, ó Atyám, minden örömömet s bennük is Téged szeretlek.

Milyen nagy volt az örömed, mikor megnyerted a szíveket, hogy felajánlhasd azokat Neki; hogy beszélhess nekik az Ő jóságáról, nagyságáról, országáról, főképen pedig, hogy Hozzá, Atyjukhoz vezethesd a bűnösöket, ezeket az új tékozló fiúkat. Az ilyen napok ünnepek voltak a Te szívedben éppúgy, mint a mennyben.

II. Úgy szeretlek követni éjtszakánkint föl a hegyre és nézni Téged, Jézusom, amint a csillagok alatt ég felé emeled szemedet és kitárod két karodat! Vajjon mit keres szép lelked az imában? Egyre mélyebben merülsz bele Atyád tökéletességeinek a szemléletébe, hogy így mindig nagyobb lendülettel vesd Magadat tetszésének a keresésébe. Hogy is élhetne önmagának az, aki olyan szépséggel, olyan szeretetreméltósággal találja magát szemben, mely elragadtatásba ejti? Hogyne égne a vágytól, hogy minden tekintetben egy ilyen tökéletes Lénytől függjön? És mit kereshetne egy szerető szív mást, mint javát, örömét, boldogságát, szóval legteljesebb tetszését annak, akit szeret?

III. Ámde a messze távolból már szemedbe tűnik a kegyetlen és rettenetes Kálvária képe az emberek árulásával, gyávaságával, hűtlen elhagyásával s azzal a borzasztó pillanattal, amelyben maga az ég is elhagy Téged. — Hogyan fogadtad ezt az előre látott vértanúságot? Mindent fölülmúló, lángoló szeretettel, mert ennek a kimondhatatlan megpróbáltatásnak a sötétségén keresztül is Atyád tetszését láttad. Igen, bármilyen különösnek is látszik, ez a tetszés ott volt; de felfedezéséhez az ismeretnek olyan mélysége kellett, melyre csak Isten Fia lehetett képes. S mi kellett ehhez a tökéletes önátadáshoz? Az emberek szeretete, azoké az embereké, akiknek üdvössége Atyád hő vágya volt.

Elhatározások. — Az elsorolt szempontokból megtartani azokat, amelyek leginkább megragadtak bennünket; fontolóra venni például Jézus külső magatartását, vagy legbensőbb érzelmeit. — Imádni és

hódolattal üdvözölni Őt. — De üdvözölni az Atyát is, amiért ilyen Fia van, aki ilyen mély megelégedésére, tetszésére szolgált. — Jézus életének egyetlen, legkisebb tényéből sem hiányzik Atyja tetszésének a keresése. — Milyen nagy dicsőségére szolgált ez Istennek! Mennyi érdemet halmozott fel számunkra! Milyen példa! — Ebből a példából merítek ezentúl tanulságot, s ez lesz holnapi elmélkedésem tárgya.

78. ELMÉLKEDÉS

III. ÚGY MINT JÉZUS; ÉS ÖVELE

I. A tegnapi elmélkedésben szemem a Jézus lelkében foglalt csodák szemléletével töltekezett. Lelkemben egy hozzám hasonló emberi lény látomása él, aki mégis egészen isteni. Tekintete mindig Atyjára szegeződik, hogy ellesse legcsekélyebb kívánságát is; lelke teljesen megittasul szemléletében, hol mosolyban, hol könnyben, de mindig ugyanazzal a szeretettel.

Hogy elpirult volna szégyenében, ha — ami lehetetlen — egyetlenegyszer is tisztán személyes kedve szerint cselekedett volna! Neki Atyja mindene; saját magát semminek tekinti és érzi, hogy az egyedüli, ami emberi életét magas szinten tudja tartani, az, ha Annak tetszéséhez ragaszkodik, aki csak a tökéleteset képes akarni.

Minden teremtett lénynek, bárki legyen is, ahhoz, hogy valami nagyságot érhessen el, szükségképen ahhoz a Lényhez kell kapcsolódnia, aki lényegénél fogva nagy. Saját életét élni annyi, mint egy igen kis szűk körben mozogni. Jézus lelkének a végtelenséget megközelítő térségre van szüksége.

Ó, én lelkem, ne elégedj meg ennek a nagyszerű mintaképnek a csodálatával, hanem utánozd, vagy még inkább kövesd, hiszen Ő maga hív az életnek erre a magaslatára; Ő vezetőd és támaszod lesz.

II. Isten kegyelmes akarata ott van mindenben, ami napjainkat kitölti: legmindennapibb kötelességeinkben, foglalkozásainkban, étkezéseinkben s mindabban a gondban, amit szegény természetünk igényel. „A Te kedvedért végzem, Atyám, ezt a munkát, azért gondozom egészségemet, vagy pihenek, esetleg látogatást teszek, azért viselem el ezt a kellemetlen embert..."

Ez az őszinte hang, mely minduntalan feltör szívünkből, mindent, még az önmagukban véve legjelentéktelenebb dolgokat is eszményi szépséggel vonja be. Ez a szépség pedig ennek az életnek egyetlen igaz öröme.

Isten tetszésének, dicsőségének keresése. — Magunk nagyobb megszerettetése Általa. — Látni, amint tekintete tetszéssel pihen rajtunk.

III. A szenvedésben és áldozatban Isten akaratának a szeretete képes fölülmúlni önmagát; itt találja meg legmagasabb megnyilvánulását és nagylelkű szívek itt találnak a legmélyebb örömre. Igen, örömre, arra az örömre, melyet annyi vértanúnk ismert, arra az örömre, mely olyan mint egy világítótorony reszkető fénye a viharkorbácsolta, sötét tengeren; ez az a természetfölötti öröm, mely a Getsemani-kert „*fiat*" szavában és a Kálvária engedelmes, gyermeki önátadásában éri el legszentebb kifejezését. Boldogok, akik már megízlelték édes keserűségét! A mennyei Atya tekintete csodálattal pihen rajtuk.

Legyen magas véleményünk erről az Isten akaratával egyesülő életről. — Nem érzem-e, hogy Isten hív erre és vonz engem? — Mire való az a sok vágy, minden haladás, sőt talán minden erőfeszítés nélkül? — Fejezzük ki fájdalmunkat. — Kérjünk hathatós kegyelmeket. — Igérjük meg, hogy élünk velük.

IV. ENNEK AZ EGYESÜLÉSNEK A GYAKORLATA

Ma arról elmélkedünk, hogy miképen valósíthatjuk meg ezt az Isten akaratával való egyesülést. Tegyük ezt azzal az őszinte vággyal, hogy megtaláljuk és azután használjuk a hozzá való eszközöket.

I. Az első, elszánt határozottsággal akarni: igen, életem folyásában mindig és mindenütt keresni akarom, nem azt, ami nekem tetszik, hanem azt, ami Istennek kedvére van. Életem így megváltozik, más irányba fordul: így helyes és így jó.

Ne ijedjünk meg ennek az elhatározásnak a következményeitől, mert cselekedeteink nagy részében Isten tetszése találkozik a mienkkel.

II. Hogy elhatározásunk a gyakorlati kivitelben szokásunkká váljék, ahhoz éber figyelem kell. — Ennek a figyelemnek a fönntartására a rendes eszközöket használjuk: külön lelkiismeretvizsgálat ebben a tárgyban, beszámolás lelkivezetőnknek stb.

III. Ne feledjük, hogy az Isten tetszésének a keresésében való hűség attól függ, milyen hatással van reánk az Ő tökéletességeinek, jóságának, irgalmának, atyai szeretetének a szemlélete; amiből következik, hogy bensőséges, komoly elmélkedéseket kell végeznünk minderről s minél gyakrabban kifejezésre kell juttatnunk ebbeli érzelmeinket.

IV. Erősen meg kell gyökeresednie bennünk annak az erkölcsi igazságnak, hogy Isten tetszésének a keresése a nélkül, hogy önmagunktól elszakadnánk, hiábavaló és veszélyes illúzió.

Jézusom, ahhoz, hogy elsajátítsam és megtartsam a mennyei Atya iránt való megfelelő viselkedést, nem kell mást tennem, csak megfigyelnem a Tiedet munkádban, beszélgetéseidben, imádban és a szenvedések súlya alatt. Ilyennek kell lennie az enyémnek is. Egy szempillantás alatt fölfoghatom

és a szeretet egyetlen lendülete elég ahhoz, hogy megállapodjam benne.

V. De Te nemcsak mintakép vagy, hanem az a benső segítség is, mely megvilágosít, vezet és fönntart; Te vagy az én lelkem lelke s Te vagy az, aki titokban bennem és velem együtt keresed Atyád tetszését. — Mindezeknek a megfontolásoknak következményeképen kérdezzük meg magunkat, vajjon nem volna-e illő ezúttal hangsúlyozottabban kifejezésre juttatni érzelmeinket Isten atyasága iránt. Jézus szent Szívének és Máriának, a mi Anyánknak a nevét áhítattal mondjuk ki. De vajjon nem hiányzik-e szívünkből a bensőséges áhítat, mikor az Atya nevét ejtjük ki? Ajkunkra jön-e ez a név a Miatyánkon kívül máskor is? És kiejtése felkelti-e bennünk a bizalomnak, biztonságnak és gyöngédségnek azokat az édes érzelmeit, melyeket a gyermek szokott érezni atyja mellett?

80. ELMÉLKEDÉS

I. „ÉN ÉS AZ ATYA EGY VAGYUNK"

I. Jézusom, a testté lett Ige fejezi ki Benned ezt a megállapítást; mert csak Isten öröktől fogva való, egyetlen Fiát illeti az meg a maga teljességében. Ebben a beállításban engeded át Magadat imádatunknak és szívem nagy örömre gerjed abban a megismerésben, hogy ilyen nagynak tudhatlak. Légy áldott, amiért ezen a módon is kinyilatkoztattad magadat nekem: olyan méltósággal teljesnek, hatalmasnak és fönségesnek látlak így, mint az egész teremtés Urát. Mindörökkön örökké mondod: *„Én és az Atya egy vagyunk."* Ugyanaz a végtelenség vagyunk. Mindaz, ami Ő, én vagyok. Mindazt, ami az Övé, én bírom. Egyesülésünknek nincsen határa: az tökéletes egyesülés.

És mégis, ó isteni Ige, mindegyiktek külön-külön

személy. Ez tette lehetővé, hogy elhagyd Atyádat s egyedül vedd magadra az emberi természetet; de azért ebben az új alakodban is újra ismételed: *Én és az Atya egy vagyunk.*

Álljunk meg kissé az Atyának és Fiúnak ennél az egyesülésénél és szemléljük azt, — két végtelen személyiség nagyszerű egyesülését, — ezt a minden elgondolásunkat és fogalmunkat fölülmúló, égő, ragyogó egyesülést.

II. *A lélek.* — Ó Jézusom, idelent ezek a szavak mégis más értelmet nyernek és bár ugyancsak mélységes szeretettel, de ugyanakkor mélységes alázattal is ejted ki őket, mert most nem Isten Fia, hanem az Emberfia beszél. De azért teljes joggal mondod ki, mert a teljes valóságot fedik most is.

Két lélek bizonyos értelemben egyet alkot, ha ugyanazok a gondolataik, ugyanaz az ízlésük és a sorsuk. Ez az egyesülés tökéletesebbé válik, ha ugyanaz az éltető princípium alakítja ki. Föltéve, hogy hatalmamban állana valakivel — akár tud róla az illető, akár nem, — közölni, neki teljesen átadni gondolataimat, ízlésemet és érzelmeimet, nem mondhatnám-e akkor, hogy egyek vagyunk? Ugyanazt az erkölcsi életet élnénk mindketten, de én volnék annak az éltető princípiuma. Így van ez Jézusom Veled és Atyáddal is, amennyiben Rólad, mint Emberfiáról van szó.

III. Engedd meg, hogy ezt a titokzatos egyesülést egy érzékelhetőbb képen mutassam be. A magyarázat tökéletlen marad így is, de mégis felfoghatóbb. Ragyogó fényhullámokat látok, melyek az isteni értelemből átáradnak a Te emberi értelmedbe: ez a gondolatok közlése; — tűzsugarakat látok, melyek a szeretetnek egy hatalmas tűzhelyéből sugároznak ki és lángra gyujtják a Te szívedet: ez az érzelmek közlése; — erőrezgéseket látok, melyek behatolnak minden képességedbe és munkába állítják azokat: ez az élet közlése.

Ó végtelen Isten, ó Jézus lelke, Ti egyek vagy-

tok. — Ó végtelen Isten, így birtokolod a Te Igéddel egyesült emberi lelket. — Ó Jézus lelke, így kapcsolódol bele az Istenség működésébe.

81. ELMÉLKEDÉS

II. AZ ATYAISTEN MŰKÖDÉSE JÉZUSBAN

I. *A lélek.* — Jézusom, Te azt mondottad, hogy Atyád, aki benned van, szerzője mindennek, amit teszel. Mennyi nagyság és mennyi alázatosság van ebben a kijelentésben! Az olyan cselekedet, melynek Isten a fő szerzője, arányaiban méltóvá válik az Ő felségéhez. Mire nem képes tehát Az, aki ilyen befolyás hatása alatt cselekszik? — Hallom, amint fiúi szívedből ez az őszinte vallomás fakad: Atyám, Te vagy az, aki általam véghezviszed mindezeket a csodákat, melyek bámulatba ejtik a földet; — Te alakítod ki lelkemben azokat az erényeket, melyek csodálatra késztetik az eget. — Viszont Te az én szívemmel szereted az embereket; — az én ajkammal tanítod őket. És miután mi ketten egyek vagyunk, bátran mondhatjuk mindketten, mindenegyes léleknek: enyém vagy, nekem köszönhetsz mindent, szeretlek.

II. Ó Jézusom, bárha ebben az egyesülésben Atyád része az uralkodó, azért a Tied sem kevésbbé teljes, mert Te *teljes* lelkedből teljesíted akaratát; *minden* erődből csodálod és szereted Őt; és *teljes* szívedből vagy jó hozzánk, mert ha el is fogadod befolyását, mely felénk hajt Téged, de ezt a befolyást szabadon fogadod el.

III. Ha ez a ténykedés csak szenvedőleg elfogadott volna, akkor mégis egynek a műve maradna. Szükséges, hogy az, aki a hatást kapja, együtt dolgozzék vele. Akkor és csakis akkor olvad a két cselekvés egybe, hogy bizonyos új, együttes formát vegyen föl. Ismét egy hasonlattal, sajnos ehhez a

magasztos tárgyhoz túlságosan köznapi hasonlattal próbálom megvilágítani a dolgot. Ha az eső a homokra hull, beléhatol ugyan, de nem alakítja át: mindkét elem megtartja a maga természetét; egyesülésük csak látszólagos és átmeneti. Ellenben, ha ugyanez az eső cselekvő anyagra talál, például mészre, kölcsönös munka folyik, aminek eredménye egy új anyag: ez az egyesülés mélyreható és teljes. Így volt ez, ó Jézusom, Atyád közléseivel; Te szabadon fogadtad azokat, beléjük fektetted minden saját erődet és ilymódon természetfölötti életedben kettőtök munkájának csodálatos eredménye alakult ki. Ez ad Neked jogot arra, hogy azt mondd: *Én és az Atya egy vagyunk.*

Merüljünk el ennek a magasztos képnek a szemléletében. — Dícsérjük az Atyát, dícsérjük az Igét és dícsérjük Jézus lelkét. — Gyönyörködjünk ebben a csodálatosan magas és csodálatosan mély egyesülésben.

82. ELMÉLKEDÉS

III. HÓDOLAT AZ EGYESÜLÉS ELŐTT

I. *A lélek.* — Ó Jézus, Te látod és magadba fogadod ezeket a fény-, tűz- és erősugárzásokat, melyek az égből lelkedbe hatolnak; Atyádnak ez a leereszkedése megzavar és a szeretet, mely erre bírta, elragadtatásba ejt Téged; ez a meghitt egyesülés gyönyörűséggel tölt el; ugyanegy életet élni azzal, akit szeretünk, nem legszebb álma-e minden hatalmas szeretetnek, Neked, sőt magának Istennek is?

Jézusom, engem is boldoggá tesz a Te boldogságod és büszke vagyok a Te dicsőségedre; Te személyedben Isten voltál és emberi lelked ez átalakító egyesülés által közeledik az isteni állapothoz.

Ó Jézusom Atyja, mély meghatottság fog el, ha arra a gyönyörűségre gondolok, melyet az emberek

fiainak legtökéletesebbikével való egyesülésed okoz Neked. Jóságod nem talál benne akadályra, mely határt szabna kiáradásának; teljes bőségben és biztonságban áraszthatod azt ki reá: ó, és milyen boldogság, mértékkel nem gondolva adni, adhatni! Olyan ritka dolog a jótéteménnyel egyenlő hálára találni! És milyen édes annak forró kifejezését hallani attól, akit gyöngéden szeretünk!

II. És mit mondjunk magáról erről az egyesülésről, melynek következtében Atya és Fiú ugyanazt az életet élik, ugyanazzal a világossággal töltekeznek, ugyanazokban az érzelmekben hevülnek és ugyanabba az örök elragadtatásba merülnek?

Az Ige a Te lényegileg azonos képed, ó Atyaisten; a megtestesült Ige lelke pedig ennek a leghasonlóbb képe. Benne önmagadat szereted és csodálod: a mérhetetlen szépséget; mint ahogy a nap önmagában látszik gyönyörködni, mikor a síma tó felületén visszatükröződő képét szemléli.

Légy áldott, ó Jézus lelke, amiért ilyen magasra emeled az emberi lelket és nagyobb dicsőséget adsz Istennek, mint az egész teremtés, mint az összes emberek és összes angyalok együttvéve.

III. És ezt a dicsőséget a mi nevünkben adod, ó isteni Testvérünk. Egy hatalmas ölelésben magadhoz szorítasz bennünket és szent Szívedben mindnyájunkat egyesítve, mint a mi képviselőnk állasz Isten elé, fölajánlva Neki nevünkben minden dícséretedet.

— Szeretettel teljes csodálat. — Boldog megilletődés, hogy tekintetünk ily egyszerre fogadhatja be a végtelen Istent és a megtestesült Istent. Eddig mindig fájt Jézust, a mi testvérünket, Atyjától elkülönítve, istenségén kívül látni... Ezentúl mindig egyesülve akarom szemlélni.

Jézusom így a végtelen Lény minden szépségében tündökölve jelenik meg előttem, de azért mégis látom, amint felém tárja karját és így szól hozzám, szegény ismeretlen lényhez: Téged kereslek, hogy

bevezesselek ebbe a végtelenségbe. Én magam azért léptem be oda, hogy lehetővé tegyem számodra is a belépést.

— Mélységes zavar, amiért ez a hallatlan kegy olyan kevéssé hat meg engem. — Vágy, legalább őszinte vágy, eleget tenni ennek a megindító meghívásnak. — Merre menjek, ó isteni Vezetőm? Hol találom meg Atyádat, ó isteni Testvérem? Hogyan egyesülhetek Vele? — Holnap ugy-e mindezt megmutatod nekem.

83. ELMÉLKEDÉS

EGYESÜLÉSÜNK ISTENNEL

I. TERMÉSZETE

„Hogy egyek legyenek bennünk, mint ahogy mi egyek vagyunk benned, Atyám!"

I. Ó Jézus, arra kértelek, nyisd meg előttem lelkedet, hogy kiolvashassam belőle azokat az érzelmeket, melyeknek Isten gyermekét hevíteniök kell. Amit tegnap szemlélhettem Benned, az olyan kimondhatatlanul szép volt! De a gyönyörűségnek ezt az érzését most aggódás követi... Félek. Hogyan kövesselek? Hogyan utánozzalak? Pedig mégis meg kell tennem! Kötelességemre a következő szavak figyelmeztetnek, melyek gondolataimat magasan a természet fölé irányítják: *Hogy egyek legyenek bennünk, mint ahogy mi egyek vagyunk benned, Atyám.*

Tehát azon az egyesülésen kívül, melyben Te élsz Vele, isteni Ige, a végtelenség fényességében; azon kívül, melyet Te alkottál meg Vele, mikor Személyedhez egy emberi lelket kapcsoltál, van még egy harmadik, ugyancsak természetfölötti egyesülés is, az, amely Általad bennünket egyesít isteni Atyáddal. E fokozatos leereszkedés útján a végtelen nagyság végül egyesül a végtelen nyomorúsággal. Milyen

hatalmas jóság! Milyen hatalmas eszközök! És — miért nem mondanók ki — milyen leereszkedő alázatosság!

II. És ez a harmadik egyesülés nem üres szó, nem tetszetős képletesség, mely a képzelethez szól, hanem: valóság. Ó én lelkem, ébredj fel kábultságodból, mely ránehezedik gondolataidra és ezeket a nagy igazságokat álmoknak tünteti fel; szilárdítsd meg hitedet; készítsd elő lelkedet a nagy lendületre, mely megszabadít önmagadtól és Istenhez röpít. Új élet kínálkozik számodra. Külsőleg semmi sem változik, de belül a természetet fölülmúló arányokat ölt minden. Az az élet, melyet az Istennel való egyesülés megkíván, természetfölötti élet, ahol az isteni igazságok fényében járunk, ahol a cselekedetek rúgója többé nem csupán maga a lélek, hanem Isten, aki éppúgy működik fogadott gyermekeiben, mint valóságos Fiában, a megtestesült Igében.

Egynek lenni a végtelen Lénnyel, milyen nagy dicsőség nyomorúságaink közepette! Milyen biztonság a veszedelmek közepette! Milyen biztosítéka az örök szeretetnek! De ugyanakkor milyen parancsoló kötelesség is arra, hogy emelkedett életet éljünk, hasonlót Jézuséhoz!

III. Ó Isten, ennek az isteni Jézusnak Atyja és az én Atyám, ha valóban bennem vagy, akkor nem lehet szándékod tétlenül maradni; élni akarod bennem is azt az életet, amelyet Jézusban élsz. Fölséges értelmedből ugyanazok az igazságok szállnak az enyémbe; a Benned égő végtelen tűzből ugyanazok az érzelmek szállnak az én szívembe; hatalmas tevékenységedből természetfölötti hatások szállnak az én tevékenységembe, hogy irányítsák életemet. Bizonyos értelemben tehát magamra vonatkoztathatom az isteni Mester kijelentését: Az én Atyám, aki bennem lakik, szerzője mindannak, amit teszek.

Boldogító öröm. — Élénk átérzése annak, hogy milyen magasságra emel engem az Istennel egyesülő

élet. — Milyen nagy hálával tartozom Jézusnak! Ezerszer, újra meg újra megvallani ezt Neki.

84. ELMÉLKEDÉS

II. MÓDJA

I. Ha lelkünk egyesülése Istennel ugyanolyan jellegű is, mint Jézusé, megvalósulásának feltételei mégsem azonosak. Jézusban az egyesülés tudatos. Ő látja, amint a Neki szóló közlések kiáramlanak forrásukból. És ezek a kiáradások Előtte ragyogóan világosak; mint egy fénysugarakat szóró nap.

A mi helyzetünk egészen más; hozzánk ezek a közlések sötét éjtszakán keresztül érkeznek és lelkünk, ha meg is kapja, de nem látja, nem érzi őket; még forrásukat sem ismerné, ha a hit nem világosítaná fel arról, hogy minden természetfölötti gondolat, érzés és ösztönzés Istentől jön.

Ó Jézusom, nem panaszkodom e különbség miatt, hiszen az teljesen igazságos és nem kell-e mindenekfölött örülnöm mindannak, ami Neked jó? Ha Te a teljes világosságban gyönyörködöl, én is kevésbbé sötétnek látom az engem körülvevő homályt. Egyébként nem szakíthatom-e át ezt a ködöt? Az elmélkedő lelkek hite lassankint megvilágosodik: fénye nem a nap ragyogó tündöklése, hanem csak a csillagok reszkető világossága. A vak, miután ujjaival körültapogatta bizonyos tárgy formáit, végül annyira megismeri azt, hogy így kiált fel: látom! — A fizikai meleg, ha bizonyos fokot ér el, fénnyé válik; nem történhetik-e ez meg a szeretetünkkel is?

II. Sajnos, mindennapi életem folyamán bizony alig gondolok erre az egyesülésre Istennel, ezekre a csodálatos közlésekre és ha néha gondolok is rá, az sem meghatottságot, sem örömet, sem hálát nem ébreszt bennem. Ezek a fönséges igazságok úgy suhannak át a lelkemen, mint a felhők az égen, a nél-

kül, hogy nyomot hagynának rajta s ugyanakkor a legjelentéktelenebb semmiség, egy futó olvasmány, vagy valami apró helyi hír képes lekötni figyelmemet. Milyen nagy ellentét és milyen szomorú! Természetfölötti érzékeim renyhék: keveset gyakorolom őket. Hitem szemében nincs semmi élénkség; ízlésem érzéketlen ezeknek a lényeges igazságoknak az édességével szemben. Az igazság ízét éppúgy, mint az eledelét, csak akkor érezzük, ha előbb lassan szétmorzsoltuk.

Kérjünk bocsánatot Jézustól, majd Istentől ezért az érzéketlenségért, mely ha nem is éppen közömbösségből, még kevésbbé megvetésből, de mindenesetre nem eléggé bensőséges életünkből ered. Nem nézek elég mélyen önmagamba; nem veszem eléggé igénybe a felülről jövő segítséget; túlságosan emberi életet élek. Ó, milyen messze vagyok azoktól a szép lelkektől, akik már nemcsak hisznek, hanem látnak. Bátorság, én lelkem, Isten, aki hív, meg is segít téged.

85. ELMÉLKEDÉS

III. SZÉPSÉGE ÉS TERMÉKENYSÉGE

I. Ha nem is látjuk, amint a fénysugarak, a jó sugallatok Istenből a lélekbe áramlanak, hitünkből mégis tudjuk eredetüket; ha pedig ugyanabból a forrásból erednek, mint Jézuséi, akkor ugyanolyan szeretettel kell fogadnunk azokat, mint Ő tette. Ez az elfogadás teszi lehetővé, hogy Isten működése és a mi munkánk egybeolvadjon és az ebben az egybeolvadásban rejlő összhang által válik valóra a menynyei Atyának és nyomorult teremtményének egyesülése. Csodálatos egybeolvadás, mely minden érzelmünknek és minden legcsekélyebb tettünknek isteni jelleget ad. Ezáltal megjelöltettek az ég számára; kiérdemlik azt: valóban éppolyan természetűek, mint

a szemlélődő látomás nagy tényei, melyek Isten végtelen boldogságában részeltetnek bennünket.

Csodálat, — dícséret, — magasabbrendű öröm.

II. Ó, én lelkem, amikor jó gondolatok, nemes érzelmek és nagylelkű elhatározások ébrednek benned, talán magadnak tulajdonítod őket; milyen képzelődés! Neked is megvan benne a magad valóságos része, de mennyire elvész az Istené, a te fönséges Munkatársadé mellett. Szeresd ezt az alacsonyabb szerepedet, mert ez a te dicsőséged: ami egyedül tőled származik, az mindig emberi marad; ellenben, ami Istentől és tőled együtt jön, az istenivé válik.

Mélyedjünk el ezekben a komoly, emelkedett, vigasztaló gondolatokban. — Köszönjük meg Istennek, hogy kegyesen közli azokat velünk, tökéletlen lényekkel.

III. Ez a tanítás nem csupán igaz és szép, hanem termékeny is: nagysága által tökéletesíti bennünk keresztény méltóságunk tudatát és a függőség érzésével fokozza alázatosságunkat. Amint láttuk, benne foglaltatik az Istennel való egyesülés megvalósulása, ami a lelkiélet célja.

Ne mondja senki, hogy nem volna-e jobb ezeknek az érzékfeletti igazságoknak megfontolása helyett inkább hibáink javítására és az erények, pl. a türelem, alázatosság, felebaráti szeretet, buzgóság stb. gyakorlására fordítani erőnket?... — Aki így gondolkozik, az félreismeri a lelki nevelés törvényeit; nem foglalkozni emelkedettebb megfontolásokkal annyi, mint véglegesen elhelyezkedni a középszerűségben. Az erkölcsi élet azoktól az érzelmektől nyeri értékét, amelyek sugallják. Föl akarom tehát emelni gondolkozásomat, hogy ezáltal emeljem életemet; legalább némi tudomást akarok szerezni a bennem lévő természetfölöttiről, melyet nem ismerek. Te Istenem énbennem, a lelkemben lakozol, bennem élsz, sugallod gondolataimat és érzelmeimet s irányítod életemet; nem a képzelhető legmagasabb egyesülés-e ez, mert hiszen Isten végtelen! Nem a legboldogítóbb

egyesülés-e ez, mert hiszen Isten atya! Elmondhatom-e valóban: Az én Atyám, aki bennem lakik, szerzője mindannak, amit teszek?

Elhatározások. — Ismerjük fel a belső élet értékét, mely nélkül mindezek az igazságok sötétségben maradnak. — Határozzuk el, hogy ezentúl hosszabb időt szánunk az elmélkedésre és komolyabban felhasználjuk annak eredményeit. — Napjában gyakrabban Istenhez fordulunk és igyekszünk tudomást szerezni bennünk végzett munkájáról.

I. MAGDOLNA JÉZUS LÁBAINÁL

Esti előkészület. — Néhány előzetes megjegyzés megkönnyíti holnapi elmélkedésünk tárgyának a megértését.

1. A jelenet, a farizeus gőgnek megfelelő pompás lakásban folyik le. Az ünnepi terem hatalmas és ragyogó. A vendégek „triclinium"-nak nevezett heverőkön elnyujtózva étkeznek, lábaik ilymódon nincsenek elrejtve az asztal alatt, hanem szabadon nyúlnak ki a fal felé. Az akkori szokás megengedte, hogy a nép is bemehessen a terembe, meghallgatni az ilyen ünnepélyes alkalmakkor rendszerint elhangzó tudományos és politikai beszélgetéseket. A ház urának kötelessége volt az előcsarnokban fogadni meghívott vendégeit, akik ott letették saruikat; mindegyiküket e szavakkal köszöntötte: „Béke legyen veled" és megcsókolta arcukat. Majd az elősiető szolgák megmosták az érkezettek lábait és beillatosították fejüket. Ez utóbbi szolgálatot gyakran maga a házigazda végezte.

2. Vajjon nem kaptak-e Simon és Magdolna már előzőleg valami jót Jézustól, mégpedig úgy, hogy Magdolna részesült a nagyobb adományban? Jézus szavai mintha erre utalnának: két „adósról" van szó,

„vajjon melyik fogja őt jobban szeretni"? Az írásmagyarázók egynémelyike szerint a bűnös nő az az asszony lett volna, akit Jézus megszabadított a hét ördögtől, Simon adósságát illetőleg teljesen a képzeletre vagyunk utalva. De nem is szükséges előzőleg kapott szeretetszolgálatokra gondolnunk; nem lehetséges-e, hogy úgy egyik, mint másik, az első kegyelmeket kapta meg az Isten Országához való csatlakozásra? A kegyelem, melyben a farizeus részesült, bizonyára kisebb volt: az ő ingadozó, közepes hite rábírta ugyan, hogy meghívja Jézust, de fogadásában már semmi melegséget nem tanúsított; — Magdolna hite azonban erős, ő a Mester lábaihoz borul. Ennek a jelenetnek a hatása egyébként egyáltalában nem függ attól, hogy e tekintetben hogyan vélekedünk.

ELMÉLKEDÉS

A helyszín elképzelése. — Képzeljünk magunk elé egy tágas és díszes termet; középen asztalok, azok körül pedig tricliniumok; a falak mentén padok a kíváncsi idegenek számára. — Rajzoljuk meg magunknak a személyek képét is: Simon és vendégei, mindannyian farizeusok, ünnepélyes arckifejezéssel; köztük szelíd méltósággal az isteni Mester; a vendégek figyelme a Jézus felé közeledő asszonyra irányul.

Kérjük a kegyelmet, hogy megismerjük a Jézus szívét eltöltő érzelmeket s higgyük, hogy ugyanezek az érzések töltik el velünk szemben is; — és a másik, nem kisebb kegyelmet, hogy behatoljunk Magdolna szeretetének mélységébe és szent irígység fogjon el bennünket.

I. Hogyne remegtetné meg szívünket egy ilyen jelenet! Bármennyire ismerjük is, mindíg újra megfog bennünket. Mintha csak most játszódnék le szemünk előtt. Minden részletét újnak érezzük. Csodálattal nézzük Jézust: olyan fönséges. De megcsodál-

juk a bűnös nőt is, aki az erkölcsi szépség sugárzásában áll előttünk; látjuk, amint alázatosan, de nyugodtan és határozottan halad előre a gúnyos tekintetek sortüzében: nem is érzi bántó szúrásukat. Egyetlen gondolat lenyűgöző hatalmában, idegen számára minden, ami nem Ő, akit szeret; csak megy, megy Jézus felé. Körülötte a vendégek között gazdag farizeusok, tudós törvénytudók vannak, de ő mitsem törődik velük!... Ime, már ott térdel Mellette és a szent lábakat reszkető kezébe veszi. *„Milyen szépek Annak a lábai, aki eljött, hogy bocsánatot és békességet hozzon a földre!"* Megcsókolja, könnyeivel öntözi ezeket az isteni lábakat, majd megtörli aranyló hajfonataival és alabástrom edényéből illatos kenettel keni meg azokat...

Milyen tiszta ebben a jelenetben minden! Menynyi szépség sugárzik belőle! A levegő fénnyel telik meg és elűzi a multnak árnyait. Valami van itt a mennyből.

II. Mit érez ezekben a pillanatokban Magdolna? Kérdezzük meg őt figyelmes elmélkedésünkben.

Mit csodáljunk legjobban? Azt a mély alázatosságot, mellyel a bűnös nő bátran szembenéz az egész terem megvetésével s amellyel bűnösségét beismerő tartásban térdre borul? — Vagy azt a csodálatos felismerést, mellyel ez a szegény megtévedt nő látja azt a szívet, amelyben végtelen irgalom lakik? Egy pillanatig sem tétovázik! egyenesen felé megy. — Vagy azt a szent merészséget, mellyel ő, a valamikor tisztátalan nő, kezébe veszi a legtisztább Lény szent lábait? — De nincs-e mindebben valami olyan mélységes hála is, mely mindent hajlandó odaadni Azért, akinek még az életénél is többet köszönhet: bocsánatot, lelkének visszanyert szépségét, békét és visszatérést Istenhez.

Mit tartsunk odaadásáról, annak mélységéről és hősiességéről?... Elég, ha egy pillantást vetünk előre, a Kálváriára.

Ha a mértéktelen, rossz irányba tévedt emberi

szenvedély a legborzalmasabb bukásba képes sodorni a lelket, ugyanez a szenvedély nemes és nagy dolgokra irányítva csodálatos, hasonlíthatatlan magaslatokra képes emelni azt. Magdolna egy szent szeretetnek minden szenvedélyes erejét és lendületét Jézusra irányította.

III. Találhatok-e mindebben hasznos tanulságokat a magam számára? Első tekintetre talán helytelennek látszik, egy ilyen rendezetlen életnek az alkalmazása az én esetleg nyugodalmas életemre; de a megfontolás egy igen jelentős körülményre mutat. Magdolna idáig nem ismerte Jézust; nem tudta, hogy minden bűn homályt vet dicsőségére és megsebzi a szívét: ő tehát nem volt Vele szemben hűtelen, vagy hálátlan; és nem is lesz később sem, soha... Viszont ebben a megvilágításban a mi legcsekélyebb bűneink is, ha tudatosak, szándékosak voltak, ezt a kettős jelleget viselik magukon: hűtlenséget a szeretet iránt és hálátlanságot a vett jótéteményekkel szemben, — hűtlenséget egy olyan szeretet iránt, mely annyiszor megnyilatkozott előttünk, — hálátlanságot olyan jótéteményekkel szemben, melyeket olyan sokszor élveztünk.

De mit mondjak különösen akkor, ha multamban súlyosabb bűnök is fordultak elő, amelyek kiűzték Jézust lelkemből, elszakították köztünk a barátság kötelékeit, kioltották az egyesülés életét bennem, ha Szent Pál rettenetes szavai szerint *„újra keresztre feszítettem Őt szívemben!...“* És én mindezt jól tudtam! Ha pedig az első bűn nagylelkű megbocsátása után tízszer, százszor visszaestem ugyanabba a bűnbe, akkor hiába járok ma emelt fővel és nyugodt arccal, tulajdonképen sokkal, de sokkal Magdolna alatt állok.

Megvannak-e bennem legalább az ő érzelmei? Alázatos, igazán alázatos vagyok-e; alázatos még a bárhonnan jövő megvetéssel szemben is?

Elég szeretetem van-e ahhoz, hogy bízó merészséggel menjek Jézus felé, aki olyan nagylelkűen

megbocsátott nekem? — Akadtak-e bánatomban olyan könnyek és a gyöngédségnek olyan kiáradásai, amelyek azokra emlékeztethették Őt, melyek azon a napon olyan jól estek Neki? Ó, milyen szegény az én szívem! nincs illatos kenete, melyet imádandó lábaira önthetnék. Milyen száraz és hideg! nem érzem, hogy megremegne...

Ó, Magdolna, te nagy feloldozott, aki a menny magasságából látod nyomorúságomat és vágyódásomat, könyörülj meg rajtam: úgy szeretnék érezni és szeretni, mint te. Változtasd meg a szívemet; tedd gyöngéddé és nagylelkűvé: a mi isteni Megváltónk megérdemli és várja ezt. Szerezd meg Neki ezt az új örömet, hogy engem is lábainál láthasson, legalább csókjaimmal halmozva el azokat, ha már szeretetem kevéssé átérzett ahhoz, hogy könnyekre fakadjon s túlságosan szegény ahhoz, hogy illatot árasszon.

87. ELMÉLKEDÉS

II. JÉZUS ÉRZELMEI

Képzeljük ismét élénken magunk elé az előbbi jelenetet. — Ezúttal különösen az isteni Mestert figyeljük. Kérjük a kegyelmet, hogy megérezzük, ami viselkedésében nagy és vonzó.

I. Ki írhatná le Jézus érzelmeit Magdolna iránt? Vajjon csak szánalom volt, könyörületes szánalom? Ó nem; a szánalomnak már megvolt a maga órája. Most, ebben a pillanatban nem lát maga előtt mást, mint egy tiszta, szép lelket; és csodálja! Hiszen Isten műve az, egy remekmű; és Jézus dicsőíti Istent, mert ha életet teremteni olyan nagy dolog, azt újra visszaadni még sokkal nagyobb.

II. Mi azt a bocsánatot szoktuk nagylelkűnek nevezni, mely elfelejti a multat. Ó Jézus, te megsemmisítetted ezt a multat s ha emlékét mégis meghagyod a bűnös nő lelkében, azt azért teszed, hogy

legyen oka mindig jobban és jobban szeretni Téged. Megszerettetni magadat, ez egyetlen célod közöttünk: a szeretet a mult helyrehozásának nagy művésze, a jövő megóvásának nagy mestere, egy egészen új lény teremtője. Ezt az új lényt látod Te, isteni Jézusom, Magdolnában és ez a lény annyira új, hogy a réginek nyomát sem találod benne, mert az, mint a legendás Phőnix, teljesen újjászületett a tűzben; most tiszta és ragyogó, s Te csodálod. A könyörület műve itt mindent fölülmúl és a legélénkebb fényben tündököl. A tékozló fiú atyja nem érezhetett annyi gyöngédséget megkerült fia iránt, mint amennyi a Te nagy szívedben helyet talál, ó Jézus!

III. Ó én lelkem, te irígyled ezt a gyöngédséget és fáj neked, hogy nem érdemled ki azt. Talán nem jutottál olyan mélyre, mint ez a bűnös nő? Lehet, de bizonyosan nem is emelkedtél olyan magasra; benned nincs meg az a szentül szenvedélyes szeretet, mely elszakad mindentől és Jézus lábai elé borulva feláldoz Neki mindent. Benned a régi éned még megvan, még tartogat magában valamit régi rútságaiból, régi gyöngeségeiből. Ha meg is bocsáttattak bűneid, de olyan hegek maradtak utánuk, mint amilyenek a rosszul gyógyult sebek helyén találhatók. Elhagytad ugyan a bűnt, de mintegy sajnálkozva, amiért az bűn, mert még ma is vonz téged. Odaadásod őszinte, de azért nem egészen mentes minden önző, személyes vonatkozástól. Jézus olyan mértékben adja magát nekünk, amennyire kiüresítjük számára a szívünket és annak a szépségnek az arányában, melyet új lényünkben csodálhat. Kétségkívül van köztünk ezer és ezer olyan lélek is, amely mindig tiszta maradt és amelyben ugyanilyen szent szenvedély gyulladt ki. Ezeket a lelkeket Jézus mindenesetre még inkább szereti és csodálja, mint a megújult lelkeket: valami egészen sajátos szépség vonja be őket, olyanok, mint egy üde, érintetlen virágszirom, vagy mint az érett gyümölcs hamva. De Jézus legnagyobb szeretete, a multat feledve, mégis azoké, akik a szeretetben a

legmagasabb fokot érik el. Ez az út nyitva áll minden lélek előtt.

III. „HA TUDNÁ!"

I. Annak a különös jelenetnek a láttára, hogy egy ember, akit prófétának tartanak, elfogadja ezt a hódolatot egy általánosan megvetett asszonytól, Simon és vendégei, talán nem minden káröröm nélkül, így gondolkoznak: *Ha tudná!* ... és rendszerint érzéketlennek látszó arcukon gúnyos mosoly fut át: tehát csak egy közönséges kalandor, hírnévkergető, vagy valamiféle fanatikus! Az igazi próféta fölülről kapja a világosságot. Isten nem engedné, hogy ilyen megalázó helyzetbe kerüljön.

„Ha tudná!" — Ó igen, az emberré lett Isten tudta; Ő nem csupán Magdolna szívében olvasott, hanem a farizeusok többé-kevésbbé sötét lelkében is. Ha akarta volna, nemcsak úgy, mint ahogy egy másik bűnös asszony esetében teszi, — a homokba, hanem ennek a Baltazár lakomájára emlékeztető teremnek a falára írhatta volna a jelenlévők mindegyikének épületes történetét, s ujjával rájuk mutatva itt is elmondhatta volna az emlékezetes szavakat: *„Aki közületek bűn nélkül való, az vesse rá az első követ."* — Így igazolhatta volna tekintetének mélyrelátását és így emelhette volna föl a bűnös asszonyt.

II. Megtehette volna, de nem tette; senki se kisebbítse vendéglátója becsületét; és ki tudja, hátha ez a házigazda, aki megnyitotta előtte lakása ajtaját, már a mennyei birodalom felé vezető úton halad? Isten gyakran megkíméli ilymódon a bűnösöket; megengedi, hogy bűneik ismeretlenek maradjanak s mocsoktalan hírnevük egyengethesse jövőjük útját. *„A hajlott nádszálat nem töri el, a füstölgő mécsest nem oltja ki ... Nem akarja, hogy a bűnös*

vétkében haljon meg, hanem hogy megtérjen és éljen. — Ha néha mégis látjuk Jézust, aki máskor oly szelíd, amint kemény szavakat mond és ostorozza a képmutatókat, ez azért van, mert meg akarja óvni a gyöngéket a rossz példa vonzó hatásától.

III. ... Miközben a társaságra nehéz csönd súlyosodik, Jézus lehajtott fejjel, lehúnyt szemmel magába mélyed. Azután eszményi derű ömlik el arcán: megható jelenet készül; szinte már érzik a levegőben. Majd hirtelen fölemeli fejét és tekintetét Simonra szegezve így szól: *„Simon, valami mondanivalóm van neked."* Simon így felel: *„Szólj, Mester."* — És most nyugodtan és melegen felcsendül Jézus hangja: *„Egy hitelezőnek két adósa volt,* — mondja. — *Az egyik ötszáz dénárral tartozott neki, a másik pedig ötvennel. Mivelhogy nem volt miből fizetniök, elengedte mindkettőnek. Vajjon melyik fogja őt jobban szeretni?* — *Bizonyára az,* — siet felelni Simon — *amelyiknek többet engedett el.* — *Helyesen ítéltél,* — mondja Jézus és Magdolna felé fordulva hozzáteszi: *Bejöttem házadba, vizet lábamra nem adtál; békecsókot sem adtál és fejemet nem kented be olajjal. Nézd ezt az asszonyt: mióta bejött, nem szűnt meg könnyeivel áztatni lábaimat, hajával törülgetve őket. Csókjaival öntözte és illatos kenettel kenegette azokat."*

Maradjunk sokáig azoknak a mély benyomásoknak a hatása alatt, melyeket ez a jelenet ébreszt bennünk. — Csodáljuk Jézust és büszkeséggel tekintsünk Reá.

89. ELMÉLKEDÉS

IV. A BOCSÁNAT

Állítsuk újból szemünk elé ezt a fönséges jelenetet. — Kívánjunk minél mélyebben behatolni Jézus Szívének ismeretébe.

I. *„Sok bocsáttatott meg neki, mert nagyon szeretett."* Magdolna tehát nagyon szeretett már e jelenet előtt, a megbocsátás előtt? Vajjon mi lehetett az az előzőleg kapott jótétemény, mely ilyen nagy szeretetet váltott ki belőle? Tehát szeretetének nem a bocsánat az igazi oka; nem az elengedett adósság?... Helytelen volna ilyen föltevésekkel foglalkozni, mikor az eset beszél önmagáért: az ötszáz dénár valóban a bocsánatot jelenti.

De hiszen — mondhatná valaki — a bocsánatot még nem is kapta meg. — Éppen itt van a tévedés, amennyiben a bocsánatot összetévesztik a bocsánat kijelentésével. A kijelentés még csak ezután következik, a bocsánat azonban már megtisztította, fölemelte, lángra gyujtotta ezt a lelket. Hol? és hogyan? mi sem egyszerűbb és természetesebb. Miután Magdolna egyenesen Jézushoz siet, bizonyos, hogy ismeri Őt; már előbb is látta és hallotta Őt.

Nem nehéz elképzelni, amint először csak a kíváncsiság vonzására, belekeveredik a tömegbe s ott elkapja néhány szavát, mely arcvonásaival együtt belevésődik a lelkébe, — szavakat, melyek az eszményt vetítik elé: *„Boldogok a tiszta szívűek, mert ők meglátják Istent"*; — szavakat, melyek felkeltik bizalmát: *Nagyobb öröm van a mennyben egy megtért bűnös fölött;* — hívó, sürgető szavakat: *Nem jöttem az igazakért, hanem a bűnösökért...* És a példabeszéd a tékozló fiúról! Nem lehetett-e meg ennek az a hatása, hogy lerontson minden korlátot, fölindítsa a bűnös lélekben a leghatalmasabb bánatot s fölemelje a szeretet legmagasabb régióiba?

Egyébként nem lehetett-e elég egy megtévedt, de áldozatos lélek meghódítására Jézus látása, egyszerű meglátása is? A belőle kisugárzó tisztaság olyan világosságot vetett a bűn sötétségébe, hogy annak minden útálatossága egyszerre nyilvánvalóvá lett s ugyanakkor könyörületességének szelíd fénye bizalmat, reményt és szeretetet fakasztott a szív mélyén. Vagy meglepődhetnénk-e azon, ha Jézusnak egy pil-

lantása, egyetlen pillantása vetődött volna futólag a bűnös nőre, egy olyan pillantás, mint amilyen elszakította Mátét, a vámost, számoló asztala mellől, vagy mint amely a kínszenvedés napján a bánatnak soha ki nem apadó könnyárját indította meg Péter szeméből.

II. Ó én lelkem, ahhoz, hogy megútáld vétkeidet, a legkisebbeket is, valamint ahhoz, hogy ki tudd szakítani magadat a legcsábítóbb bűvkörből is, a legkitűnőbb és legbiztosabb eszköz Jézusra nézni. Ha meglátod tisztaságát, szépségét, finomságát és nemességét, téged is elfog a vágy mindezen szépségek után. És ha megérzed türelmes jóságát, gyöngédségét és szeretetét, vonzásának győzedelmes ereje magához von téged: érzéseid megváltoznak, a bűnt visszatetszőnek találod, szíved ahhoz a szeretethez tapad, mely nem csal meg soha s legnagyobb boldogságod lesz, ha az oltárhoz, a szent asztalhoz futhatsz, hogy kiöntsd Jézus lábainál bánatodat, a könnyeket és szereteted kiáradásának illatos kenetét.

III. Magdolnánál a szeretet oka és nem következménye a bocsánatnak, melyet a Megváltó ünnepélyesen kihirdet: *Bűneid meg vannak bocsátva, menj békével.* Hogy maga a bocsánat megelőzheti annak kijelentését, azt naponta látjuk: a tökéletes bánat eltörli a bűnt, még mielőtt a pap fölemelné kezét a föloldozásra. Ez a megbocsátó szó tehát voltaképen fölösleges a már megtisztult léleknek? Távolról sem; szentség az, mely növeli a lélekben a természetfölötti életet és a tisztaságot; megerősíti az elhatározást; megnyugtat, mert Isten szólt. — Magdolna esetében még többet is tesz: nyilvánosan visszaállítja valakinek a becsületét, akit eddig megvetés kísért, aminek pedig már megszűnt a létjogosultsága.

Legyünk rajta, hogy Jézus ítélőszéke elé már teljesen megtisztult szívet vigyünk s így ne kelljen azt mondania: *megbocsátok neked,* hanem ezt: *bűneid meg vannak bocsátva,* — mint ahogy Magdolnának mondta.

V. E JELENET NAGYSÁGA

I. Az elmondottakban megragadja szívünket Jézus lelkének a nagysága, amellyel támogatja pártfogoltjait, sőt mondjuk bátran így: barátait; Magdolna megérdemli ezt a címet. Bátran szembeszáll a nyilvános ítélettel, melyet nem fegyverez le a legmegindítóbb bánat sem. Ez talán hátrányára lehet népszerűségének, de Ő nem folytat ilyen érdek-vezette megfontolásokat. Ezentúl még inkább azzal vádolják majd, hogy szövetségben áll a gonosszal, miután barátja a bűnösöknek. A bűnösök barátjának lenni, éppen ez az Ő tana, de nem szégyenkezik miatta, mert gyönyörű szándéka van vele. Ott látjuk majd ezt a gyöngéd irgalmat, amint megvigasztalja, fölemeli és megszépíti a lelkek megszámlálhatatlan tömegét; hiszen olyan jól ismeri a szegény emberi természetet, melyet a bűn olyan könnyen elkápráztat, s amely segítség helyett megrontó elvek és rossz példák veszedelmes szövetkezését látja maga körül. Ha pedig szegény lélek elbukik, a világ, amely voltaképen oka ennek a bukásnak, szinte helyrehozhatatlanná teszi azt ítéletének keménységével.

... De íme, ekkor biztató hajnalként egy baráti arc jelenik meg. Minden vonásából a szelídség fönsége árad. Nincs benne semmi megvetés, semmi elítélés: maga az irgalom; de olyan igazi, olyan mélyreható irgalom, melyről érezzük, hogy fölötte áll mindennek; olyan gyöngédség kisugárzása az, amelyhez hasonlót legfeljebb az édesanyáknál találhatunk; maga a fölajánlott üdvösség, az elvesztett javak visszaadásának ígérete; ez Jézus, az a Jézus, akinek megindító alakját Magdolna megörökítette számunkra. — És az egyetlen föltétel, amit tőlünk kíván, az, hogy szeressük Őt.

II. Hogyne szeretnők! A szeretet minden léleknek legnagyobb szükséglete; teljes erejéből vágyódik min-

denik a szépség után, melynek idelent csak halavány sugaraival találkozik s gyakran — sajnos — még azok is csalódást hoznak. Hogyne lenne tehát elragadtatva, mikor végre minden szépséget megtalál egy olyan lényben, aki csupa jóság és szeretet s aki feledve a multat, isteni bizalommal néz a jövőbe és lehajlik hozzá! Ó Magdolna, légy áldott! Isteni Jézus, bár minél többen, bár mindenki megértene és szeretne Téged!

III. És most, én lelkem, lendülj még magasabbra! Nem látod-e, hogy ebben a jelenetben maga Isten nyilatkozik meg Jézusban? Melyik ember, próféta, vagy szent engedné meg, hogy egy bűnös nő ilyen megütközést keltő bizalmassággal közeledjék hozzá? Jézusnál azonban ez egészen természetes, annyira fölötte áll az embereknek! Nem meglepő-e, hogy nem is fejezi ki a jelenlevők egyike sem megbotránkozását? Még akik nem hisznek istenségében, azok is érzik. De kinyilvánítja azt Ő maga is, mikor bebizonyítja, hogy olvas gondolataikban és amikor Ő maga adja meg a bocsánatot; mert nem mint küldött beszél, hanem saját hatalmának tudatában mondja: *„Bűneid meg vannak bocsátva."* Márpedig ki más bocsáthatná meg a megbántást, ha nem a megbántott maga?... Az istenségnek ez a finoman rejtett kinyilvánítása még nagyobbá teszi ezt a megindító jelenetet: eddig csodáltuk, most imádjuk.

91. ELMÉLKEDÉS

AZ ELTÉVEDT BÁRÁNY

Sokan talán úgy érzik, hogy a Magdolna fölemelésével foglalkozó elmélkedés mégis inkább a nagy bűnösöknek való. Valójában azonban alkalmas minden léleknek, még a teljesen ártatlanoknak is, mert hiszen Jézus Szívének gyönyörű megnyilatkozása az. De azért miért ne kereshetnénk az evangélium példa-

beszédei között egy olyat, mely közelebb áll a kevésbbé bűnösökhöz, amely jobban megfelel nekik, például az eltévedt bárányról szólót?

I. Szegény eltévedt bárány, te magad sem tudtad mit teszel, mikor elhagytad a békés akolt. Bizonyosan valami képzelődésnek estél áldozatul. Nagyot hibáztál, mikor nem becsülted meg boldogságodat; nagyot hibáztál, mikor megfeledkeztél a kapott jótéteményekről és nem gondoltál arra sem, milyen fájdalmat okoz majd szökésed; mert hiszen ott szerettek téged és te ezt jól tudtad.

Nagy bűnöket nem követsz el, tudom; nincs meg hozzá a hajlandóságod. Természeted sokkal félénkebb, semhogy a végletekbe kergetne; a szíved sokkal jobb, semhogy teljesen szakítani tudnál azokkal, akiket elhagytál: meggondolatlan vagy és csak úgy vaktában mentél ki a világba.

Olyan jól ráismerek ebben a képben erre, vagy arra a lélekre, mely az Egyház aklában nevelkedett. Lelke ott teljes békét élvezett. Nem szenvedett hiányt semmiben. Minden derűsen mosolygott reá. Hosszú ideig maga is boldognak tartotta magát; de a hosszas nyugalom egyhangúsága lassankint elfárasztotta; egy szép napon aztán szűknek érezte az aklot és únta örömeit. Milyen szép dolgok lehetnek — gondolta — ott távol, abban az aranyos napsütésben! Az ott a világ. Ott lehet élvezni, ott nagyobb tér van a mozgásra, ott szabad lehetek. Ott élnek, itt csak vegetálunk; itt nem tudom kifejleszteni képességeimet, egyéniségemet; egyszerű, szegény kis bárány maradok, aki követem a többieket ugyanazokon, a már százszor és ezerszer befutott ösvényeken; egyszer már szabadon akarok lélekzeni, a magam életét akarom élni!

II. És a szegény lélek elfut; nem nagyon messzire, — látszólag legalább — talán nem messzebb... csak egy olvasóterembe, vagy kölcsönkönyvtárba. — De amint lapozgatja a regény lapjait, lelkét csalóka szárnyára kapja a képzelet s egyre távolabb viszi a multtól, békés érzelmeitől, egészséges, tiszta szóra-

kozásaitól és erősítő áhítatgyakorlataitól. De a gonosz még nem áll meg itt: vallásos eszméi lassankint komor, zavaró, természetellenes színben tűnnek fel káprázó szeme előtt. Majd felüti fejét a kétely: vajjon igaz-e mindez? Azok a szerzők, akiket most olvasok, nem hisznek bennük; pedig tanult emberek ők is; ismerik az embereket, az életet; olyan szép jellemeket rajzolnak abból a világból, melyet előttünk olyan csúfnak és rossznak tüntettek fel. A legnemesebb érzelmeket látom bennük és odaadást nagy, szép dolgok iránt; találok köztük minden áldozatra kész nagylelkűséget, minden érdektől mentes önzetlenséget, semmitől vissza nem riadó bátorságot; és ezeknek a nagy dolgoknak a rúgója, mozgató ereje nem Isten, nem az örökkévalóság gondolata, hanem az érzés, az a gyönyörű érzés, mely először dobogtatja meg erősebben az ember szívét, az az érzés, mely a legnagyobb boldogságot adja, melytől virágba borul a szív és amely hasonlíthatatlan rezgéseivel áthat mindent: a páratlan egyeduralkodó, a szerelem! Ó, hogy eltörpülnek és elhalványulnak mellette a vallásos fogalmak! Hisz ezek kifosztják, megalázzák, elnyomják a természetet: halott fogalmak!

III. A szívnek ilyetén félrevezetéséhez nem mindig szükségesek a rossz olvasmányok, elégségesek ahhoz a helytelen, oktalan érzelmek is. Ha talán nem is hajszolják a szegény lelket a hitetlenség szakadékába, de eltávolítják az akoltól. Senki sem veszi észre; ő maga sem ad teljesen számot magának róla: de már messze, messze él tőle, beletemetkezve lenyűgöző álmodozásaiba, ahol egymásba keveredve élénken dolgoznak emlékek, tervek, aggodalmak és színes reménységek. Ami körülötte történik, az már alig érdekli; a családi kötelékek terhére vannak; kötelességeit ha teljesíti is, de csak szükségből, megszokásból teszi. Ugyanígy van imáival és áldozásaival, ha ugyan még nem hagyta abba azokat. Szegény üres imádságok, szomorú, szeretet nélküli áldozások! Ami a bűnöket illeti, egyideig talán nem

követ el súlyosabbakat, de lelkiismerete már elvesztette azt a finom érzékenységét, mely irtózik és távol tartja magát a bűntől és ő csak megy,... megy,... veszélyt nem sejtve, közönyösen minden iránt, ami kívül áll csaló ábrándján, álmán.

De vannak még más okok is, melyek eltávolíthatják a lelket az akoltól, ilyenek pl. az engesztelhetetlen, meggyökeresedett gyűlölködések, melyek folyton rágják a szívet és megzavarják az életet; anyagi haszonért robotoló, olyannyira lekötő foglalkozások, melyek nem engednek a léleknek semmi pihenést; irígykedések és féltékenységek, melyek a családban gyakori összetűzésekre és szenvedélyes kitörésekre adnak alkalmat... de ki tudná elsorolni az összes okokat! És különben is, bármi legyen is az ok, a szomorú eredmény ugyanaz: vallási közömbösség, mely gyakran teljes elidegenedésre vezet; az érzelmek megváltozása és egyre erősebb önzésbe hajlása; a lelki békesség hiánya, mely komorrá teszi az életet és akárhányszor kétségbeesésben végződik.

Megfontolások és elhatározások. — Hogy állok én e tekintetben? Nem tartozom-e azok közé, akik eltávolodtak az akoltól? Ime a jelek, melyekről ráismerhetünk: kelletlenség minden imával szemben, — az Egyház tanításainak rosszindulatú bírálgatása, — elfogadott kételyek — lelki nyugtalanság, ingerültség.

Ha ennyire talán — hála Istennek — nem is vagyok, de nem haladok-e azon a lejtőn, mely ide vezet? Nem hanyagolom-e el azokat az áhítat- és erénygyakorlatokat, melyek szükségesek ahhoz, hogy uralkodni tudjak rossz hajlamaimon, jellembeli hibáimon és vallási kötelességeim iránt való közönyömön; szóval, nem vagyok-e lanyha? A lanyha lélek, a nélkül, hogy szakított volna Istennel, messze távol él Tőle: nem látunk-e hasonló helyzetet olyan családtagok között is, akik nem értik meg többé egymást?

Ma egyelőre csak arra szorítkozom, hogy meg-

állapítsam a bajt, fájlaljam, vagy legalább is szemrehányást tegyek magamnak miatta. Igyekszem egyúttal fölkelteni magamban a vágyódást az akolba való visszatérés után és megtenni ahhoz az első lépést azzal, hogy felveszem elhagyott áhítatgyakorlataimat és igyekszem helyreállítani bizalmas viszonyomat Istennel.

92. ELMÉLKEDÉS

VISSZATÉRÉS AZ AKOLBA

Bevezetés. — Elképzelem az isteni Üdvözítőt, a Jó Pásztort, amint vállán viszi a megtalált bárányt; fönséges személye, vonásai fáradtságról, de ugyanakkor örömről is tanúskodnak. Elmélkedésem folyamán meglátom, mint emeli ki ezt az egyszerű képet köznapiságából a benne rejlő megindító szándék.

Ó isteni Üdvözítő, engedd, hogy én is a Te megtalált bárányod legyek.

I. Szegény bárány, íme, kint vagy az akolból, ismeretlen ösvényeken jársz, nincs semmi, ami irányítana, csak úgy vaktában mégy tovább — még határozott célod sincsen. A tüskék már felvérezték lábadat, minduntalan megbotlasz a rejtett gyökerekben, meg-megcsúszol posványos gödrökben. Közeledik az éj és te könnyen a mélységbe zuhanhatsz valahol... És jelentkezik már az éhség is. Azt hitted, hogy ezen a távoli vidéken gazdag legelőre találsz; milyen nagy a csalódásod: alig akadsz itt-ott egy-egy fűszálra és az is száraz... Majd összeesel már a fáradtságtól és kimerültségtől.

Szegény eltévedt lélek, te is csalatkoztál, te is fáradt és kiéhezett vagy, szenvedsz; nincs körülötted semmi, ami megvigasztalhatna, de visszatérésre azért nem gondolsz. Ellenszenved a jámborság iránt még mindig megvan; tudod miért? Azért, mert jámborságodban sohasem volt igazi élet, nem Jézusból táplálko-

zott. Nem Ő töltötte be legmélyebb gondolataidat, nem Ő volt törekvéseid tárgya és erényességednek a lelke. Ismerted a jámborság egész szótárát, de nem fogtad föl az értelmét; nem érezted, hogy szeretve vagy; te magad sem szerettél!

II. Elérkezett a szorongás, a csüggedés ideje, de egyúttal a Gondviselés órája is, melyet egy ismeretlen Jóság intéz; és míg körülötted mindent sötétség borít, előtted hirtelen bontakozni kezd a hajnal: feltárul szemed előtt az Evangélium egy lapja; nézd csak; mit látsz? Egy embert, egy isteni szépséget sugárzó embert, aki a vállán, közel a szívéhez, egy szegény, megsebesült kis bárányt visz. Otthagyva hűséges nyáját az akolban, bátran behatolt a veszedelmeket rejtő sűrűségbe, hogy megkeresse az elveszettet; megtalálta és olyan szerencsétlennek látta, hogy megsiratta.

Szegény megtévedt lélek, elmélkedj Jézusnak ezen a képén és igyekezz megérteni: a megértés több, mint a megismerés. Nyisd meg szívedet a reménység előtt: amire magadtól nem vagy képes, arra képessé tesz az Ő segítsége. Ó, mert tudd meg, hogy hűtlenséged ellenére, és hallgatása ellenére is, Jézus szeret téged; és mivel szeret, a jó pásztor minden nyugtalanságát átérzi elveszett bárányа miatt; milyen aggódva keres téged, életét is odaadná, hogy megmenthessen... Hiszed ezt? Nem? Különösnek, hihetetlennek találod?

— Ó, ha hinnék, ha hinni tudnék!

— Mit tennél akkor?

— Szeretném Őt!

— Hát akkor szeresd. Ha már a Jó Pásztor odaadása szegény bárányкája iránt meghat, mit szólsz ahhoz a még sokkal mélyebb és sokkal gyöngédebb szeretethez, mely magához ölel téged? Egy Isten szeretete az. Ha nem is végtelen, miután emberi szívben lakozik, de a legnagyobb, a legmélyebb és a legtökéletesebb, amit a Mindenható csak alkothatott.

III. Nézd te szegény, fáradságtól kimerült, reményeidben csalatkozott, sebeidtől szenvedő lélek: jóságos kezek közelítenek feléd, fölemelnek; részvevő tekintet símogat körül; egy erőteljes mozdulat és íme, már ott pihensz az erős vállakon, azokon a vállakon, melyek a világegyetemet hordozzák.

Ha Jézus így látható alakban jönne hozzád, szegény lélek, hogy fölemeljen, mit éreznél? Látom, mint enyhül meg hirtelen minden fájdalmad és szomorúságod, megzavarodol, egyetlen szót sem mersz kiejteni, de érzed, mint árad szét benned valami csodálatos, ismeretlen öröm: Jézus végre kinyilatkoztatta magát szívednek; már szereted; ezentúl az Övé vagy, érzed. A jámborság most már nem látszik egyhangúnak és leverőnek: sőt maga az élet az; az élet azzal a Jézussal, azzal a Megváltóval, azzal az imádandó Lénnyel, aki szeret téged.

Amit testi szemünkkel nem láthatunk, azt fölfedi előttünk a hit; de csak a figyelmes elmélkedés teszi felfoghatóvá; csak ezen keresztül értjük meg Jézust; csak így válik érzékelhetővé rejtett szeretete, mellyel irántunk viseltetik. Hinni benne mindenesetre kötelességünk, de hit és hit között nagy a különbség. — Van hit, amely egyszerűen elfogad és alárendeli magát: ez a hit nem érti meg Jézust; ez a hit homályos, hideg és erőtlen; nem fogja meg a szívet; nem buzdít cselekvésre. — De van olyan hit is, amely imád és lendületet ad: úgy hisz, mintha látna és amit lát Jézusban, az olyan tiszta, olyan nemes, olyan megindító és olyan tökéletesen jó, hogy a gyermek teljes bizalmával, egy elragadtatott szív egész szent szenvedélyével át tudja adni magát neki.

Ó szegény megsebzett, csüggedő lélek, engedd, hogy ez az isteni váll hordozzon: ott tesz majd le a tabernákulum előtt, abban a békés akolban, ahol megtalálod mindig úgy a Jó Pásztort, mint az élet eledelét.

Elhatározások. — Vissza akarok térni az akolba. Jézus eljött keresésemre, érzem. A béke, sőt talán

a boldogság vár ott reám. De hogy megértsem, különösen pedig, hogy élvezni tudjam, elmélkednem kell fölötte, szemlélnem kell. Így van ez egyébként minden láthatatlannal, amint azt már annyiszor, naponta láttam; ezután tehát hűségesen elvégzem a reggeli elmélkedésemet és igyekszem a legkedvezőbb körülményeket választani hozzá. Jelentős részt szentelek benne a felbuzdulásnak; nem elégszem meg a puszta elgondolással, hanem ki is fejezem azt, mégpedig nemcsak úgy általánosságban, határozatlanul, hanem olyan szabatosan, olyan őszintén és elevenen, mintha valóságosan, érzékelhetően ott lennék Jézus lábainál s Ő látna és hallgatna engem. — És kitartok ebben az igyekezetemben hidegségem és szárazságom ellenére is, bármennyire kísértsen is a kedvetlenség és a csüggedés. — Nem fogadom el kifogásul a mentséget, hogy nem érek rá: az idő hajlítható és helyet ad, ha erős kéz irányítja. — E napi elmélkedések segítségével olyan meghittségbe lépek Jézussal, hogy minden áldozásom ünnep lesz és napközben a Reá gondolás életszükségletemmé válik.

Ugyanez legyen az elhatározásuk azoknak a hűséges lelkeknek is, akik nem hagyták el az aklot soha; a lelkiélet törvényei mindenkire érvényesek; de kiváltképen gondoljanak rá azok a jámbor lelkek, akik erősebb vonzódást éreznek magukban a földi örömek iránt. — Ó, ezeknek különösen nagy szükségük van arra a Jézusra, aki betölti és kielégíti a szívet! — És ti is, közömbös lelkek, akik lanyhaságra hajlotok, keressétek az életet, keressétek az isteni szeretetet, mely egyedül elégíthet ki benneteket. Szeretetre képes szívetek van nektek is és csak azért nincs benne nagylelkűség és lelkesülés, mert hiányzik belőle a szeretet. Jézus majd lángra lobbantja benne a szikrát; de úgy számotokra, mint mindnyájunk számára csak egy Jézus van, az a Jézus, akit keresnünk kell, ha meg akarjuk találni.

„JÖJJETEK HOZZÁM"

I. Isteni Mesterem, ma nem beszélsz példabeszédekben, hanem fölemeled hangodat és hatalmas szózatot kiáltasz bele a világba, amely megremegteti az összes századokat. Ez a szózat minden szerencsétlennek, sőt bátran mondhatjuk, hogy minden embernek szól. Mert hol van az az élet, mely sohasem kapott kegyetlen sebeket? Hány élet nem egyéb, mint állandó gyötrődés! Szenvedünk a miatt, ami hiányzik; pedig mennyi minden hiányzik még a legszerencsésebbeknek is! De nem szenvedünk-e méginkább olyankor, ha megkaptuk, amit boldogságunknak véltünk és az összetört? A fájdalom órája előbb vagy utóbb elérkezik mindegyikünk számára.

A nagy szenvedések lesujtanak bennünket, a kicsinyeket pedig mi magunk nagyobbítjuk. Szinte azt kell mondanunk, hogy valahogyan szükségét érezzük a szenvedésnek és ha kívülről minden békességes, ez a belső szükségérzet, foglalkozás hiányában önmagát emészti és ezek a képzelt fájdalmak — sajnos — nem kevésbbé fájdalmasak. Olyan ez a mi földünk, mint egy óriási kórház, melyben az összes fizikai és erkölcsi betegségek találkoznak.

Bajaink nagy részére nincs orvosság, gyakran még vigasztalás sem. Szenvedéseinket mások gyakran nem értik meg és ha összeroskadunk terhük alatt, senki sem nyujtja felénk a kezét. Magunkat egyedül tudni s néha még azt is érezni, hogy ez most már mindig így lesz, milyen kemény és hosszú gyötrődés! Mintha csak egy foglyot látnánk a csöndes és komor börtön mélyén; vagy egy hajótöröttet, valami elhagyott, kihalt parton bolyongani... Vannak idők az életben, amikor az ember így érzi magát.

II. Ó te szegény elfeledett, elhagyatott ember, ha szemed hiába keres magad körül egy megnyugtató arcot, ha aggódva figyelő füled a remény leg-

csekélyebb suttogását sem bírja felfogni, emeld fel a fejedet, nézz a magasba és fúrd be tekintetedet a láthatatlanba; egy jól ismert alak rajzolódik ott eléd, egyre határozottabb formát ölt, megszínesedik,... az evangéliumbeli Jézus az. Ő mindig él, az Ő Szíve mindig ugyanaz, Ő mindig ugyanazt a szelíd mosolyt sugározza reád s beszél hozzád: szegény elfeledett, elhagyatott, szenvedő gyermekem, én itt vagyok; karom kitárva, hogy ölelésébe fogadjon téged; nekem minden sebedre van balzsamom; jöjj hát hozzám, ne tétovázzál!

Maradjunk egyideig ennek a hívó szózatnak általános hatása alatt, de hogy az világosabbá, elevenebbé és gyakorlatibbá legyen, tegyük azután különkülön elmélkedésünk tárgyává az Evangélium e részének mindenegyes szavát.

III. Venite — jöjjetek! Ez hívó szózat, meggondolt, komoly, őszinte hívó szózat. Az ilyen hívás jogokat ad. De mi szükségünk van nekünk jogokra, mikor tudjuk, hogy Jézus milyen szeretettel szeret bennünket! Mióta magára vette emberségünket és egy lett közülünk, azóta Isten, aki olyan nagyszerűen elég volt önmagának, nem tud kielégülni nélkülünk; szüksége van rá, hogy kiöntse szívünkbe emberi érzelmeit, mert nincs emberibb lény a világon, mint az emberré lett Isten. Mindaz, ami gyöngédség, odaadás, önzetlenség csak megtalálható egy atya, vagy anya csodálatos, hasonlíthatatlan szeretetében és egy igazi barát ragaszkodásában, az mind megvan Jézusban és Ő mindezt fölajánlja nekünk. És várja bizalmas közeledésünket... Ó én lelkem, érted-e már, miért hív téged? Megérted-e szeretetét? Hiszel-e benne?

Újraéledő remény, — megnyíló szív, — vágyódás, mely lendületet ad. — Jézusban megtalálok mindent, amit keresek... és Ő hív engem!

JÉZUS MINDEGYIKÜNKNEK MINDENE

I. Ő megért engem. — Melyikünknek az életében nem volt olyan óra, melyben felkiáltottunk: nem, senki sem ért meg engem! — Mindenkinek megvan a maga sajátos érzésmódja s azért, amikor közöljük fájdalmainkat, azok mások előtt gyakran túlzottaknak, hiábavalóknak látszanak, ami méginkább fokozza szenvedésünket. Hányszor megtörténik az is, hogy mikor egy-egy ügyetlen kéz gyógyítani akarja sebeinket, még jobban feltépi azokat. És ha lelkünkben titkos sebet hordunk, ki kötözi be azt? S ha igazságtalan megítélésben van részünk, amit még környezetünk is magáévá tesz, ugyan kihez folyamodjunk oltalomért?

Hallgasd meg az isteni hívást, szegény lélek: Jézus mindent lát, mindent megért és szánalommal néz minden szenvedésünkre. Emlékezzél csak vissza arra, amit emberi értelméről mondtunk. Olyan nagy az, hogy magába foglalja az egész teremtett világot a maga teljességében és minden legapróbb részletében; olyan hatalmas, hogy figyelmét annyira kiterjeszti mindenegyes lélekre, mintha csupán csak azzal az eggyel volna dolga. Szívének ugyanilyenek az arányai. Érzi minden fájdalmadat, gondodat és bajodat; szinte azt mondhatnók: annyira érzi, mintha az mind Őt magát érné. Te fájdalmas lélek, te mély lélek, Jézus megért téged. — Hiszed-e? — Ó, nem merem hinni, hiszen ez túlságosan szép volna! — Hát nem hallottad a hívását: Jöjjetek, jöjjetek! — Egy isteni hívó szó nem csalhat meg.

II. Egyedül Ő van mindig mellettem. — Míg azok, akik szeretnek téged, kényszerítő körülmények miatt gyakran távol vannak tőled, Jézus mindig, minden pillanatban melletted van. Lehet, hogy egyik napod a másik után telik el a nélkül, hogy egyetlenegyszer is fölemelnéd Reá tekintetedet, Ő azonban

mégis veled marad; nem hagy el soha; még álmodban is őrködik fölötted. — Igaz, hogy titokzatos jelenlétét semmi sem árulja el: nem láthatod és nem hallhatod. De mit ér az érzékek tanúskodása! Istent nem láthatjuk, pedig mindenütt jelen van: az ég sokkal közelebb van hozzánk, semmint gondoljuk. A mennyben Jézus embersége lát és hall bennünket. Hogyan találhatnók tehát közellétét érthetetlennek, mikor a tudomány újabb felfedezései olyan meglepő tények elé állítanak!

Mint Isten, Jézus ott van a szobádban, ahol vagy. Mint ember pedig az égből lát téged. És tekintete állandóan rajtad pihen. Szíve állandóan nyitva áll, hogy befogadja panaszaidat, bizalmas közléseidet és támogasson téged; vár téged, karját feléd tárja.

— Szegény lélek, hiszed ezt?

— Ó, ha szilárdan, határozottan hinném, akkor sohasem érezném magamat egyedül, akkor sohasem volnék boldogtalan.

— Ó Jézus, ha ez valóban így van, milyen türelmes és elnéző vagy Te akkor! Olyan szeretettel szeretsz akkor engem, amely határtalanul fölülmúl minden más ismert szeretetet. S mit hozzak fel akkor mentségemre, amiért annyira elhanyagollak, annyiszor megfeledkezem Rólad; pedig eddig azt hittem, hogy szeretlek, de többé már nem merem mondani. Ó Jézusom, aki magadhoz hívsz engem, fogj kézen: végre már igazán Hozzád akarok menni, Melletted akarok maradni, legmeghittebb barátommá akarlak tenni; hisz Te vagy az egyetlen, aki sohasem távozol el tőlem.

III. Ő az egyetlen, akinek a szíve mindig egybehangzik az enyémmel. — Az enyéimek közül még azoknak is, akik itt vannak velem és meghallgatnak engem, megvan a maguk baja és gondja; nem tudnak egészen az enyémek lenni soha; sokszor annyira lefoglalja őket saját gondjuk, hogy ha meg is hallgatják panaszomat, közben másra gondolnak: szórako-

zott tekintetük és közömbös válaszuk elárulja őket; és hogy fáj ez nekünk! Tehát hiába tártuk fel szívünket és hiába mutattuk meg sebeinket!... Ezek azok a pillanatok, mikor jobban esik egyedül maradnunk.

Kedves, csalódott lélek, ne szomorodj el, inkább örülj; Jézus ezt a keserű tapasztalást is azért engedte meg, mert szeretetének nagy szándéka van vele: maga felé akarja fordítani egész szívedet; Ő akar vigasztalód lenni; annyira kívánja ezt, hogy néha az egyedüli akar lenni. — Neki nincsenek személyes gondjai, Ő egészen a tied, a gondjaidé; semmi sem tereli másfelé a figyelmét, sem a világ kormányzása, sem a Hozzá forduló ezer meg ezer más szenvedő léleknek a könyörgése: csodálatos és páratlan kiváltság, de ugyancsak drágán fizette azt meg. Azért lehet minden léleké, mert mindegyikért vérét ontotta... Aki hisz ebben a szeretetben, hogyne hinne ebben a részvevő jelenlétben is?

Az elhatározás ezek után adva van: teljes bizalommal és közvetlenséggel elfogadni Jézus hívását. — Az én bizalmam eddig nem volt ilyen teljes. Miért? Mert kevés volt a szeretetem, hiányzott belőle a meghittség: nem ismertem eléggé Jézus Szívét, mert nem fordítottam elég időt az elmélkedésre. Mindíg, újra meg újra erre az eredményre jutunk: csak a figyelmes elmélkedés útján nyílik meg szemünk a láthatatlan látására.

95. ELMÉLKEDÉS

„MINDNYÁJAN": KIVÉTEL NÉLKÜL

I. *Jézus.* — Jöjjetek, jöjjetek hozzám kicsiny lelkek, akik sokkal ismeretlenebbek vagytok, semhogy a világ törődnék panaszaitokkal; jöjjetek, én pótolom azokat a részvevő érzéseket, melyeket olyannyira nélkülöztök. — Jöjjetek mindannyian, akik-

nek napjai nehéz, egyhangú munkában telnek el; mindannyian, akiknek egészsége felőrlődik a minden erőtöket igénybevevő küzdelmekben és mindannyian, akiknek a kenyere nincs még biztosítva holnapra. — Jöjjetek mindannyian, akik aggódva kérdezitek, mi lesz gyermekeitekből és ti, akik reményt vesztetten sírtok a sírjuk felett; mindannyian, akik reszkettek azoknak a lelkéért, akiket legjobban szerettek. — Jöjjetek mindannyian, akiket állandóan nyomon követ a betegség; húzódjatok mellém hosszú, álmatlan éjtszakáitokon; tegyétek kezeteket az enyémbe, mikor a fájdalom kiáltása tör ki ajkatokon: az én áldott kezem lecsillapítja lázatokat.

Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik roskadoztok szenvedéseitek súlya alatt, akár családi, akár lelkiismeretbeli szenvedések azok, akár olyanok, amelyekről senkinek sem szabad tudnia, vagy talán olyanok, melyek megvetésnek tesznek ki benneteket: én mindent megértek és mindent meg tudok vigasztalni. Egyetlen nap az égen elég, hogy millióknak megadja a reményt és az élet melegét; ennél a nagy csillagnál hatalmasabb és nagylelkűbb az én szívem, mely sokkal ragyogóbb reménységet, megnyugtatóbb meleget és termékenyebb életet ad a boldogtalanok mindegyikének: az én szívemből is úgy, mint a napból, egy elég ahhoz, hogy kielégítsen mindenkit.

II. *Jézus.* — Igen, gyermekem, minden lelket, kivétel és fönntartás nélkül. Ne mond: én közömbös és lanyha vagyok, a jólétben megfeledkezem Rólad; hogyan menjek hát Hozzád, mikor szerencsétlenség ér?

Ne mond: szenvedésemnek én vagyok az oka; követelődző és kemény voltam; gúnyolódásaimmal elriasztottam magamtól az embereket. Ma azután mindenki rosszakaratúan ítéli meg szavaimat, tetteimet. Egyetlen igaz barátot sem tudtam megtartani magamnak: elhagynak, bosszút állnak rajtam: azzal bűnhödöm, amivel vétkeztem. Hogy kérhetném most Tőled, hogy szánj és vigasztalj meg engem?

Ne mondd: kerestem, mohón kerestem a világ örömeit és vigasztalásait, de mindenütt visszautasításra találtam. Hogy ajánljam hát most föl Neked azt, amit a világ nem fogadott el?

III. Szegény lélek, mennyire nem ismered az én szívemet, mennyire a szűk emberi szív szerint ítéled meg azt. Tágítsd ki, távolítsd el teljesen a határait: a kiterjedése mindig olyan nagy, mint a bizalom, amellyel közelednek felé.

Én ismerem bűneidet, hálátlanságodat, önző felfogásodat, sőt lázadozó érzéseidet is; mélyen érzem a keserűséget, amit velük okoztál, de azért mégis megnyitom számukra szívemet. Mert szívemben, a szeretetnek ezen a lángoló tűzhelyén elhamvad minden, ami nem tiszta. A szeretet fönséges teremtő erő: bennem határtalan irgalmat teremtett; benned is új lelket teremthet, egy szerető, megvigasztalódott lelket.

E megindító benyomások hatása alatt tárjuk ki szívünket és töltsük meg bizalommal: Igen, bármilyen gyarló vagyok is, odamegyek ehhez a nagy Szívhez. Feltárom előtte szomorúságaimat; olyan jó így kiönteni a szívemet!

Mélységes hála, — csodálat és szeretet. — Idézzük emlékezetünkbe az Írás szavait: „*Aki hozzám jön, nem vetem ki.*"

96. ELMÉLKEDÉS

A KERESZTET NEM VESZI LE VÁLLUNKRÓL

I. Elégedetlen hangot hallok, mely keserűen mondja: Én nem tudom követni ezt a hívást, mert úgyis hiábavaló. Hiszen annyiszor tapasztaltam, hogy panaszaim az égben süket fülre találnak! Igen, én imádkoztam szenvedéseimben Jézushoz, volt is va-

lami reménységem, ó, ugyancsak gyönge reménységem, de az is eltűnt; a tapasztalat kioltotta. Jézus nem könnyített a terhemen, nem támogatott küzdelmemben: a szerencsétlenség, mint valami lélektelen zúzógép, kérlelhetetlenül folytatta végzetes munkáját.

Én azért, természetesen, hiszek Jézusban, hiszek a szavában; de úgy látszik másképen kell értelmezni. A hívása, mely általánosnak látszik, tulajdonképen csak néhány kiválasztottnak szól. Ha a bizalomra sokan hivatottak is, a választottak annál kevesebben vannak; és én — sajnos — nem e kevesek között vagyok. Nekem nem adatott meg az a szilárd hit, melyről az Evangélium azt mondja, hogy hegyeket képes áthelyezni. Én nem tartozom az „elit"-hez, én beleveszek a tömegbe és nem igényelhetem a kiválasztottak kegyelmeit.

II. Szegény szomorú, de számító lélek, te csakugyan nem jól értetted az isteni szót. Jézus nem mondta soha: Mellettem nem érhet benneteket semmi szerencsétlenség; én eltávolítok tőletek minden szenvedést; többé nem kell vinnetek semmi terhet.

Nem, nem, az isteni Megváltó nem veszi le vállatokról a keresztet, mely felvérezte az Övét; nem foszt meg benneteket ettől a dicsőségtől. Mert az erény csak a kereszt által kap erőre és emelkedik fel, az adja meg legszebb díszét és az növeli örök boldogságát...

Mit ígér tehát mindazoknak a szenvedőknek, akiket magához hív? Hallgassuk csak meg és mérlegeljük szavainak befejezését: „Reficiam vos" — megerősítlek titeket; bátorságot adok nektek, hogy hősiesen vigyétek kereszteteket; — fokozom bennetek a szeretetet, hogy ne érezzétek annyira ennek a keresztnek a keménységét; — olyan örök reménységeket csillogtatok meg szemetek előtt, melyek egészen más színben mutatják majd a szenvedést és ha közelebb jöttök hozzám, annyira közel, hogy meghalljátok a szívem dobogását, megértitek, hogy a ti fáj-

dalmatok az én fájdalmam is, hogy én is érzem, veletek együtt hordozom és veletek együtt ajánlom fel azt Istennek. Nem irígylésreméltó megerősítés ez?

III. Távol tartottam-e édesanyámtól a szenvedést? Nem; sokkal jobban szerettem, semhogy megfosztottam volna tőle. Nem kíméltem meg még a legkegyetlenebbtől sem, attól, hogy lássa a kereszten Fiát.

Ti önző és lanyha lelkek, akiknek nincs más célotok, csak az, hogy ne szenvedjetek, ti ne jöjjetek hozzám. De annál jobban siessetek hozzám ti, áldozatos lelkek, akik erőt kértek ahhoz, hogy jól tudjatok szenvedni. De jöjjetek ti is, tökéletlen, gyönge lelkek, akik féltek a szenvedéstől és túlságosan szánakoztok önmagatok fölött; jöjjetek gyermeki bizalommal: szívem csupa édes irgalom a gyöngék és félénkek iránt, sőt többet mondok: szívem olyan gyöngédséggel szorítja magához őket, mint az anya erőtlen, beteges gyermekét, mígnem a gondozás és szeretet erőssé, bátorrá nem teszi.

E tekintetben gyökeresen meg kell változtatnom felfogásomat. — Fel kell ismernem az isteni Üdvözítő bölcseségét és igazi jóakaratát, mellyel legnagyobb javamat nézi — igen: a szenvedést, de Ő mellette!

97. ELMÉLKEDÉS

VIGASZTALÁSSAL, VAGY A NÉLKÜL

I. Arról elmélkedtünk, milyen tévedés azt hinni, hogy Jézus eltávolít tőlünk minden szerencsétlenséget és fájdalmat; de éppolyan hiba volna azt hinni, hogy legalább a vigasztalással mégis tartozik nekünk. Újra ismételnünk kell itt, hogy amit ígért, az „megerősítés", olyan formában, amilyenben jónak látja. Egyik formája éppen az érezhető vigasztalás és Ő nem is tagadja meg azt mindig; de sokszor megelég-

szik a világosság és erő kegyelmeivel. Ezek a kegyelmek meghagyják ugyan a szenvedést, de olyan bátorságot adnak elviselésére, hogy az akárhányszor a szeretet hősies örömeig emelkedik. Maga az Úr Jézus adja erre a legszebb példát a kereszten, mikor azután, hogy elleheli ezt a sóhajt: *Istenem, Istenem, miért hagytál el engem,* — utána tökéletes odaadással mondja, s ez az utolsó szava: *Atyám, kezeidbe ajánlom lelkemet!*

II. De az isteni bölcseség azért tiszteletben tart bizonyos emberi fájdalmakat. Aki azt kívánná, hogy az anya fojtsa el könnyeit gyermeke halottas ágya mellett, az erőszakot tenne a természet egyik legszebb törvényén. Ne tegyünk tehát magunknak szemrehányást azért, ha erősen érzünk bizonyos fájdalmakat: minél nagyobb a fájdalom, annál nemesebb a belenyugvás.

Csodáljuk meg azt a szent tiszteletet, mellyel Isten viseltetik minden iránt, ami természetünkben igazán nagy és nemes. A lemondás és elszakadás nem érzéketlenség.

III. Ó Jézusom, most végre megértettelek! Hitem és értelmem igazat ad Neked és a szívem hálás köszönetet mond. Hozzád jövök, ó isteni Megváltóm, de nem azért, hogy letegyem szenvedéseim terhét, hanem azért, hogy megerősítést találjak Melletted, megerősítést, amely képessé tesz rá, hogy keresztény lélekhez méltóan viseljem azt a Te tiszteletedre és Atyád dicsőségére.

Hogy ez a megerősítés vigasztalás lesz-e, vagyis az érezhető szeretetnek az az érzése, mely megédesíti a szenvedést és könnyebbé teszi a terhet? Vagy egyszerűen az erő kegyelme lesz-e, vagyis a kötelességnek határozottabb és elevenebb érzése, a hitnek erősebben átütő világossága, vagy az áldozatos, nagylelkű szellem felébredése?... Ezt Reád bízom; én nem kérek semmit: Te jobban tudod, mint én, mi válik inkább javamra.

Azért sem jövök Hozzád, ó imádott Üdvözítőm,

kinek kezei, lábai és oldala még őrzik a kegyetlen sebek látható jelét, hogy azt mondjam: nem akarok szenvedni, készíts véredből valami olyan italt, mely érzéketlenné tesz a fájdalom iránt.

Nem, én nem akarom így elárulni a barátságot: én nemesebb vigasztalást keresek: azt a gondolatot, hogy Te leereszkedel hozzám és velem szenvedsz. Igen, szenvedsz a saját szívedben, mely résztvesz az én fájdalmamban; de szenvedsz az én szívemben is; az én szívemben, mely Neked magadnak egy piciny részecskéje. — Ha nem szenvednék, Te nem szánnál engem többé. Ha szenvedek, tudom, hogy jobban szeretsz. — Ezt megérteni talán még több, mint Hozzád menni, ez annyi, mint fejemet szent kebleden nyugtatni, egészen közel ahhoz a szívhez, mely szüntelenül értem dobog.

Gondoljuk át újra mindazt, ami legjobban megvilágosodott előttünk és ami legjobban meghatott bennünket. — Engedjük át magunkat a határtalan bizalomnak. — Határozzuk el, hogy teljes bizalommal megnyitjuk Jézus előtt szívünket. — Miért ne kezdenők meg azt most mindjárt? — Érezzük át, hogy ha így teljesen átadjuk magunkat Jézusnak, ez a bizalmas viszony mindazt, sőt sokkal többet megad nekünk, mint ami vigasztalást, erősítést és édességet a legszeretőbb család, vagy a legeszményibb barátság meghittségében elképzelhetünk.

98. ELMÉLKEDÉS

„DISCITE A ME" — TANULJATOK TŐLEM

I. Isteni Mesterem, amire most tanítasz minket, az nagyon fontos lehet, miután ezt a formát választod hozzá: *„Tanuljatok tőlem . . ."* és így folytatod: *mert szelíd vagyok és alázatos szívű."* — Amit tehát

most felfedsz előttem, az a Te természeted, legbensőbb természeted; ezentúl ebben az értelemben kell hallgatnom minden tanításodat és e szerint kell fogadnom azt a módot, ahogyan bánsz velünk.

Kétségtelen, hogy ezek a szavak mindenkiben a szelídséget és alázatosságot sürgetik, hiszen példaképül állasz előttünk. De az igazi tanítás, amit e szavakkal adni akarsz nekünk, amit ma különösképen szívünkre akarsz kötni, a bizalom és lelkünk kitágítása.

Mintha ezt mondanád: Eddig szüntelenül a lemondásról, a bűnbánatról és erőfeszítésről beszéltem nektek; megmutattam a menny szűk kapuját és az oda vezető sivár utat; megátkoztam a világot és elvetettem azokat, akik miután kezüket az ekeszarvára tették, visszatekintenek. Hallottátok megindító kívánságaimat a felebaráti szeretetről, a tisztaságról, az igazságról, az egyenes szándékról; s mindebből arra a következtetésre jutottatok, hogy a keresztény élet magaslatára csak a tökéletesek, a bátrak juthatnak el... Nyugodjatok meg: hiszen szelíd vagyok és alázatos szívű.

II. Ó én lelkem, elmélkedj e szép és megnyugtató kijelentés fölött; az isteni Mester azt mondja: Szelíd vagyok, szelíd a szívem mélyéből. — A szelíd szív nem indul fel, nincsenek keserű szavai, elnéző és nagyon türelmes. — Sohasem kemény, még csak nem is parancsoló; mindent jósággal akar elérni. — Ha megbántják, csak annyi látszik rajta, hogy szenved. — Ha eltávozol tőle, követ a szemével, mintha azt mondaná: tudom, hogy visszajössz és akkor ugyanilyennek fogsz találni; reményét nem akarja elveszíteni.

Ez nem az a mesterkélt szelídség, amely tetszeni akar, ez igazi, jóságból eredő szelídség, mely meg akarja könnyíteni az égbe vezető utat.

Ó Jézus, ilyen a Te szelídséged, melyet azért mutatsz nekem, hogy bizalommal és nyugodtan Melletted maradjak, minden hidegségem, hanyagságom,

figyelmetlenségem, hibám és lanyhaságom ellenére is; köszönet érte, köszönet!

Az isteni Mester még hozzáteszi: Alázatos vagyok, szívből alázatos. Az alázatos szív hajlik minden kicsinyhez, minden közepeshez, minden értéktelenhez; jól tudja, hogy nem találja meg náluk a gondolatoknak azt az emelkedettségét és az érzelmeknek azt a fínomságát, amit a tökéletesebb műveltség ad, de azt mondja magában: Nem az ő hibájuk, ha tudatlanok és durvák. Sajnáljuk őket, hiszen nélkülözik a legnemesebb gyönyörűségeket; sőt legyünk annál gyöngédebbek hozzájuk, hogy így ők is megtanuljanak azok lenni.

III. Ó Jézus, amikor így megrajzoltam lelkedet, voltaképen életedet mondtam el: Barátaidul, apostolaidul szegény, tanulatlan halászokat választottál, akikből hiányzott minden emelkedettség, s akik képtelenek voltak Téged megérteni; és elviselted őket ilyennek mindvégig; nem akartad élvezni azt az átalakulást, amit a Szentlélek vitt végbe bennük. Miért? Vajjon miért?... Értelek; határozott bizonyítékát akartad rám hagyni szíved alázatosságának és szinte hallani vélem, amint mondod: Lásd, téged is szeretlek, minden semmiséged és hibád, állandó tökéletlenségeid ellenére is és megtartalak magam mellett. Tanításaim, türelmem és szeretetem által, remélem, megvilágosodott, nagylelkű és szép lélek lesz belőled.

Ó Jézusom, így kormányoz a Te szíved királysága, melynek két nagy minisztere: a szelídség és az alázatosság.

Hálás érzelmekkel teli köszönet, — nagylelkű ígéretek, — mindenekfelett pedig a szív nagy, bizalmas feltárása.

„MEGTALÁLJÁTOK A BÉKESSÉGET"

I. Az ígéret. — Hogy lehet az Jézusom, hogy Te, akinek a lelke olyan végtelenül nagy és fönséges, ugyanakkor szelíd és alázatos vagy? A nagy szellemek olyan értelmeket keresnek, amelyek képesek megérteni őket; a nagy szívek nemes lelkekhez vonzódnak és íme, Te, — Te mégis a kicsinyek, a középszerűek, a gyöngék, a félénkek felé hajolsz... azért, mert Te az összes emberekért jöttél a földre, az emberiség pedig a maga egészében tökéletlen és tudatlan lényekből áll.

Milyen nagy vigasztalás ez számomra! Milyen bátorítás és megnyugvás! Mikor kiejtetted ezeket a szavakat: *Tanuljatok tőlem*... akkor magad előtt láttál engem is; gyöngéd tekinteted megpihent rajtam; és bátorítóan magához vonzott, mint ahogy egy félénk gyermekkel vagy egy rongyokba burkolt koldussal szoktuk tenni. Ha nem tudnám Benned ezt a leereszkedő jóságot, ezt a mély, elnéző irgalmat, akkor nagy szégyenkezésemben szomorú és néma maradnék Előtted. Mert én nem hozok nagy erényeket és nem tudok szép dolgokat mondani Neked, napról-napra ugyanazokat a többé-kevésbbé betanult, elcsépelt szavakat ismétlem el. Micsoda örömödre lehetnék én Neked?... De mégis nekibátorodom és helyet foglalok azok között a szegény emberek között, akiknek a körében olyan szívesen időzöl. Az én érzelmeimből éppen úgy, mint az övékéből, hiányzik minden emelkedettség; imáim inkább önző kérések. És amikor arra méltatsz, hogy a szentáldozásban leszállj lelkem lakásába, nem követem-e el én is gyakran, éppen úgy, mint ők, azt a nagy, bár akaratlan tiszteletlenséget, hogy magadra hagylak és gondolataim másutt, magam sem tudom hol kalandoznak... De Te nem méltatlankodol, szemrehányást is

alig teszel, legfeljebb az elszomorodott szeretet szemrehányását. Mikor pedig nagy sietséggel és erős zavarral visszatérek Hozzád, mit hallok? Ezt a kimondhatatlan szelídséggel és alázatossággal teli ígéretet: Holnap újra eljövök. — Ó holnap! Vajjon tudok-e holnap igazi ünnepet készíteni számodra?

Szabad-e ezekután elcsüggednem? A csüggedés balgaság volna, sőt még annál is több: semmibe sem vevése Jézus szavainak, szeretetteljes hozzám közeledésének. — Milyen béke száll abba a lélekbe, mely mindezt igazán megértí!

II. A figyelmeztetés. — Ha szavaid, ó isteni Mester, nem is egyenesen figyelmeztetésképen hangzottak el számomra, az mégis benne foglaltatik. Ugyan milyen címen lehetnék ezután gőgös és rideg, büszke és lenéző testvéreimmel szemben? Milyen tekintettel néznél reám, ha ebben a bántó tartásban látnál? Megtagadnál, nem méltatnál többé a barát névre. Nem lennék többé a Te tanítványod. Lelked nem lakoznék többé bennem. Elgondolható-e, hogy Te, az Isten, akit minden megillet, eltűrnéd megfeledkezéseimet, gyöngédtelenségeimet, akárhányszor bántó viselkedésemet s ugyanakkor én, teljesen értéktelen lény, fellázadnék, ha képzelt méltóságomat a legcsekélyebb támadás is éri? Ha fölényesen kezelném azokat az embertársaimat, akikkel szemben minden felsőbbségem csak abban áll, hogy talán több pénzem van, vagy előkelőbb a megjelenésem! Te, aki a szívek mélyére látsz, összehasonlítasz bennünket és gyakran ezt kell mondanod: Ez a tudatlan, ez a rosszul öltözött ember mennyei Atyám szemében magasan fölötted áll.

Merüljünk el mélyen ebben az ellentétben, abban, ami gyűlöletes benne és a fenyegetésben, melyet magában foglal. — Hangoljuk szívünket szelídségre és alázatosságra felebarátaink, minden felebarátunk iránt.

Ne elégedjünk meg e tekintetben elméleti megállapításokkal és felületes érzelmekkel, hanem hozzuk

napfényre e nagy igazságokból előítéleteinket és helytelen viselkedésünket.

Mindenekelőtt előítéleteinket. Ahogy eddig, már hosszú ideje gondolkoztunk és cselekedtünk, azt annyira természetesnek látjuk, hogy megvizsgálását fölöslegesnek találjuk: az már elintézett dolog. A megtévesztő látszat még jobban rabul ejt bennünket, ha a közvélemény is egyezik felfogásunkkal. — Hogy társadalmi különbségek vannak, ez olyan tény, mely mindig meglesz, de vajjon ebből az következik, hogy lenézhetjük azokat, akiket a körülmények alacsonyabb sorsba helyeztek? Ez a megvetés kifejezésre juthat a szolgákkal, munkásokkal, üzleti alkalmazottakkal szemben; de érezhetővé válhat más mindennapi érintkezésnél is, bizonyos leereszkedő hanghordozásban, únott arckifejezésben és a viselkedés olyan túlzott fesztelenségében, amilyet magasabb társadalmi osztályba tartozó emberrel szemben nem engednénk meg magunknak.

Persze, az ilyen viselkedés mentségére mindig akadnak kifogások: Meg kell tartani a megfelelő távolságot, — mondod talán. De vigyázz, nehogy a távolság különválásra, vagy éppen szakadásra vezessen. — Majd hozzáteszed: A bizalmaskodás tiszteletlenséget eredményez. — Igen, a közönséges bizalmaskodás, de nem a szeretetteljes közvetlenség. — Ne tévesszük össze a határozottságot se a keménységgel, vagy a ridegséggel és még kevésbbé az erőszakkal. Ami pedig a fölényességet illeti, az sohasem méltóságról, hanem gőgről tanúskodik.

És végül még egy érv: Hogyne kedvetlenednék el az ember? Minél jobbak vagyunk alattvalóinkkal szemben, annál több követeléssel állanak elő... De vizsgáljuk csak meg alaposan a dolgot, vajjon, ha sokat is teszünk értük, de állandóan és valóban jóságból tesszük-e? — Tagadhatatlan, hogy sokszor akadnak köztük olyanok, akik mindent ócsárolnak, akik önzően azt hiszik, hogy joguk van mindenre és

hálátlanok, akik megfeledkeznek a már kapott jótéteményekről. De nem esett-e a mi isteni Mesterünk még sokkal inkább áldozatul ezeknek a hibáknak, mint mi, s mégis látjuk-e életében valahol, hogy megváltoztatta volna bánásmódját? Mindig szelíd és alázatos maradt. S nem szelíd és alázatos-e ma is?

III. Bátorítás. — Ime, erre nézve egy megható és bátorító gondolat. Jézus, az Ő szelíd és alázatos jóságával földi életében csak kisszámú odaadó lelket nyert meg magának; azóta is, immár húsz századon át szelíd és alázatos az emberek nagy tömegével szemben s mégis kicsiny ma is igazi barátainak a száma. — Vigasztalódjunk hát mi is, ha jóságunk ritkán talál odaadásra; egy-két hálás szív, egy meghódított szerető szív már sokat jelent; és hol az az állandó jóság, amely nem tesz több ilyen hódítást? Szórjuk a jóságot teli kézzel. A magvak egy részét szétszórja a szél. Sok az útszélre esik, vagy a tövisek közé, de akad köztük olyan is, amely termékeny talajra talál és százszoros termést hoz... De különben is, van-e egyáltalán más jutalomra szükségünk, mint Jézus megelégedésére? Felebarátunkban adjuk vissza Neki azt, amit Ő szüntelenül tesz miérettünk. És Ő újra megismétli nekünk: Tanuljatok tőlem, — legyetek jó tanítványaim!

Most pedig emeljük szemünket ez imádandó példaképre és kérdezzük meg önmagunkat, vajjon olyan szelídek és alázatosak vagyunk-e, mint ahogy Ő kívánja. Tudod miről ismerhetsz erre rá? Arról a bízó békességről, mely körülötted uralkodik; arról a mély és édes békéről, mely az égből száll a szívedbe. „Invenietis requiem animabus vestris."

Köszönjük meg Jézusnak ezeket a csodálatos ígéreteket, ezeket a meggyőző tanításokat. — Mélységes csodálatunk kíséretében ismerjük fel rajtuk keresztül Istent: ember sohasem érhette volna el az érzelmeknek és a viselkedésnek ezt az emelkedettségét.

JÉZUS NYOMÁBAN

Esti előkészület. — *„Aki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel keresztjét mindennap és kövessen engem.*

Holnapi elmélkedésünk ezekben a parancsoló, határozott szavakban megtalálja majd mindannak egybefoglalását, amit Jézus szelleme és szeretete eddig felfedett előttünk. Benne foglaltatik minden tanítása, határozott formába önti minden követelését; sejteti velünk szemben táplált minden reménységét: *„Aki... akar..."*

De ez a mondat nem csupán összefoglalás, hanem felhívás is. Eljött a döntés órája; választanunk kell: vagy megmaradunk helyünkön s éljük tovább kicsinyes, nagyobb bűn és erény nélküli életünket, vagy nekiindulunk, hogy kövessük Jézust a nagylelkűbb, áldozatosabb, magasabb élet útján.

A holnapi nap elhatározó lesz számunkra. A bátrak jelentkezni fognak. Vajjon akadnak-e még mindig olyan kicsinyes lelkek, akik várni akarnának? Most majd megláthatjuk, hogy úgy, mint a tengeren dagály után, sok kicsiny bárka szerencsésen kikötőbe ér, míg a kormány nélkül úszók ide-oda hánykolódnak a hullámok hátán s végül is fekve maradnak valahol a homokos parton.

Ó Szentlélek, duzzaszd fel mennyei fuvallatoddal az én gyönge kis bárkám vitorláit s hajtsd a part felé, ahol Jézus vár reá.

ELMÉLKEDÉS

Előkészület. — Magam elé képzelem az isteni Mestert útra készen. Áll; tartása határozott; lábát már indulásra emeli, de ugyanakkor messze, a világ minden tájára elhangzó hangos szóval küldi szét hívását és föltételeit.

És nekem eszembe jut: Jézus elmegy és hátha nem jön vissza többé. Ma arra akarom kérni Őt, hogy fogadjon kíséretébe.

I. A hívás. — Szent Ignác az ő gyakorlataiban úgy mutatja be Jézust, mint egy nagy királyt, aki összehívja híveit és megdícséri azokat, akik vetélkedve igyekeznek közelebb, minél közelebb jutni hozzá. — Mit ígérhet, és még hozzá sohasem bizonyosra, egy földi király? Dicsőséget, gazdagságot, az uralkodás jogát? — Üres javakat, rövid életű javakat. — Szeretetét ritkán adja valakinek s akkor is milyen szűk korlátok közé szorítva.

Jézus azonban hasonlíthatatlan javaihoz fölajánlja azt is, ami biztosítja és fölülmúlja azokat: szeretetét, odaadva magát mindenkinek, a szerint, amilyen közel látja maga mellett, amennyire magáénak tudja és amennyire hasonlónak találja önmagához. Az ember szívében helyet foglaló minden tiszta szeretet bátran e nagy Szív felé fordulhat, ahol végre megtalálja legnagyobb vágyait fölülmúló tárgyát.

A lélek csak akkor lesz igazán jámbor, ha megértette ezt a szeretetet. Ha Jézus az a lény lett számára, akiért egyedül kíván élni s akiért boldogan halna meg.

És íme, Jézusom, Te ma ezzel a kérdéssel fordulsz hozzám: Akarsz hozzám jönni, akarsz az enyém lenni, akarsz engem követni? — Hogy akarok-e, ó isteni Mesterem, még kérded? Nem látod, hogy immár teljesen meghódítottad szívemet és én nem tudnék többé élni szereteted nélkül? Olyan tökéletesnek, olyan elragadónak és gyöngédnek mutatkoztál előttem, hogy lelkem úgy érzi, mintha kiszakadt volna önmagából. — Ó imádott, drága Mesterem, a Tied vagyok, őszintén, szívem mélyéből a Tied. Te, akinek semmi szükséged sincs reám, hívsz engem; minden gyarlóságom és hanyagságom mellett is szeretsz engem.

Köszönjük meg Jézusnak, hogy követésére, magához minél közelebb hív minket. — Kérjük bocsá-

natát, amiért közeledésének ilyen sokáig ellenálltunk. — Vizsgáljuk meg jelen érzelmeink őszinteségét, vágyaink élénkségét, elhatározásunk határozottságát. — Merüljünk el mélyen Jézus eszményi szépségében, mély gyöngédségében és a Vele való meghittség gyönyörűségében.

II. Az első feltétel. — *Ha követni akarsz engem, ott kezdd, hogy tagadd meg magadat.*

Látlak, ó útra készülő Jézusom, sarutlan lábakkal, egyetlen köntösödben, pénz nélkül, nem vive magaddal semmit, ami akadályozhatna utadban; így lehet gyors lépésben haladni. Ha én viszont haszontalan gondok terhével indulok neki a mennybe vezető útnak, hogy tudnálak akkor megfelelő gyorsasággal követni Téged? Vagyon, dicsőség, élvezet, ezek azok a terhek, melyeket indulás előtt lábaid elé kell raknom. Te határozod meg azután, mit vihetek mindebből magammal. Ha a teljes lemondás áldozatát, a szerzetesi életet kívánod tőlem, megteszem; ha meghagysz a világi életben, akkor a világi javakról ténylegesen lemondó szegénység helyett, az akaratomról lemondó engedelmesség helyett és bizonyos megengedett örömökről lemondó szűzi tisztaság helyett legalább ezeknek a fogadalmaknak a szellemében fogok élni. E szellem nélkül úgysem egyéb a fogadalom, mint burkolat tartalom nélkül, virág illat nélkül, adomány szeretet nélkül. Ó jó Mesterem, taníts meg a lemondásnak, az önmegtagadásnak erre a szellemére, mely szabaddá tesz és megengedi, hogy kövesselek Téged.

III. Még tovább. — A javainkról való lemondás még nem jelenti szükségképen az önmagunkról való lemondást is. Az ember ezer rejtett lekötöttség rabja maradhat azért továbbra is és új nyomorúságos kis kielégüléseket kereshet magának: nagylelkűen feláldozott mindent, azután lehajol, hogy fölszedje a visszamaradt hulladékot.

Pedig a teljes lemondás könnyű, olyan könnyű, hogy szinte életszükségletté válik . . . ha szeretünk. Miben áll tehát ez a titok? Szent Pál megmondja: *Élek,*

— kiált fel — *de már nem én élek, hanem Krisztus él bennem!* — Mintha csak azt mondaná: Lemondtam magamról, kiléptem önmagamból és helyemre bevezettem Jézust, az én isteni Mesteremet. Ő közli velem gondolatait, rendeleteit, kívánságait, Atyja iránt való imádatát, gyermekei érdekében való nagy buzgóságát; és én mindezt mély hódolattal elfogadom és ebből alakítom ki a magam életét.

Csodáljuk meg ennek az isteni helyettesítésnek szépségét, nagyságát és örömeit. — Önmagunknak ez a kifosztása nem ürességet, hanem magasabbrendű tartalmat hagy maga után. — Önmagunknak ez az átadása nem tétlenség, hanem a legmagasabb tevékenység.

Ó lelkem, te szegény kis lélek, ne zavarjon meg, ha még nagyon távol érzed magadat ettől a tökéletességtől; gondolj az isteni Mester szavaira: *Szelíd vagyok és alázatos szívű;* Ő minden lelket szeret, amely szeretni akarja Őt, te pedig akarod, ó igen, őszintén akarod! Ingadozásod, a követésben való lassúságod, sőt még visszautasításod sem riasztja vissza Őt; Ő vár és remél... Tégy legalább néhány lépést, távolítsd el ezt vagy azt az akadályt, elevenítsd föl és sokszorozd meg vágyaidat, tedd buzgóbbá imáidat, igyekezz jobban megismerni Jézust. Különösen az elmélkedés útján lehet megismerni, aki pedig jól megismeri, az készséggel lemond önmagáról, hogy követhesse Őt.

101. ELMÉLKEDÉS

A KERESZT HORDOZÁSA

Ha velem akarsz jönni, határozd el magadat, hogy viszed a keresztedet mindennap.

I. Jézussal minden megváltozik. — E hosszú és szomorú kilátás előtt homlokunk elborul és szívünk tétovázik. Hogy vállamra vegyem a keresztet és hord-

jam életem végéig, nem túlságosan nagy kívánság ez az emberi gyöngeségtől? Hogy merjek vállalkozni ilyen útra? Hogy bírom el ezt a terhet az út végéig?

Szegény emberi természet, milyen rövidlátók a gondolataid és milyen haszontalanok az aggodalmaid! Egyetlen szempillantás meggyőzhet ennek az isteni követelésnek a fontosságáról.

Hányszor megállapítottuk már elmélkedéseinkben, hogy idelent minden ember szenved. Szenvedni pedig annyi, mint vinni keresztünket. A kereszt tehát számunkra éppúgy, mint mindenki más számára nem egyéb, mint az élet keménysége, a nehézségek és gondok, a csalódások és sikertelenségek, az aggodalmak és fenyegető veszedelmek, másrészt a kötelességek egyhangúsága, az élvezetek üressége, a betegségek, melyek gyötrik a testet és a kegyetlen veszteségek, melyek a szívet gyötrik meg.

Miért zavar hát meg és miért csüggeszt el az isteni kijelentés, hogy ha Jézussal akarsz menni, hordoznod kell keresztedet mindennap? — Nem látod, milyen csodálatos és nagyszerű ez a föltétel? Hiszen nem egyedül viszed és olyan úton viszed, mely az örök boldogságba vezet!

Milyen sajnálatraméltók azok a szerencsétlenek, akik zúgolódnak a szenvedések ellen; ezzel csak megnehezítik azokat. Ha pedig erősek és nyugodtak maradnak, egynémelyikük észszerű megfontolásból, mások büszkeségből, ezzel nem cselekedtek semmi nagyot, semmi szépet, semmi olyat, ami vigasztalásukra volna.

De íme, erre a rideg és visszariasztó képre ragyogó világosság derül. És a fényből egy elragadó Lény bontakozik ki, aki ezt mondja: „Kíséretemben, szemem előtt leszel, egészen közel hozzám; én viszem a te keresztedet, te pedig segítesz vinni az enyémet. Akarod?"

És ebben a pillanatban látom az isteni Üdvözítőt, úgy, amint majd későbbi elmélkedéseink mutatják be Őt nekünk, fájdalmasan vonszolva magát egy

súlyos kereszt terhe alatt, föl a Kálváriára. Vállai vérzenek; ereje fogytán. Elbukik; kegyetlen ütéseket mérnek Reá; fölkel és elmegy egészen céljáig. Közben felém fordul, látnom engedi elkínzott arcát és olyan tekintetet vet reám, mely szívem mélyéig hatol: nagy fájdalomról és a legnagyobb szeretetről tanúskodó tekintetet.

Ó Jézus, hagyhatom-e, hogy egyedül menj fel a Kálváriára? Hiszen a keresztet, melynek súlya alatt roskadozol, nekem kellene hordoznom. Miért nem vehetem le válladról, hogy a magaméra vegyem! — Ó én lelkem, valóban így érzel? Őszintén ez az érzésed? Nézz mélyen magadba.

II. Titkos vértanúság. — Jézus a kereszten függ. Ezzel a sebein függő, ólomszínű, vérző testtel szemben melyik lélek merné azt mondani: én nem akarok szenvedni. Igaz, akadnak lelkek, akik ezzel a különös ellenvetéssel állanak elő: Én már olyan rettenetesen régen szenvedek, — mondják — Jézus pedig a keresztjét, bármilyen nehéz és kegyetlen volt is az, csak egy napig hordozta. — Hallgassatok! Hát ti nem ismeritek a titkot, a nagy titkot? A keresztet, ugyanezt a keresztet Jézus megtestesülésének első pillanatától fogva hordozta. Életének minden napján, minden órájában teljes súlyával nehezedett az emberi érzéseinek mindegyikére. Élete állandó, szüntelen vértanúság volt. — Az Evangéliumok, melyek olyan nyugodtnak és derűsnek mutatják Őt, nem árulják ezt el nekünk. De ha keze olyan szelíden simogatja a kis gyermekeket, ha megjelenése olyan vonzó, ha szava mindenkinek a szívéhez férkőzik, ha arca derűt sugárzik, az óriási erkölcsi erejének, önuralmának az eredménye; mint egy harcos a háborúban, aki elrejti halálos sebesülését.

Mi nem ismerjük ezt a titkos vértanúságot, de tudjuk, hogy a kereszt csak halovány szimboluma. Mit is jelenthet ez a fából készült kereszt, bármilyen súlyos legyen is, a bűnöknek, az összes emberek bűnének irtózatos, romboló súlyához képest? Mit jelent-

hetnek a testet felszaggató, legrettenetesebb ostorcsapások is azokhoz a mélyre hasító csapásokhoz képest, melyeket az egész mindenségből és az összes századokból, az emberek árulásai, gyáva hűtlenségei, megvetései és káromlásai zúdítanak Reá; azoké az embereké, akiket Ő nem szűnik meg szeretni és akiket hiába szeret! Milyen állapotban lehet ez a nagy szív!

Ezt az állandó vértanúságot Jézus, úgylátszik, nem akarta fölfedni tanítványai előtt; annak fokozatos föltárását a jövő nagy szüksége számára tartotta fönn. Szerencsétlen korunk csodálatos gazdagsággal részesül benne. A misztikusok megindító részleteket tártak fel belőle; a teológia formába öntötte tételét és az Egyház megengedte tiszteletét.

III. Szent vetélkedés. — Az ilymódon kinyilatkoztatott, de azért továbbra is beláthatatlan mélységek előtt minden idők nagy lelkei mély megindultsággal állottak meg, hogy azután hatalmas szenvedély ébredjen bennük a kereszt iránt. Látunk köztük olyanokat, mint Szent András, aki magához öleli és mint jó barátjához beszél hozzá. Egyesek bőjttel sanyargatott, vagy ostorozásokkal felszaggatott testükben viselik; mások a buzgóság merész vállalkozásaiban, fáradhatatlan munkában és üldöztetésekben veszik magukra s szívükből isteni vetélkedéssel törnek fel a kiáltások: Szenvedni vagy meghalni. — Nem meghalni, mindig szenvedni...

Ezek a szavak immár hagyományos szállóigékké váltak, minden jámbor lélek ismeri, csodálja, sőt talán félénken utána is dadogja őket; de azért akadnak olyanok is, akik így mernek beszélni: Én csak egy szegény köznapi lélek vagyok; ezek az érzelmek csak a szenteknek valók.

Szegény meggondolatlan lélek, te tehát azt hiszed, hogy te nem a szentek nemzetségéből való vagy; hát elfelejtetted Szent Pál szavait, melyeket nem egyesekhez, hanem az összes keresztényekhez inté-

zett: *Szent nemzedékből, királyi papságból származtok... Jézus véréből vagytok, az ő testéből és csontjaiból.* — És valóban, nem részesültél-e te is ugyanabban az átistenítő átalakításban, mint ők? Nem maga Isten működik-e benned is, éppúgy mint bennük, s nincs-e meg benned is Jézus élete? Az igaz, hogy Jézus nem követeli ezt a hősiességet, de ajánlja mindenkinek; a csodálatot, hálát és a szeretetnek indulatait pedig elvárja a tökéletlenektől, sőt még a bűnösöktől is.

Érzelmek és elhatározások. — Ó Istenem, Atyám, ébreszd fel a szép lelkekben, akik talán nem ismerik magukat, a vágyat, hogy isteni Fiad vérző nyomaiba léphessenek. A Kálvária útja mindig nyitva áll és Jézus szüntelenül előttük halad azon, vállán kereszt-jével. Tedd, ó tedd, hogy sohase maradjon útjában egyedül! — Galileai asszonyok, ti már nem vagytok ott; ki foglalja el helyeteket? Siessetek oda erős lelkek és gyöngéd lelkek, magasztos hivatás vár ott mindegyitekre. Fel kell emelnetek az elesett Jézust, legyetek hát erősek; meg kell törölnötök verejtékes homlokát, legyetek hát gyöngédek. Vegyétek Őt körül sokan, minél többen, mintegy elrejtve előle — ha lehetséges volna — annak a világnak vigasztalan képét, mely káromolja Őt és menekül Előle. Saját szívetekből kárpótoljátok Őt azért a sok hidegségért és közömbösségért, melyben saját gyermekei részesítik.

Ó én lelkem, szegény félénk kis lélek, ha nem is sietsz a kereszt után, de legalább elfogadod. — Ha fel is jajdulsz, mikor megsebzi válladat, de legalább nem zúgolódol ellene. — Dicsőségét nem vonod kétségbe s ha túlságosan gyöngének érzed is magadat ahhoz, hogy a legmagasabb csúcsok felé törj, de legalább bevallod gyöngeségedet. — Ne félj, az alázatosság biztos menedék, ahová nem hatol be Isten haragja. Az alázatosság valósággal kikényszeríti az elnézést és a segítséget. Ó én lelkem, szegény, nagylelkűségre képtelen kis lélek, alázd meg magadat és

a jó Isten megbocsát neked; valld meg vágyakozásodat és ő fölélénkíti azt; és lassankint, fokozatosan, fáradhatatlan türelemmel átalakít téged.

Ó édes Mesterem, Jézusom, az én legnagyobb keresztem a hidegségem és közömbösségem Te irántad. Szívem mélyén olyan érzelmeket őrzök, amelyek nem tudnak felszínre jutni és amelyeket ki sem tudok fejezni. Kereszted mását itt tartom szemem előtt; keblemen viselem és gyakran megcsókolom. De fájdalom, szívem mégsem szólal meg. Bűn ez? Megpróbáltatás? Vagy talán ez a számkivetés rendes velejárója? Ezt csak Te tudnád megmondani. És ha mégis bizonytalanságban, sőt aggodalomban hagysz e felől, tudom, hogy azt is érdekemben teszed; már sokszor elmélkedtem ennek magasabb, isteni okairól s alávetem magamat határozatodnak; megnyugszom ebben a szomorú helyzetben, sőt szeretem: hiszen azt bizonyítja, hogy alapjában véve mindenem vagy.

Istenem, aki mindent megtehetsz és aki semmit sem tagadsz meg az imától, könyörülj meg bánatomon, vágyaimon és mindíg élő reménységemen; vedd teremtő kezedbe méltatlanságomat s gyöngeségemet és ezzel az új agyaggal formáld át és tedd hasonlóvá a megfeszített Jézushoz ezt a lelket, mely végre elhatározta, hogy felmegy a Kálváriára. — Ime Jézusom, kész vagyok.

TARTALOM

1. Jézus imája a hegyen 5
2. Hogyan imádkozott Jézus 9
3. Úgy imádkozzunk, mint Jézus 12
4. Elmélyedés a részletekben 15
5. Az Egyház alapítása 18
6. Kötelességünk, hogy apostolok legyünk 21
7. A hegyibeszéd 25
8. A Boldogságok és a mi emberi természetünk . . 28
9. A Boldogságok fönséges bölcsesége 31
10. Isten országának kinyilatkoztatása 34
11. A Boldogságok — követelései 37
12. Parancsok és tanácsok 40
13. Az átkok 42
14. Megfeledkezés az égről 46
15. Bizalom Istenben 49
16. Az Istenbe vetett bizalom mély bölcsesége . . . 53
17. A felebaráti szeretet 56
Helyes értelmezése 56
18. Kötelezettsége 59
19. Tanácsok 62
20. Mint önmagamat 65
21. Lelkiismeretvizsgálat 67
22. „Ahogy én szeretlek titeket" 70
23. Jézus és az apostolok 72
24. Ahogy Isten szeret bennünket 74
25. A szeretet Istenben és Jézusban 76
26. „Hagyd ott ajándékodat" 77
27. Az egyszerű igazság 80
28. A tisztaság 82
29. A szép erény 86
30. „Boldogok a tisztaszívűek" 90
31. A tiszta szívek meglátják Istent 92
32. A szándék egyenessége 95
33. A „Miatyánk" 97
Isten valóban atya 97

34. A lelkek egysége 102
35. „Ki vagy a mennyben" 105
36. „Szenteltessék meg a Te neved" 108
37. Isten növelése 111
38. „Jöjjön el a Te országod" 113
39. Magasztos feladat 116
40. A buzgóság 120
Külső eszközei 120
41. Belső eszközei 123
42. A láthatatlan Egyház 126
43. A hitetlenek sorsa 130
44. Isten terve 134
45. Elszakadt testvéreink 137
46. Pillantás a jövőbe 139
47. „Legyen meg a Te akaratod" 143
48. A parancsolatok és a tökéletesség 146
49. „Miként a mennyben" 149
Az eszményi mintakép 149
50. Lehetséges ez? 151
51. Az élet a mennyben 153
52. A mennyország törvénye a szeretet 156
53. A szeretet a mennyben tiszta 159
54. A szeretet a mennyben állandó 161
55. A szeretet a mennyben általános 162
56. „Add meg nekünk ma" 164
57. „Mindennapi kenyerünket" 167
58. A mennyei kenyér 170
59. Szent éhség 172
60. „Bocsáss meg, mint ahogy mi megbocsátunk" . 174
61. Isteni megegyezés 178
62. „Ne vigy minket kísértésbe" 182
63. Föl a magasba! 185
64. Jó-e a kísértés, vagy rossz? 189
65. Kísértés és bűn 191
66. „Szabadíts meg a gonosztól" 194
67. Irtózás a bűntől 197
68. A rossz, mely szenvedést okoz nekünk . . 201
69. Ments meg minket a csapásoktól! 203
70. Mit jelent számunkra Isten, az Atya 205
71. Hogyan távolodunk el Istentől 207
72. Hogy fogadja az Atya a bűnbánót? . . . 210
73. Higgyünk ebben a szeretetben 212
74. Fölülmúlja az emberi szívet 214

75. Valóságos atyaság 217
76. „Aki engem lát, az Atyát is látja" 219
77. Mindíg azt teszem, amiben Neki kedve telik 222
78. Úgy, mint Jézus; és övele 224
79. Ennek az egyesülésnek a gyakorlata . . . 226
80. „Én és az Atya egy vagyunk" 227
81. Az Atyaisten működése Jézusban 229
82. Hódolat az egyesülés előtt 230
83. Egyesülésünk Istennel 232
Természete 232
84. Módja 234
85. Szépsége és termékenysége 235
86. Magdolna Jézus lábainál 237
87. Jézus érzelmei 241
88. „Ha tudnál" 243
89. A bocsánat 244
90. E jelenet nagysága 247
91. Az eltévedt bárány 248
92. Visszatérés az akolba 252
93. „Jöjjetek hozzám" 256
94. Jézus mindegyikünknek mindene 258
95. „Mindnyájan": kivétel nélkül 260
96. A keresztet nem veszi le vállunkról 262
97. Vigasztalással, vagy a nélkül 264
98. „Discite a me" — tanuljatok tőlem 266
99. „Megtaláljátok a békességet" 269
100. Jézus nyomában 273
101. A kereszt hordozása 276

Horda
RT INVOMDEVIE-BPESTC